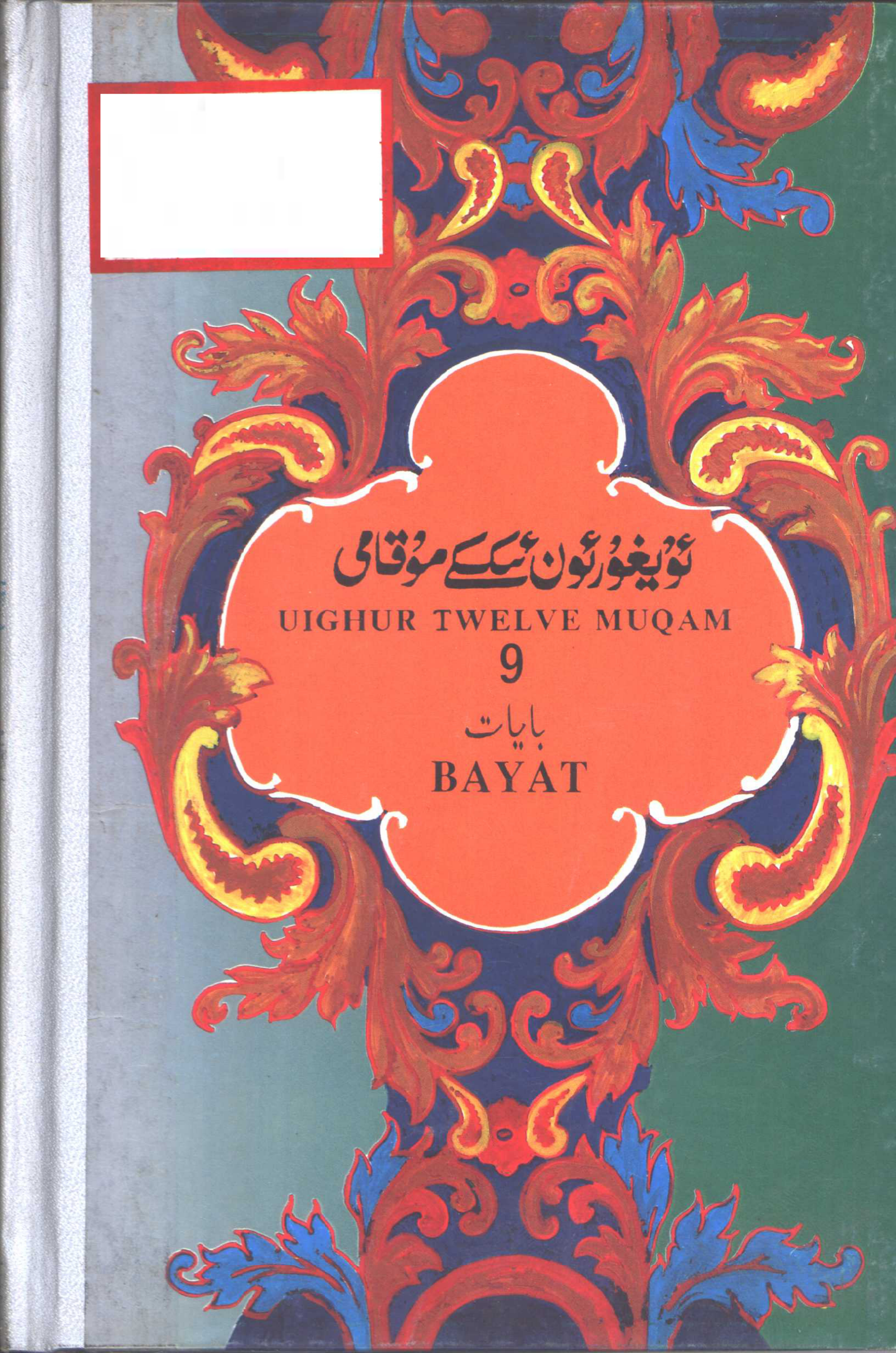
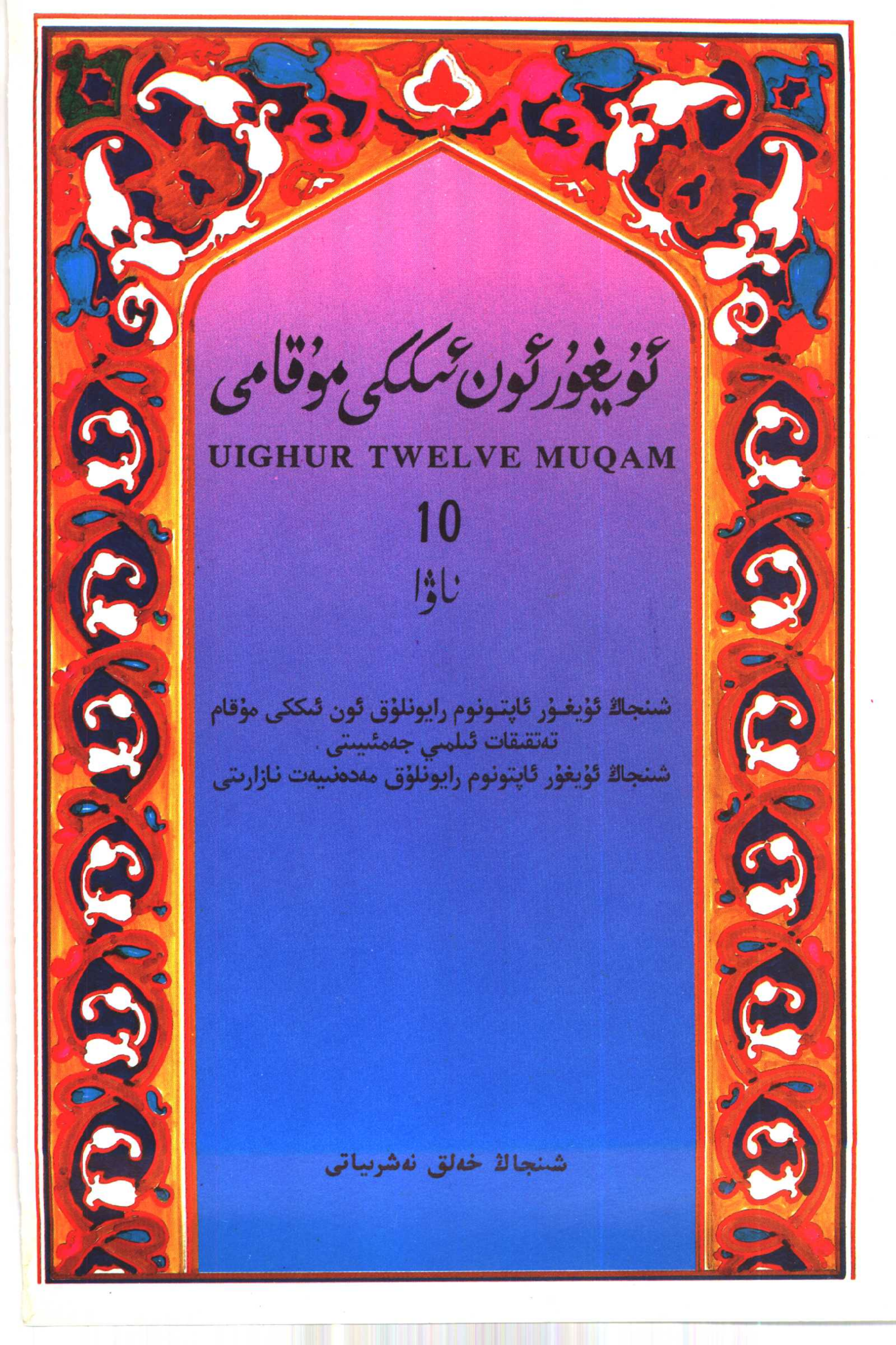
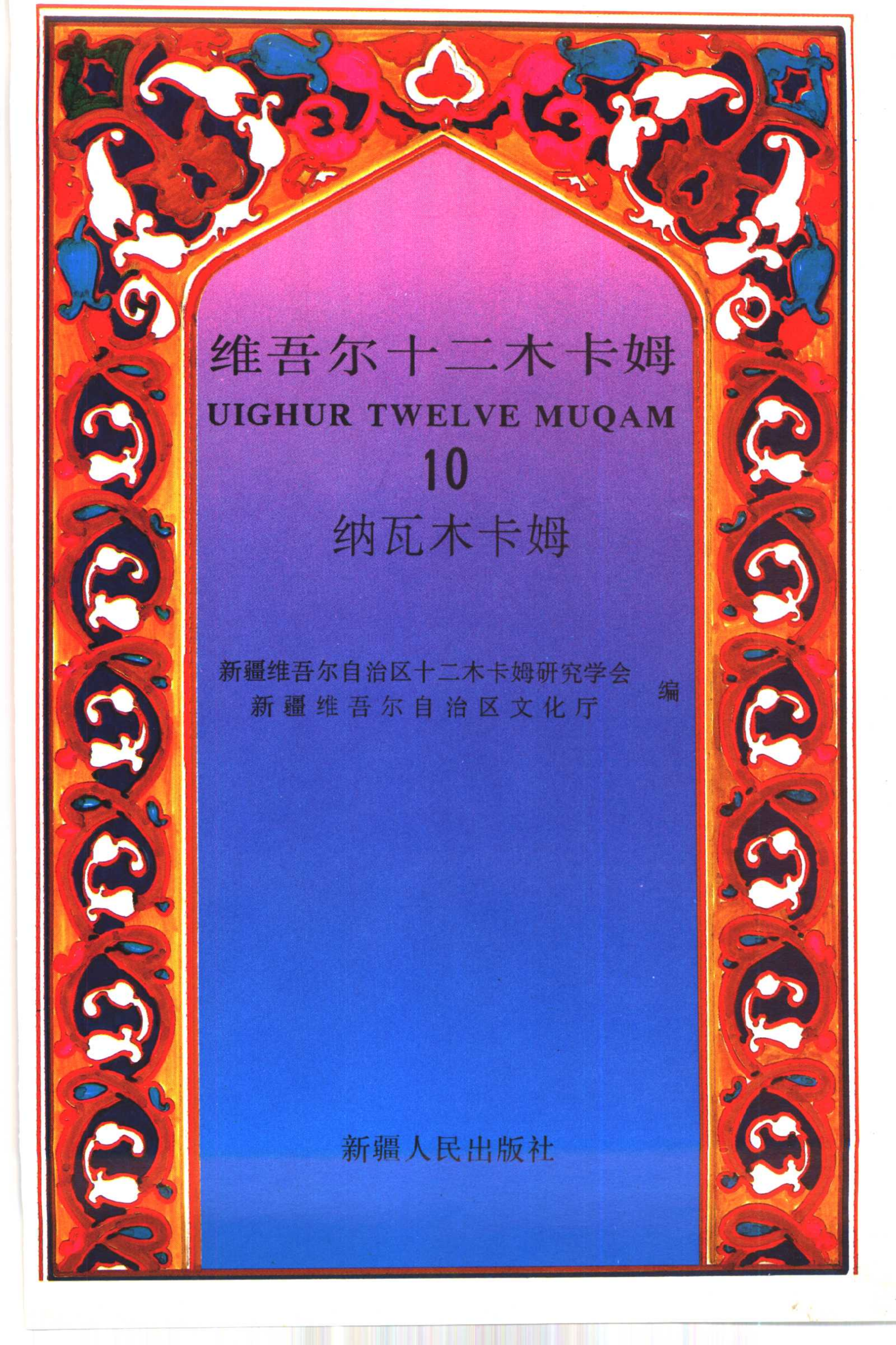

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى
UIGHUR TWELVE MUQAM
9
بايات
BAYAT

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى
UIGHUR TWELVE MUQAM
10
ناۋا
شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئون ئىككى مۇقام
تەتقىقات ئىلمىي جەمئىيىتى،
شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتى
شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

维吾尔十二木卡姆
UIGHUR TWELVE MUQAM
10
纳瓦木卡姆
新疆维吾尔自治区十二木卡姆研究学会
新疆维吾尔自治区文化厅
编
新疆人民出版社

责任编辑：阿布都肉苏里·吾马尔　李春华
整体设计：热孜婉·吐尔迪

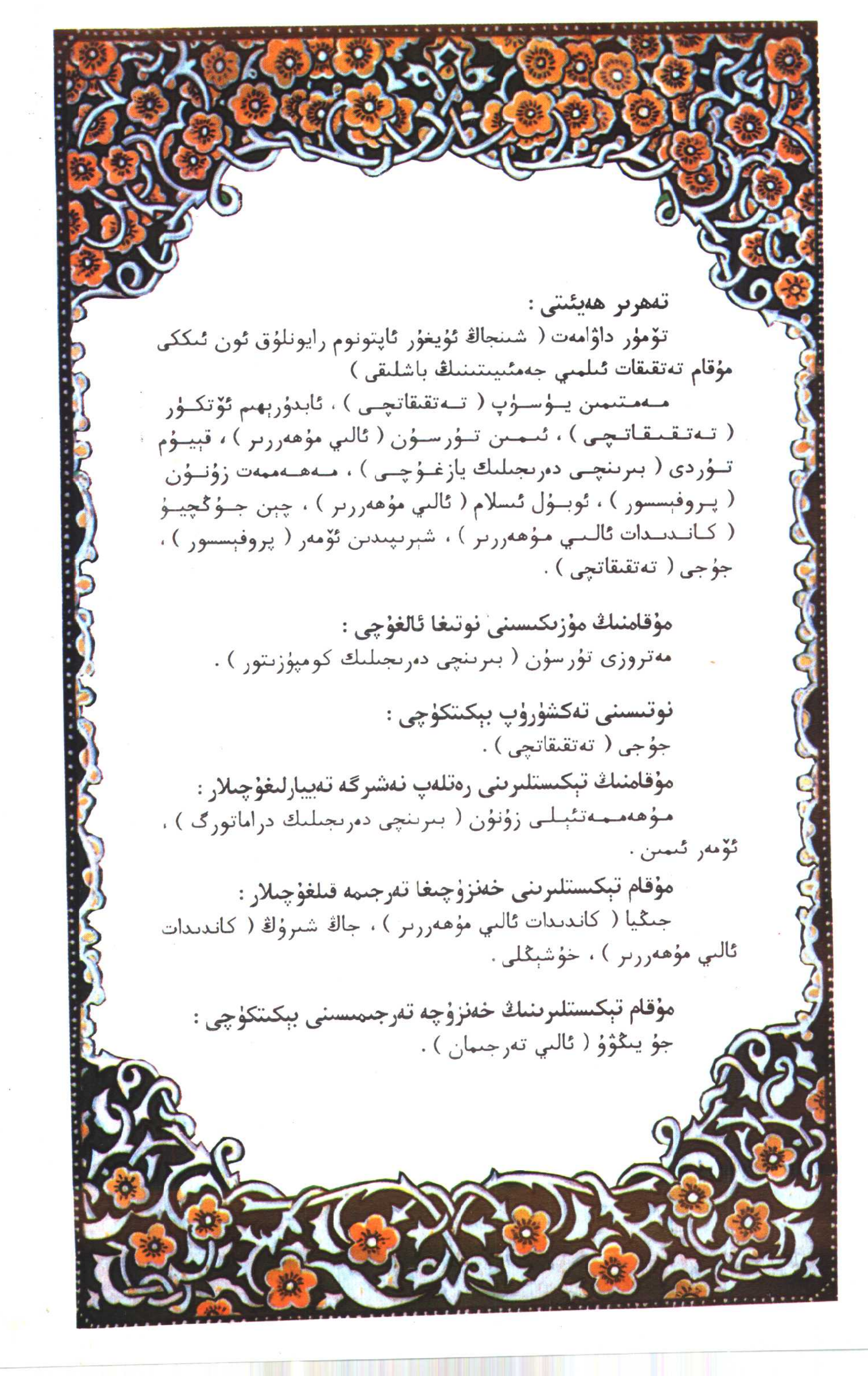
维吾尔十二木卡姆(维、汉文)

纳瓦木卡姆(第十木卡姆)

新疆维吾尔自治区十二木卡姆研究学会
新疆维吾尔自治区文化厅　编

新疆人民出版社出版发行
(乌鲁木齐市建中路54号　邮政编码830001)
计算机制谱：北京现代艺术开发工程公司
歌词排版：新疆人民出版社微机室
新疆新华印刷厂印刷
850×1168毫米　32开本　5印张　8插页
1993年12月第1版　1994年4月第1次印刷
印数：1—1 800

ISBN7—228—02955—O/J·139　定价：12.00元

تەھرىر ھەيئىتى :

تۆمۈر داۋامەت (شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئون ئىككى مۇقام تەتقىقات ئىلمىي جەمئىيىتىنىڭ باشلىقى)

مەمتىمىن يۈسۈپ (تەتقىقاتچى) ، ئابدۇرېھىم ئۆتكۈر (تەتقىقاتچى) ، ئىمىن تۇرسۇن (ئالىي مۇھەررىر) ، قېيۇم تۇردى (بىرىنچى دەرىجىلىك يازغۇچى) ، مەھەممەت زۇنۇن (پروفېسسور) ، ئوبۇل ئىسلام (ئالىي مۇھەررىر) ، چېن جۇگچيۇ (كاندىدات ئالىي مۇھەررىر) ، شېرىپىدىن ئۆمەر (پروفېسسور) ، جۇجى (تەتقىقاتچى) .

مۇقامنىڭ مۇزىكىسىنى نوتىغا ئالغۇچى :

مەتروزى تۇرسۇن (بىرىنچى دەرىجىلىك كومپوزىتور) .

نوتىسىنى تەكشۈرۈپ بېكىتكۈچى :

جۇجى (تەتقىقاتچى) .

مۇقامنىڭ تېكىستلىرىنى رەتلەپ نەشرگە تەييارلىغۇچىلار :

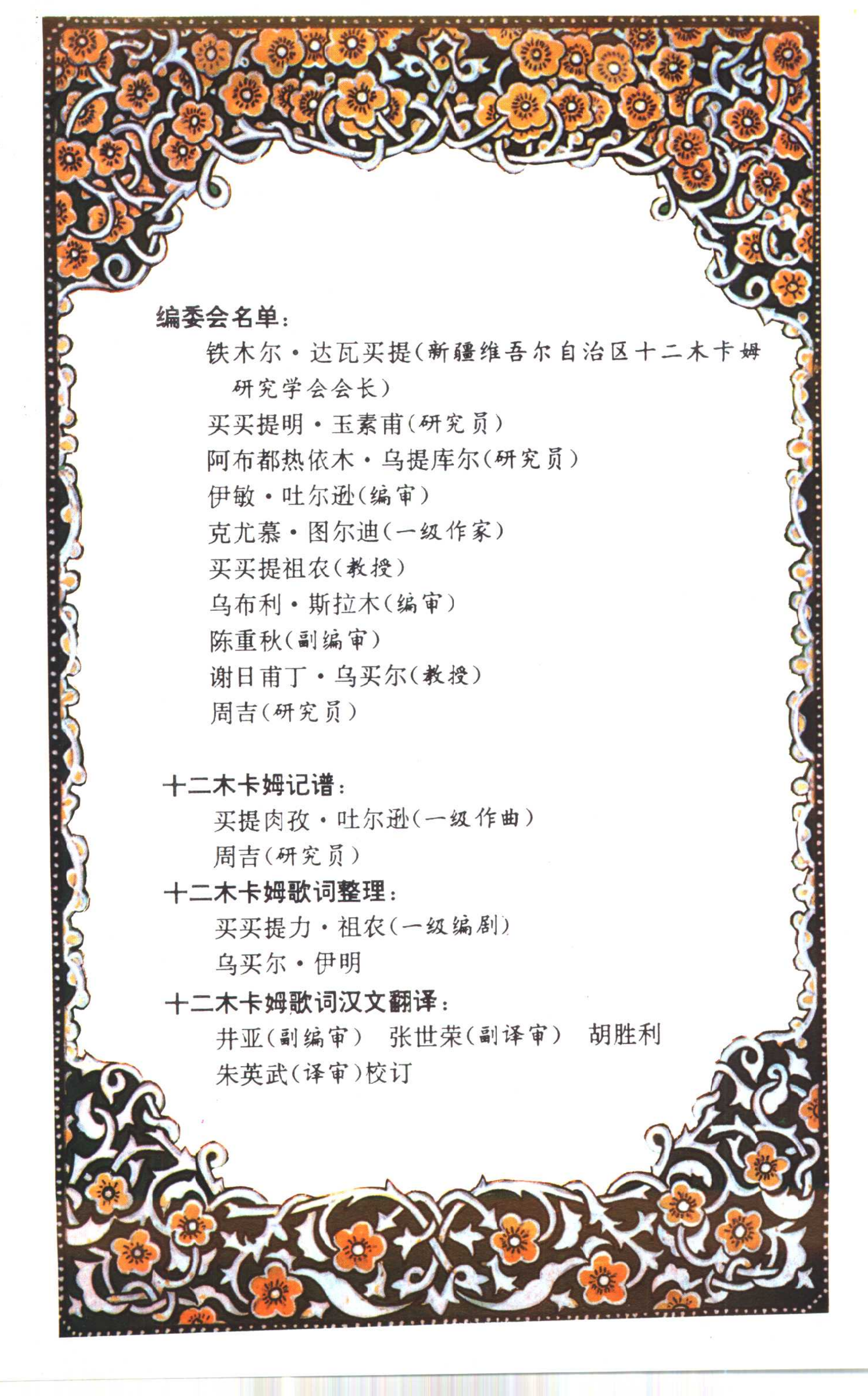
مۇھەممەتئېلى زۇنۇن (بىرىنچى دەرىجىلىك دراماتورگ) ، ئۆمەر ئىمىن .

مۇقام تېكىستلىرىنى خەنزۇچىغا تەرجىمە قىلغۇچىلار :

جىڭيا (كاندىدات ئالىي مۇھەررىر) ، جاڭ شىرۇڭ (كاندىدات ئالىي مۇھەررىر) ، خۇشىڭلى .

مۇقام تېكىستلىرىنىڭ خەنزۇچە تەرجىمىسىنى بېكىتكۈچى :

جۇ يىڭۋۇ (ئالىي تەرجىمان) .

十二木卡姆记谱：

买提肉孜·吐尔逊（一级作曲）

周吉（研究员）

十二木卡姆歌词整理：

买买提力·祖农（一级编剧）

乌买尔·伊明

十二木卡姆歌词汉文翻译：

井亚（副编审）　张世荣（副译审）　胡胜利

朱英武（译审）校订

ئامانىساخاننىڭ ھەيكىلى ئالدىدا

阿曼尼莎汗塑像前

阿曼尼莎汗陵墓前 ئامانىساخاننىڭ قەبرىگاھى ئالدىدا

ئاتاقلىق مۇقام ئۇستازى تۇردى ئاخۇن

著名木卡姆大师吐尔地阿訇

乌孜哈勒木卡姆演奏场面　ئورۇنلىنىۋاتقان ئۆز هال مۇقامىدىن بىر كۆرۈنۈش

كىرىش سۆز

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى — ئۇيغۇر خەلقى جۇڭخۇا مىللەتلىرى-
نىڭ پارلاق مەدەنىيىتىگە قوشقان زور تۆھپە؛ ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزنىڭ
سەنئەت خەزىنىسىدىكى مىسلىسىز چاقناپ تۇرغان گۆھەر. ئۇنىڭدا ئۇيغۇر
خەلقىنىڭ تۇرمۇشىنىڭ رەڭدارلىقى ۋە گۈزەل مەنىۋىيىتى، ئىستەك - ئىن-
تىلىشلىرى، تارىخىي رېئاللىقتىن ھاسىل قىلغان مۇھەببەت - نەپرەتلىرى
مۇزىكا، ئەدەبىيات، ئۇسسۇل قاتارلىق خىلمۇ - خىل تىل شەكىللىرى
بىلەن ئىپادىلەپ بېرىلگەن. ئۇنىڭدا ئاكۇستىك مۇزىكا، چالغۇ
مۇزىكىسى، بەدىئىي ئەدەبىيات، دراما، ئۇسسۇل شەكىللىرى مۇجەسسەم-
لەشتۈرۈلگەن، لىرىكا بىلەن ئېپىكا بىرلەشتۈرۈلگەن. بۇنداق مۇزىكا
شەكلى دۇنيا مىللەتلىرىنىڭ سەنئەت تارىخىدا ئالاھىدە ئۆزگىچە بولغان
مۆجىزىدۇر.

مۇقامنىڭ تارىخى ئۇزۇن ۋە ئارقا كۆرۈنۈشىمۇ كەڭ ۋە چوڭقۇر،
ئۇ ئۇيغۇر خەلقىنىڭ تارىخىي دەۋرلىرى بىلەن ھەمقەدەمدۇر. ئۇيغۇر خەل-
قىنىڭ ئېتنىك تەركىبىگە كىرگەن قەبىلىلەر كۆپ ۋە كەڭ دائىرىلىك
بولغاچقا، مۇزىكا مەدەنىيىتىمۇ كۆپ قاتلاملىق، كۆپ مەنبەلىك، لېكىن
ئۆزىگە خاس ئالاھىدىلىكى بىلەن باشقا مىللەتلەرنىڭ مۇزىكىلىرىدىن
پەرقلىنىدۇ.

ئون ئىككى مۇقامنىڭ مەنبەسى زامان ۋە ماكان ئامىللىرى بويىچە
ئاساسەن ئىككى: بىرى، قەدىمدىن كېلىۋاتقان يىر - كۈيلەرنىڭ
ئەنئەنىۋى ئالاھىدىلىكلىرى ئاساسىدا راۋاج تاپقان بىر يۈرۈش ناخشا -
مۇزىكىلار؛ يەنە بىرى، مۇزىكا شۆبىلىرى، يەنى كۇچا، قەشقەر،
قوجۇ (تۇرپان)، ئىۋىرغول (قۇمۇل) ۋە ئۇدۇن (خوتەن) ناخشا -
مۇزىكىلىرى ۋە دولان ناخشا - مۇزىكىلىرى. بۇ زامان ۋە ماكان ئامىللىرى

ئۆزئارا گىرەلىشىپ كەتكەن بولۇپ ، بىر - بىرىنى تەقەززا قىلىدۇ . ئۇ-نىڭدا ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ياشاش شەكلى ، مىللىي خاراكتېرى ، ئەدەپ - ئەخلاق چۈشەنچىلىرى ، پسىخولوگىيىسىدىن كېلىپ چىققان مىللىي مە-لودىيىلىك ئالاھىدىلىك بار . بۇ ئالاھىدىلىك ئۆزگىچە مۇزىكىلىق شەكىللەر ، ئورۇنداش ئادەتلىرى ، جۈملىدىن خاس چالغۇلار بىلەن گەۋدىلىنىدۇ .

مۇقام ئېتنولوگىيىلىك مەنىسىدىن قەتئىينەزەر ، مەلۇم سىستېمىغا سېلىنغان بىر يۈرۈش مۇزىكا مۇجەسسەمىنى بىلدۈرىدىغان خاس نام . ئون ئىككى مۇقامنىڭ تۈزۈلۈشى ۋە ناملىرى 16 - ئەسىردە ، مۇزىكا ئۇس-تازلىرىمىزدىن قىدىرخان ، ئامانىساخان (نەفىسى) لارنىڭ يېتەكچىلىكىدە ، كۆپلىگەن ئەلنەغمىچىلەرنىڭ قېزىشى ، توپلىشى ۋە رەت-لىشى بىلەن ھازىرقى ھالەتتە قېلىپلاشتۇرۇلغان . ئون ئىككى مۇقام راك ، چەبىيات ، مۇشاۋىرەك ، چارگاھ ، پەنجىگاھ ، ئۆزھال ، ئەجەم ، ئۇششاق ، ناۋا ، بايات ، سىگاھ ، ئىراقلاردىن ئىبارەت . ئون ئىككى مۇقامنىڭ يەرلىك ۋاريانتلىرىمۇ بار ، بۇلاردىن مەشھۇرراقلىرى ۋە مەلۇم ئالاھىدىلىكى بولغان-لىرى دولان مۇقاملىرى ۋە قۇمۇل مۇقاملىرىدۇر .

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامىدا ھەر بىر مۇقام چوڭ نەغمە ، داستان ، مەشرەپ دېگەن چوڭ ئۈچ قىسمىغا بۆلۈنگەن ؛ ھەر بىر قىسىم تۆت ئاسا-سىي سۇتۇق ۋە بىر قانچە تۇرلەنمە (ئىنۋېرسىيە) كۈيلەردىن تەركىب تاپقان . بۇ كۈيلەرنىڭ ھەر بىرى مەزكۇر مۇقامدىكى ئاساسىي كۈينىڭ شۆبىسى بولۇش بىللە ، يەنە گارمونىيىلىك ھالدا ئۆز ئالدىغا مۇستەقىل كۈيمۇ بولالايدۇ .

ئۇيغۇر مۇقاملىرى ئۇيغۇر شېئىرىيىتىنىڭ مۇزىكىلىق ئىپادىسىدۇر . مۇقاملار ئاجايىپ چوڭقۇر مەنىلىك ، باي مەزمۇنلۇق ، رەڭمۇ - رەڭ تۇس-لۇك ، بەدىئىي پاساھەتلىك ، يەڭگىل ھەم ئېيتىشقا ئەپلىك كلاسسىك شېئىرلار ، غەزەل ، بېيىت - قوشاقلار بىلەن جانلىنىدۇ ، بولۇپمۇ شېئىرى-يىتىمىزنىڭ ئەڭ ئاھاڭدار بەدىئىي شەكلى بولغان غەزەللەرنىڭ 18 خىل بەھرى بىلەن يېڭى تۈسكە كىرىدۇ .

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامىنى رەتلەش، تولۇقلاش ۋە تەتقىق قىلىش جەھەتتە بىر مۇنچىلىغان ئۇنۇملۇك خىزمەتلەر ئىشلىنىپ مەدەنىيەت خەزىنىمىزنىڭ بۇ بىباھا گۆھىرى بىر قەدەر مۇكەممەل، يارقىن تۈسكە كىردى. « ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى » نى نەشرگە تەييارلاشتا يەنىلا مەشھۇر مۇقام ئۇستازى تۇردى ئاخۇن ئاكا بىزگە قالدۇرۇپ كەتكەن مۇقام نەغمىلىرى، مۇقام تېكىستلىرى ئاساس قىلىنغان بولسىمۇ، بىر قىسىم مۇقام نەغمىلىرى تولۇقلاندى. تەكرارلانغان تېكىستلەر، مۇزىكا رىتىمىگە ماسلاشمايدىغان تېكىستلەر ئورنىغا ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتىدا ئالاھىدە ئورۇن تۇتقان ئاتاقلىق شائىرلارنىڭ نادىر نەزمىلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى.

تۇردى ئاخۇن ئاكا ئېيتقان ئون ئىككى مۇقام نەغمىلىرى 245، مۇقام تېكىستلىرى 2482 مىسرا ئىدى. بۇ قېتىم رەتلەش، تولۇقلاش ئارقىلىق 320 نەغمە بىلەن 2990 مىسرا تېكىست بېكىتىپ چىقىلدى.

بۇ قېتىم ئاتاقلىق كلاسسىك شائىرلىرىمىزدىن ئاتايى، سەككاكى، لۇتپى، سەئىدى، رەشىدى، نەفسى، قىدىرخان، گۇمنام، زەلىلى، نۆبىتى، نىزارى، قەلەندەر، مەشھۇرى، موللا بىلال قاتارلىقلارنىڭ ئەسەرلىرىگە ئون ئىككى مۇقام نەغمىلىرى ئىچىدىن ئالاھىدە ئورۇن بېرىلدى.

ئىلگىرى رەتلەنگەن مۇقام تېكىستلىرى ئىچىدىكى خەلق داستانلىرى ۋە خەلق قوشاقلىرى 518 مىسرا، مەنىبەسىز تەرمە مىسرالار 162 مىسرا ئىدى. بۇ قېتىمقى رەتلەشتە مەنبەسىز مىسرالار قالدۇرۇلۇپ، ئۇلارنىڭ ئورنىغا خەلق داستان - قوشاقلىرىدىن 1053 مىسرا كىرگۈزۈلدى.

خىلمۇ - خىل ئىجتىمائىي سەۋەبلەر ۋە ئۇقۇش - ئورۇنلاش جەھەتتىكى سەۋەنلىكلەر تۈپەيلىدىن بۇزۇلغان ياكى بۇزۇۋېتىلگەن تېكىستلەر ئەسلىگە كەلتۈرۈلدى.

ناخشا — ئالاھىدە بىر خىل سەنئەت. ئۇنىڭ تېكىستلىرى خەلق تىلىغا قانچە يېقىن بولسا، خەلققە بېرىدىغان مەنىۋى لەززىتى شۇنچە

ئاشىدۇ . شۇ سەۋەبتىن ئون ئىككى مۇقامنى ئورۇنلىغۇچى ۋە ئاڭلىغۇ-
چىلاردا چۈشەنمەسلىك ـ تېڭىرقاش ھالەتلىرىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان
بەزى قەدىمكى ئۇيغۇرچە ، ئەرەبچە ـ پارىسچە سۆزلەر ئاممىباب ئۇيغۇرچە
ياكى ئۆزلۈشۈپ كەتكەن ئەرەبچە ـ پارىسچە سۆزلەرگە ئالماشتۇرۇلۇپ ،
تېكىستلەرنىڭ مەزمۇنى ئوچۇقلاشتۇرۇلدى . ئوچۇقلاشتۇرۇش مۇمكىن
بولمىغان 70 نەچچە سۆزگە ئىزاھات بېرىلدى .

ئون ئىككى مۇقامنى نوتىغا ئېلىشتا ، شىنجاڭ مۇقام ئانسامبىلى
چېلىپ ئورۇنلىغان ، شىنجاڭ ئۈن ـ سىن نەشرىياتى نەشر قىلغان
« ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى » نىڭ ئۈنئالغۇ لېنتىسى (نومۇرى
100 ـ XL) ئاساس قىلىندى .

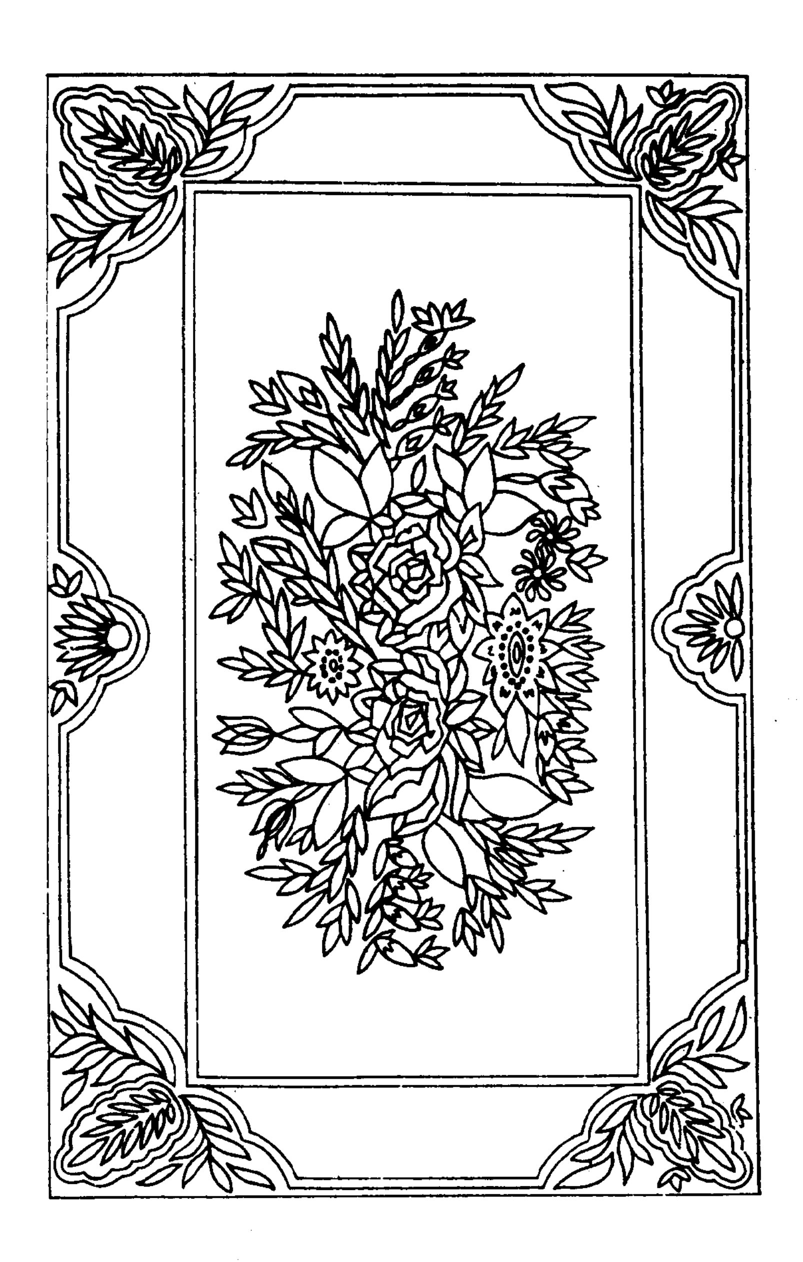
مۇقامنى نوتىغا ئېلىشتا ئەنئەنىۋى بەش سىزىقلىق نوتىغا ئېلىش
قائىدىسى بويىچە ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامىنىڭ مۇزىكىلىق ئالاھىدىلىكى
نەزەردە تۇتۇلدى .

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامىنىڭ نوتىسىنى ئىلمىي جەھەتتىن
تەكشۈرۈپ بېكىتىشكە جۇڭگو سەنئەت ئاكادېمىيىسى مۇزىكا تەتقىقات
ئورنىنىڭ رىياسەتچىلىكىدە ، جۇڭگو ئەنئەنىۋى مۇزىكا ئىلمىي
جەمئىيىتىنىڭ باشلىقى ، جۇڭگو سەنئەت ئاكادېمىيىسى مۇزىكا تەتقىقات
ئورنىنىڭ تەتقىقاتچىسى خۇاڭ شياڭپېڭ ؛ جۇڭگو ئاز سانلىق مىللەتلەر
مۇزىكا ئىلمىي جەمئىيىتىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى ، مەركىزىي مۇزىكا ئىنس-
تىتۇتىنىڭ پروفېسسورى تيەن ليەنتاۋ ؛ جۇڭگو ئەنئەنىۋى مۇزىكا ئىلمىي
جەمئىيىتىنىڭ باشلىقى ، جۇڭگو سەنئەت ئاكادېمىيىسى مۇزىكا تەتقىقات
ئورنىنىڭ باشلىقى ، تەتقىقاتچى چياۋ شۈەنجۇڭ ؛ خەلق مۇزىكا
نەشرىياتى 2 ـ تەھرىر ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرى ، كاندىدات ئالىي مۇھەررىر
جاڭ شۇپېڭ ؛ « جۇڭگو مۇزىكا يادىكارلىقلىرى بۈيۈك تەزكىرىسى » نىڭ
مۇئاۋىن باش مۇھەررىرى ، جۇڭگو سەنئەت ئاكادېمىيىسى مۇزىكا تەتقىقات
ئورنىنىڭ كاندىدات تەتقىقاتچىسى ۋاڭ زىچۇ ؛ جۇڭگو سەنئەت ئاكادېم-
يىسى مۇزىكا تەتقىقات ئورنىنىڭ كاندىدات تەتقىقاتچىسى ، دوكتور خەن
باۋچياڭ قاتارلىق مۇتەخەسسىسلەر قاتناشتى .

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامىنىڭ تېكستلىرىنى مۇشۇ كىتابنىڭ تەھ-
رىر ھەيئىتى ئىلمىي جەھەتتىن تەكشۈرۈپ بېكىتتى.
«ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى» نىڭ نەشرى قىلىنىشى
پەخىرلىنىشكە ئەرزىيدىغان تارىخىي ئەھمىيەتلىك زور ئىش. ئىشىنى-
مىزكى، ئۇ جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ سەنئەت خەزىنىسىنى تېخىمۇ بېيىتىپ
خەلقىمىزگە تېخىمۇ كۆپ مەنىۋى ئوزۇق بېغىشلايدۇ.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئون ئىككى

مۇقام تەتقىقات ئىلمىي جەمئىيىتى

前　言

维吾尔十二木卡姆，是维吾尔族人民对中华民族灿烂的文化所作的重大贡献，是我们伟大祖国艺术宝库中的一颗闪耀璀璨光芒的珍稀瑰宝。她运用音乐、文学、舞蹈、戏剧等各种语言和艺术形式表现了维吾尔族人民绚丽的生活和高尚的情操，反映了他们的理想和追求以及当时的历史条件下所产生的喜怒哀乐。她集传统音乐、演奏音乐、文学艺术、戏剧、舞蹈于一身，具有抒情性和叙事性相结合的特点。这种音乐形式在世界各民族的艺术史上独树一帜，堪称一绝。

木卡姆历史渊源流长，背景广阔而深远，与维吾尔族人民的历史时代同步发展。尽管属于维吾尔族民俗范畴的部落众多，地域辽阔，其音乐文化也具有多层次多源流的特点，但她仍以自己独特的风格而有别于其他民族的音乐。

十二木卡姆的源流，从时代和地域因素上讲主要有两点，一是由古代流传下来的传统音乐的基础上发展成的套曲和歌曲；二是地方音乐，即库车、喀什、吐鲁番、哈

密和和田音乐以及刀郎音乐。这种时代和地域因素相互交织渗透，浑然一体，形成产生于维吾尔族人民的生活方式、民族特征、道德观念及其心理素质的民族调式特点。这种特点则是通过独特的音乐形式、演奏方法以及独特的演奏乐器加以体现的。

无论“木卡姆”在名称学上有何含义，它只表示经过规整的某个音乐套曲的专用名称。从16世纪开始，在音乐大师克迪尔罕·雅尔坎迪、阿曼尼莎罕(乃菲丝)等人的引导下，经过众多民间乐师的挖掘、收集和整理，终于形成现在的规模和样式。维吾尔十二木卡姆包括拉克、且比亚特、木夏吾莱克、恰尔尕、潘吉尕、乌孜哈勒、艾且、乌夏克、巴雅提、纳瓦、斯尕、依拉克等木卡姆。十二木卡姆还有一些地域性变体，其中比较有名且具一定特色的当属刀郎木卡姆和哈密木卡姆。

维吾尔十二木卡姆的每一个木卡姆均分为大乃额曼、达斯坦和麦西热甫等三大部分；每一个部分又由四个主旋律和若干变奏曲组成。其中每一首乐曲既是木卡姆主旋律的有机组成部分，同时，又是具有和声特色的独立乐曲。

维吾尔木卡姆是维吾尔诗歌的音乐表达形式。每个木卡姆配上那些含义隽永、内容丰富、色彩斑斓、朗朗上口、轻松活泼、便于演唱的古典诗词以及格则勒(双行诗)、民谣而显得情趣盎然，生机勃勃。尤其是维吾尔诗词中那最富韵味的格则勒的十八种格律更使木卡姆乐曲显得新颖而别致。

由于在整理、补充和研究维吾尔十二木卡姆方面做了大量卓有成效的工作，从而使文化宝库中的这颗无价之宝日臻完美，光彩照人。在整理出版《维吾尔十二木卡姆》中，仍以著名木卡姆大师吐尔迪阿洪留下的木卡姆乐曲和歌词为主，同时，补充了部分木卡姆乐曲。对十二木卡姆的歌词，删去了一些重复和不合音乐节拍的歌词，补充了部分在维吾尔古曲文学中占有特殊地位的著名诗人的经典力作。

吐尔迪阿洪演唱的十二木卡姆共计 245 首乐曲和 2 482行歌词。在这次整理补充中，审定收录乐曲 320 首，歌词 2 990 行。

在这次定稿中，著名古典诗人阿塔依、赛卡克、鲁菲提、赛迪、热西提、乃菲丝、克迪尔汗·古木纳姆、纳扎尔、凯兰代尔、麦西呼尔、毛拉比拉勒等人的作品在十二木卡姆的歌词中占有显著地位。

原先整理的木卡姆歌词中民间叙事诗和民歌有 518 行，轶名歌谣有 162 行。在这次整理中，删去轶名歌谣，补充了民歌民谣 1 053 行。

由于各种社会原因和演唱中的失误而讹传和走样的歌词在这次修订中也恢复了其原貌。

歌曲是在演唱中无法给予注释的一种特殊的艺术。歌词用语越接近民众的语言，越能为民众所接受和喜爱。基于这个原因，我们尽可能地剔除那些使木卡姆演奏者和听众无法理解、感到困惑的一些古维吾尔语、阿拉伯语和波斯语词汇，换上通俗易懂的维吾尔语或已经为人们

所吸收的阿拉伯语和波斯语词汇，使歌词内容更加清晰明朗。

对一些无法剔除、又不能用通俗的词语取代的某些艰涩难懂的古维吾尔语词汇，我们做了多条注释。

在中国艺术研究院音乐研究所主持下，由中国传统音乐学会会长、中国艺术研究院音乐研究所研究员黄翔鹏，中国少数民族音乐学会副会长、中央音乐学院教授田联韬，中国传统音乐学会副会长、中国艺术研究院音乐研究所所长、研究员乔建中，人民音乐出版社二编室主任、副编审常树蓬，《中国音乐文物大系》副主编、中国艺术研究院音乐研究所副研究员王子初，中国艺术研究院音乐研究所副研究员韩宝强博士等有关专家参加了对维吾尔十二木卡姆乐谱的学术鉴定工作。

《维吾尔十二木卡姆》的出版是值得我们引以为自豪的一件具有历史意义的大事。我们相信，她将进一步丰富中华民族的艺术宝库，为人民奉献更多的精神食粮。

新疆维吾尔自治区十二木卡姆研究学会

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامغا تېكىستلىرى كىرگەن شائىرلار

ئاتايى ــ 15 ـ ئەسىر ئۇيغۇر ئەدەبىياتىنىڭ ئەڭ مەشھۇر ۋەكىللىرىدىن بىرى . نەۋائى ئۆزىنىڭ « مەجالىسۇن نەفائىس » دېگەن ئەسىرىدە ئاتايى ھەققىدىمۇ توختالغان . ئۇنىڭ مۇبارەك نامى لۇتپى ، سەككاكىلار بىلەن بىللە تىلغا ئېلىنىدۇ . ئۇ سۆيگۈ ـ مۇھەببەتنى ، رېئال ھايات گۈزەللىكىنى كۈيلىگەن .

لۇتپى ــ مەۋلانا ئەبەيدۇللا لۇتپى (1366 ـ 1465) ئۇيغۇر ئەدەبىياتىنىڭ نەۋائىغا قەدەر يېتىشكەن مەشھۇر ۋەكىللىرىدىن بىرى . نەۋائى تەرىپىدىن « مالىكۇل كالام » (سۆز پادىشاھى) دەپ تەرىپلەنگەن بۇ كىشى « دىۋان لۇتپى » ماۋزۇلۇق شېئىر توپلىمى بىلەن 2400 مىسرالىق « گۇل ۋە نەۋرۇز » داستانىنىڭ ھۆرمەتلىك مۇئەللىپى .

سەككاكى ــ 14 ـ ئەسىرنىڭ ئاخىرى ۋە 15 ـ ئەسىرنىڭ باشلىرىدا ئۆتكەن ئاتاقلىق ئۇيغۇر شائىرى . نەۋائى بۇ كىشىنى « ئۇيغۇر ئىبارىلىرىنىڭ ماھىرى ، تۈرك تىلىنىڭ ئۇستىسى » دەپ تەرىپلىگەن .

سەككاكى 15 ـ ئەسىر ئۇيغۇر ئەدەبىياتىدا قەسىدە ژانىرىنى يۇكسەكلىككە كۆتۈرگەن .

نەۋائى ــ ئەلىشىر نەۋائى (1441 ـ 1501) ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتىنىڭ ئالتۇن دەۋرىنى ياراتقان ئۇلۇغ شائىر ، مۇتەپەككۇر ، دۆلەت ۋە جامائەت ئەربابى . ئۇنىڭ 44800مىسرا شېئىردىن تۈزۈلگەن « خەزائىنۇل مەئانى » (مەنالار خەزىنىسى) دىۋانى بىلەن « ھەيرەتۇلئەبرار » ، « پەرھاد ـ شىرىن » ، « لەيلى ـ مەجنۇن » ، « سەبئەئى سەييارە » ، « سەددى ئىسكەندەر » قاتارلىق بەش داستاندىن تۈزۈلگەن « خەمسە » سى ئۇيغۇر

كلاسسىك ئەدەبىياتىنىڭ ئەڭ بۈيۈك نەمۇنىلىرىدۇر . ھەزرىتى نەۋائىنىڭ يەنە « مەجالىسۇن نەفائىس » (گۈزەللەر مەجلىسى) ، « مۇھاكىمە تۇل لۇغەتەيىن » (ئىككى تىل ھەققىدە مۇھاكىمە) ، « مەنتىقۇتتەيىر » (قۇشلار تىلى) قاتارلىق بىباھا ئەسەرلىرى بار .

سەئىدى — سۇلتان سەئىدخان (1484 — 1535) ئۇ ، 1514 ـ يىلدىن 1678 ـ يىلغىچە ھۆكۈم سۈرگەن سەئىدىيە خانلىقىنىڭ قۇرغۇچىسى ، ئاتاقلىق سىياسىئون ، ھەربىي قوماندان ، شائىر .

رەشىدى — ئابدۇرەشىدخان (1520 ـ 1569) سەئىدىيە خانلىقىنىڭ ئىككىنچى پادىشاھى ، سۇلتان سەئىدخاننىڭ ئوغلى ، 27 يىل تەختتە ئولتۇرۇپ ، خوتەندە ۋاپات بولغان .

رەشىدخان — ئادالەتپەرۋەر شاھ ، قابىل سەركەردە ، ئاتاقلىق شائىر . ئۇ « دىۋان رەشىدى » ، « مەشۇقنامە » قاتارلىق شېئىر ـ داستان توپلاملىرىنىڭ مۇئەللىپى .

قىدىرخان — يۈسۈپ قىدىرخان يەركەندى — ئابدۇرەشىدخان دەۋرىدىكى ئەڭ داڭلىق مۇزىكشۇناس ، شائىر . « تارىخىي مۇسىقىيۇن » دېگەن كىتابتا « مۇزىكا ئىلمىنىڭ ئون ئۈچىنچى پىرى » دەپ تەرىپلەنگەن بۇ كىشى ئون ئىككى مۇقامنىڭ رەتلىنىپ يۈرۈشلەشتۈرۈلۈشىگە يېتەكچىلىك قىلغان ، « دىۋان قىدىرى » ماۋزۇلۇق توپلامنىڭ مۇئەللىپى .

نەفىسى — مەلىكە ئامانىسا خېنىم (1533 ـ 1567) پادىشاھ ئابدۇرەشىدخاننىڭ خانىشى ، مەشھۇر مۇقامشۇناس ، شائىرە . ئون ئىككى مۇقامنىڭ رەتلىنىپ سىستېمىلاشتۇرۇلۇشى ئۈچۈن ئۆچمەس تۆھپە قوشقان ئۇنتۇلماس شەخس . ئۇ ، « ئەخلاقى جەمىلە » (گۈزەل ئەخلاق) ، « شورۇل قۇلۇپ » (قەلبلەر ھېكمىتى) قاتارلىق ئەسەرلەرنى يازغان .

مەشرەپ — بابارەھىم مەشرەپ (1641 ـ 1711) ئۆزبېكىستاننىڭ نەمەنگان شەھرىدە تۇغۇلغان . 40 نەچچە يىللىق ئۆمرى قەشقەر ، خوتەن ، جۇڭغار دالىلىرىدا ئۆتكەن . مۇتەئەسسىپ يۇقىرى تەبىقە پېتنىخورلىرىنىڭ زىيانكەشلىكى تۈپەيلىدىن بەلخ ھاكىمىنىڭ ئەمرى بىلەن دارغا ئېسىل-

خان . ئاشىق شائىر شاھ مەشرەپ خەلقىمىز ئارىسىدا يۇقىرى ھۆرمەت ـ ئىناۋەتكە ئىگە .

گۇمنام ــ مۇھەممەت ئىمىن خوجام قۇلى ئوغلى خىرقىتى (1634 ـ 1724) ئاتاقلىق ئۇيغۇر شائىرى ، مۇتەپەككۇرى . ئۇ ، 1670 ـ يىللىرى يازغان « مۇھەببەتنامە ـــ مېھنەتكامە » ماۋزۇلۇق داستانىنى « خىرقىتى » تەخەللۇسى بىلەن يازغان بولسا ، پۈتۈن لىرىك غەزەل ، مۇخەممەسلىرىنى « گۇمنام » تەخەللۇسى بىلەن يازغان .

زەلىلى ــ مۇھەممەت سىدىق زەلىلى ـــ ئاتاقلىق ئۇيغۇر شائىرى . ئۇ 1674 ـ يىلى يەكەندە تۇغۇلغان ، 80 يىل ئۆمۈر سۈرگەن . ئۇنىڭ 133 غەزەل ، 19 مۇخەممەس ، 5 مۇستەھزاد ، 16 رۇبائىي ۋە پارس تىلىدا يازغان 46 غەزەلىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر دىۋانى ، 2800 مىسرالىق « سەپەرنامە » داستانى ، 524 مىسرالىق « تەزكىرە چىلتەن » رىۋايىتى ، 1540 مىسرالىق « تەزكىرە خوجامۇھەممەت شېرىپ » قاتارلىق ئەسەرلىرى بار .

ئابىد قۇمۇلى ــ 17 ـ ئەسىرنىڭ ئاخىرىدا قۇمۇل دىيارىدا ياشاپ ئۆتكەن تالانتلىق ئۇيغۇر شائىرى . ئۇنىڭ ئىجادىيەت مۇۋلىرىدىن ھازىرغىچە بىزگە مەلۇم بولغىنى 34 غەزەل بىلەن 69 رۇبائىدىن ئىبارەت .

نۆبىتى ــ 18 ـ ئەسىردە ئۆتكەن ئاتاقلىق ئۇيغۇر شائىرى . خوتەندە تۇغۇلغان ، يەكەن ، قەشقەرلەردە بىلىم تەھسىل قىلغان . 1750 ـ يىلى ۋاپات بولغان .

نۆبىتى ئۆز ئۆمرىدە نۇرغۇن غەزەل ـ مۇخەممەس يازغان بولسىمۇ ، بىزنىڭ دەۋرىمىزگىچە يېتىپ كەلگىنى « دىۋان نۆبىتى » ماۋزۇلۇق بىرلا توپلام . ئۇنىڭغا 108 پارچە غەزەل ، ئۈچ مۇخەممەس ، 26 رۇبائىي كىرگۈزۈلگەن .

نىزارى ــ ئابدۇرەھىم نىزارى ـــ ئۇلۇغ ئۇيغۇر رېئالىزمچى شائىرى . ئۇ ، 1776 ـ يىلى قەشقەر شەھرىدە تۇغۇلغان . ئۇ ، « رابىيە ـ سەئىدىن » ، « ۋامۇق ـ ئۇزرا » ، « مەھزۇن ـ گۈلنىسا » ، « پەرھاد ـ شېرىن » ، « لەيلى ـ مەجنۇن » قاتارلىق داستانلارنى يازغان .

نىزارى ـــ ئەلىشىر نەۋائىدىن كېيىن « خەمسە » يازغانلار ئىچىدە

ئەڭ شۆھرەت قازانغان شائىر . ئۇ ، يەنە 1839 - يىللىرى « دۇرۇل-نجاد » (ئىجادلىق ئۈنچىلىرى) ناملىق مەشھۇر ئەسىرىنى يازغان .

ئەرشى — خوجاجاھان ئەرشى — 18 - ئەسىردە ياشىغان ئۇيغۇر شائىرى . ئۇ ، 1730 - يىلدىن 1756 - يىلغىچە ئالتە شەھەرنىڭ خانى بول-غان . ئادالەت ۋە مەرىپەتپەرۋەرلىك بىلەن يۇرتنى گۈللەندۈرگەن . 1756 - يىلى جۇڭغارلارنىڭ ياردىمىگە تايانغان بۇرھانىدىن خوجا تەرىپىدىن پۇتۇن ئۇرۇق - جەمەتى بىلەن بىللە ئۆلتۈرۈۋېتىلگەن . شائىرنىڭ « دىۋان ئەرشى » ناملىق بىر توپلىمى بار .

فۇتۇھى — خوجا سىدىق فۇتۇھى — 18 - ئەسىردە ياشىغان ئۇيغۇر شائىرى . ئۇ ، جۇڭغارلارغا تايانغان ئاپپاق خوجا نەۋرىسى بۇرھانىدىن خوجا (خان خوجا) تەرىپىدىن ۋەھشىيانە ئۆلتۈرۈلگەن خەلقپەرۋەر پا-دىشاھ ، شائىر خوجا جاھان ئەرشىنىڭ ئوغلى ، ئاتىسى بىلەن بىللە قەتلى قىلىنغان . ئۇنىڭ بىزنىڭ دەۋرىمىزگىچە يېتىپ كەلگەن غەزەل - مۇخەم-مەسلىرىمۇ ئەرشى دىۋانىنىڭ ئاخىرىغا كۆچۈرۈلگەن .

قەلەندەر — 18 - ئەسىردە خوتەندە ياشاپ ئۆتكەن تالانتلىق ئۇيغۇر شائىرى . ئۇنىڭ ئىجادىيىتىدىن ھازىرغىچە بىزگە مەلۇم بولغانلىرى 149 غەزەل بىلەن 20 پارچە مۇخەممەس .

مەشھۇرى — ئىبراھىم مەشھۇرى — 18 - ئەسىردە يەكەندە تۇغۇلۇپ ، ياشاپ ئۆتكەن داڭلىق ئۇيغۇر شائىرى . 3960 مىسرا شېئىرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان « دىۋان مەشھۇرى » ماۋزۇلۇق توپلامنىڭ مۇئەللىپى .

نىيازى — موللا بوساق نىيازى — 18 - ئەسىرنىڭ ئاخىرىدا تۇرپاندا تۇغۇلغان ، مۇھەممەت ئەفرىدۇن ۋاڭ بىلەن بىللە قەشقەرگە كەتكەن . قەشقەر خەلق قوزغىلىڭى مەزگىلىدە ئىز - دېرەكسىز غايىپ بولغان . ئۇ-نىڭ 1500 مىسرادىن كۆپرەك شېئىرى كىرگۈزۈلگەن 126 بەتلىك دىۋانى بار .

مەھزۇن — 18 - ئەسىردە ياشىغان ئۇيغۇر شائىرى . ئۇ ، خوتەندە تۇغۇلغان . ئۇنىڭ « دىۋان مەھزۇن » ماۋزۇلۇق توپلىمى بار .

سادايى — مىر ھەسەن سادايى 1752 - يىلى قەشقەر شەھىرىدە

توغۇلغان ئۇيغۇر شائىرى.

موللا بىلال — موللا بىلال موللا يۇسۇپ ئوغلى (1823 ـ 1899) ئۇلۇغ ئۇيغۇر رېئالىستنىڭ شائىرى. ئۇ، « غەزەلىيات » ناملىق لىرىك غەزەللەر توپلىمى بىلەن « نۇزۇگۇم »، « چاگموزا يۇسۇپخان »، « غازات دەر مۇلكى چىن » قاتارلىق تارىخىي داستانلارنىڭ مۇئەللىپى.

زوهۇرى — زوهۇرىدىن هېكىمبەگ — تۇرپاندىكى ۋاڭ ئەۋلادلىرىدىن بولۇپ، 1830 ـ 1840 ـ يىللار ئەتراپىدا قەشقەرنىڭ هاكىمبېگى بولغان. بۇ مەزگىلدە ئۇيغۇر مەدەنىيەت ـ مائارىپىنىڭ يۇكسىلىشىگە مۇناسىپ تۆهپە قوشقان. ئۇنىڭ « دىۋان زوهۇرى » ناملىق 68 بەتلىك توپلىمى بار.

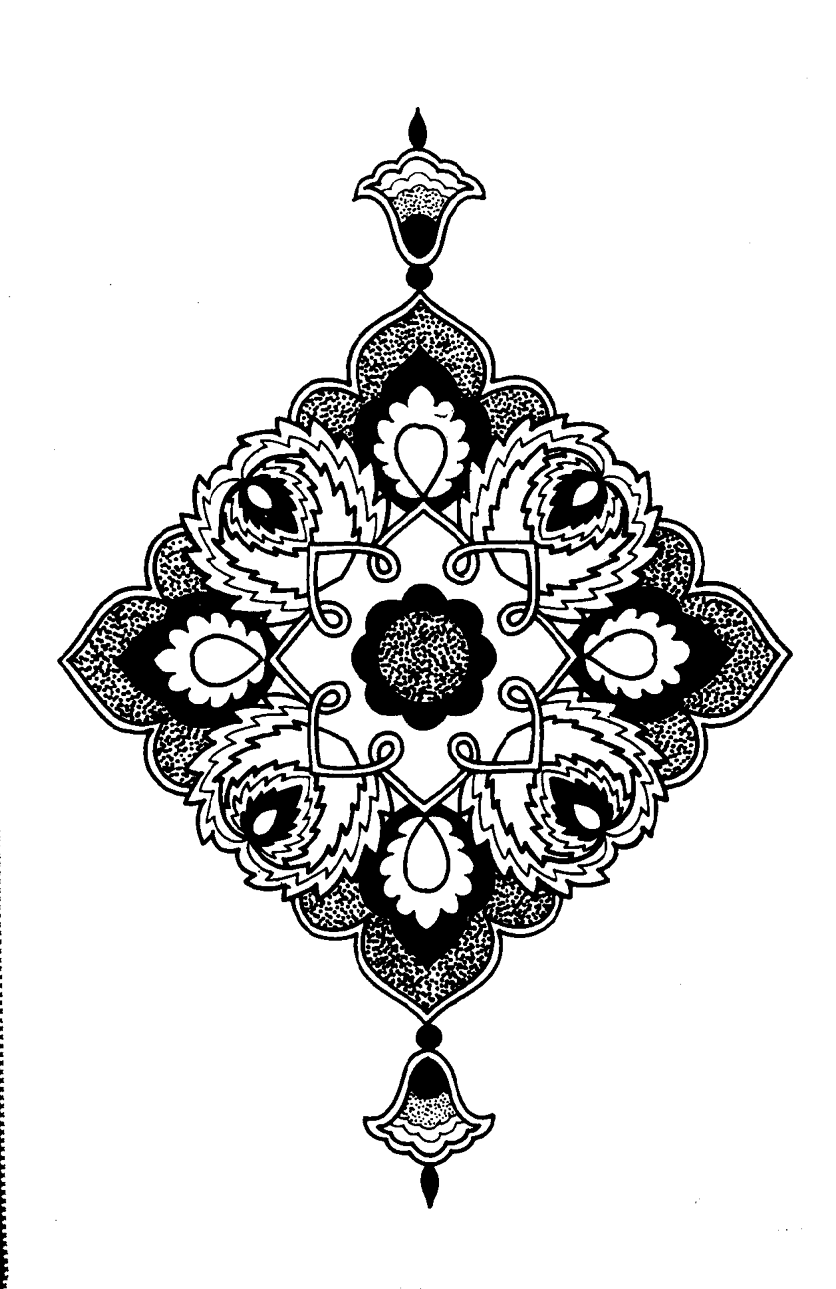
خۇشهال غەرىبى — 19 ـ ئەسىرنىڭ باشلىرىدا قەشقەردە ياشاپ ئۆتكەن تالانتلىق ئۇيغۇر شائىرى. ئۇنىڭ 1845 ـ يىلى يېزىپ تاماملىغان « كۇللىيات غەرىبى » ناملىق دىۋانىغا 271 غەزەل، 53 مەسنەۋى، 37 رۇبائى، 14 مۇخەممەس، 14 ساقىنامە، 3 مۇستەهزاد، 31 قىتئە، بىر تارىخ كىرگۈزۈلگەن.

فۇزۇلى — مۇهەممەت سۇلايمان ئوغلى فۇزۇلى (1498 ـ 1556) ئۇلۇغ ئەزەربەيجان شائىرى.

هۇۋەيدا — خوجانەزەر غايىبنەزەر هۇۋەيدا چاغاتاي تىلىدا كامالەتكە يەتكەن شېئىرلارنى يازغان مۇتەپەككۇر شائىر. ئۇ، 1780 ـ يىلى ۋاپات بولغان.

شەيخ سەئدى — 13 ـ ئەسىردە ئۆتكەن ئۇلۇغ پارس مۇتەپەككۇر شائىرى. ئۇنىڭ « گۇلىستان » ۋە « بوستان » ناملىق دۇنياۋى قىممەتكە ئىگە مەشهۇر ئەسەرلىرى ئۇيغۇر خەلقىغە ئەزەلدىنلا تونۇش.

گادايى — 1403 ـ 1404 ـ يىللىرى تۇغۇلۇپ، هىراتتا ياشاپ ئۆتكەن مەشهۇر لىرىك شائىر.

歌词作者简介

阿塔依 15世纪维吾尔文学的杰出代表之一。纳瓦依的《珠宝集》一书中，对阿塔依的作品有很高的评价。

阿塔依与鲁菲提、赛卡克等诗人齐名，他以写抒情诗章见长。他的作品意味隽永、笔法细腻、语言流畅，其艺术成就很高。

鲁菲提—麦吾拉·艾伯都拉·鲁菲提 (1366～1465)维吾尔著名诗人之一，纳瓦依曾在《雅会》一书中，深怀敬意地论述过他。发表过《鲁菲提诗集》2 400行，长篇抒情诗《花与诺肉孜》。

赛卡克 生于14世纪末15世纪初叶，维吾尔著名诗人。纳瓦依对赛卡克的创作给予了极高的评价，称他为"维吾尔语言艺术上达到了炉火纯青地步的杰出诗人"。

在15世纪同辈诗人中，赛卡克在创作上有自己独特的风格，始终激情洋溢。

纳瓦依—艾里西尔·纳瓦依 (1441～1501)维吾尔在诗坛上有一座文学的丰碑，那就是伟大的诗人纳瓦依，他以杰出的贡献把维吾尔文学推到了一个新的高度，开创了维吾尔文学的崭新的历史时代。

纳瓦依在诗歌创作活动中成就显赫，仅诗歌就有44 800行。

其中最负盛名的是《五卷书》和《正直者的惊愕》、《帕尔哈迪与希琳》、《莱丽与麦吉侬》、《七星图》、《伊斯坎迪尔》等五部长诗。他的宏伟巨著充分显示出了非凡的诗才。除此以外，他还创作了《心灵的爱》、《鸟语》等，其思想性和艺术性均很高。

赛迪—苏里坦·赛迪汗　(1484～1535)曾任苏里坦·赛迪汗王。杰出的政治家、军事家、诗人。

热西提—阿不都热西提汗　(1520～1569)赛迪汗王的第二代汗王继承人(苏里坦·赛迪汗王的儿子)，在位 27 年，故于和田。

热西迪汗　公正的汗王，杰出的诗人，作品有《迪王热西迪》、《艾则勒亚提热西迪》、《斯拉提纳曼》、《麦秀克纳曼》等长诗。

克迪尔汗—尤素甫·克迪尔汗　莎车阿不都日西提汗王时期杰出的音乐家、诗人。著有《历史的凯歌》和《音乐知识》等，他着手整理过《维吾尔十二木卡姆》，此外还著有《迪王克迪尔》等诗集。

乃菲斯—阿曼尼莎汗　(1533～1567)阿不都日西提汗王的爱妻，音乐家、诗人。她为整理《维吾尔十二木卡姆》音乐巨著献出了自己一生的精力。著有《论道德》、《美的道德》、《智慧的钥匙》、《坎勒的统治》等。

麦西热甫—巴巴热合木·麦西热甫　(1641～1711)生于乌兹别克斯坦南满冈城。一生中 40 余年时间曾在喀什噶尔、和田、中亚一带度过。对当时的统治阶级腐败现象不满，被捕后绞刑而死。诗人善写爱情诗，在人民群众中享有盛名。

古木纳姆—默合麦提依明霍加·库力乌吾勒·古木纳姆（1634～1724）维吾尔著名诗人。1670年间，写出了著名长诗《劳动与爱情》。他的作品别具一格，以善于抒情而驰名中外。

则利勒—木合拜提·斯迪克·则利勒 维吾尔著名诗人。1674年生于莎车。写有格则勒133首，柔巴依26首，五行诗19首，长短体诗5首，波斯语格则勒46首。诗人的作品当不限于此。

阿比迪·库木勒 17世纪维吾尔著名诗人。至今搜集了诗人34首格则勒和69首柔巴依诗作。

诺比提 18世纪维吾尔著名诗人，生于和田，青年时代奔赴喀什噶尔求学，1750年病故。

诗人的创作以爱情诗为主，也写过不少劝人求知、忠诚向善和争取和平的诗作。《诺比提诗集》一书中，收入108首抒情诗，26首柔巴依诗，3首寓言诗。

纳扎尔—阿不都热依木·纳扎尔 维吾尔著名诗人。1776年生于喀什噶尔。著名作品有《爱情长诗集》，这部诗作是继伟大诗人纳瓦依《七美图》之后的最长诗作。长诗包括《热比亚与赛丁》、《瓦木克与乌祖拉》、《麦合逊与古丽尼莎》、《麦斯吾德与迪丽阿热》等，1839年间又创作了《杜茹丽加提》、《尼加提勒克花朵》两部诗集。

艾尔西—霍加江合·艾尔西 18世纪维吾尔诗人。1730～1756年曾是南疆六城的汗王。他在位时，公正、热爱和平，对家乡的繁荣起到了一定的作用。著有《艾尔西诗集》。

菲吐海—霍加斯迪克·菲吐海 生于18世纪，维吾尔诗人，

在中亚混战期间被当时的统治者阿巴霍加的儿子色尔汉丁霍加杀害。他的抒情诗在民间广为流传。

凯兰代尔 18世纪生活在和田地区，维吾尔诗人。他的149首抒情诗和20首寓言诗长期流传在民间。

麦西呼尔—依不热合木·麦西呼尔 18世纪生于莎车，维吾尔著名诗人。作品有《麦西呼尔诗集》(3 960行)。

尼亚孜—毛拉布沙克·尼亚孜 18世纪末生于吐鲁番。后随同麦合默提·艾合尔墩汗王前往喀什噶尔，他在喀什噶尔混战中死去。写有1 500行短诗。

麦合逊 18世纪维吾尔诗人。生于和田，著有《麦合逊诗集》。

沙达依—米尔艾山·沙达依 1752年生于喀什噶尔，维吾尔诗人。

毛拉比拉勒—毛拉比拉勒·尤素甫 (1823～1899)维吾尔著名抒情诗人。作品有《格则勒亚特》(抒情诗集)和《茹孜库姆》、《长帽子尤素甫汗》等长诗。

祖呼尔—祖呼尔丁·艾克木伯克 吐鲁番汗王的后代，1830～1840年间曾任喀什噶尔官吏(伯克)，在任期间，对繁荣喀什噶尔文化有一定的贡献。作品有《祖呼尔诗集》。

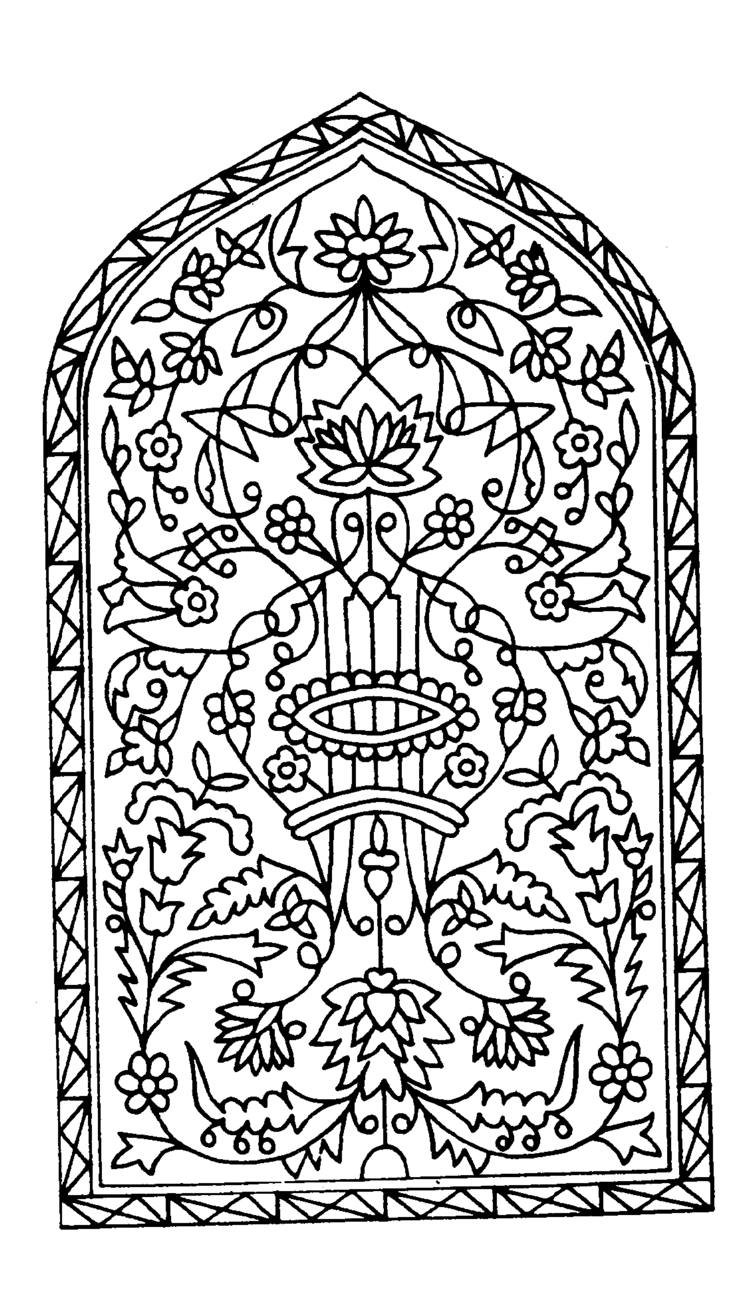
胡西哈里尔·艾尔比 19世纪初生于喀什噶尔，维吾尔著名诗人。著有《库勒亚提艾力比》，诗集中包括271首抒情诗，53首讽

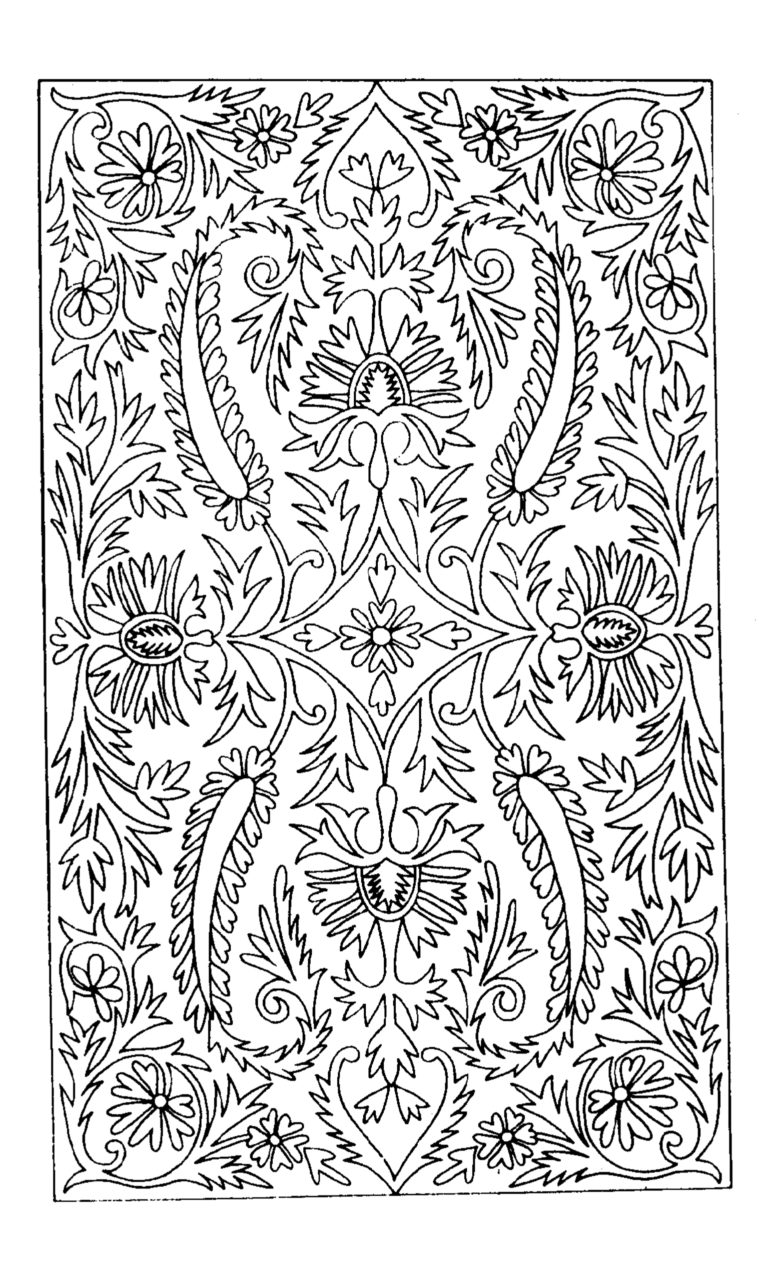
刺诗,37首柔巴依,14首寓言诗,14首美德诗等。

甫祖勒—麦合默提·苏来依满·甫祖勒 (1498～1556)维吾尔著名诗人。

线依合·赛迪 生于13世纪,著名波斯诗人。写有巨著《蔷薇园》、《果园》,广为流传。

尕达依 生于1403或1404年,善于写抒情诗。

مۇندەرىجە

چوڭ نەغمە قسمى

داستان قسمى

مەشرەپ قسمى

目　录

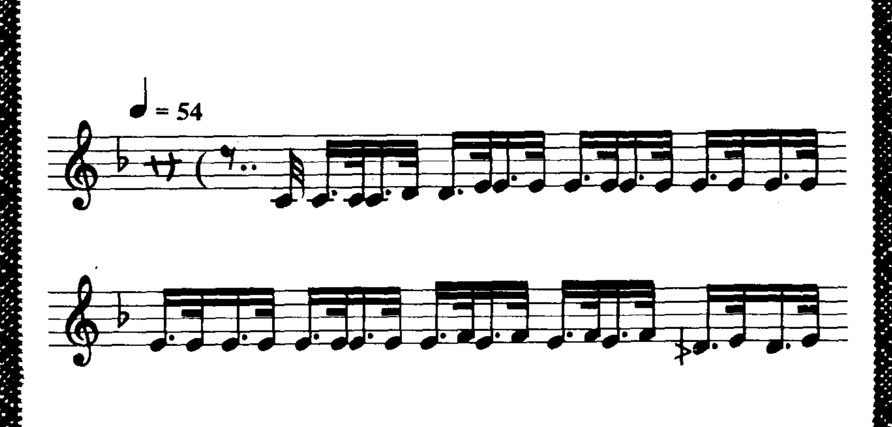
穷乃额满部分
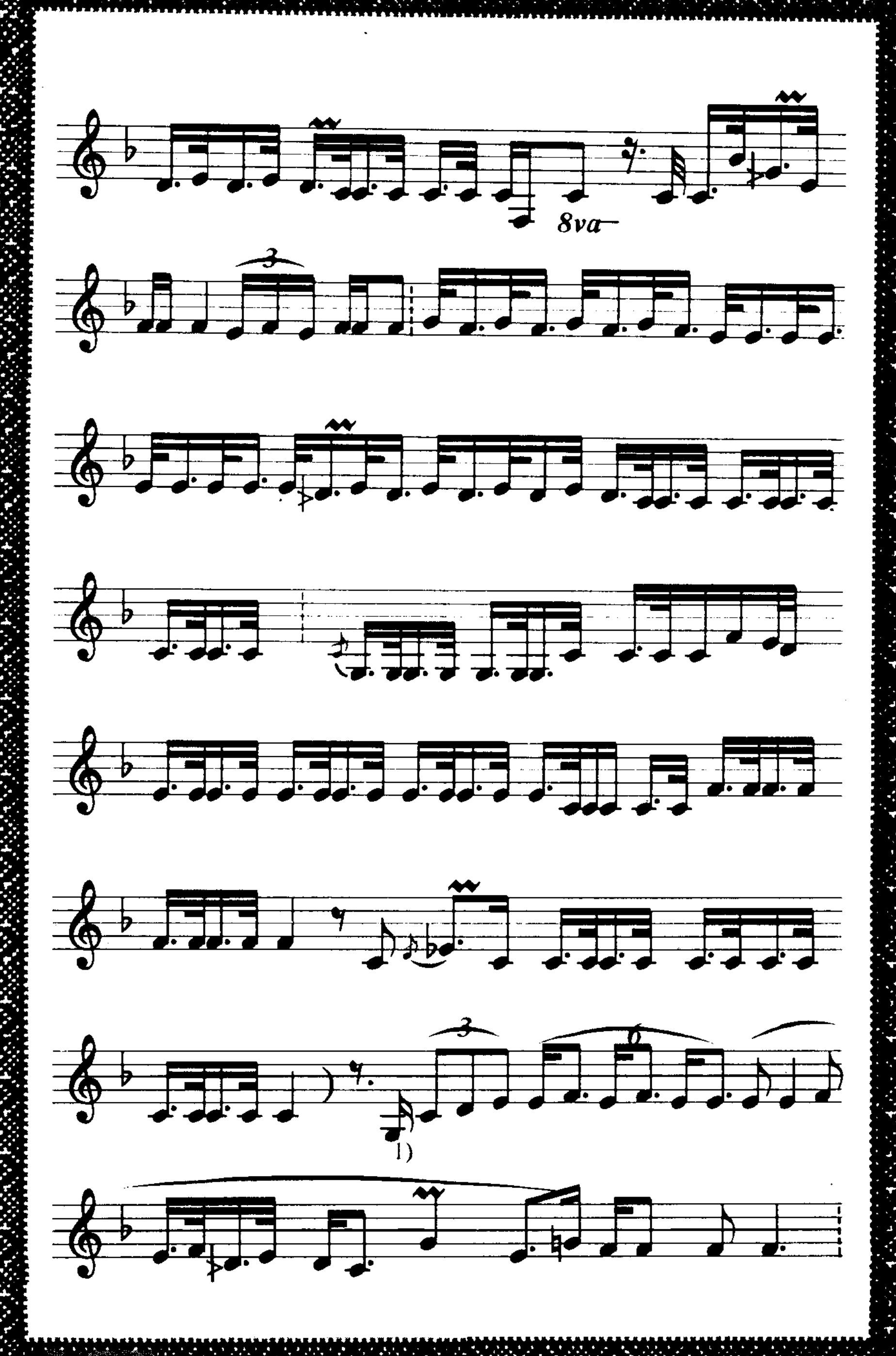
达斯坦部分
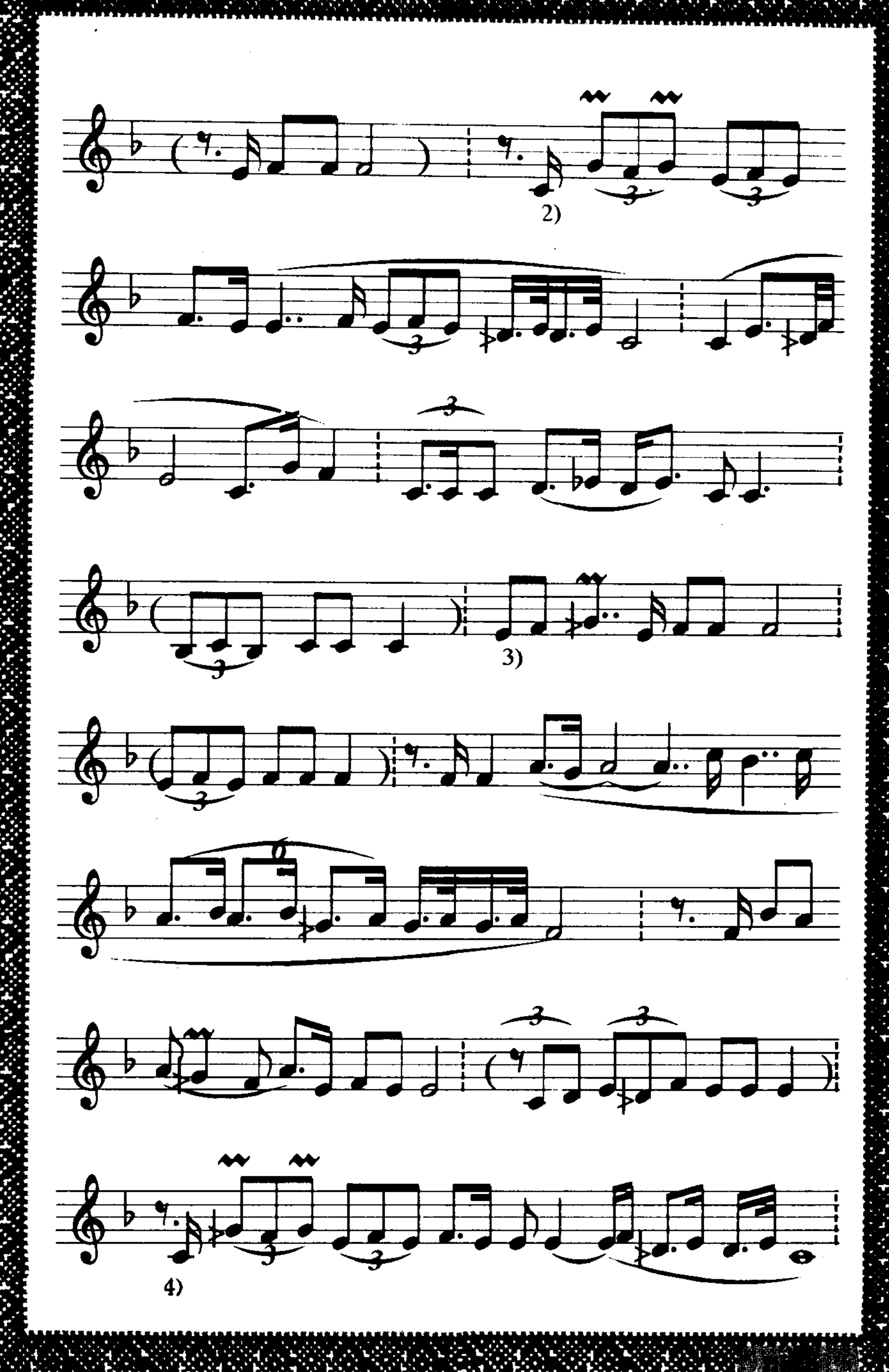
麦西热甫部分
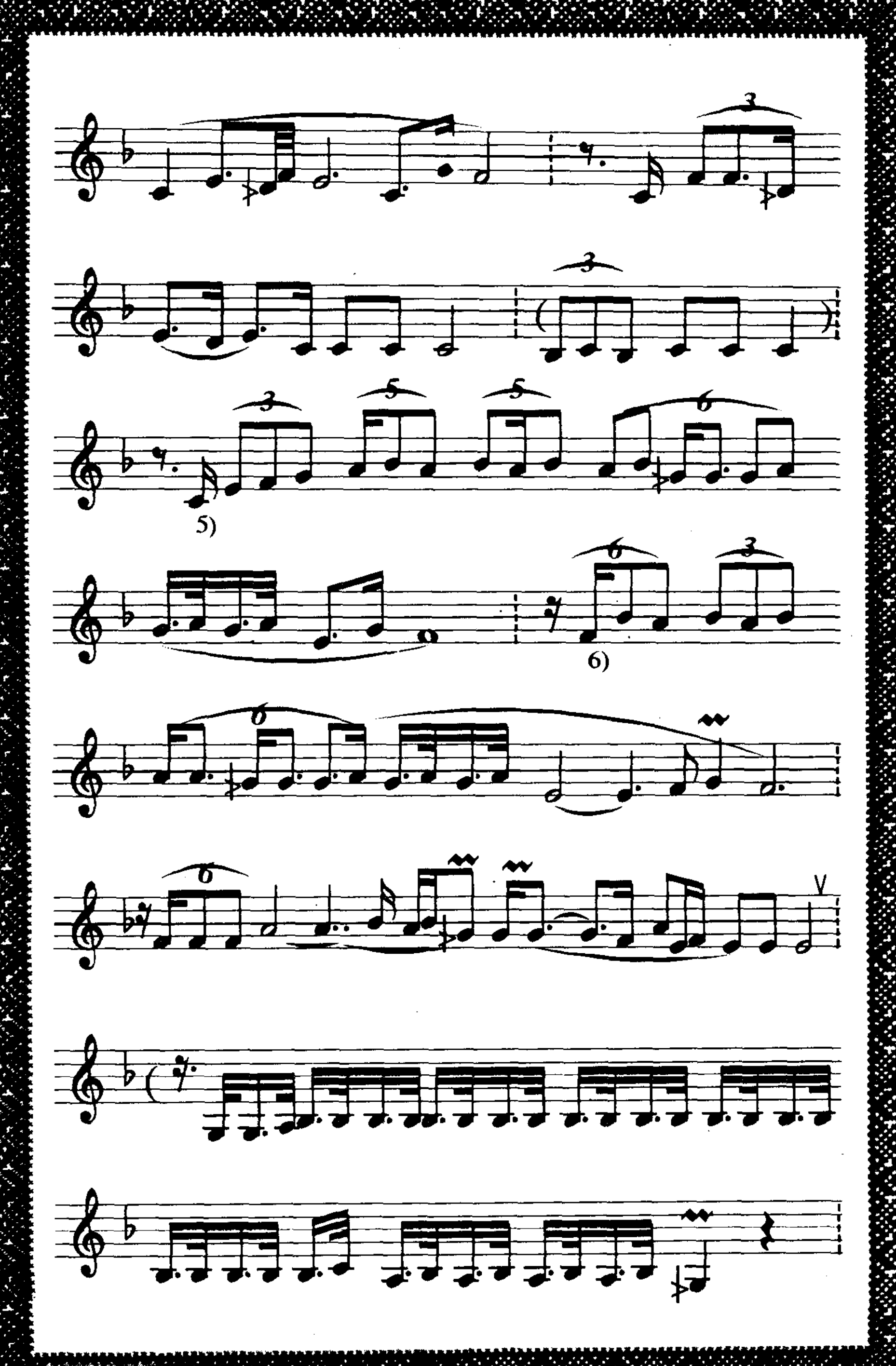

چوڭ نەغمە قىسمى
穷乃额满部分

مۇقەددىمە
木坎迪满
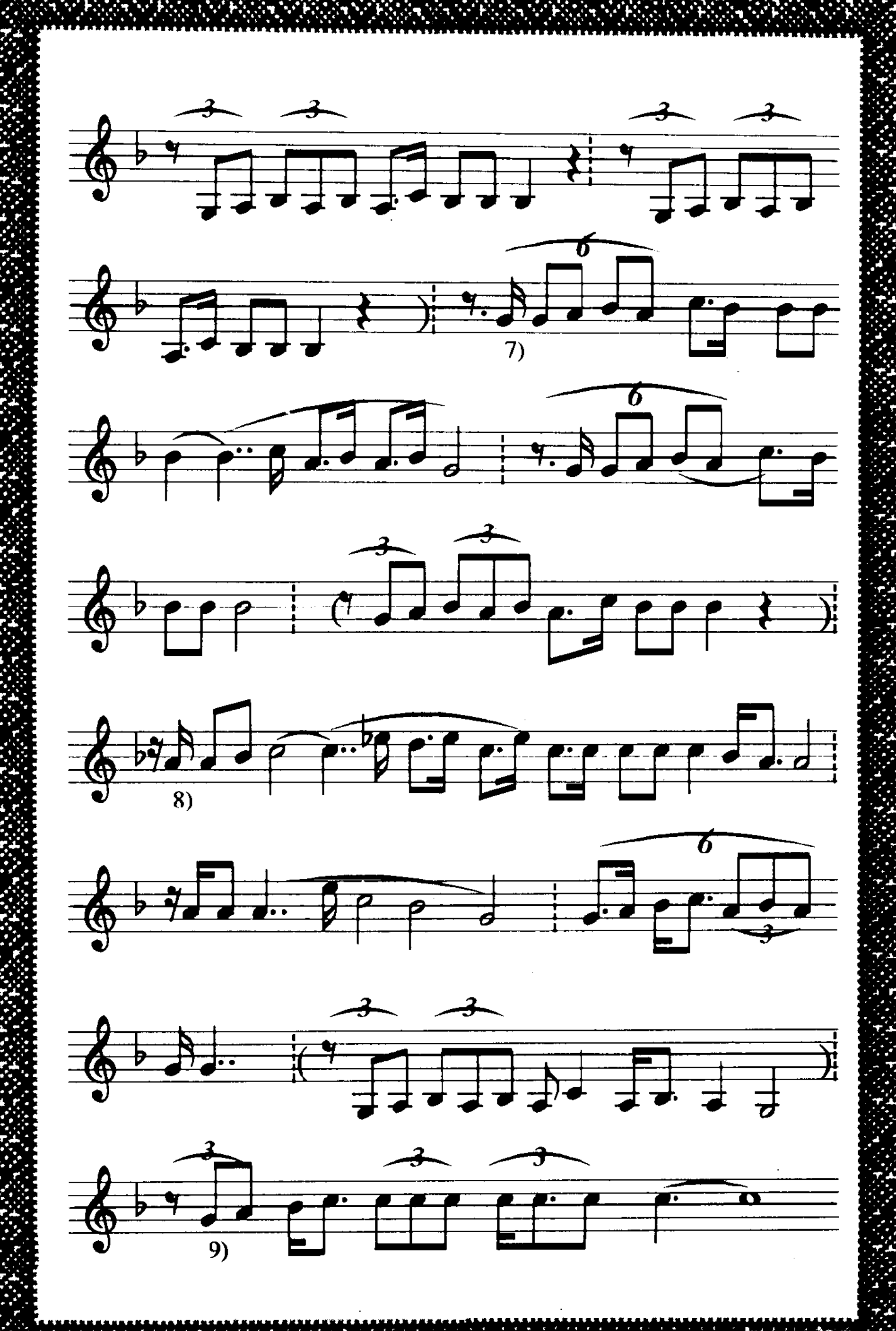

♩ = 54
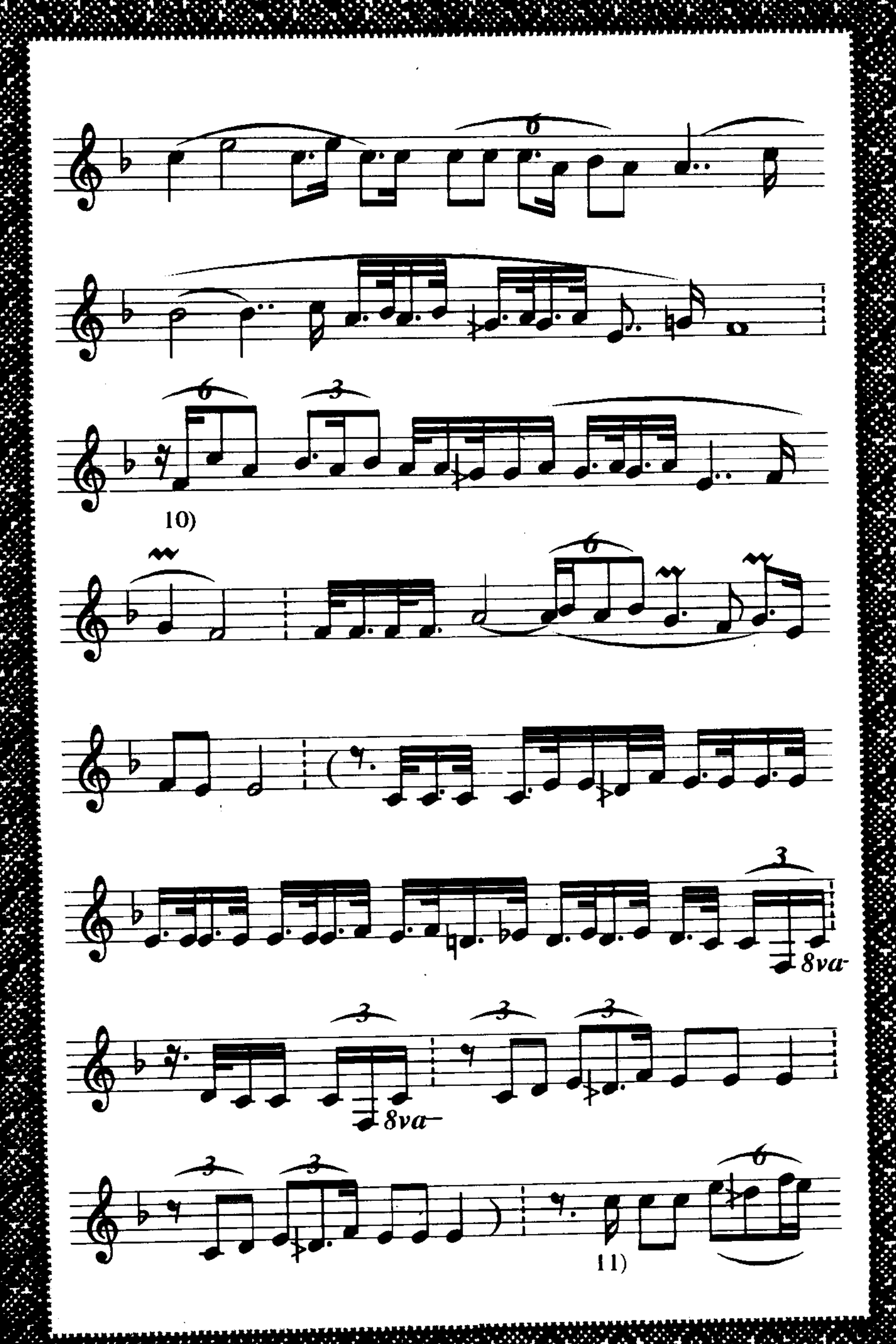

8va
3
3
6
1)

2)
3)
4)
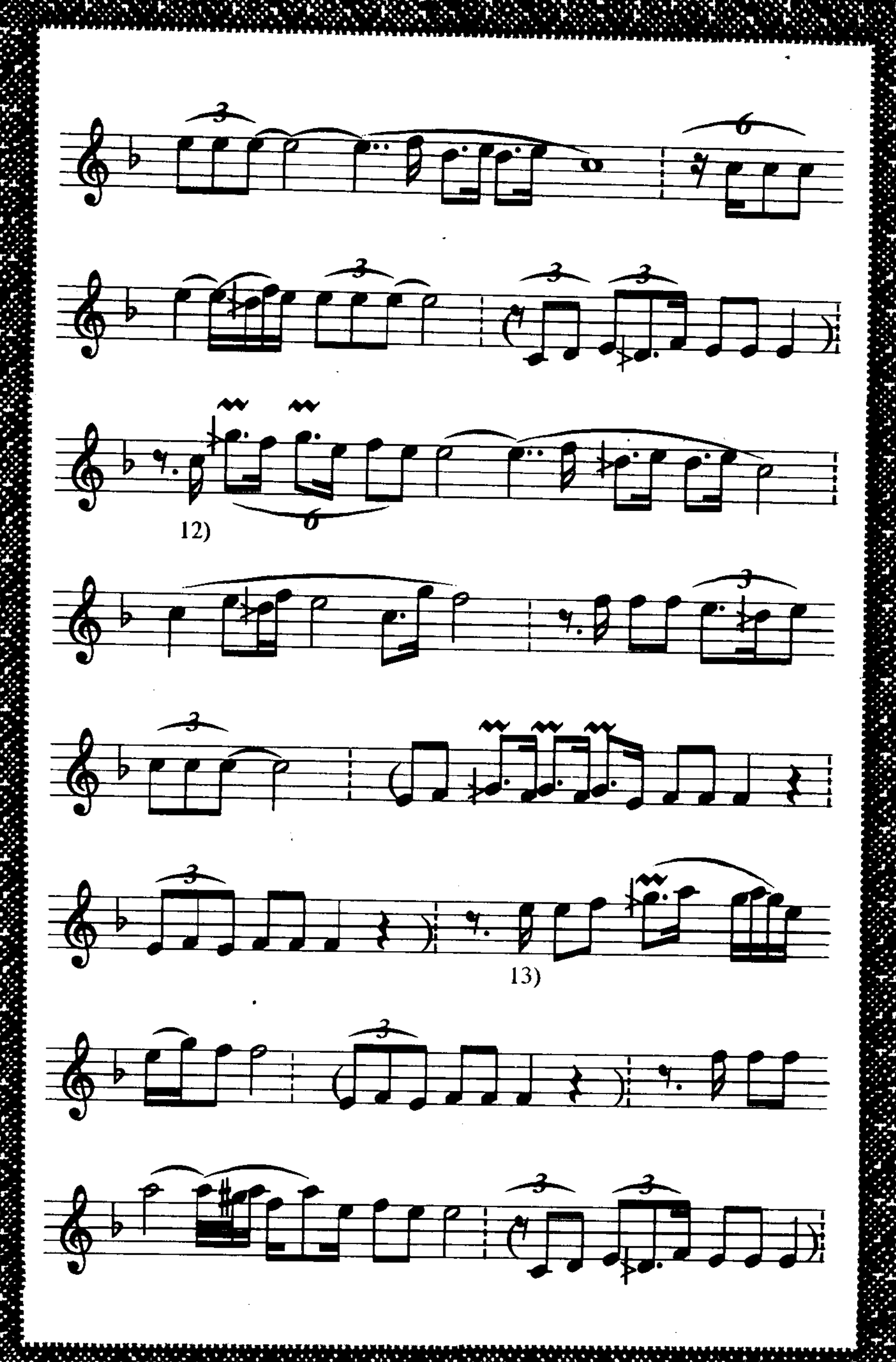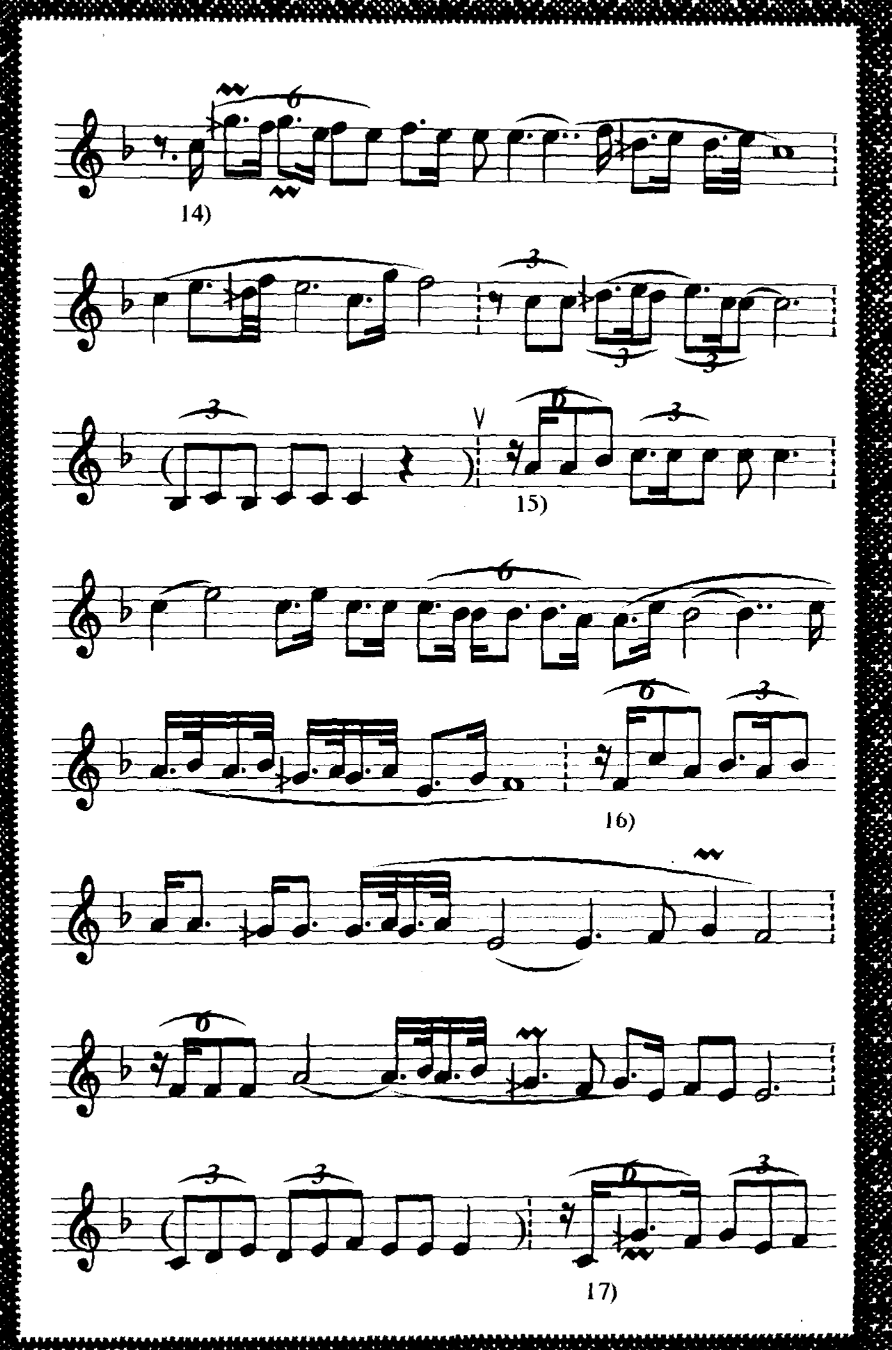

5)
6)

7)
8)
9)
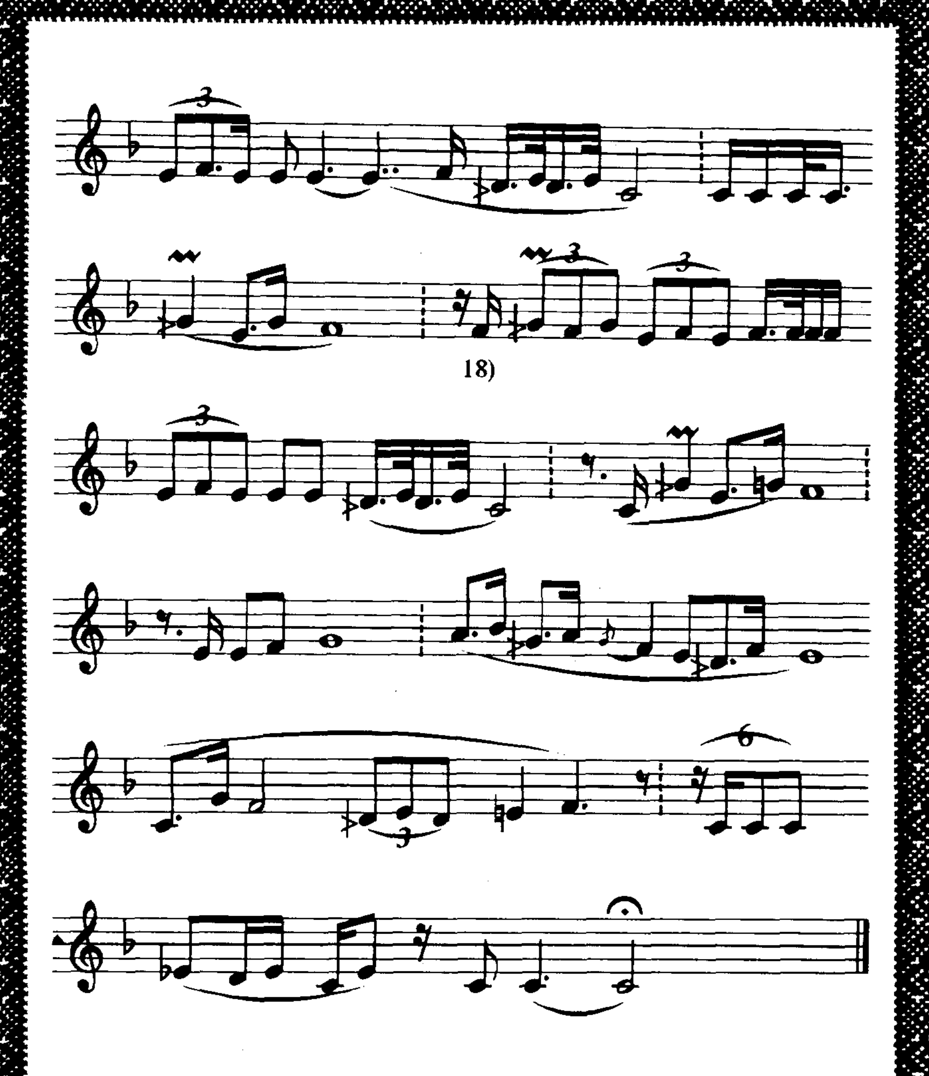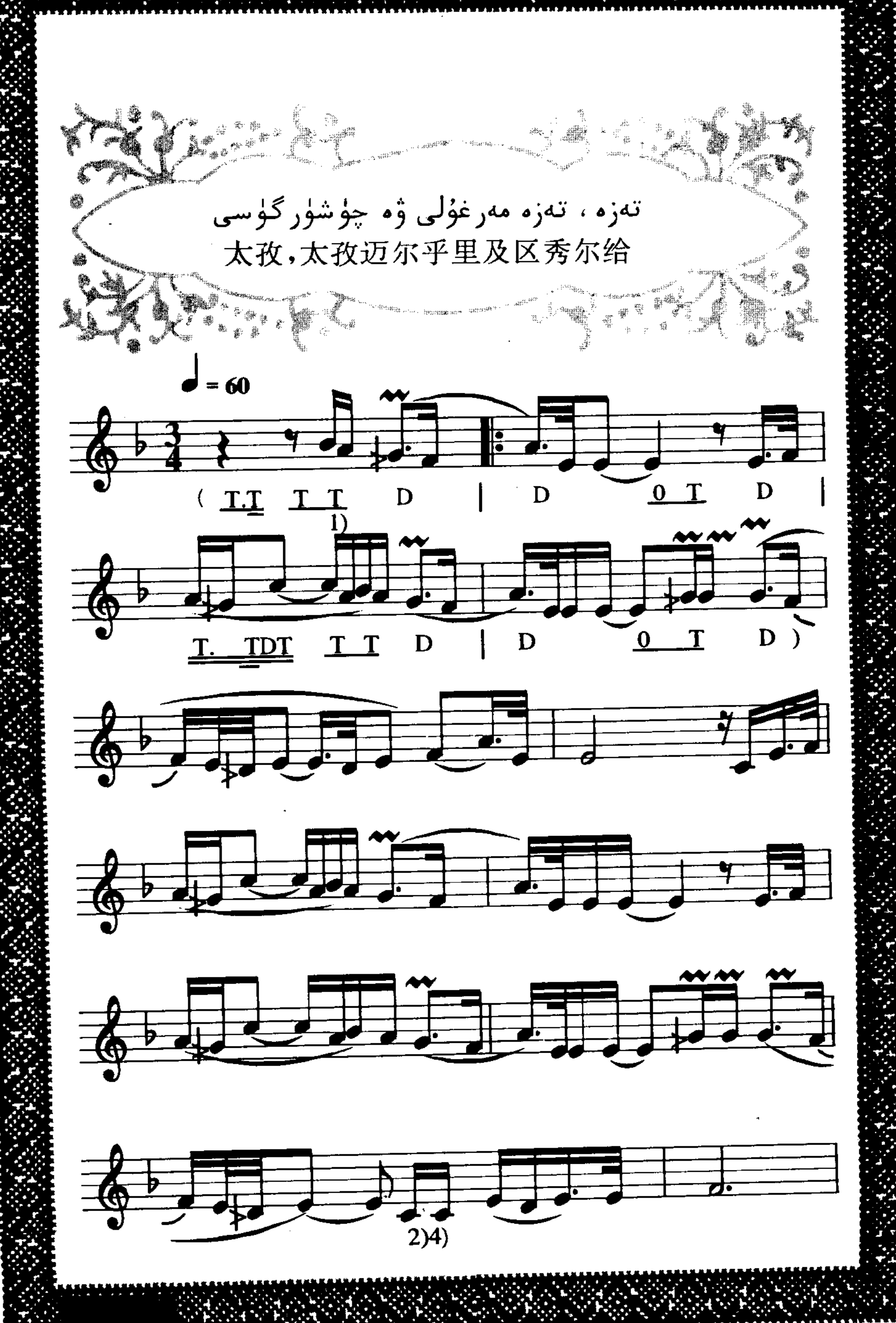

10)
8va
8va
11)
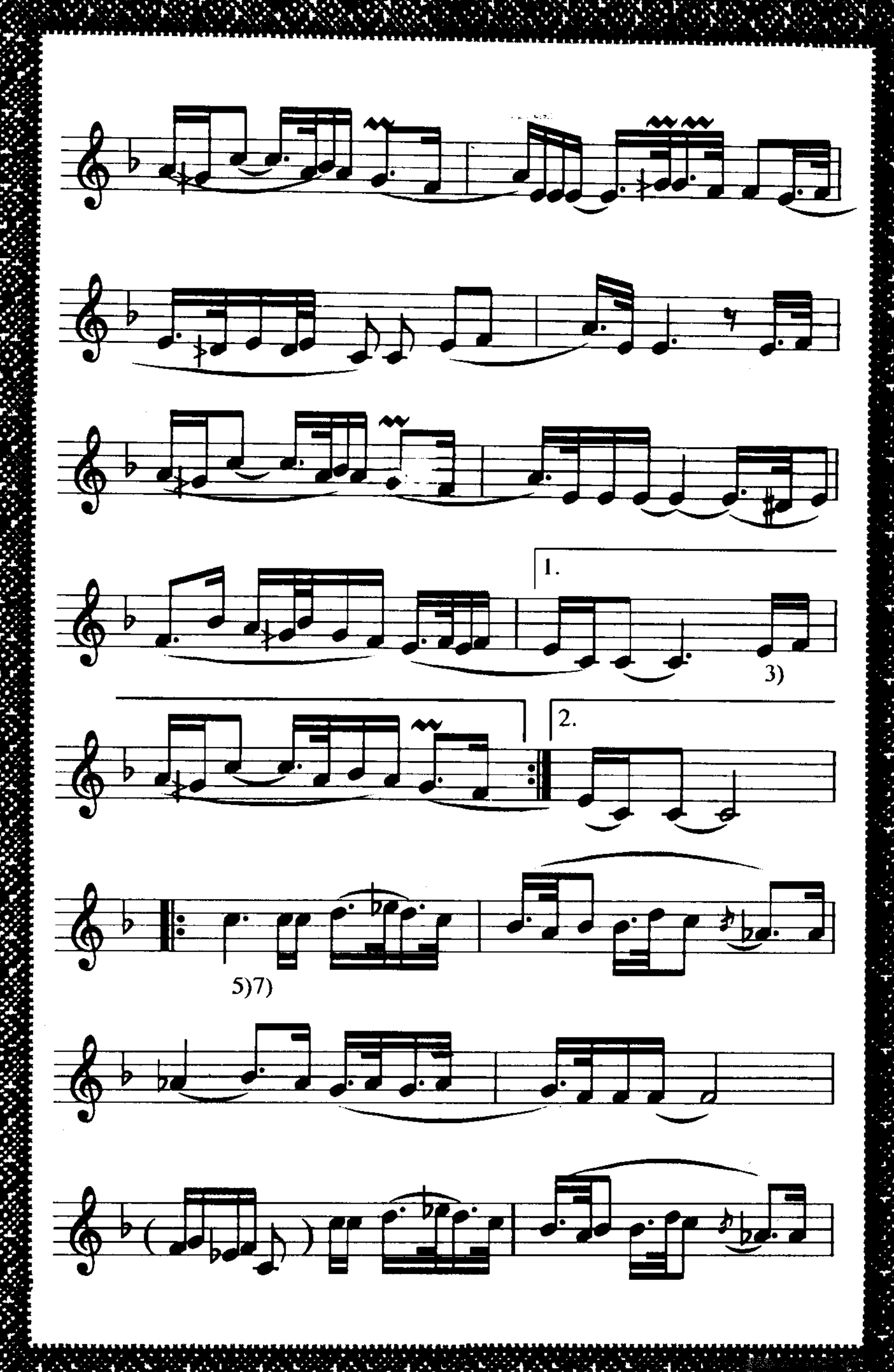

12)
13)
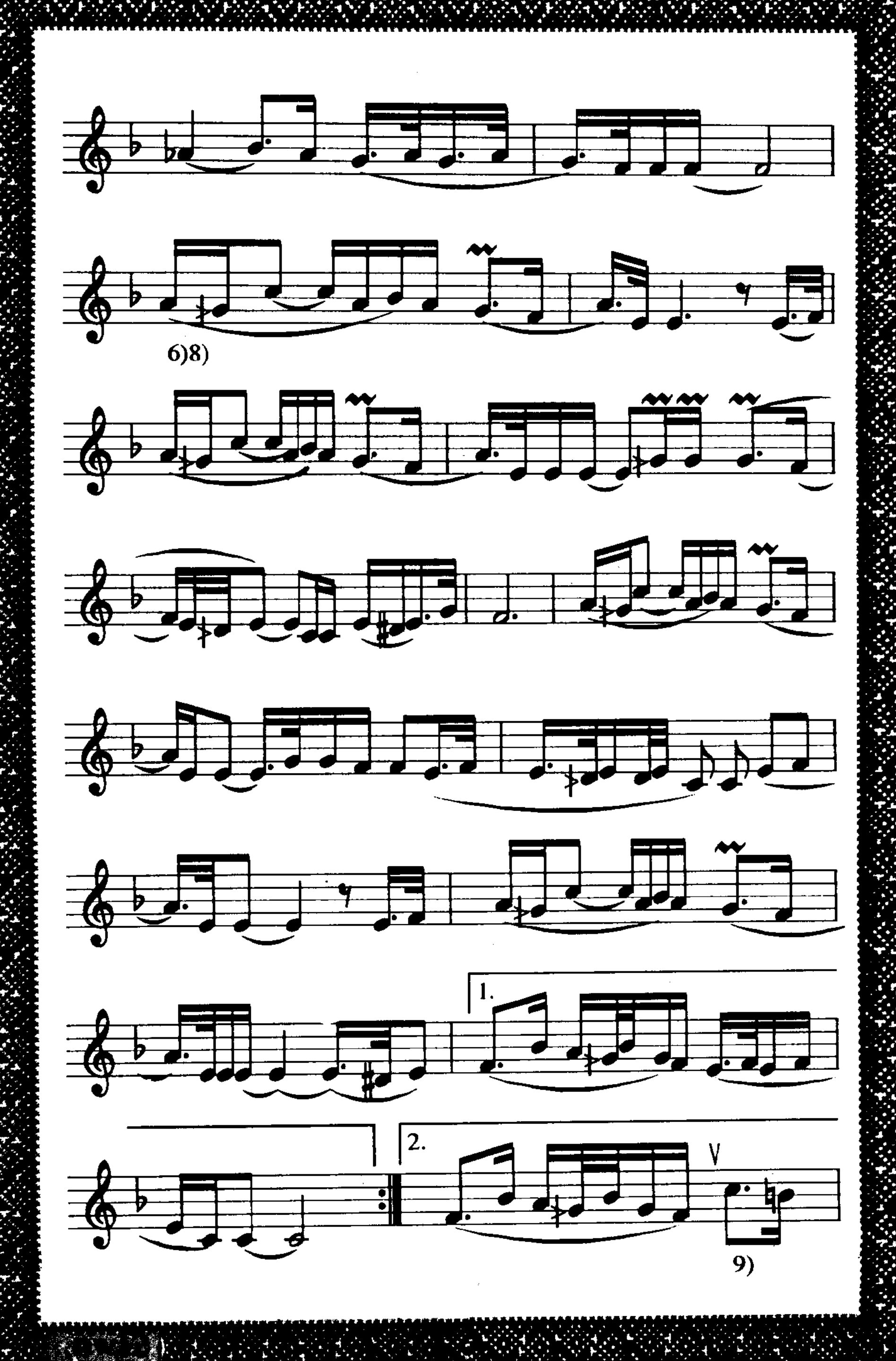

14)
15)
16)
17)
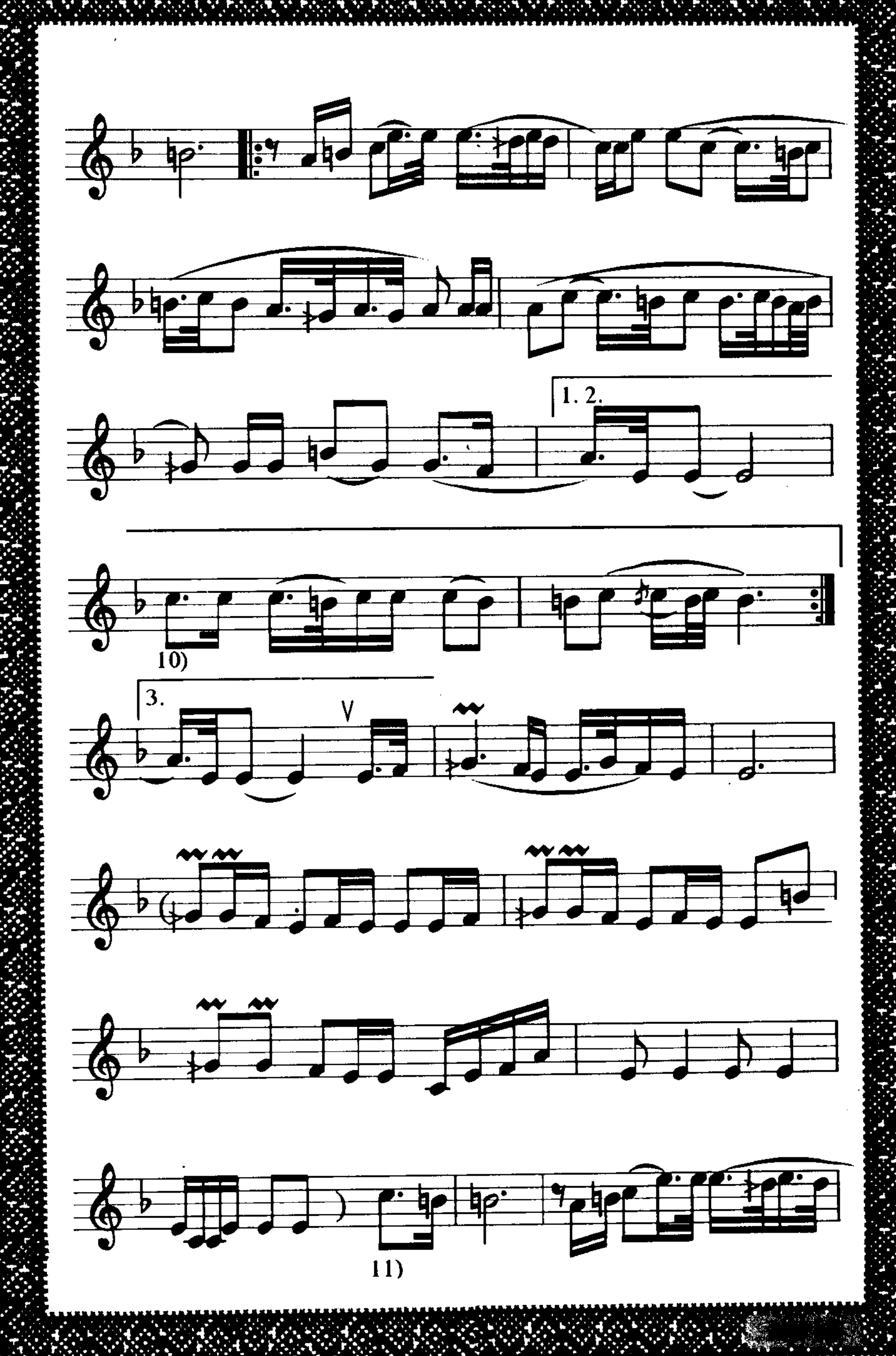

18)

تەزە، تەزە مەرغۇلى ۋە چۇشۇرگۈسى
太孜，太孜迈尔乎里及区秀尔给
♩= 60
(T.T T T D | D 0 T D |
1)
T. TDT T T D | D 0 T D)
2)4)
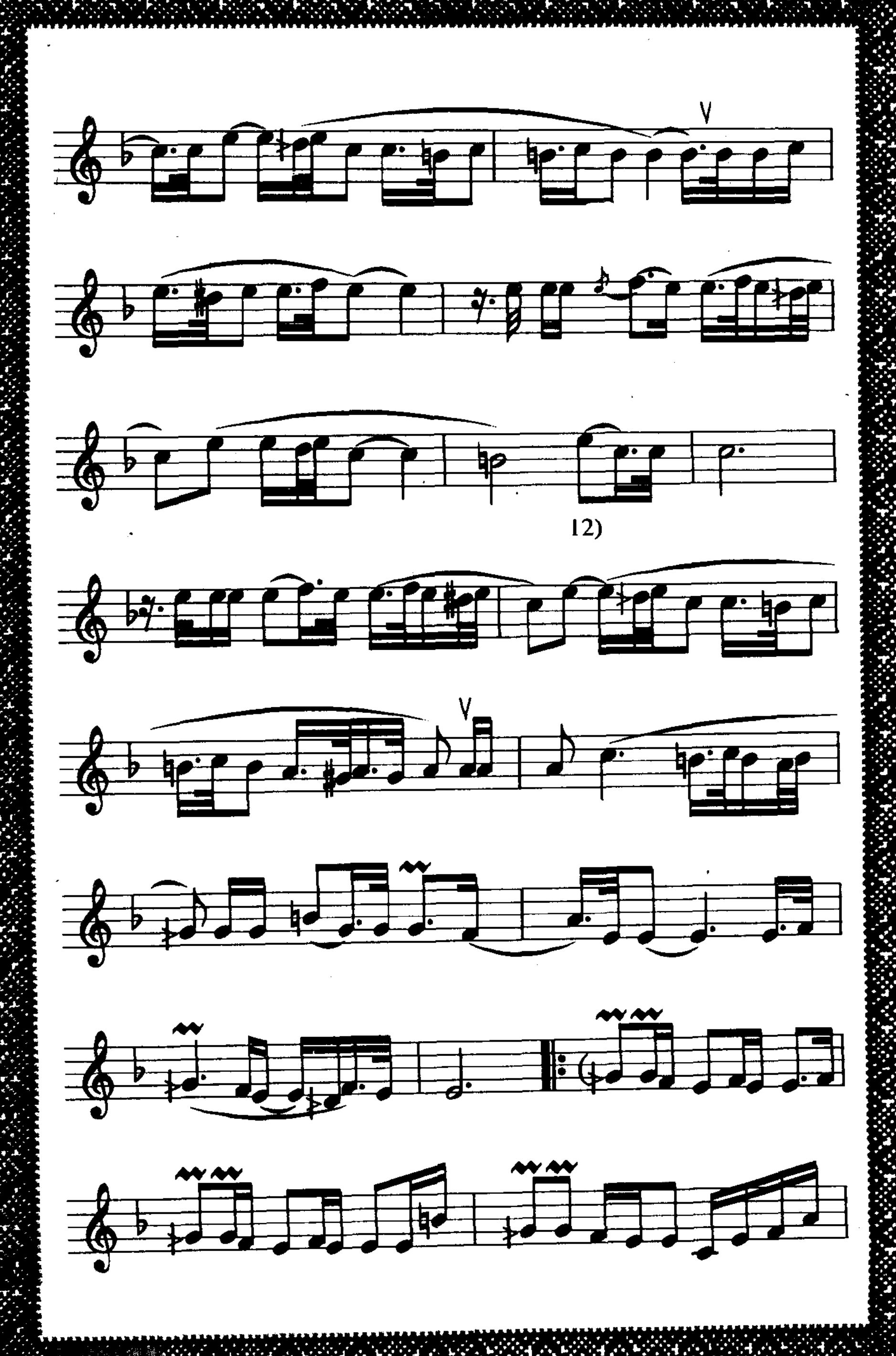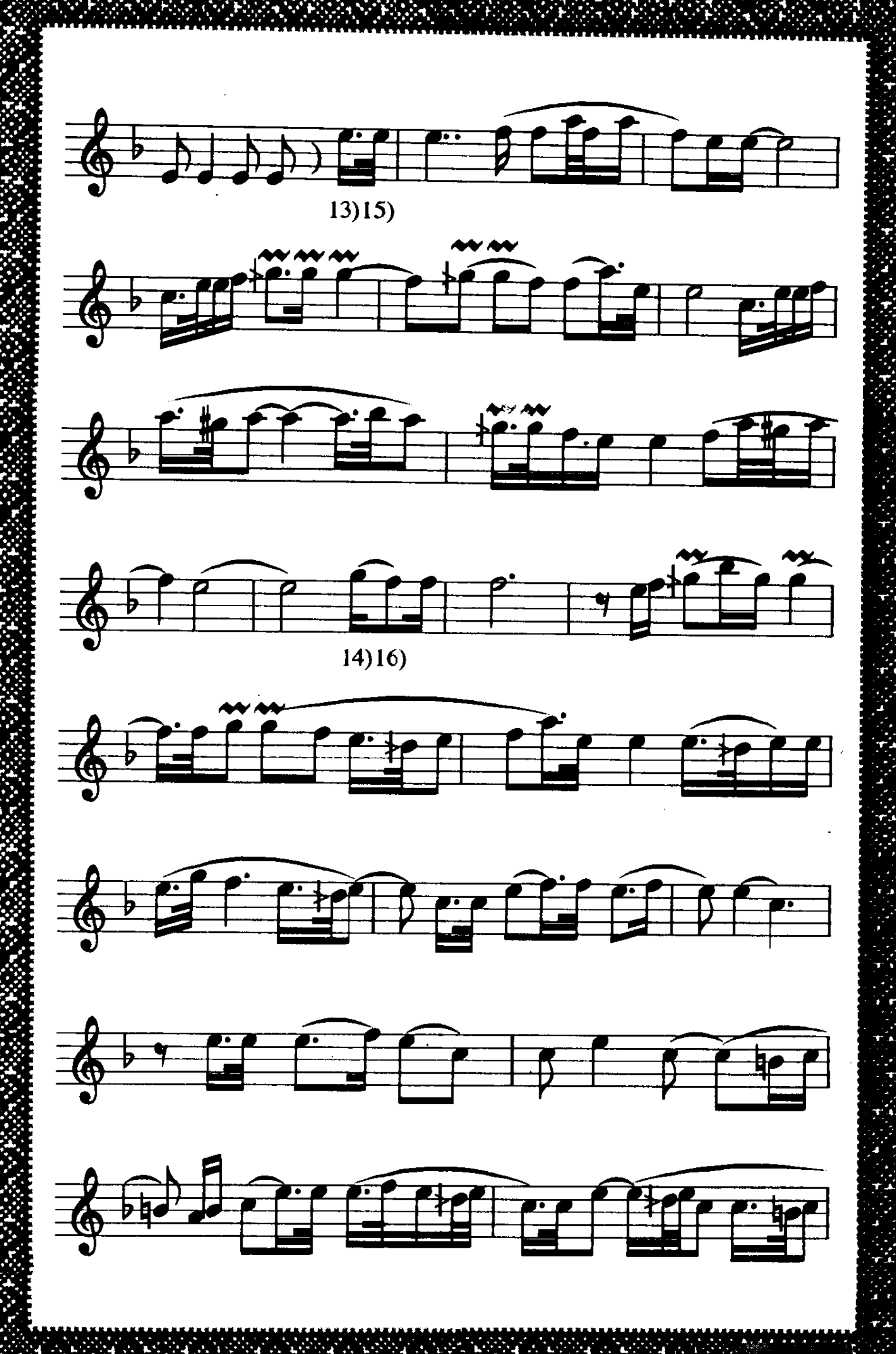

1.
3)
2.
5)7)

6)8)
1.
2.
V
9)
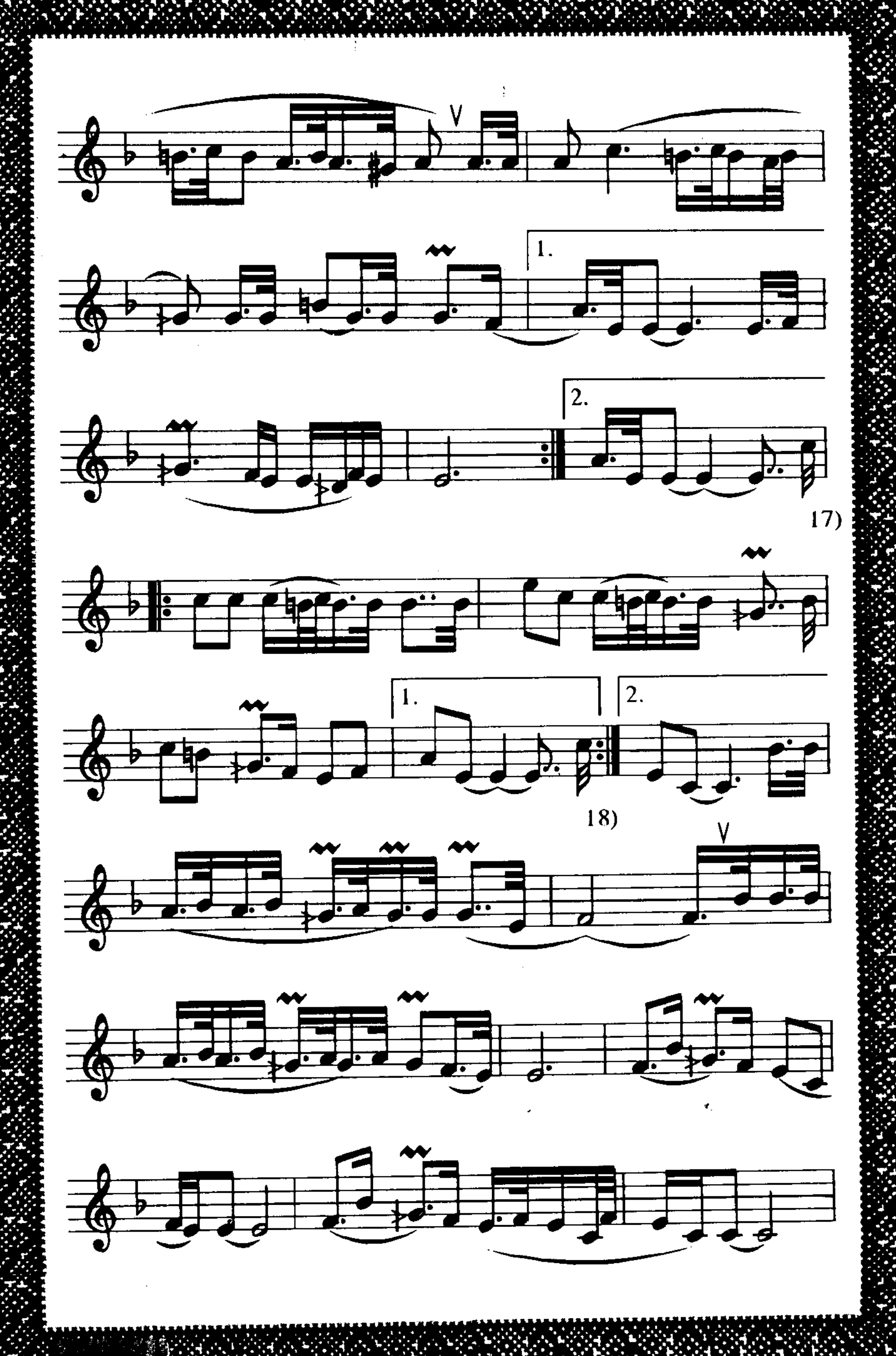

1. 2.
10)
3.
11)
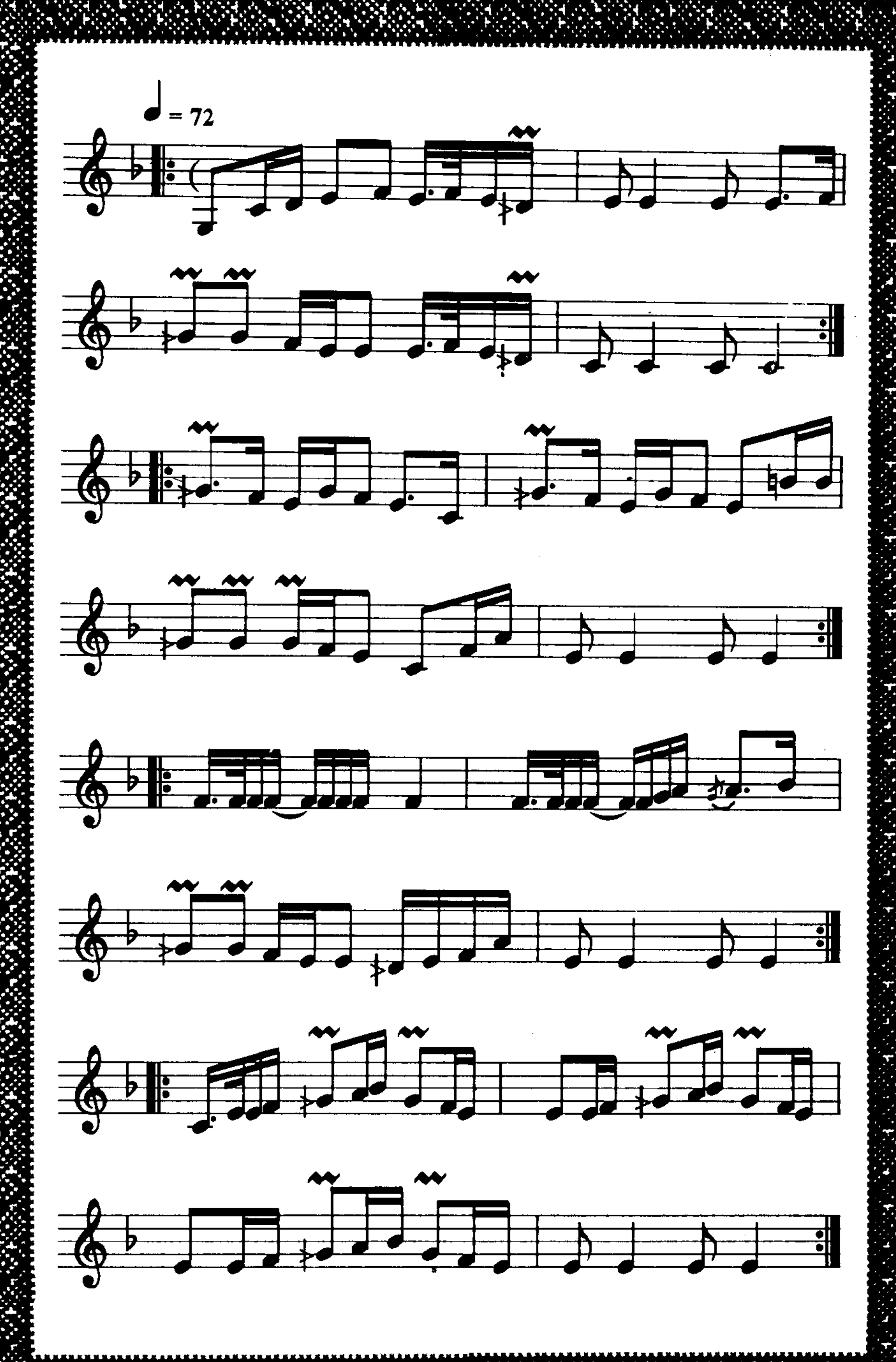

12)
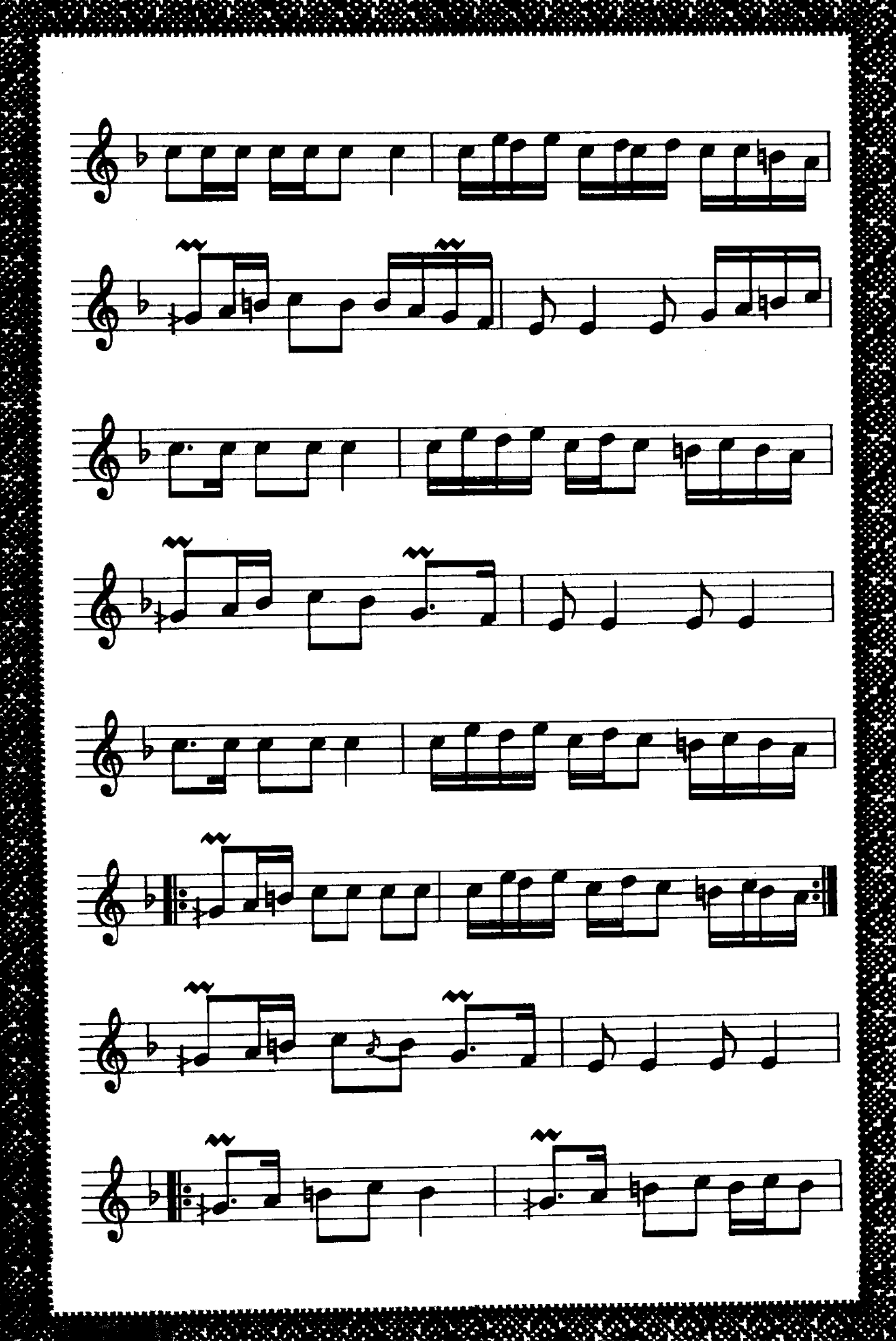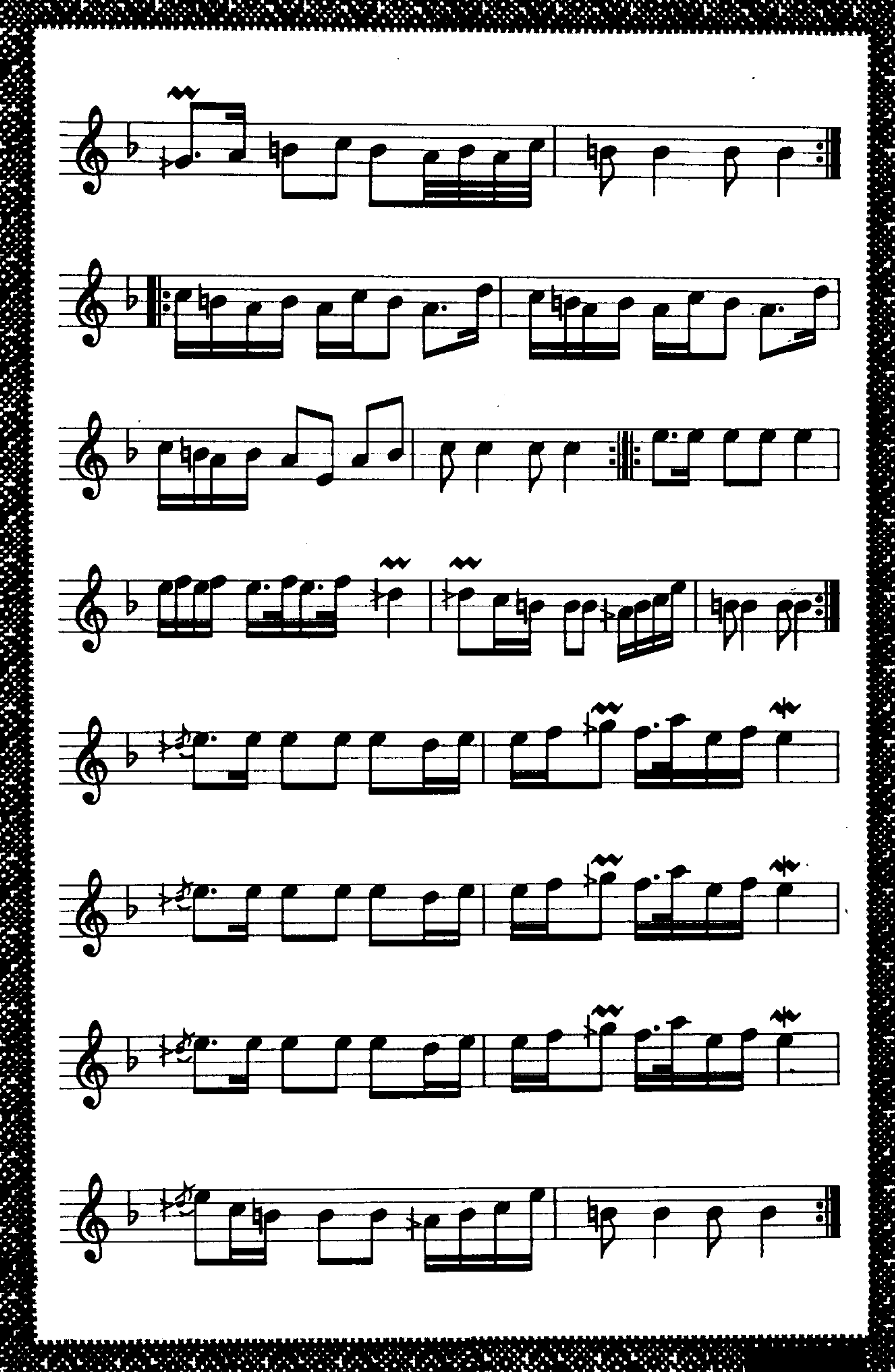

13)15)
14)16)
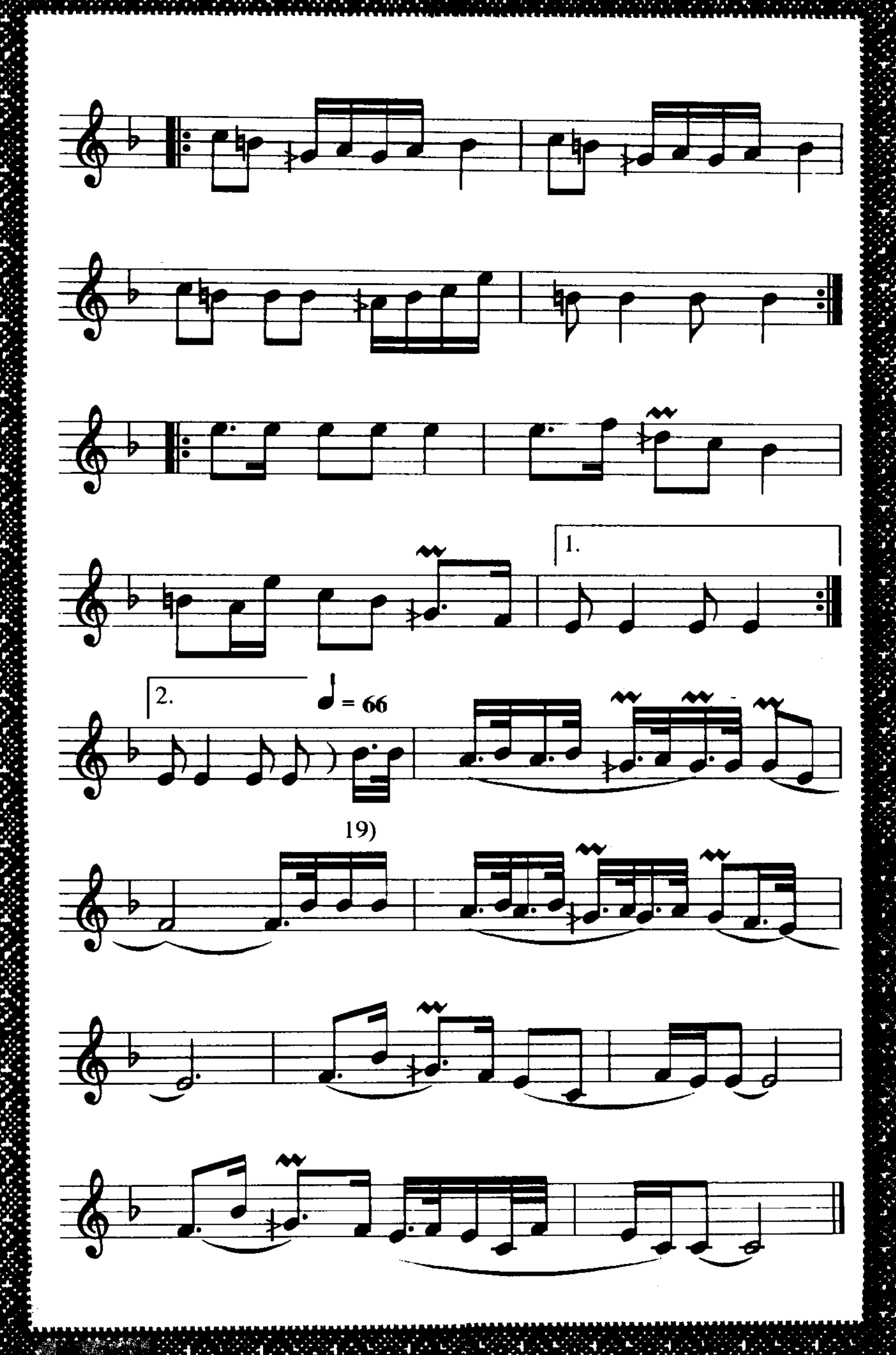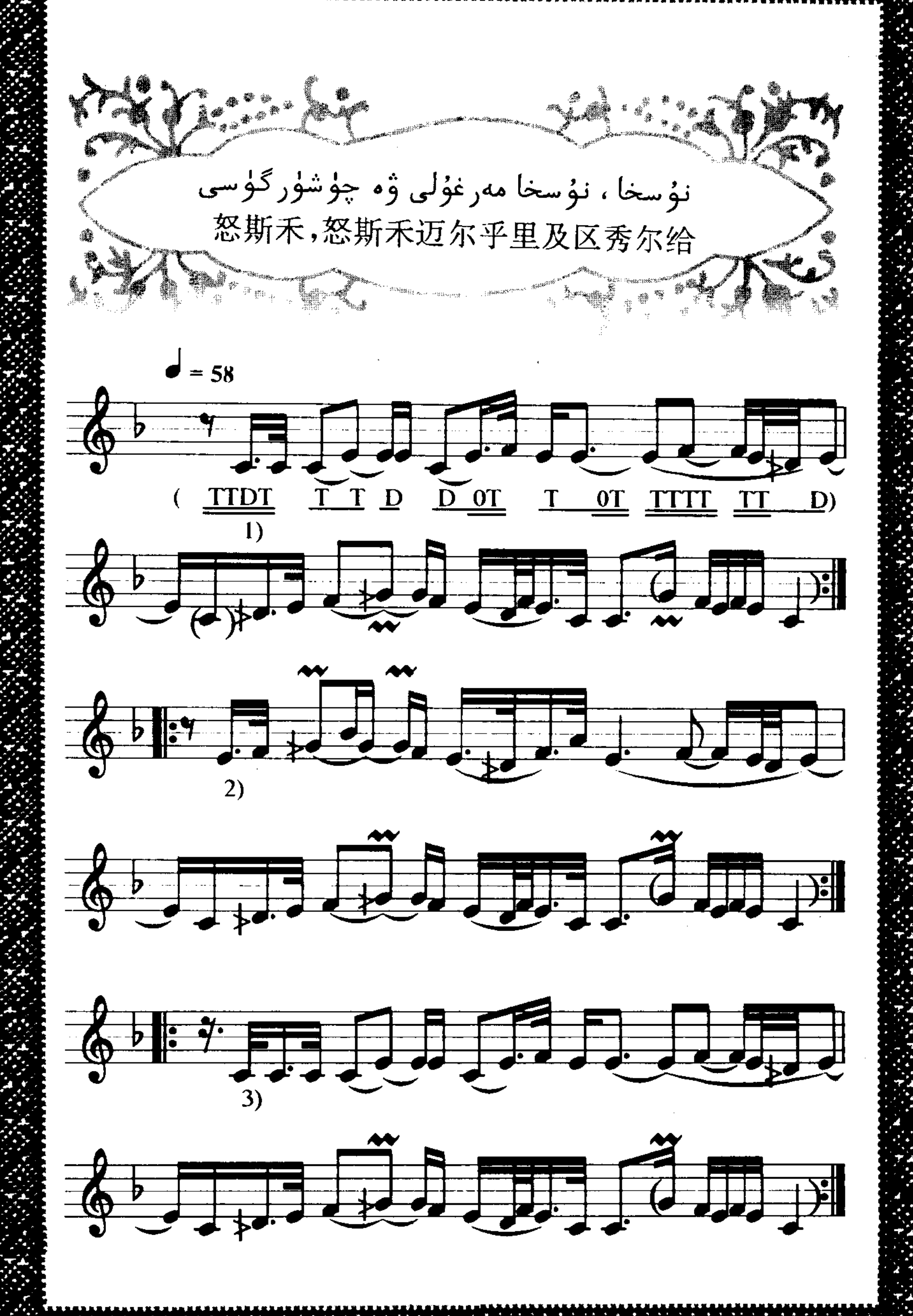

1.
2.
17)
1.
2.
18)
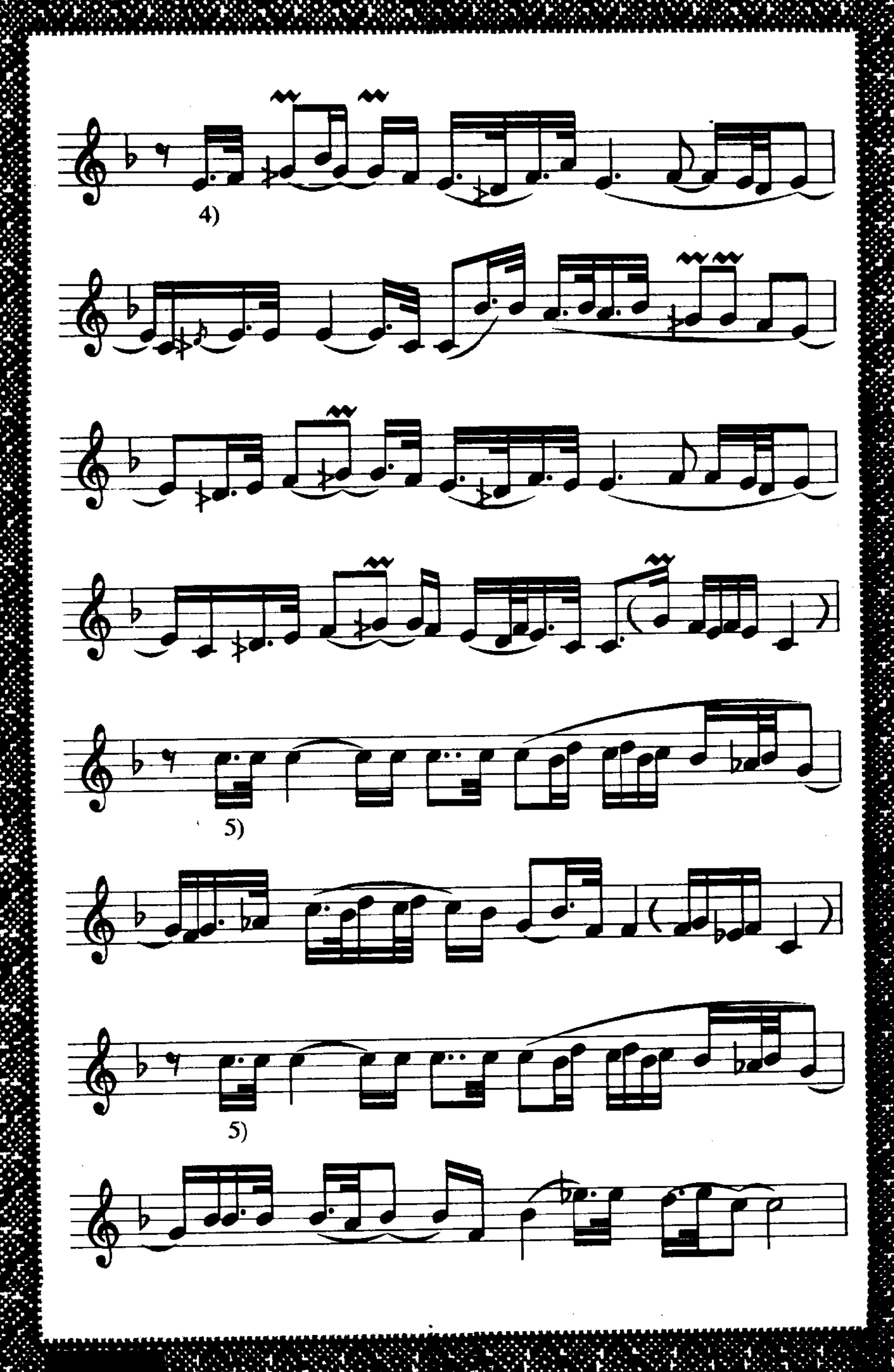

= 72
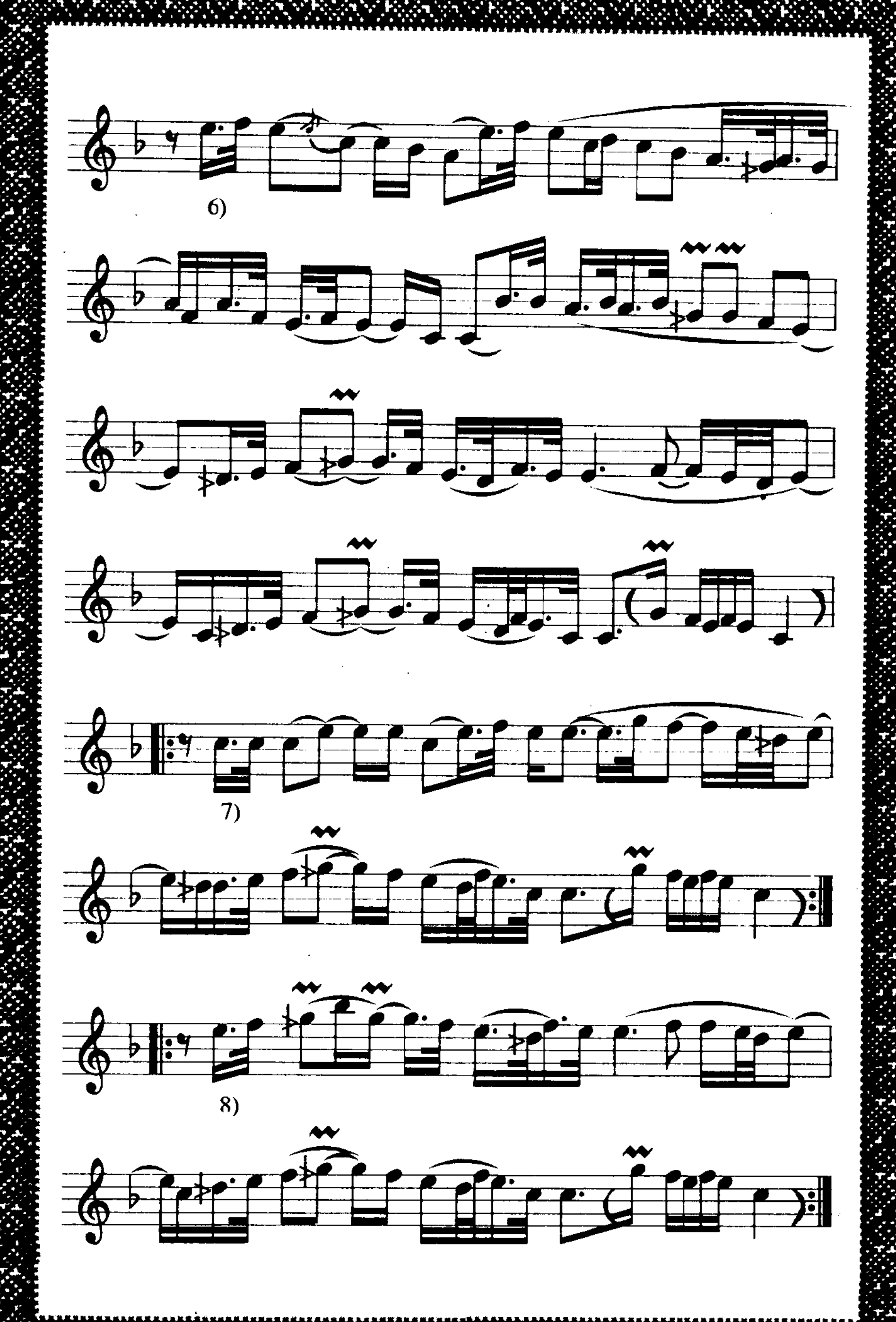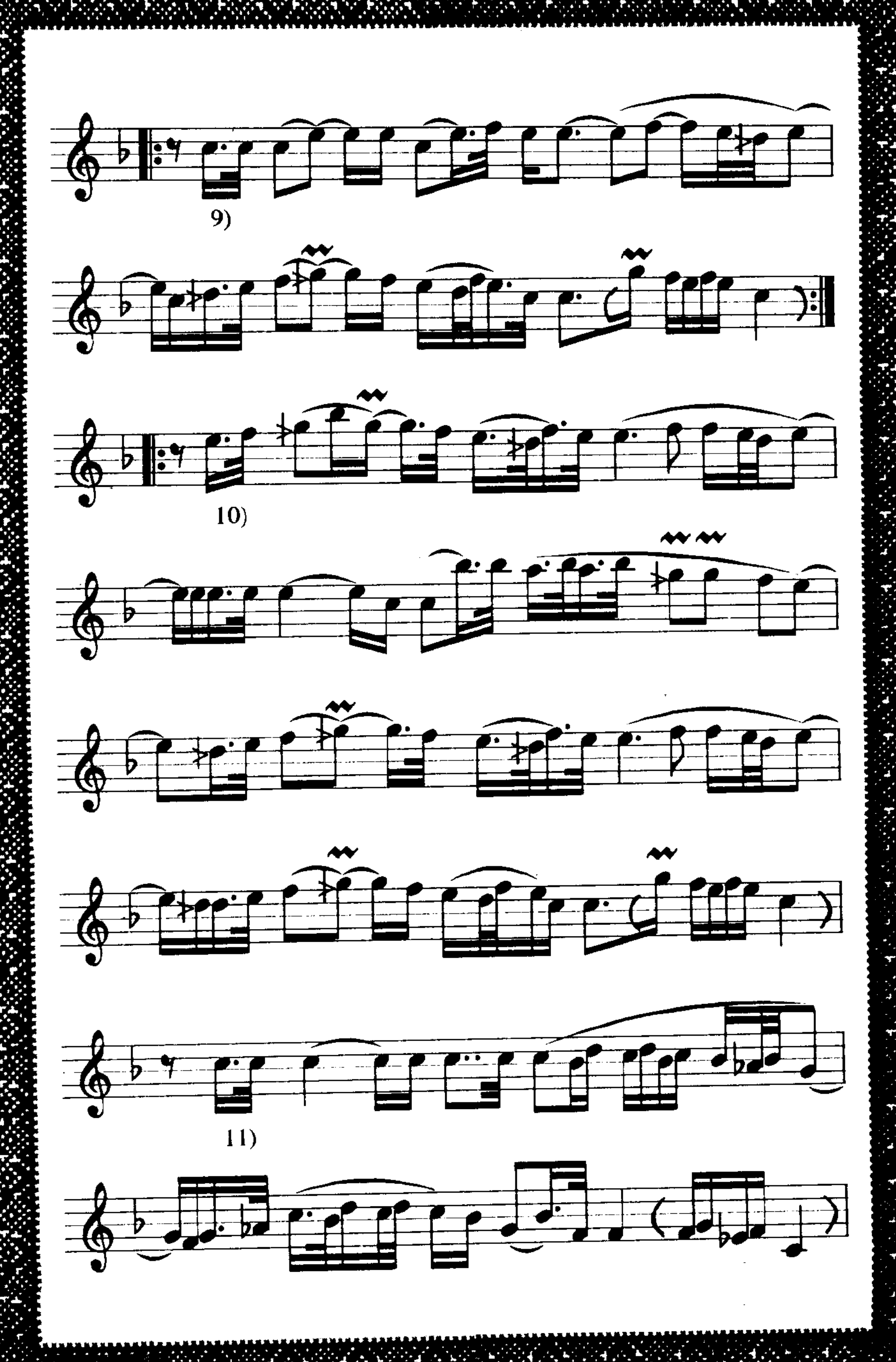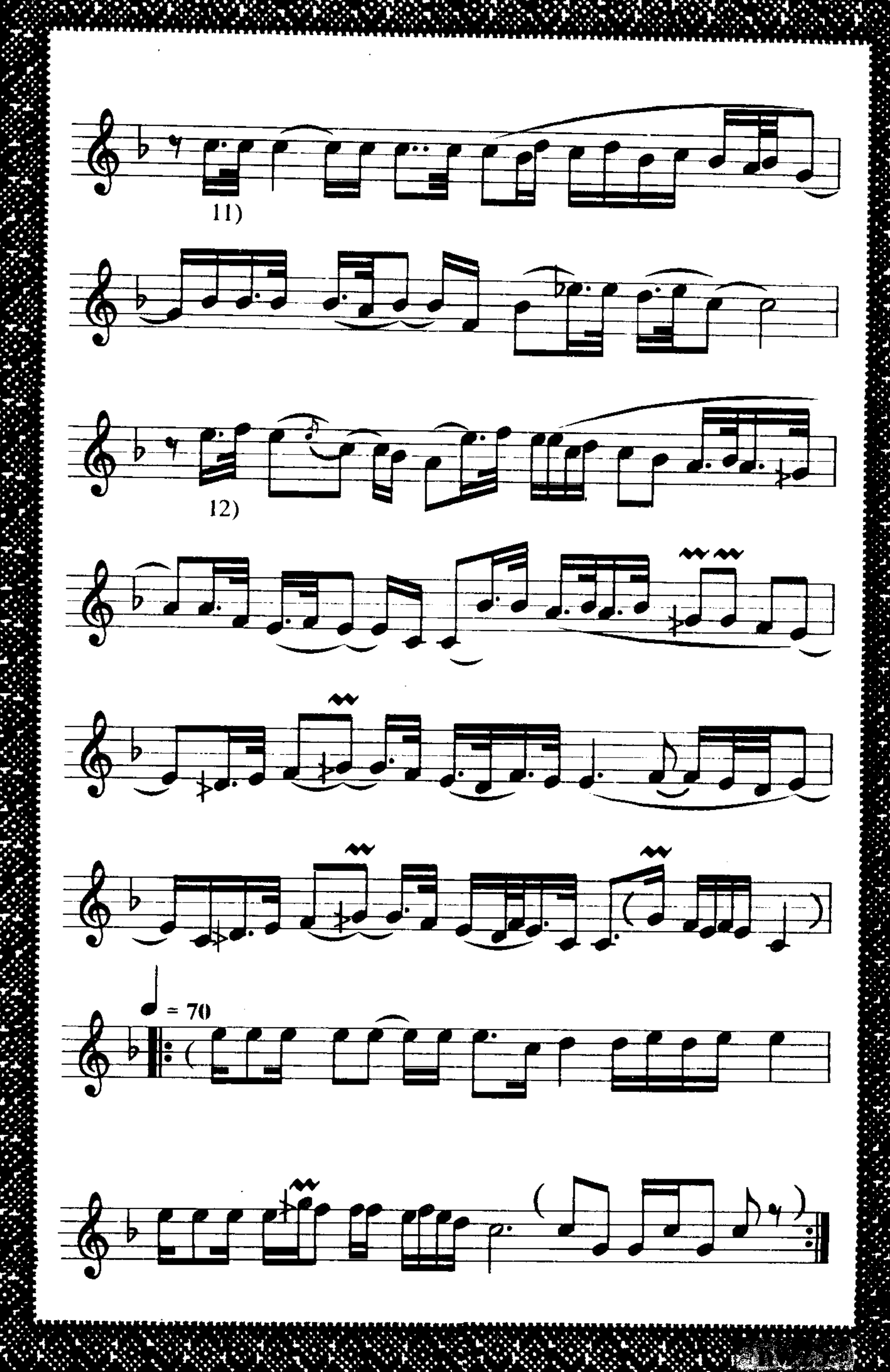

1.
2.
= 66
19)
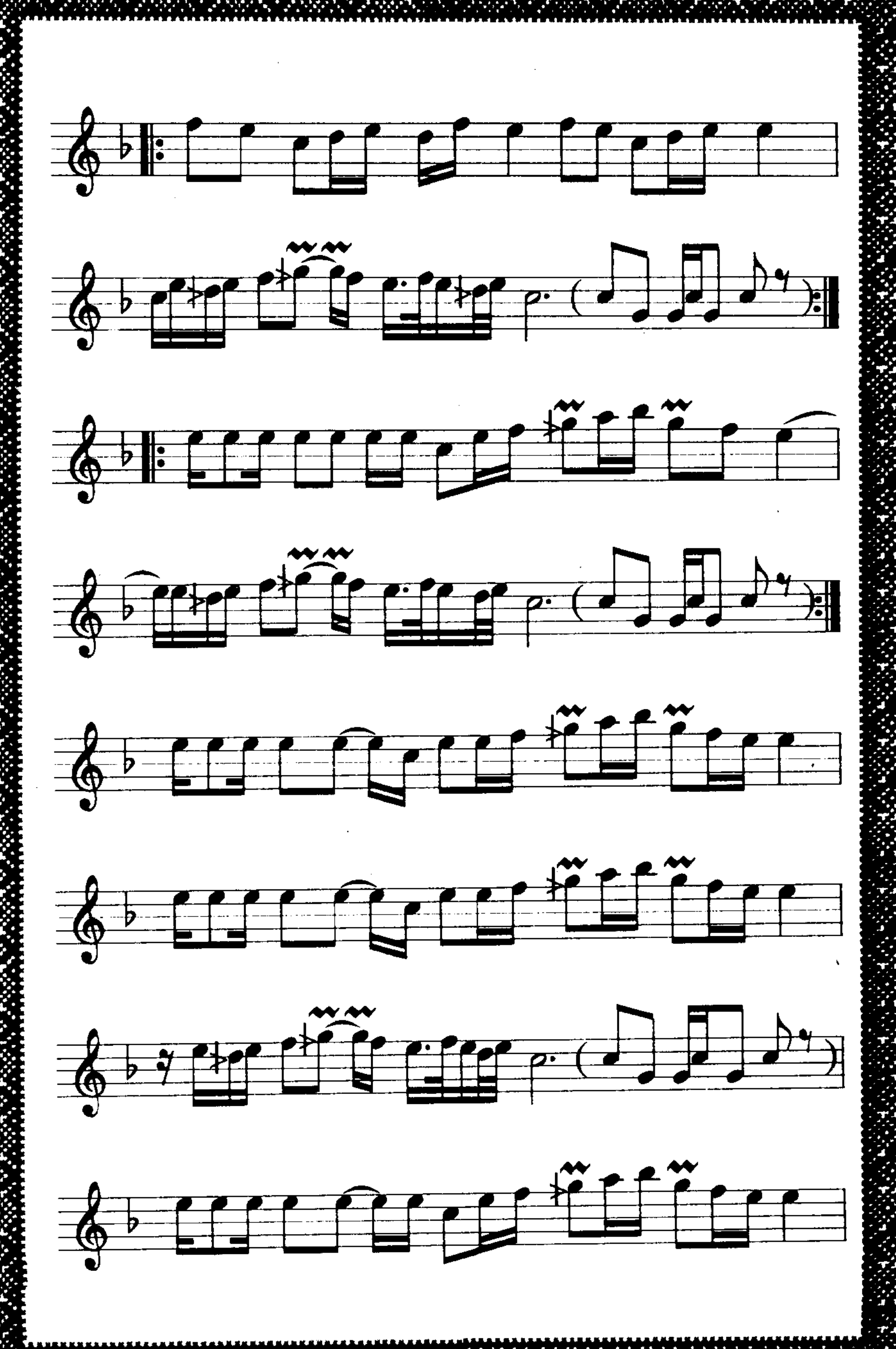

نۇسخا، نۇسخا مەرغۇلى ۋە چۇشۇرگۈسى
怒斯禾,怒斯禾迈尔乎里及区秀尔给
♩= 58
(TTDT T T D D 0T T 0T TTTT TT D)
1)
2)
3)
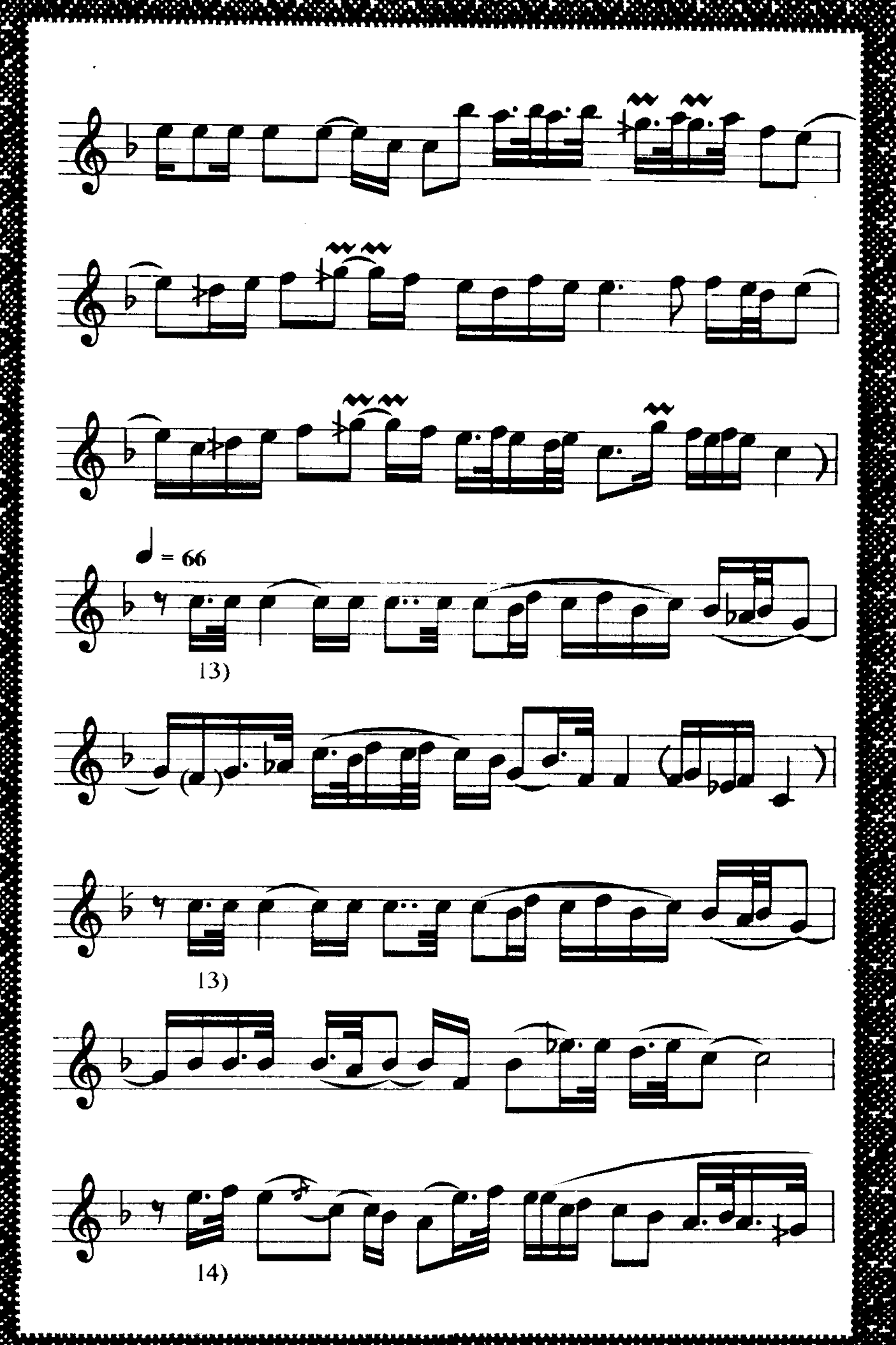

4)
5)
5)
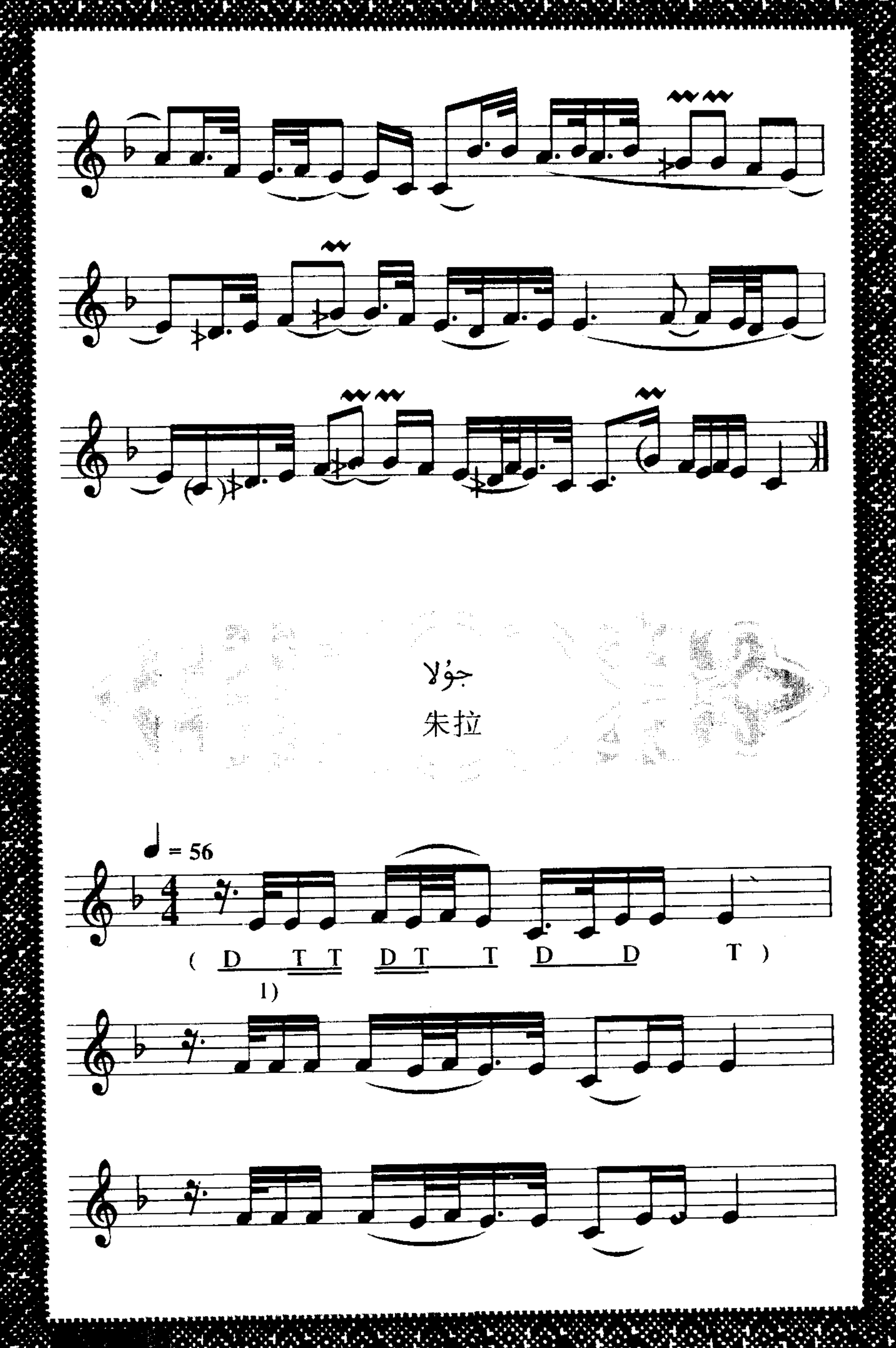

6)
7)
8)
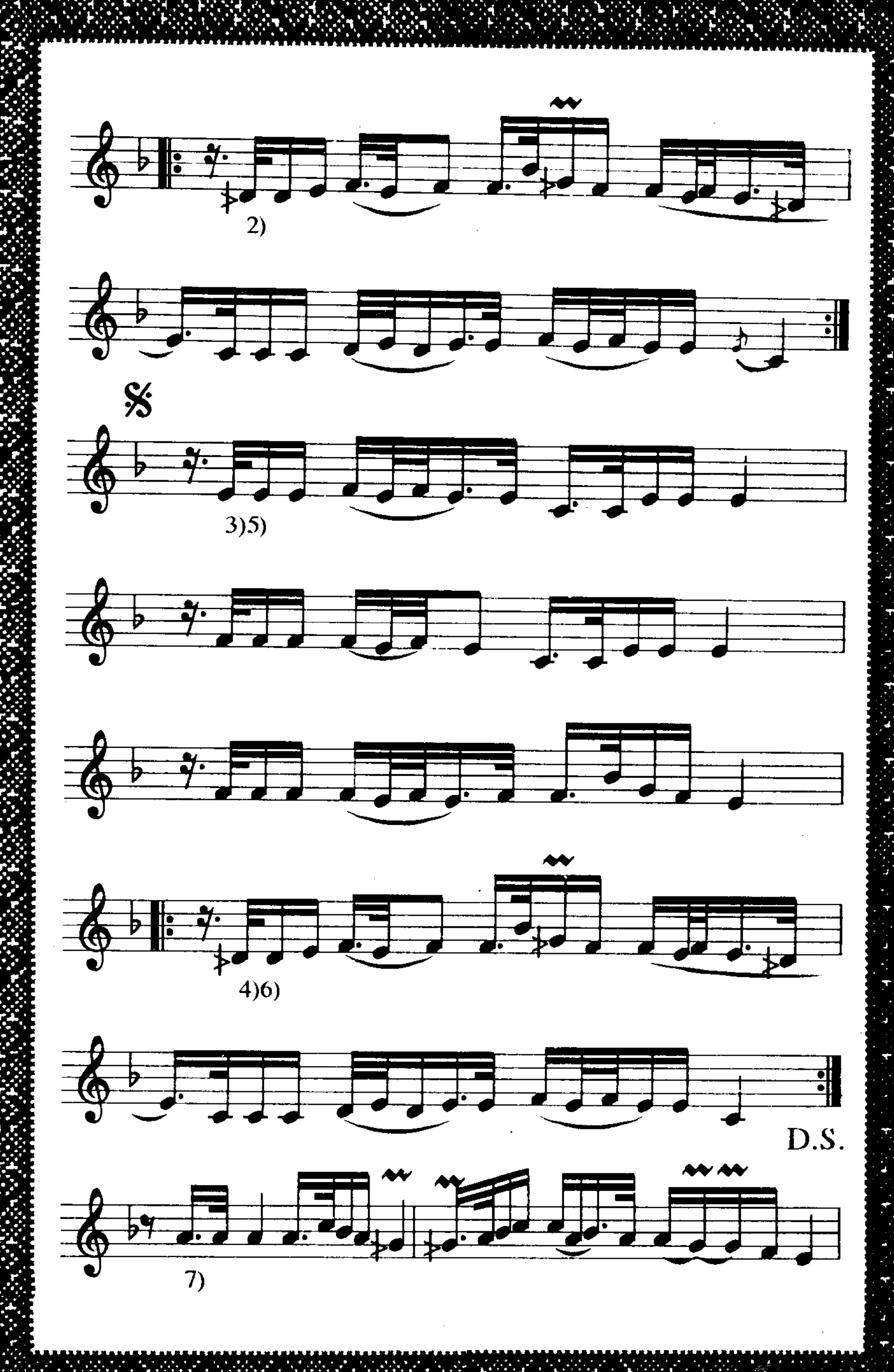

9)
10)
11)
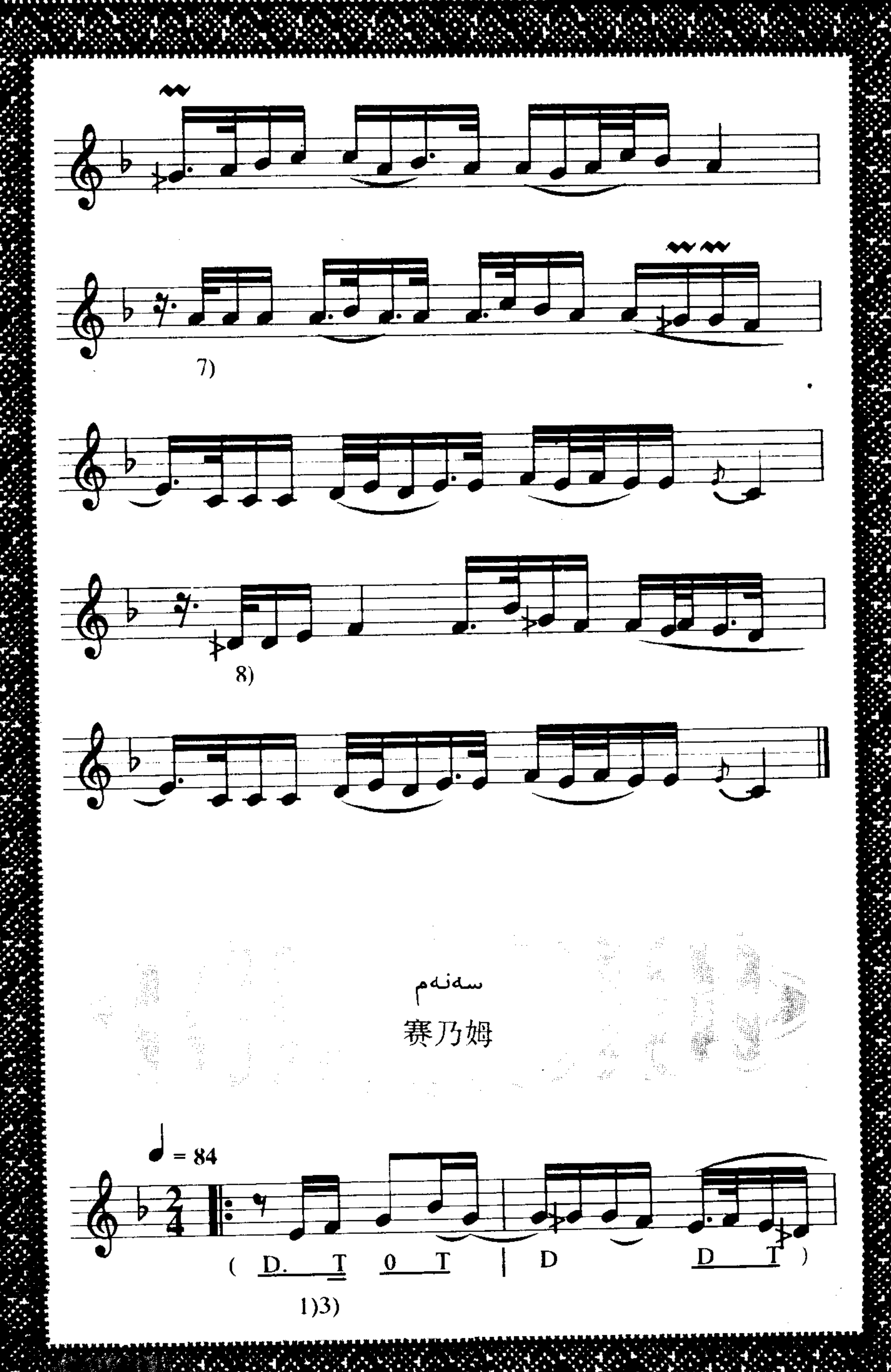

11)
12)
= 70
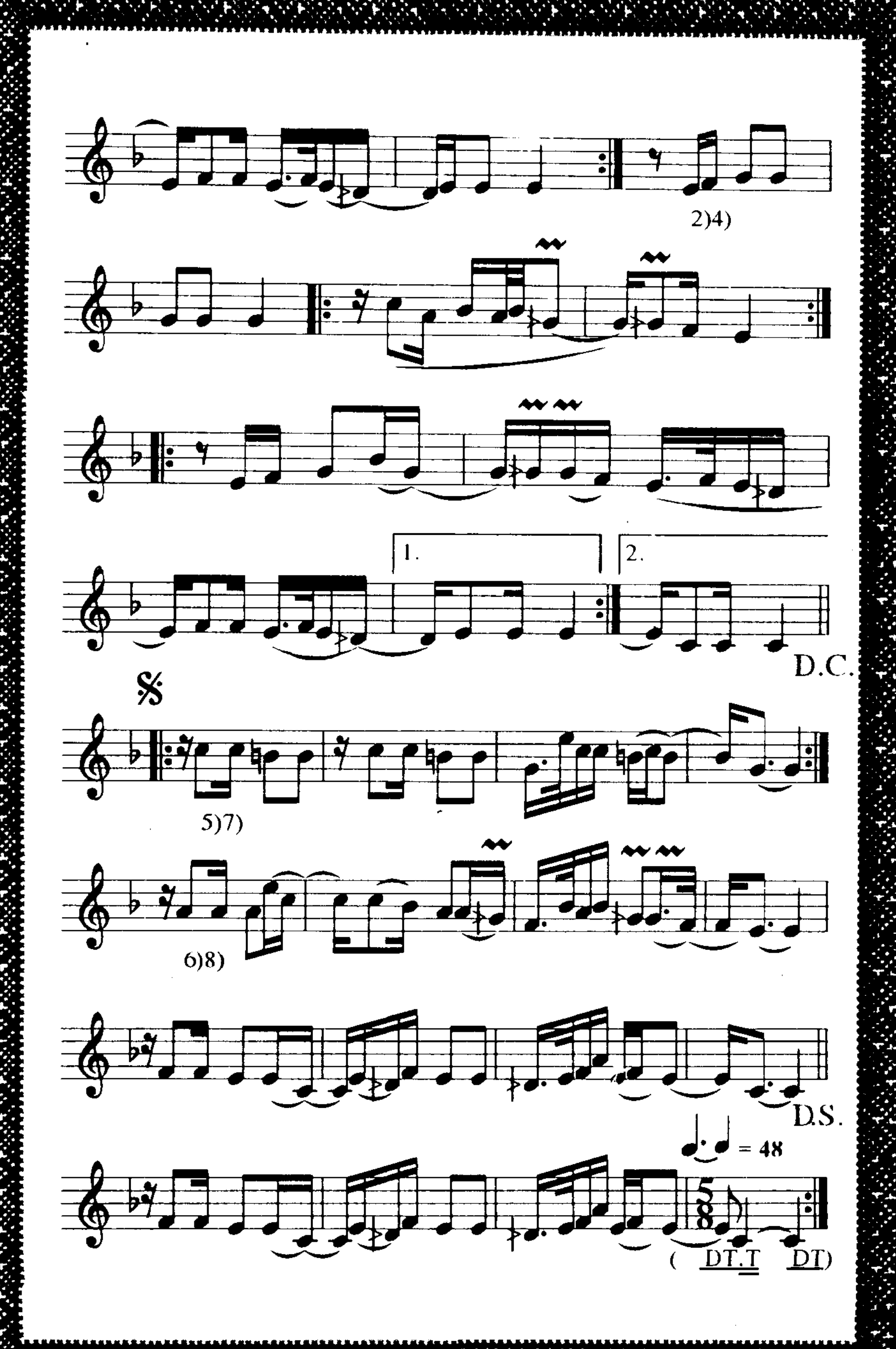

nw26
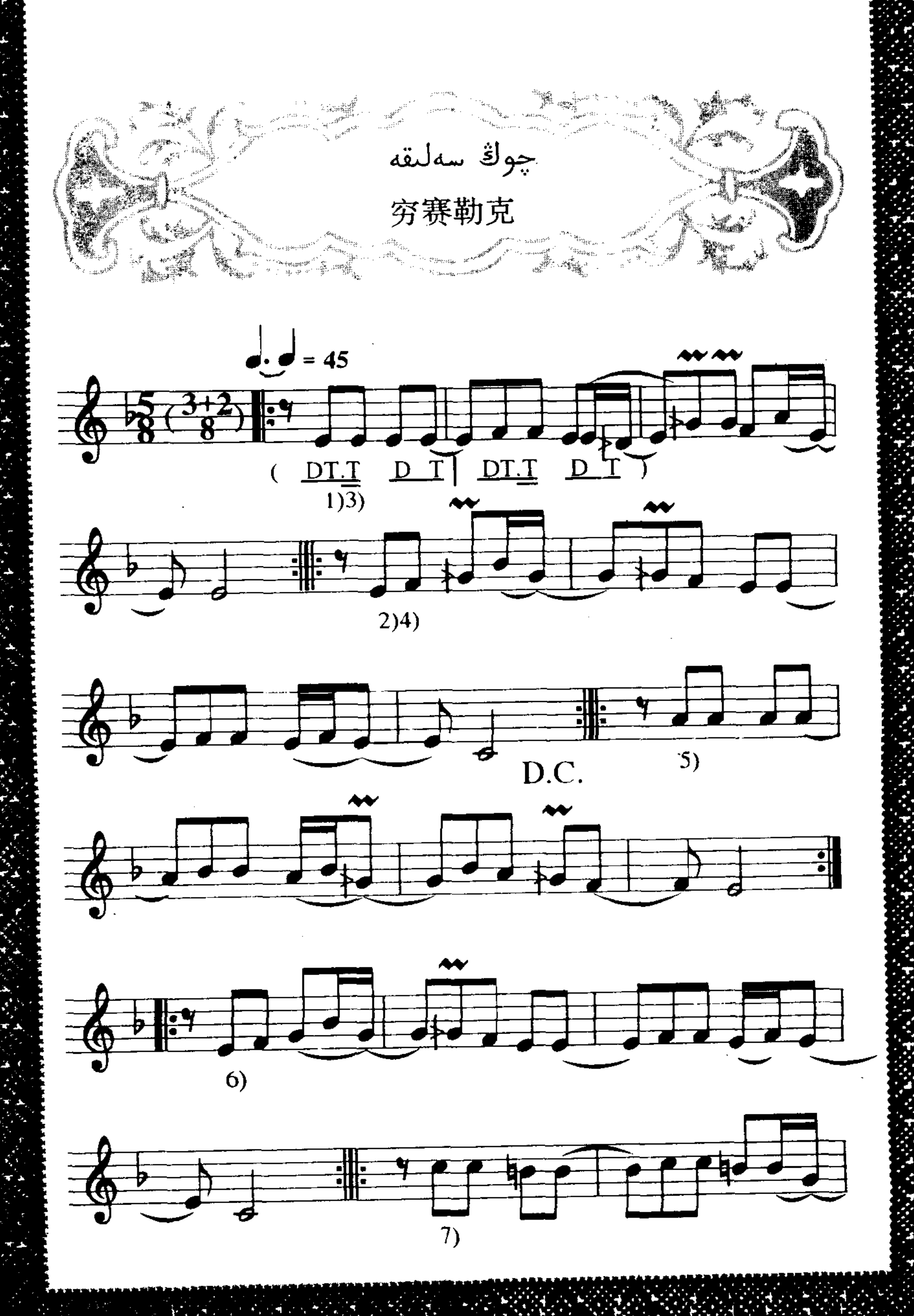

♩ = 66
13)
13)
14)

جوْلا
朱拉
= 56
(D T T D T T D D T)
1)
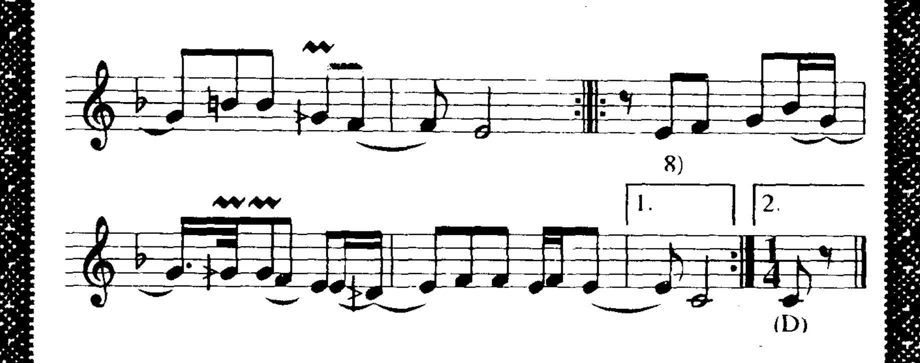

2)
3)5)
4)6)
D.S.
7)

7)
8)
سەنەم
赛乃姆
= 84
(D. T 0 T | D D T)
1)3)

2)4)
1.
2.
D.C.
5)7)
6)8)
D.S.
= 48
(DT.T DT)

چوڭ سەلقە
穷赛勒克
= 45
(DT.T D T | DT.T D T)
1)3)
2)4)
D.C.
5)
6)
7)

كىچىك سەلىقە، كىچىك سەلىقە مەرغۇلى ۋە چۇشۇرگۇسى

克其克赛勒克,克其克赛勒克迈尔乎里及
区秀尔给

♩ = 66

(T T | DD DD T 0 | D. D T T |
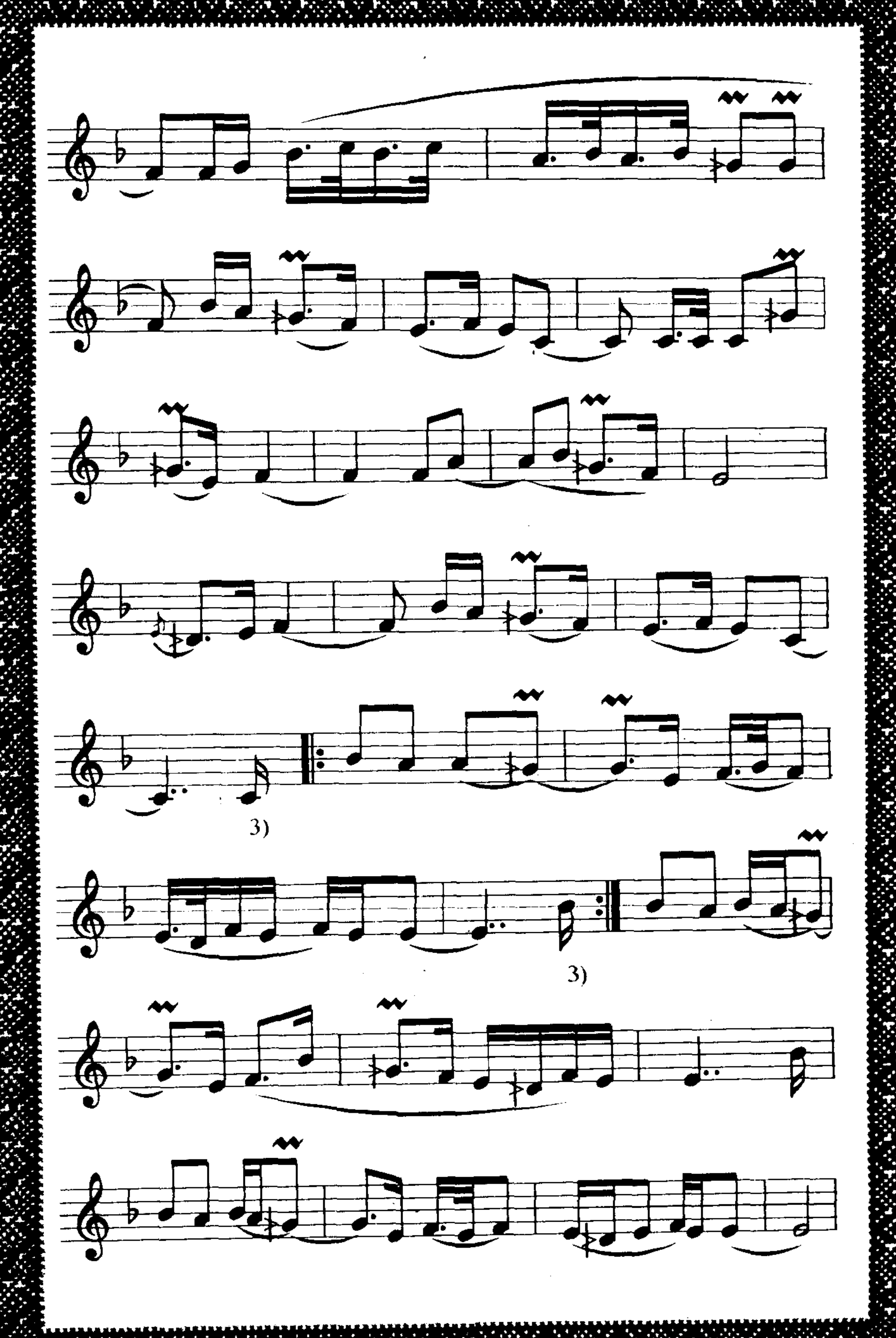
1)
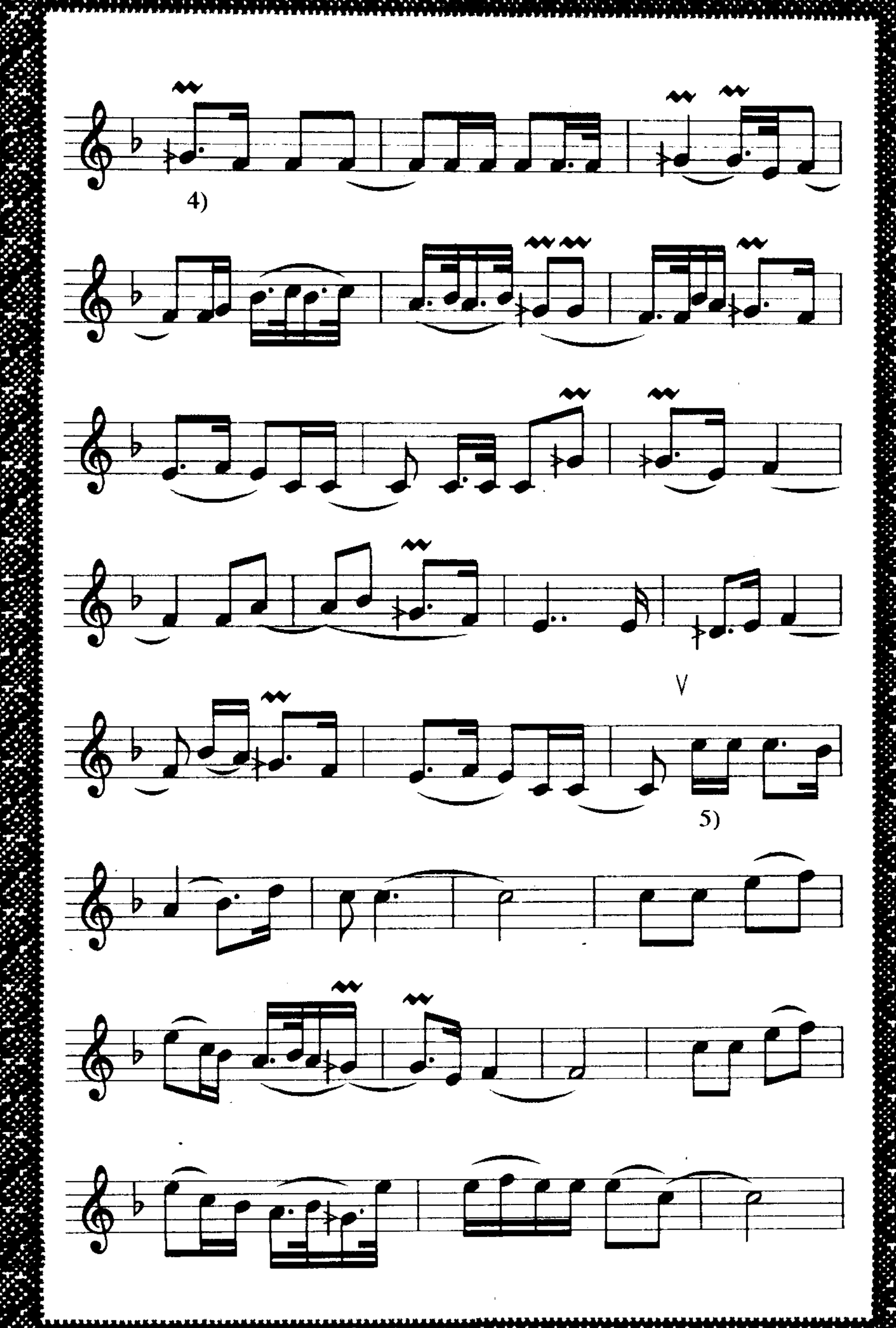
D D DD T 0)
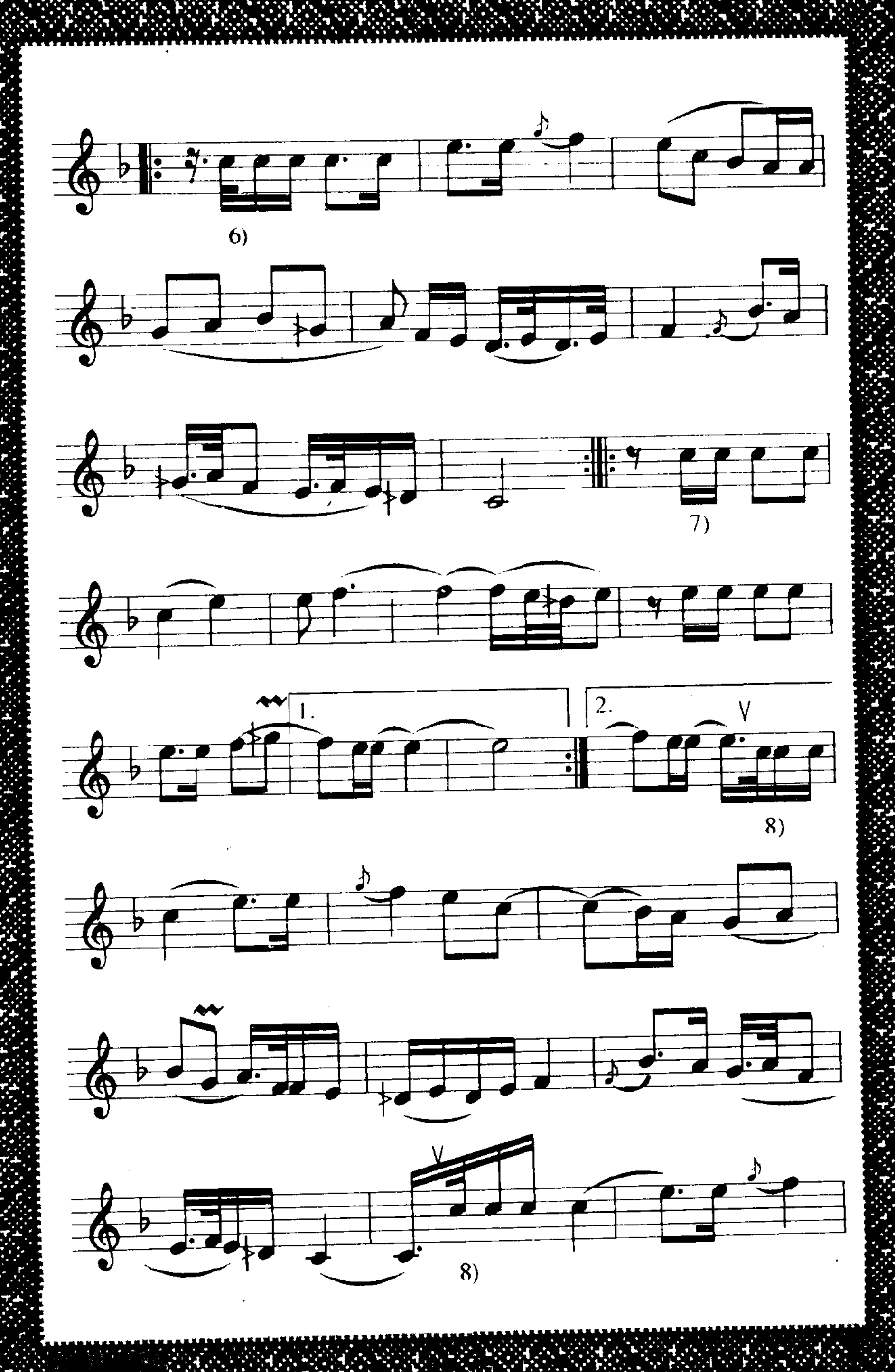
1.
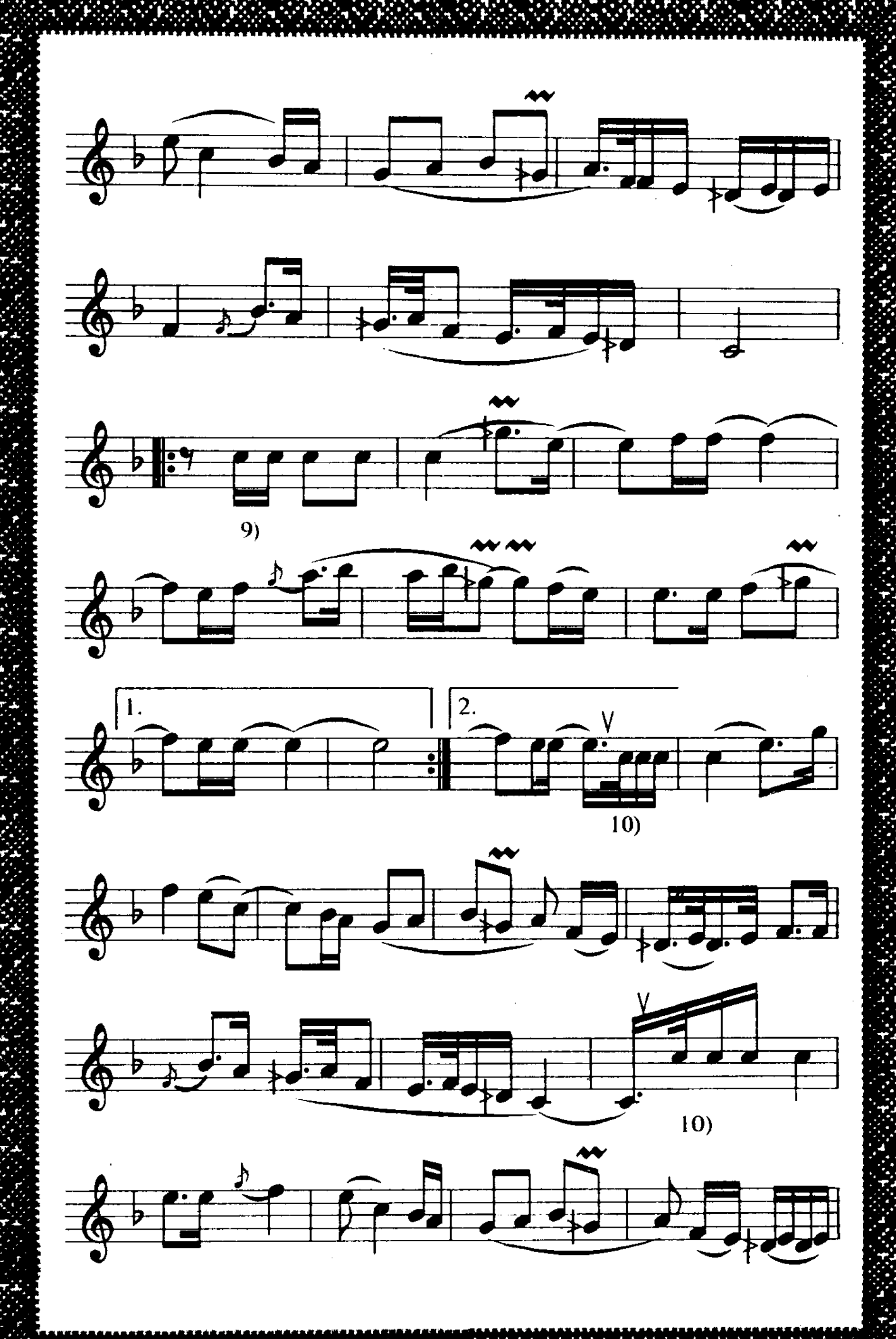
2.
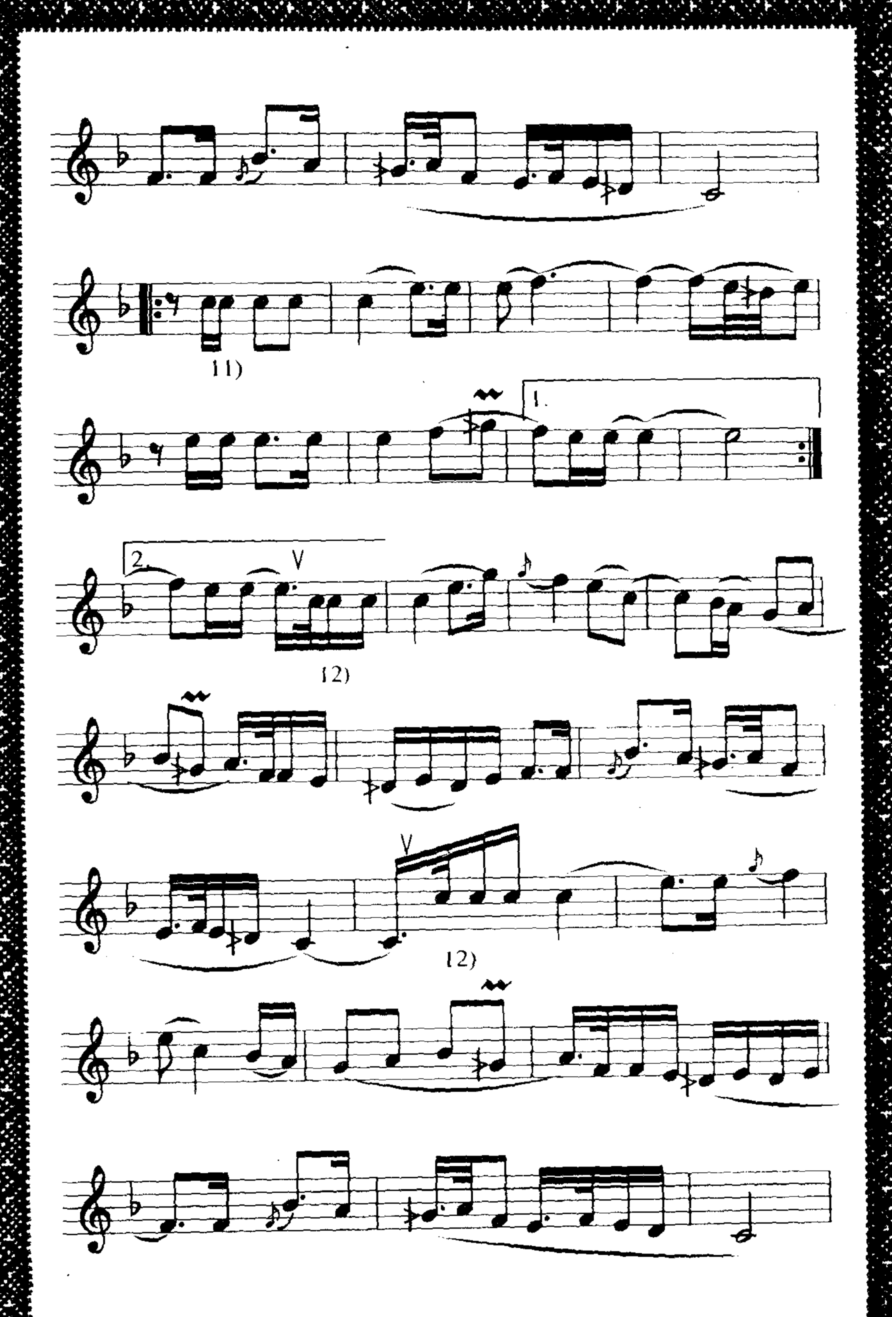
2)
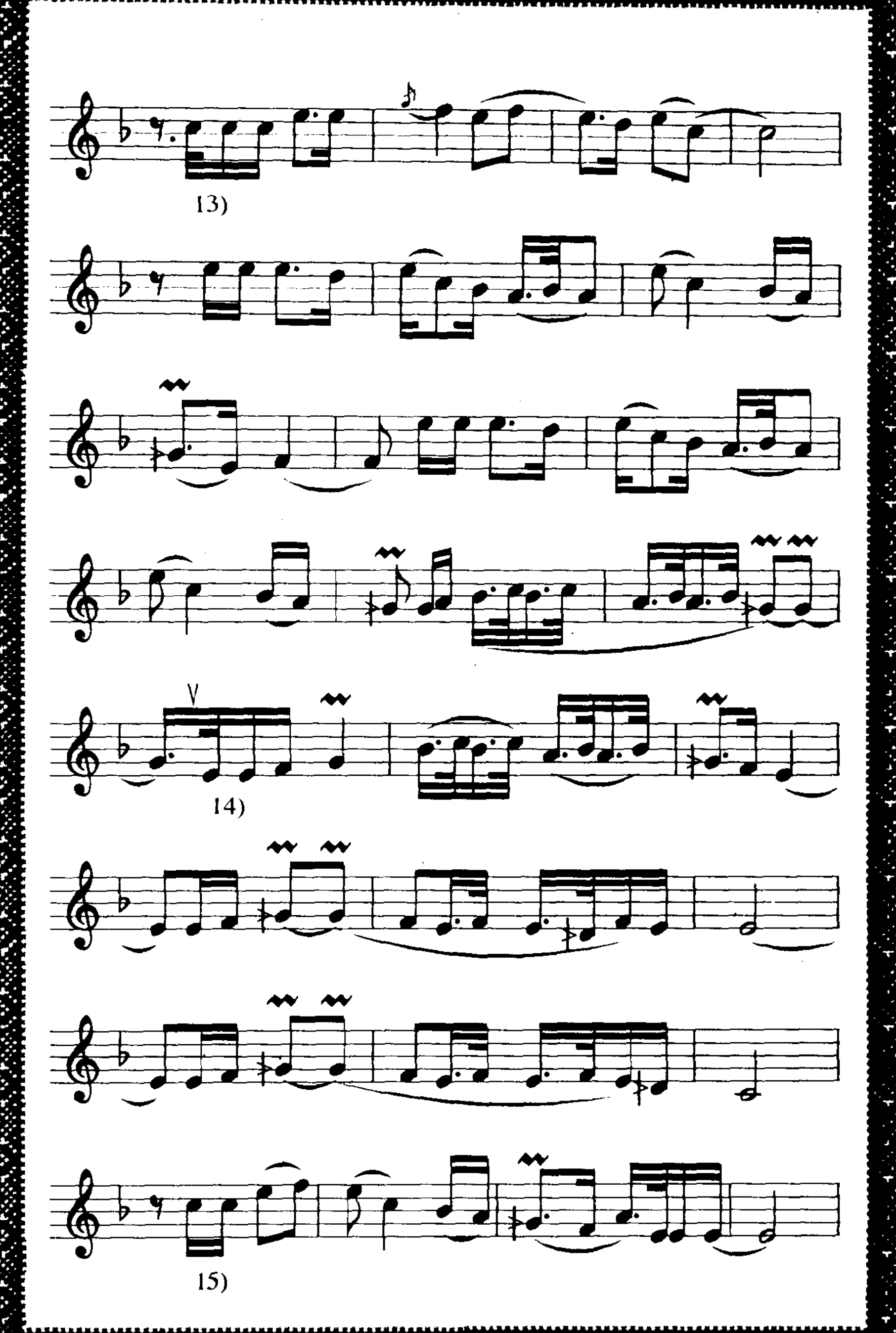

3)
3)
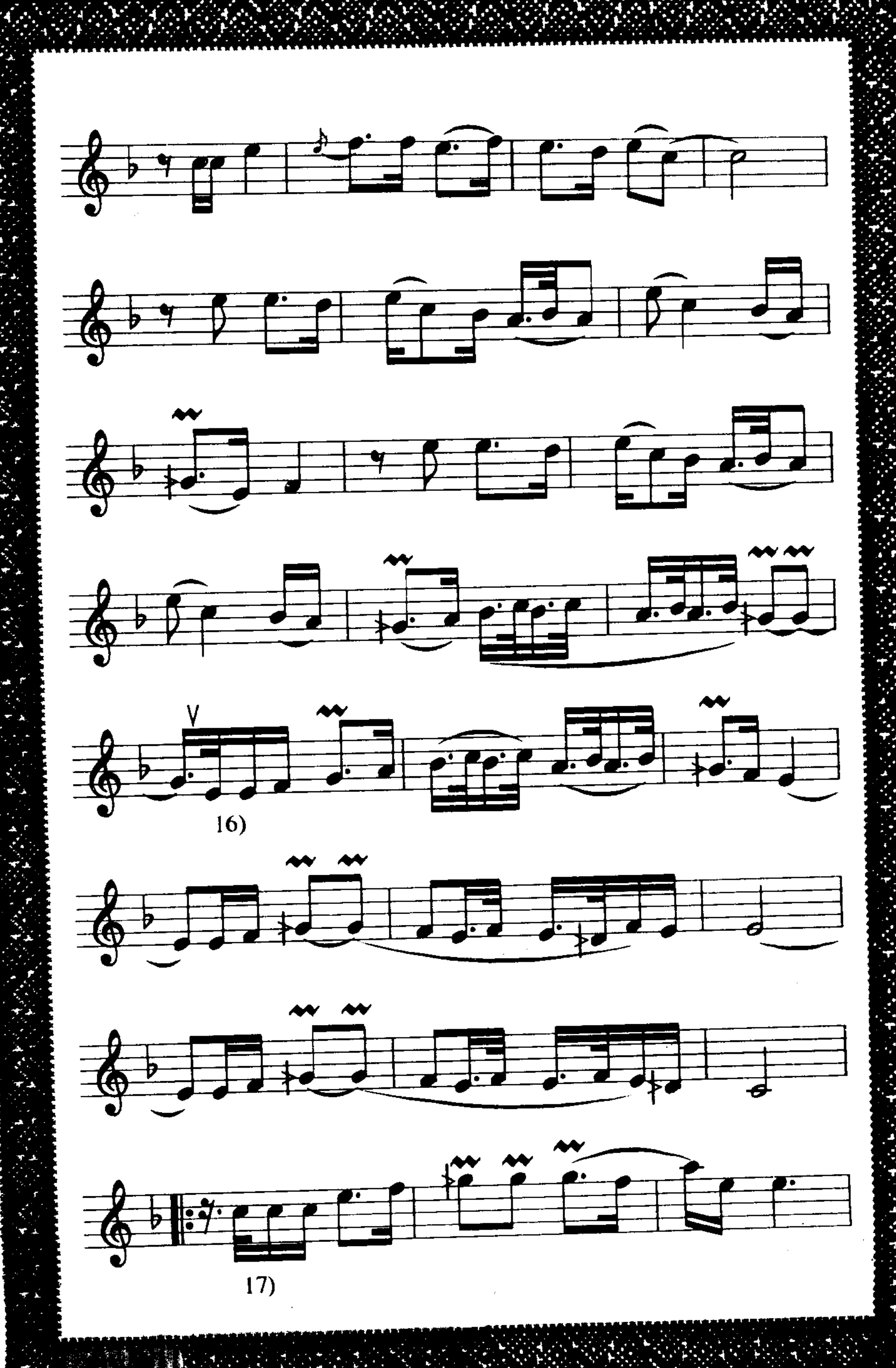

4)
5)
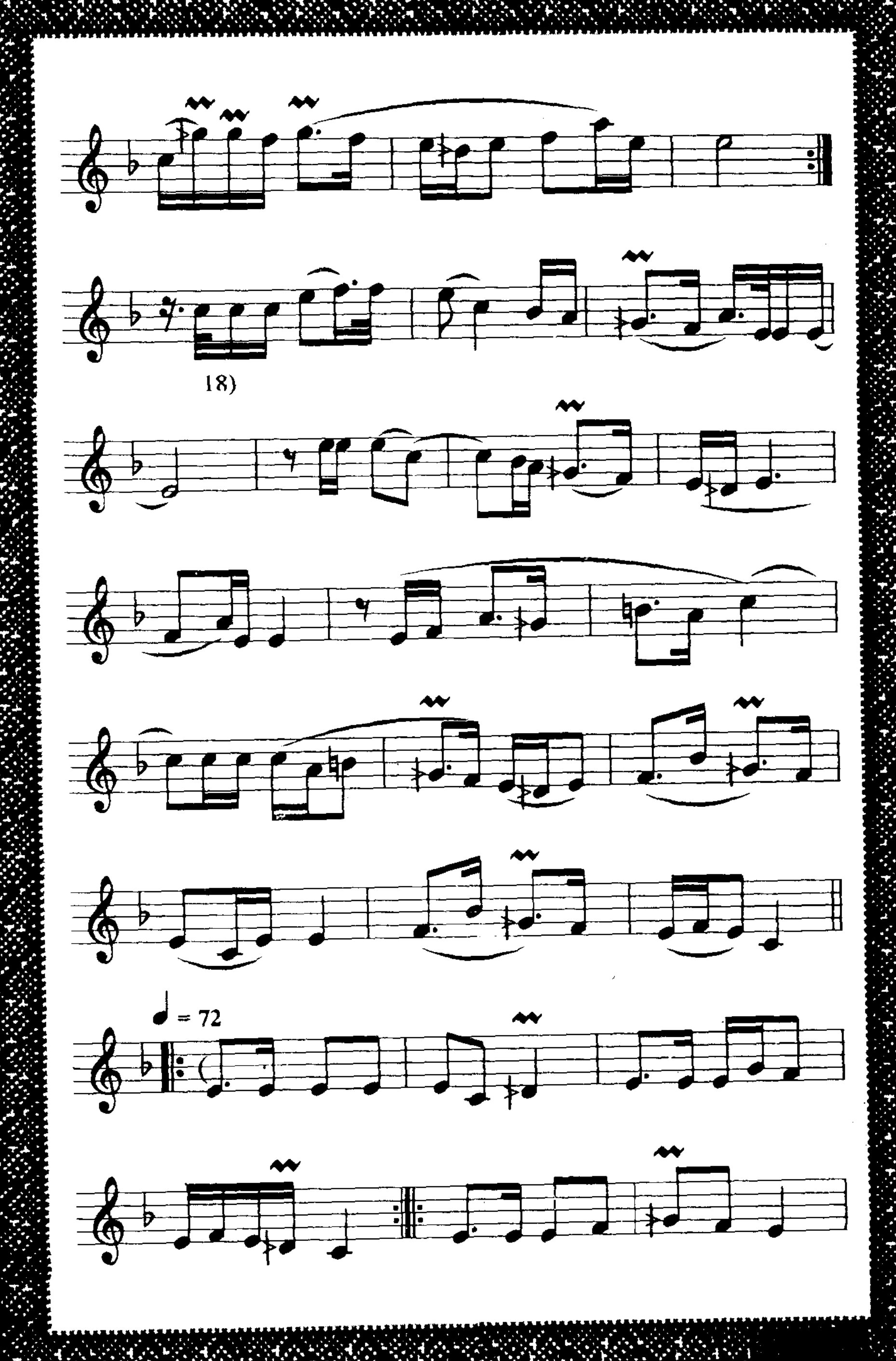

6)
7)
1.
2.
8)
8)

9)
1.
2.
10)
10)
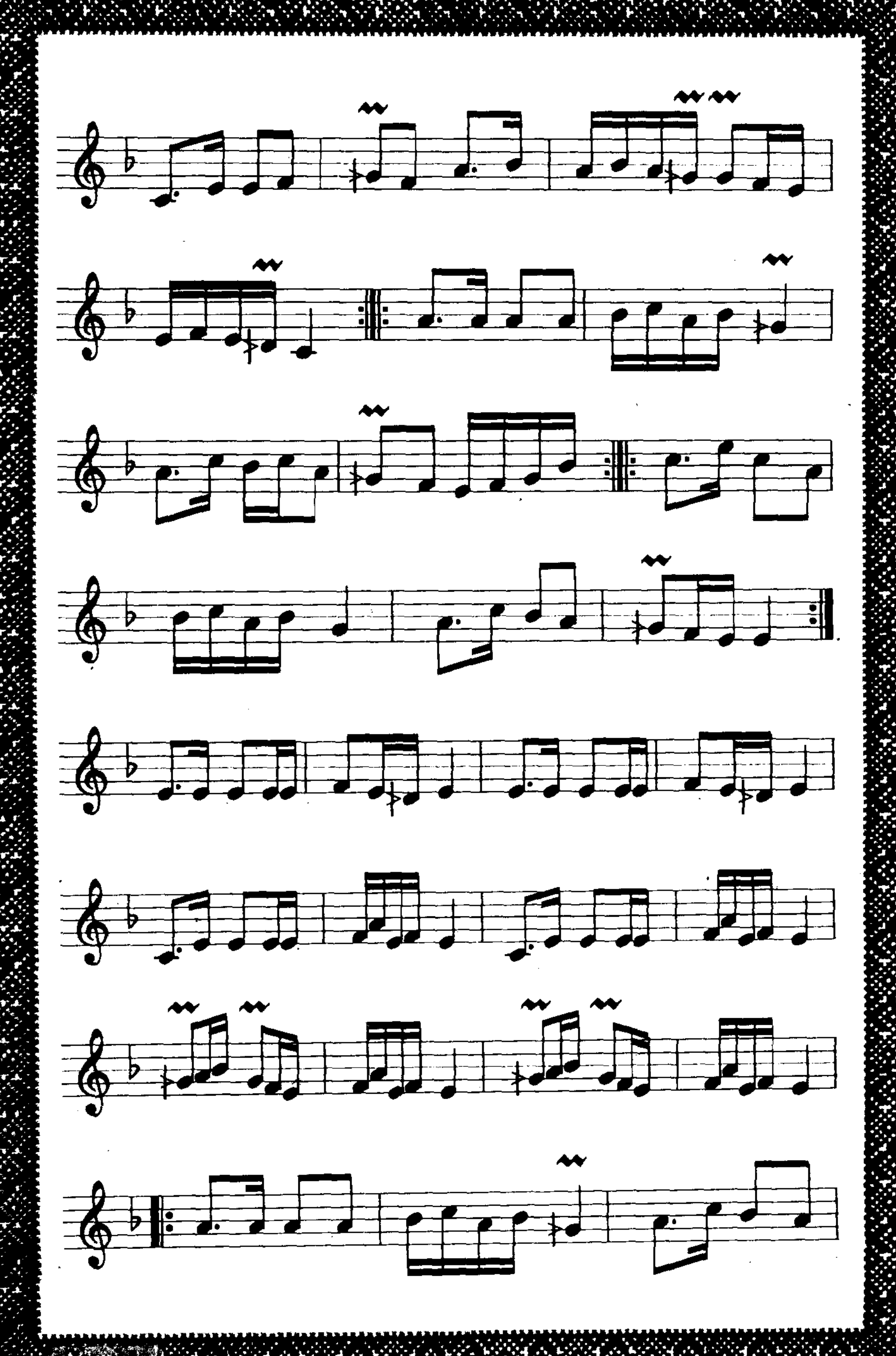

11)
1.
2.
12)
12)
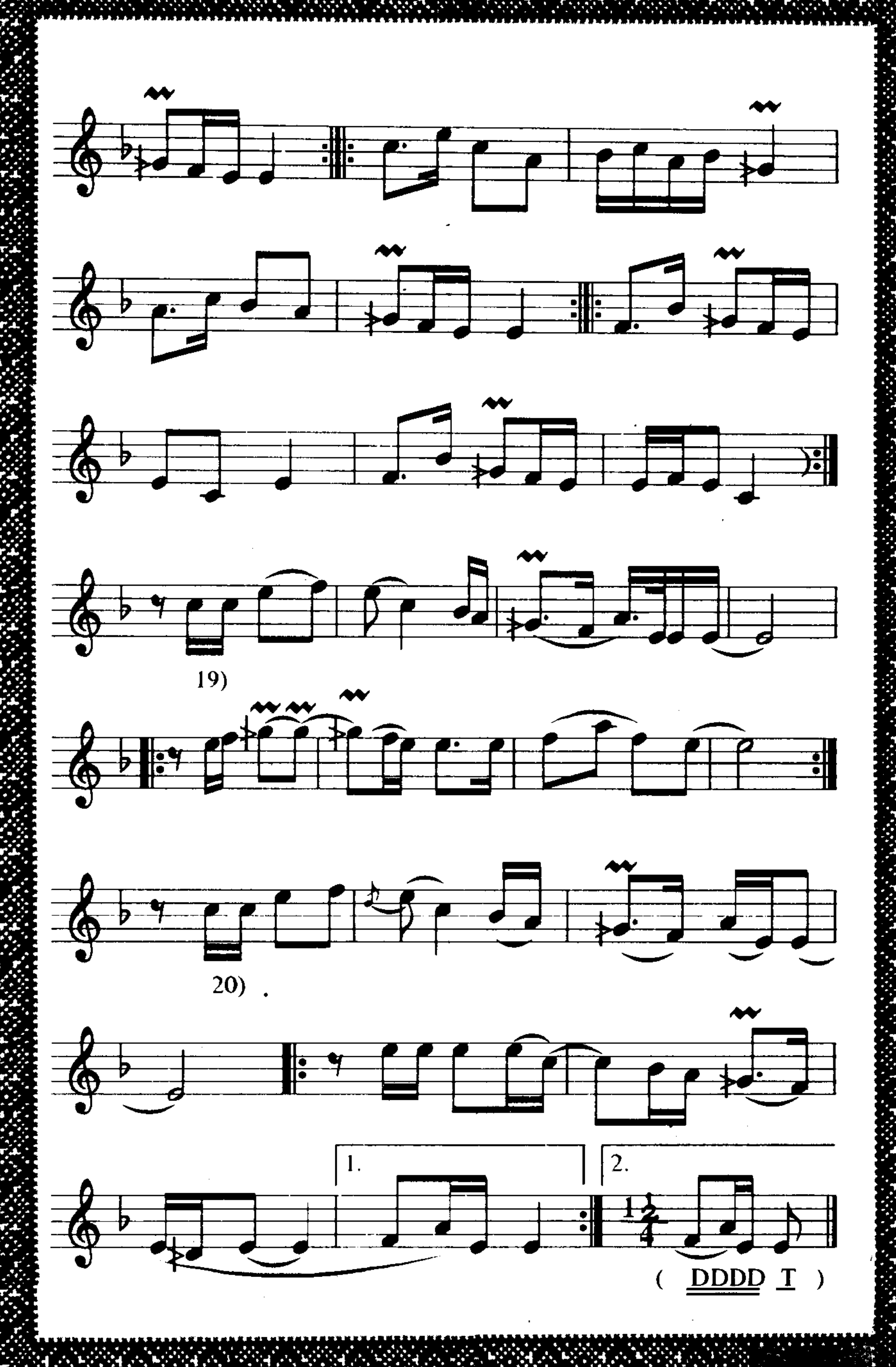

13)
14)
15)
nw39
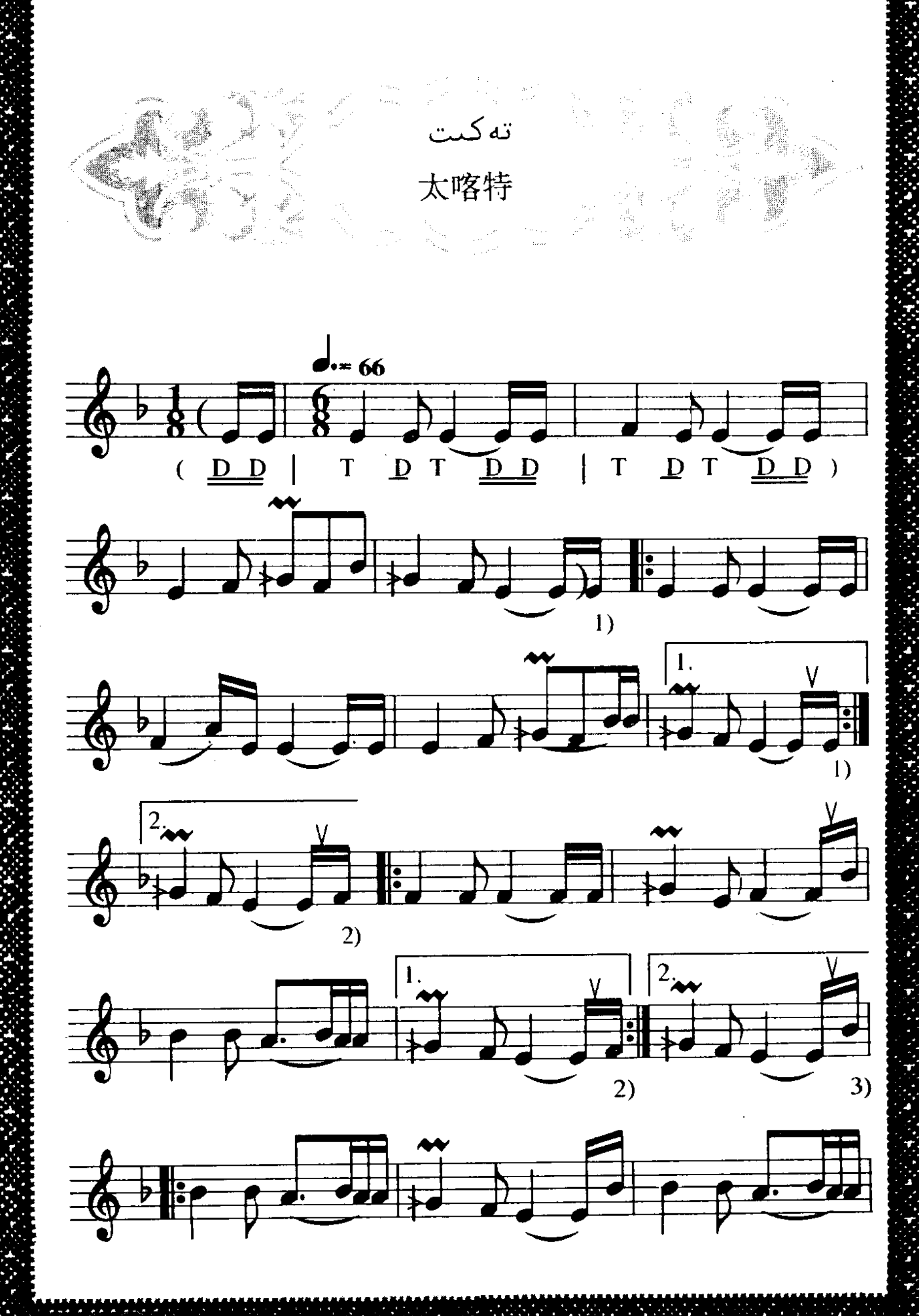

16)
17)
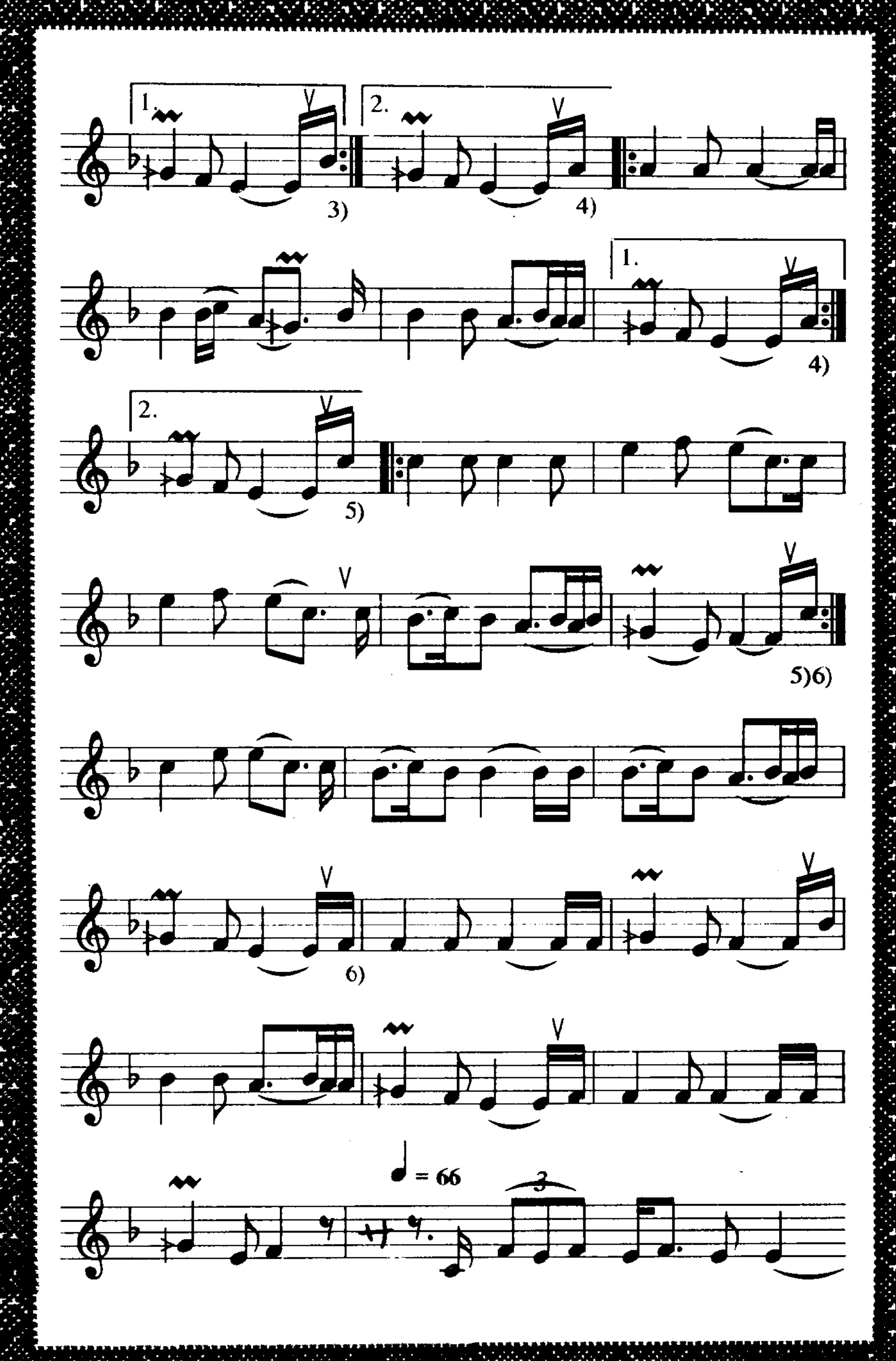

18)
♩ = 72

19)
20)
1.
2.
(DDDD T)

ته كت
太喀特
♩. = 66
(D D | T D T D D | T D T D D)
1)
1.
1)
2.
2)
1.
2)
2.
3)

1.
2.
3)
4)
1.
4)
2.
5)
5)6)
6)
= 66
3

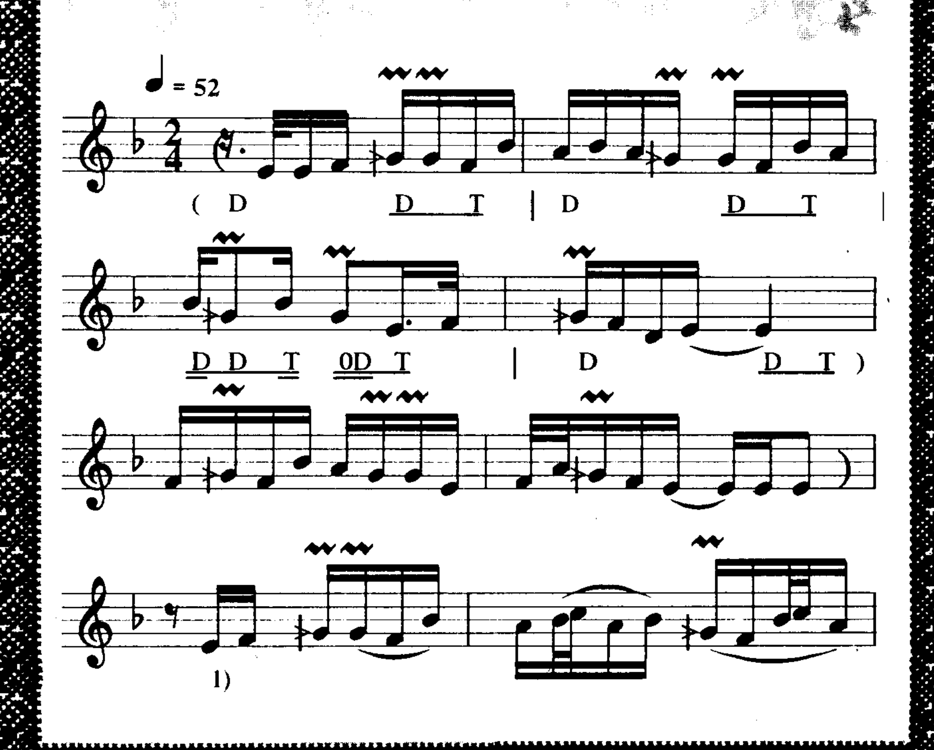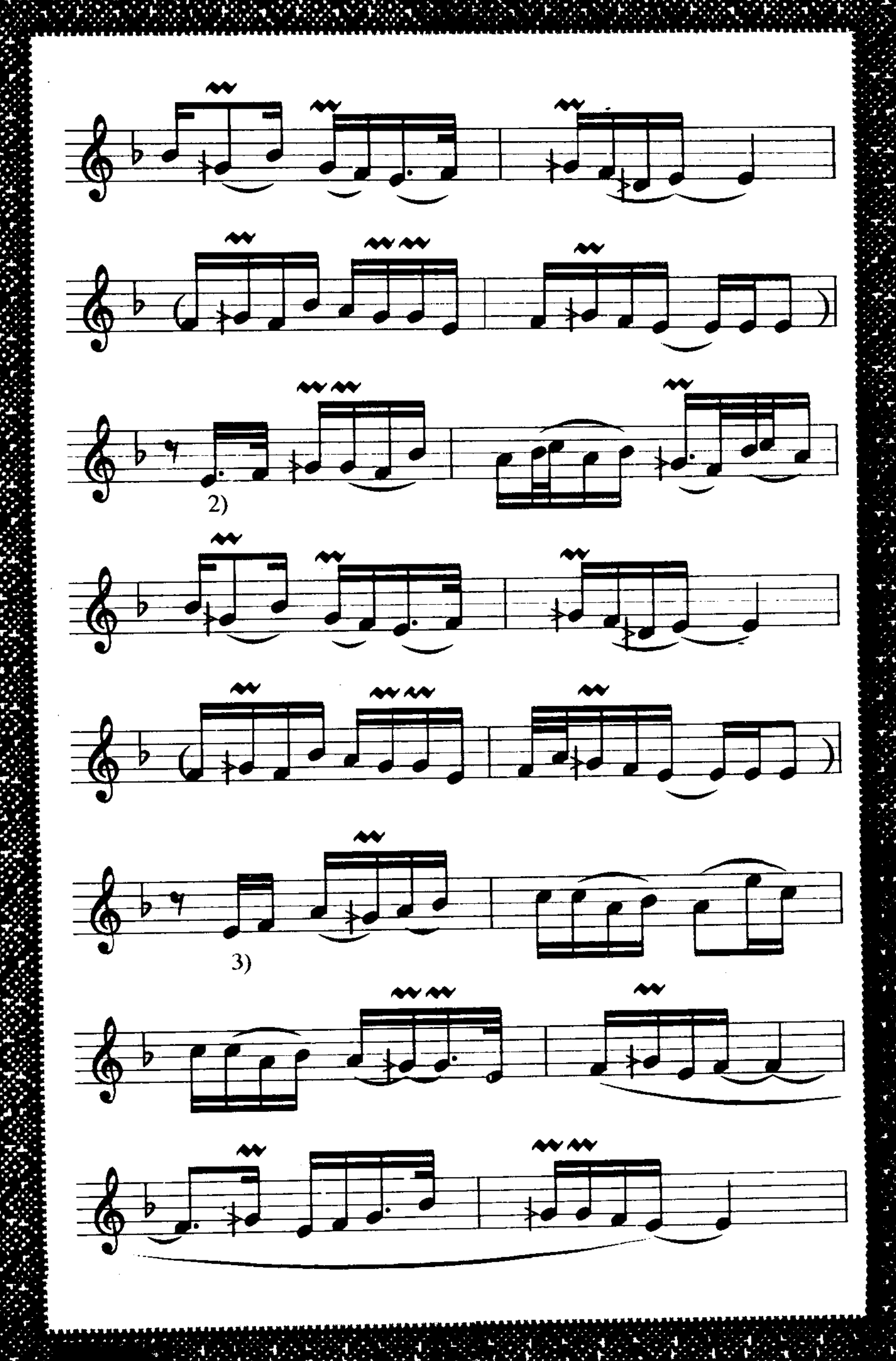

داستان قىسمى
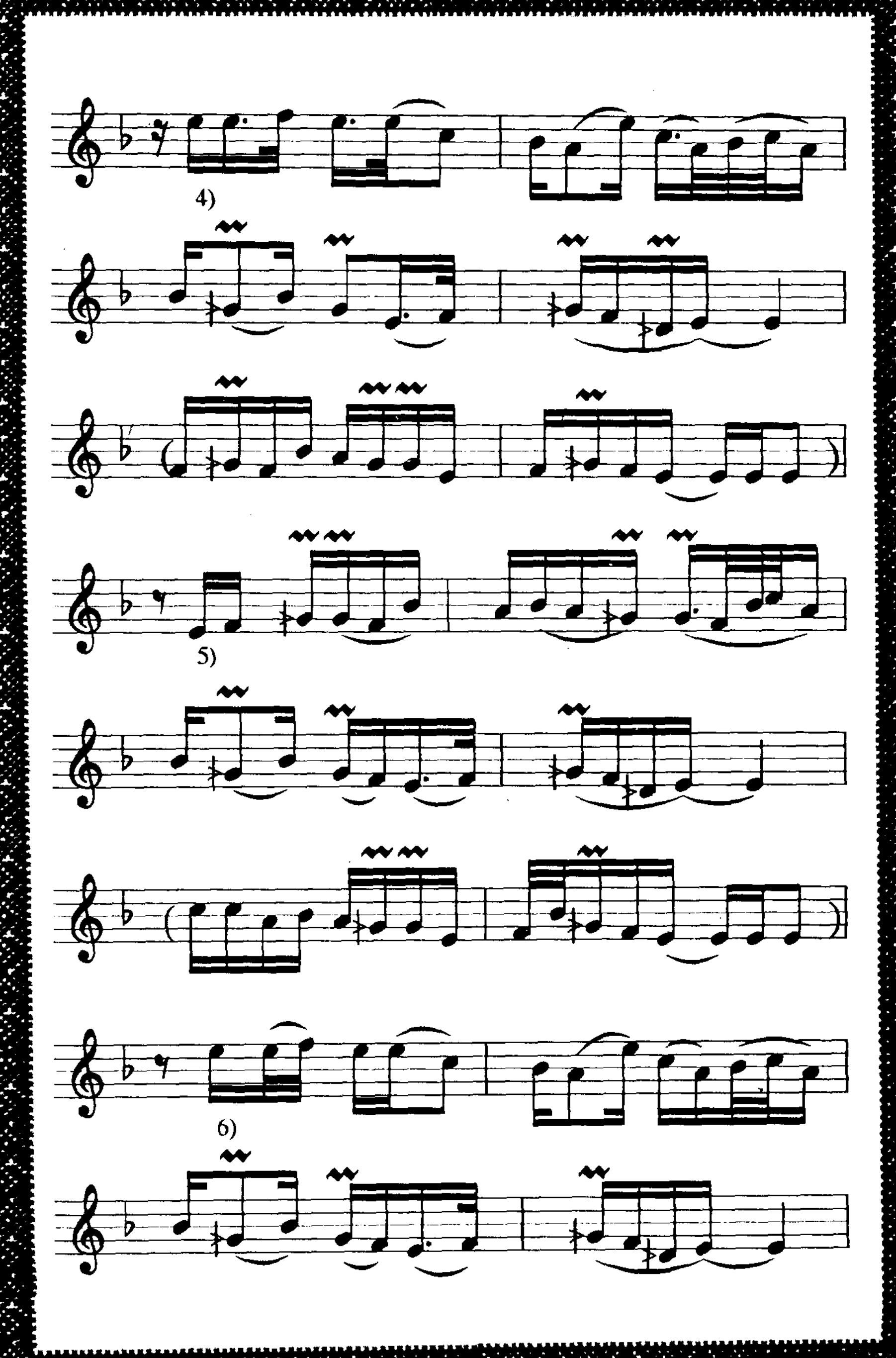
达斯坦部分
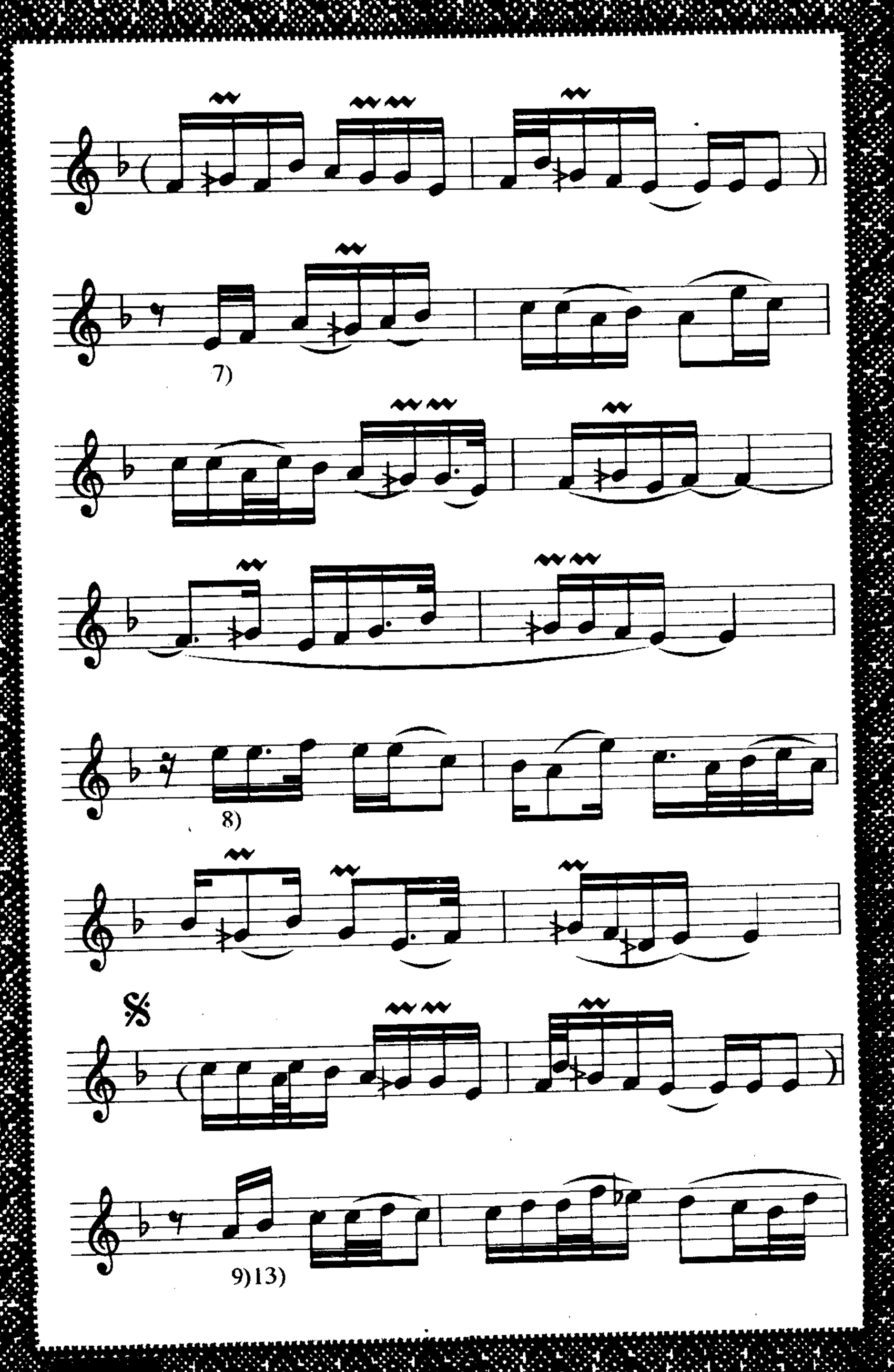
بىرىنچى داستان ، بىرىنچى داستان مەرغۇلى
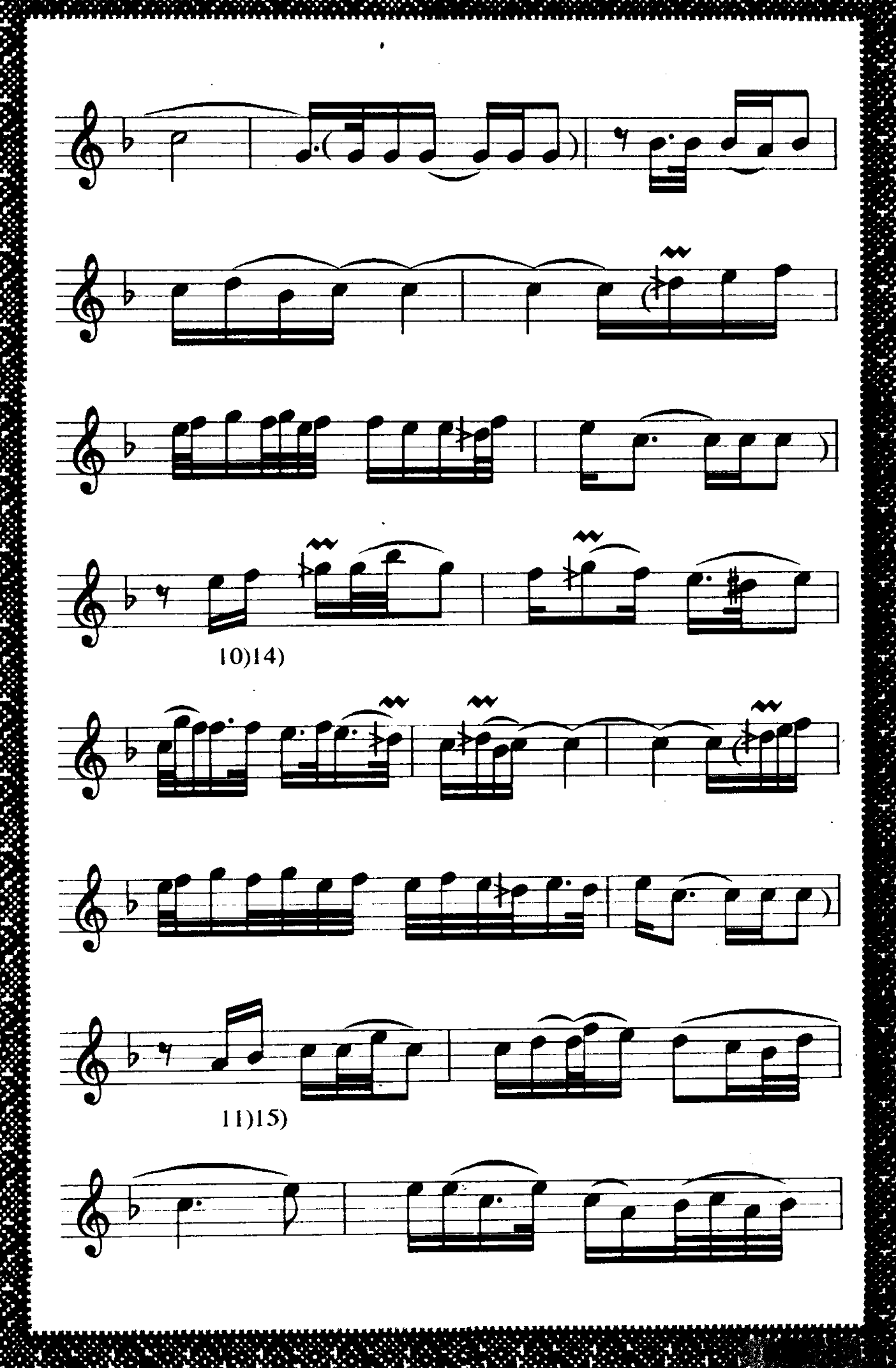
第一达斯坦,第一达斯坦迈尔乎里
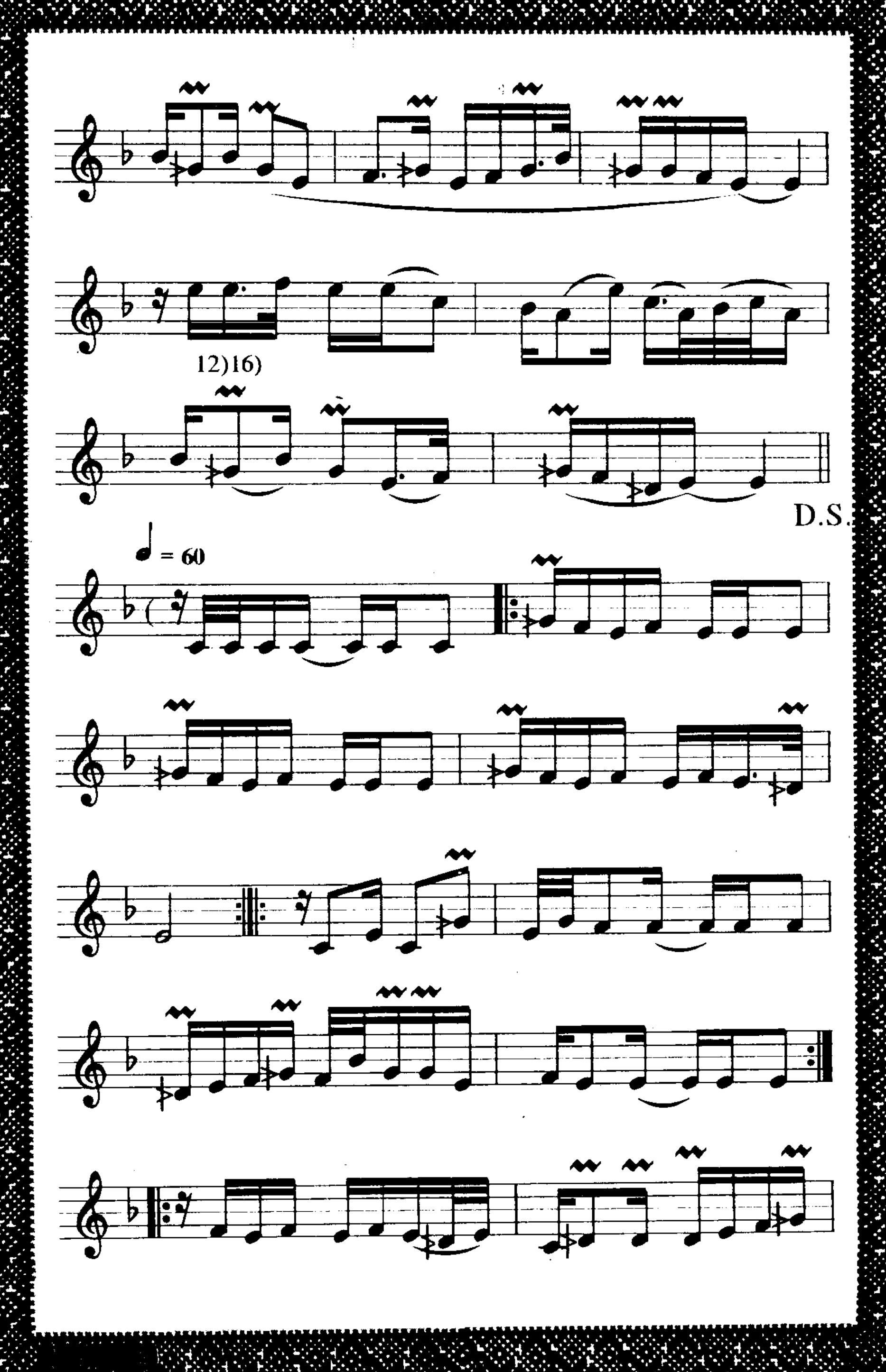

2)
3)
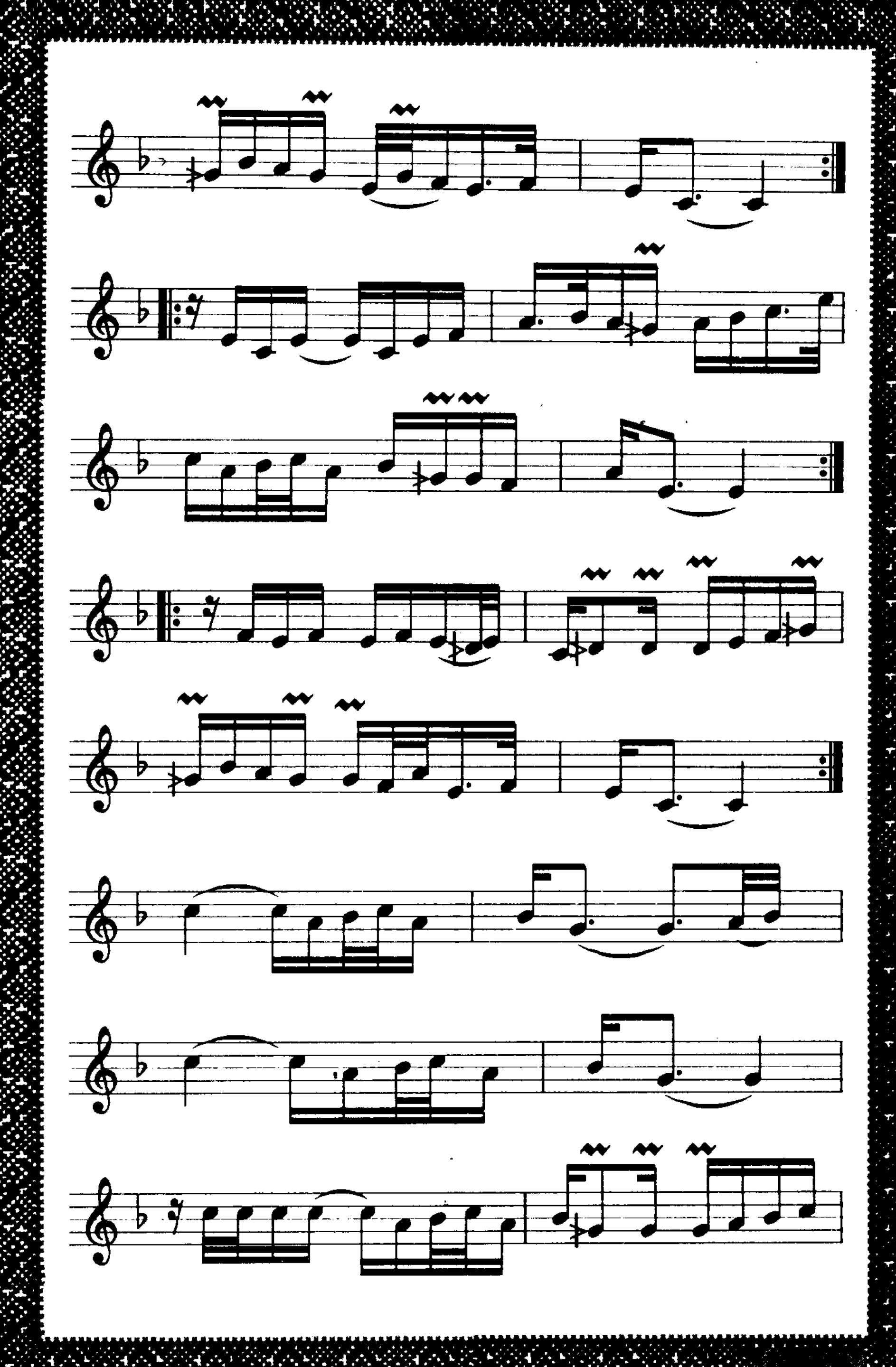

4)
5)
6)
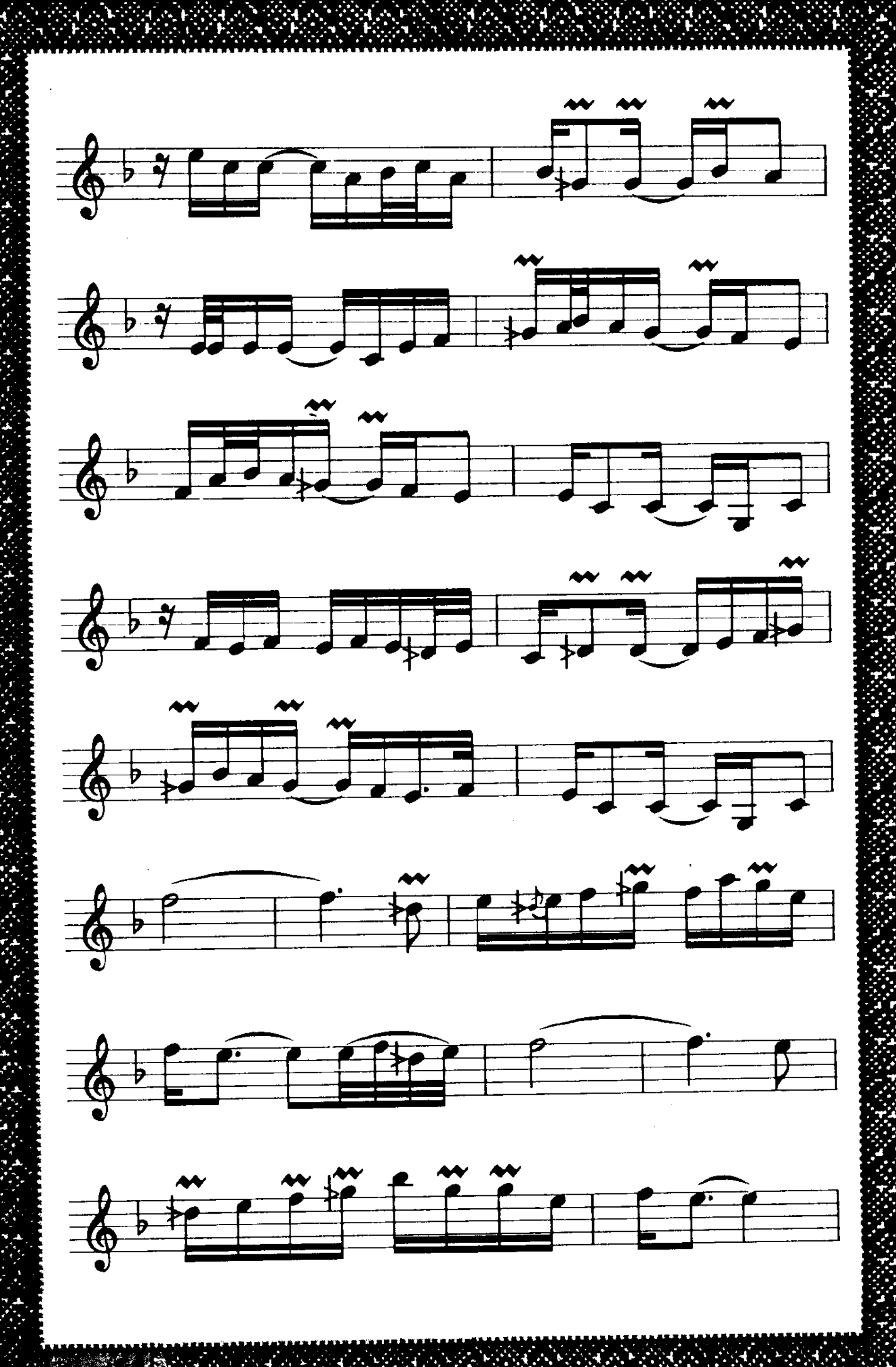

7)
8)
9)13)
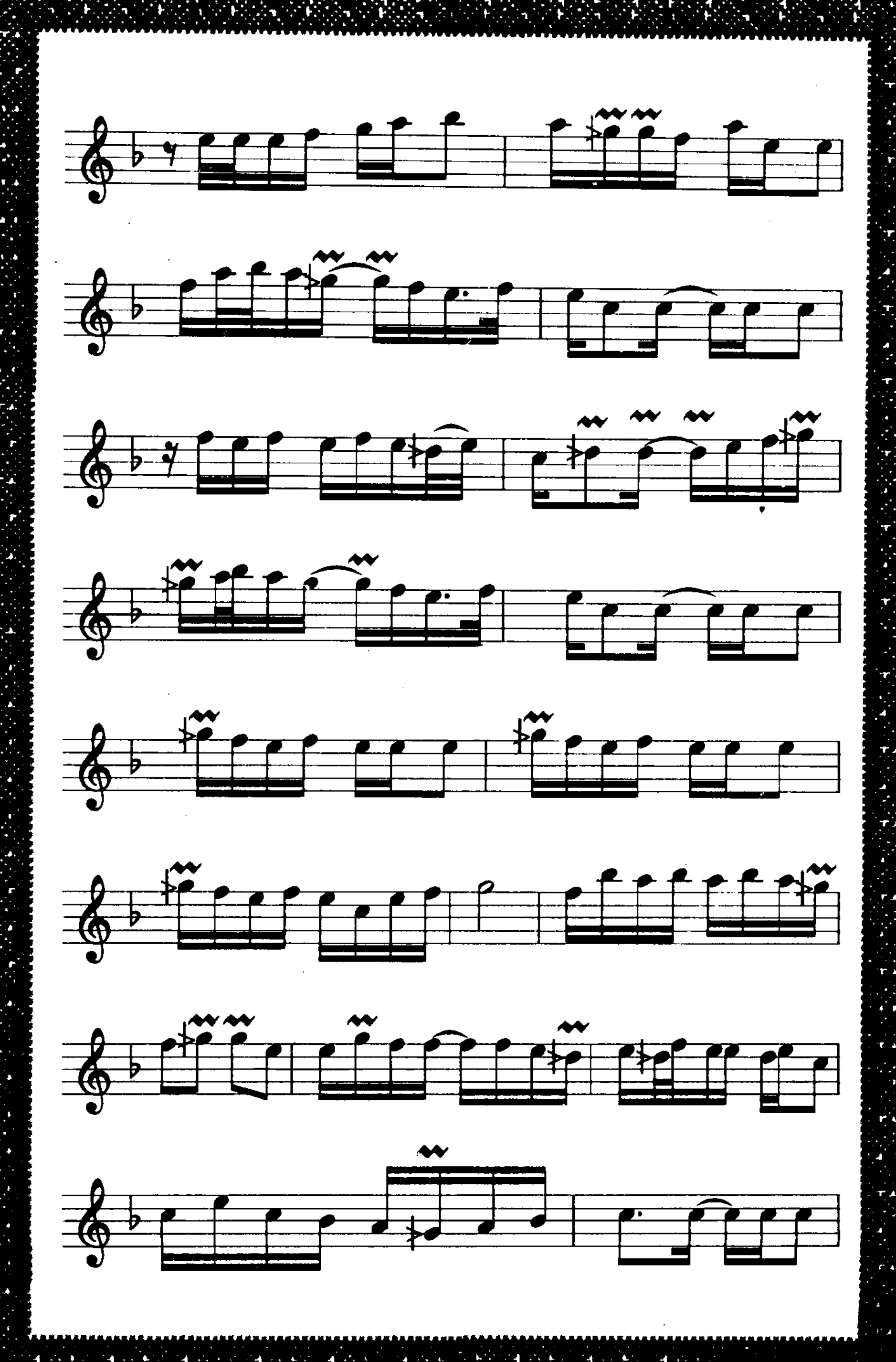

10)14)
11)15)
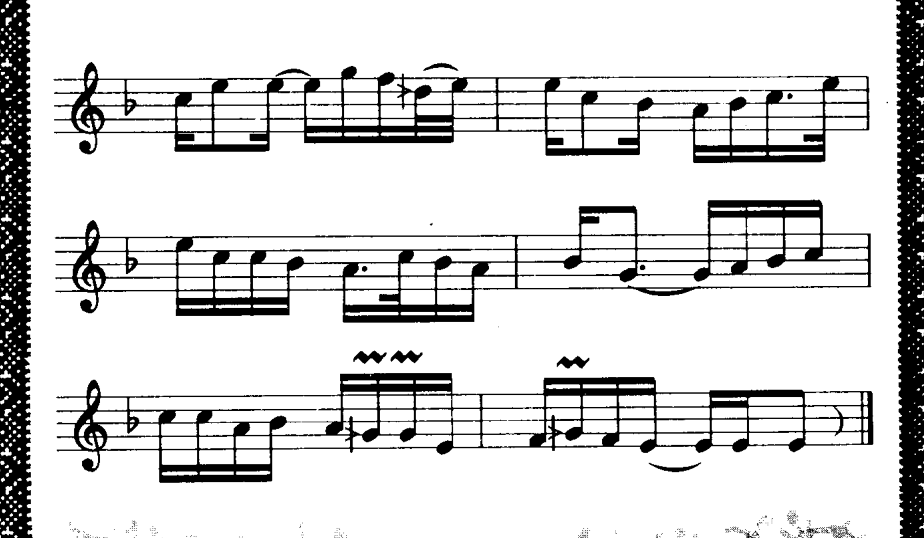

12)16)
D.S.
= 60
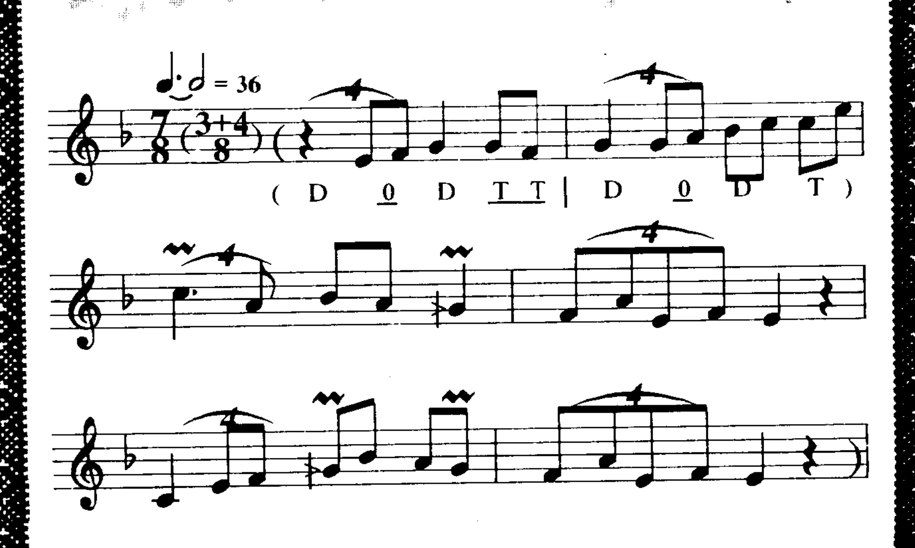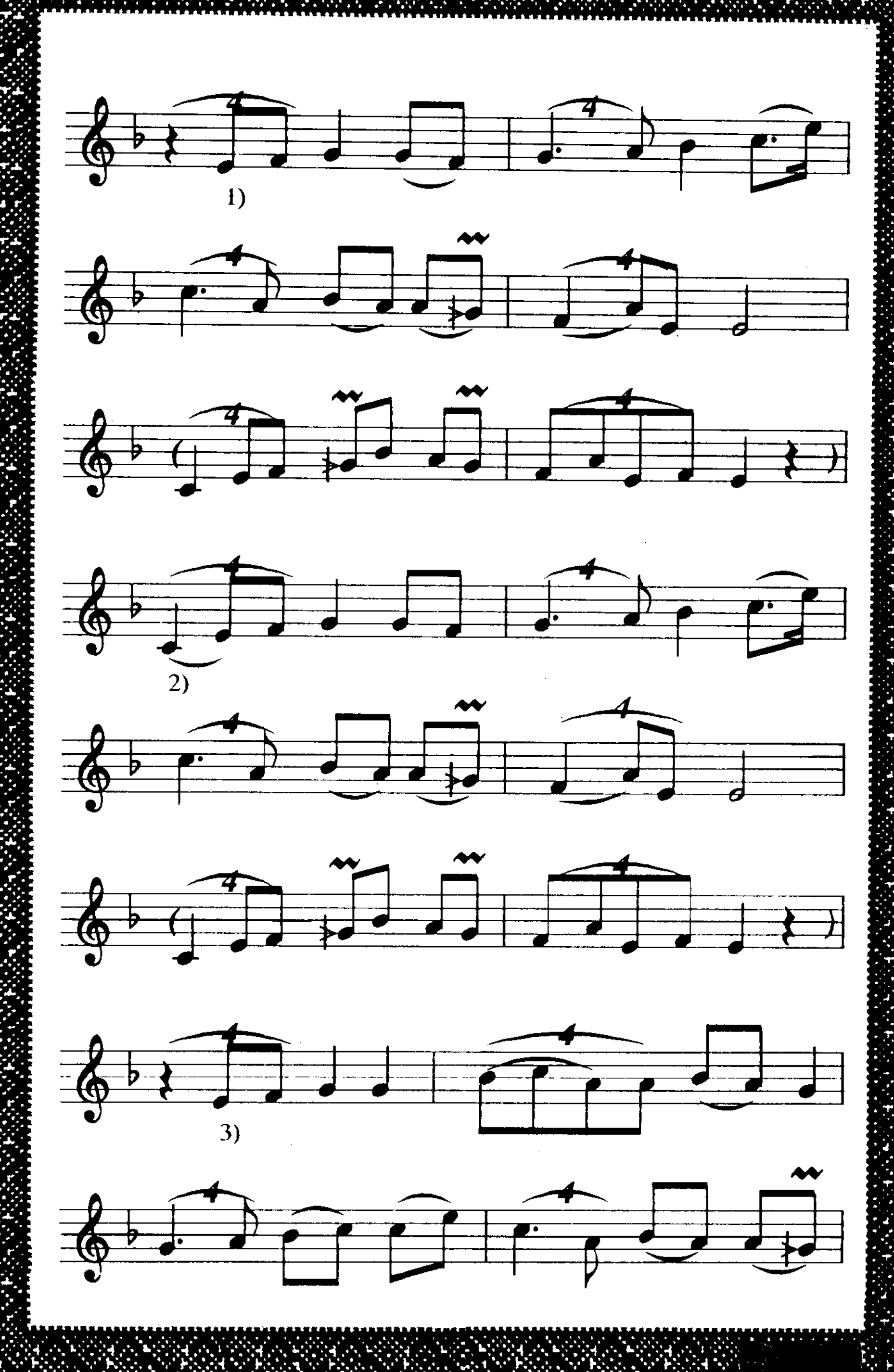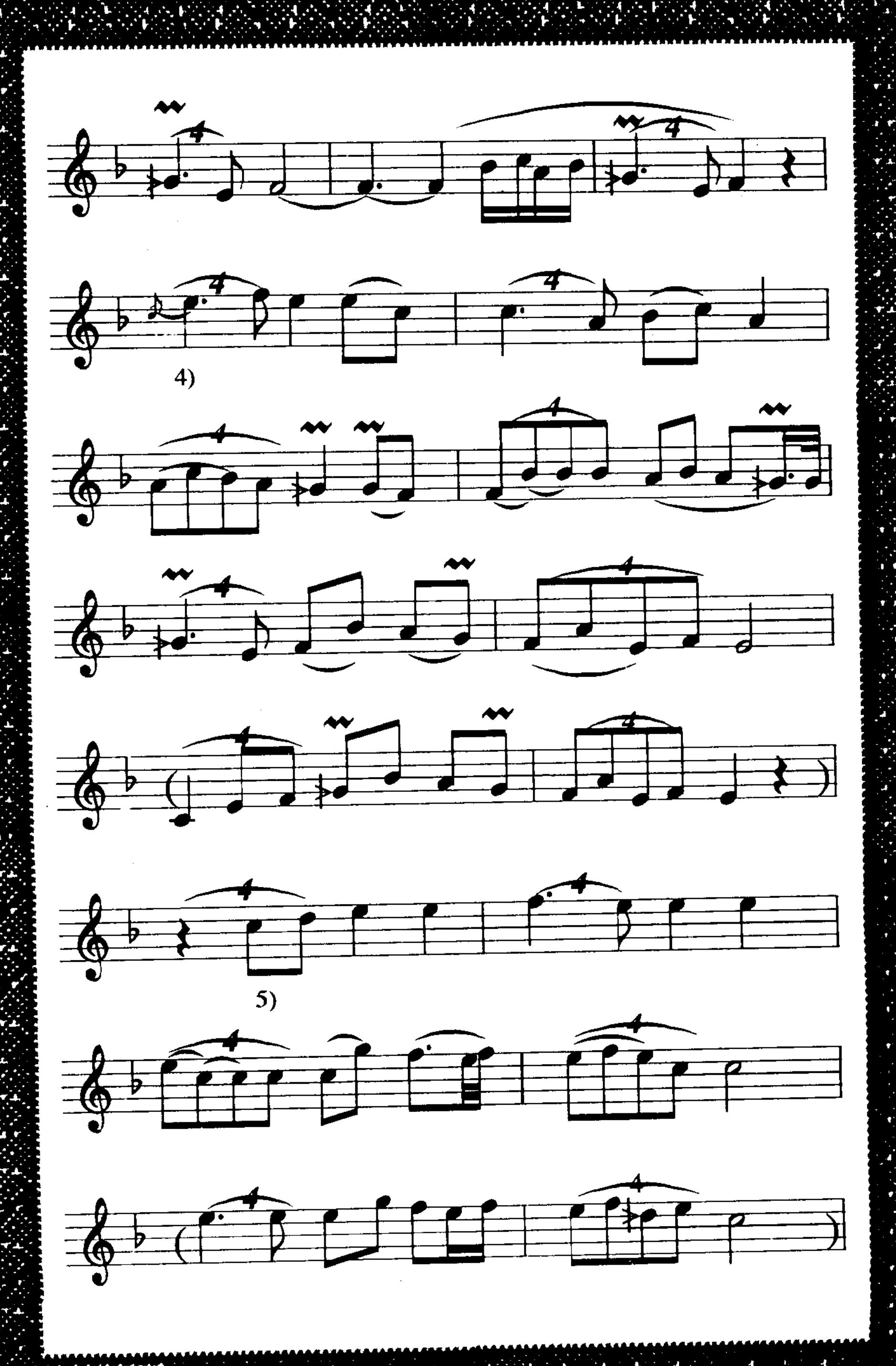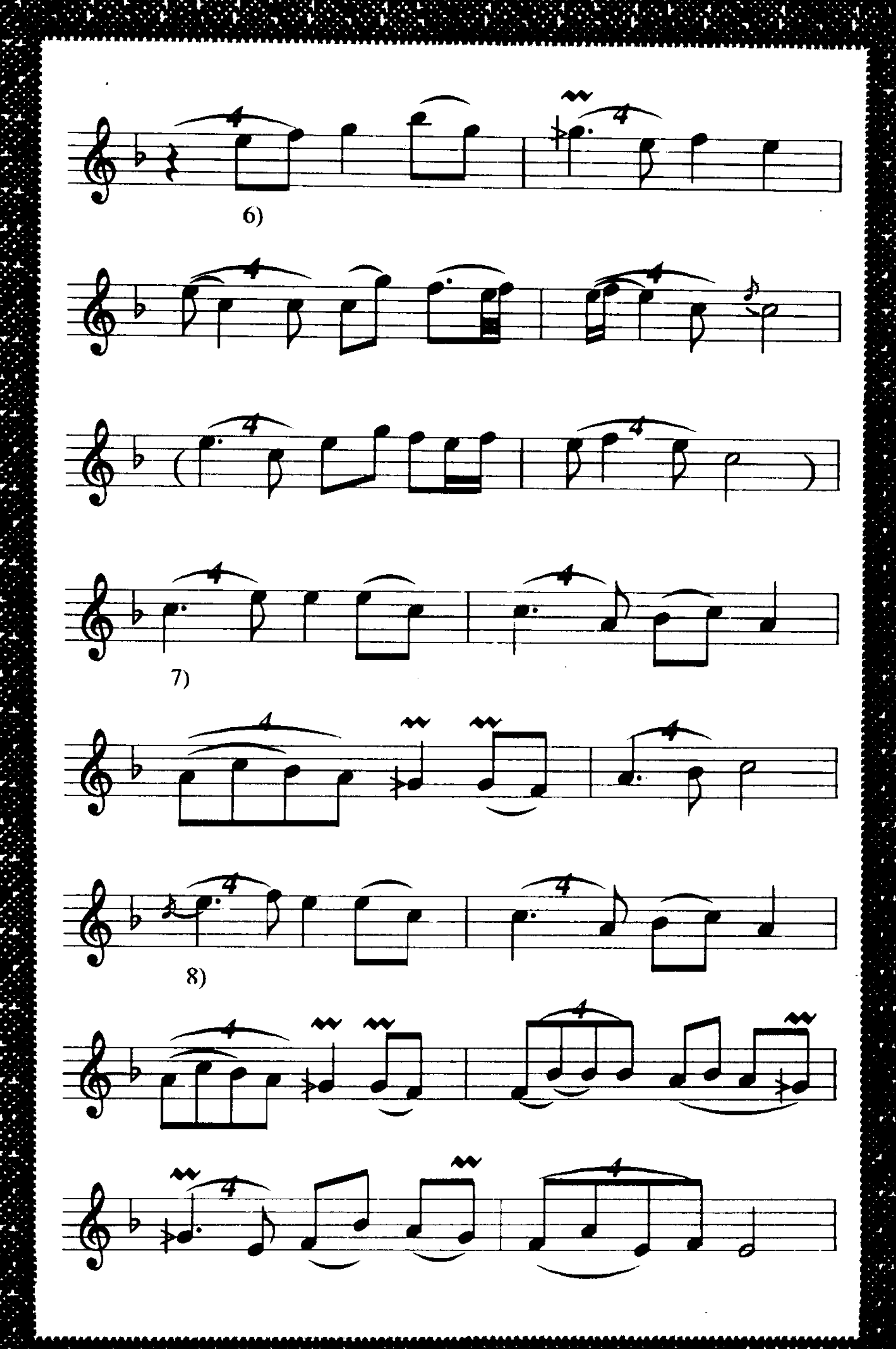

ئىككىنچى داستان، ئىككىنچى داستان مەرغۇلى

第二达斯坦,第二达斯坦迈尔乎里
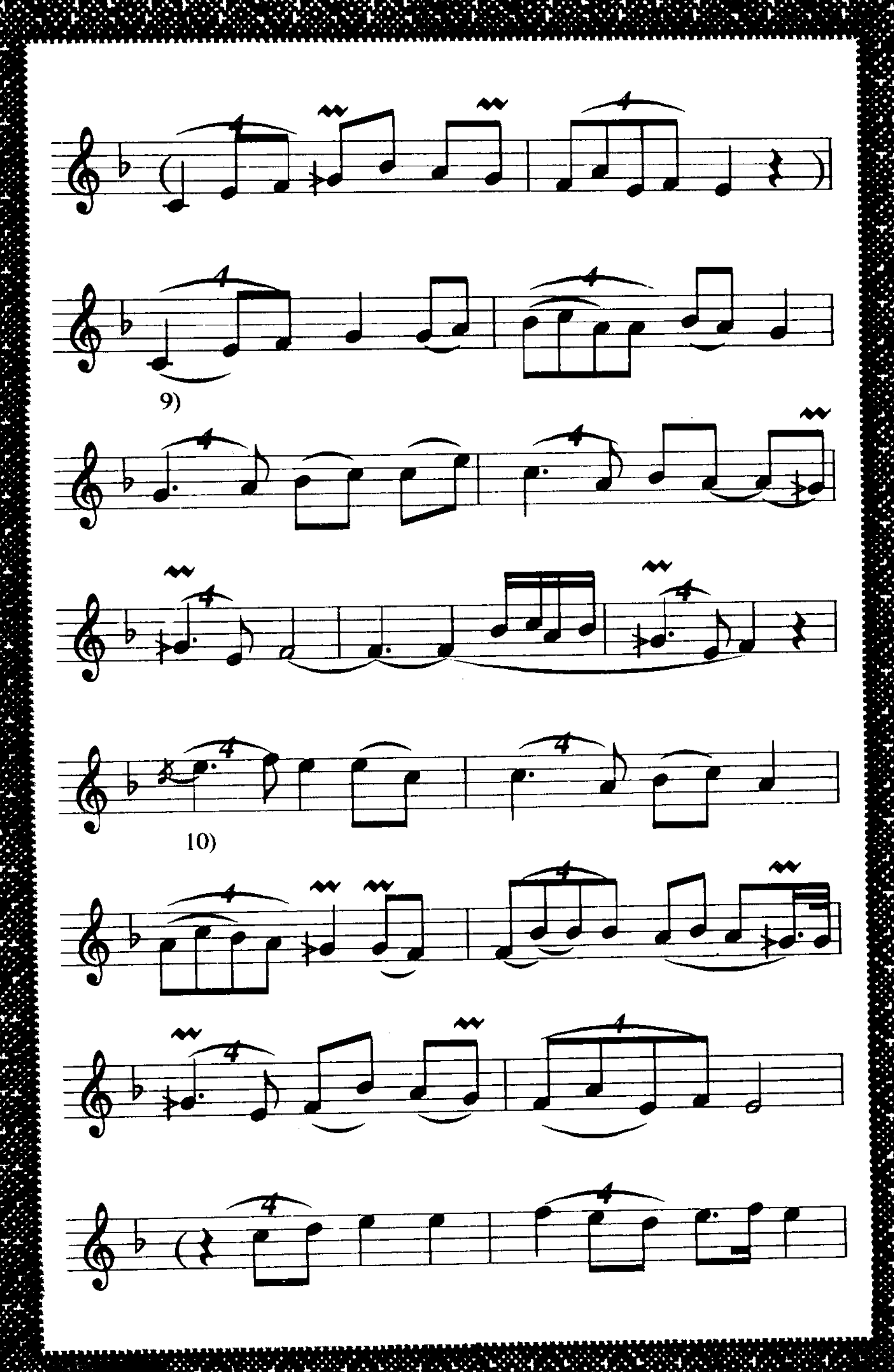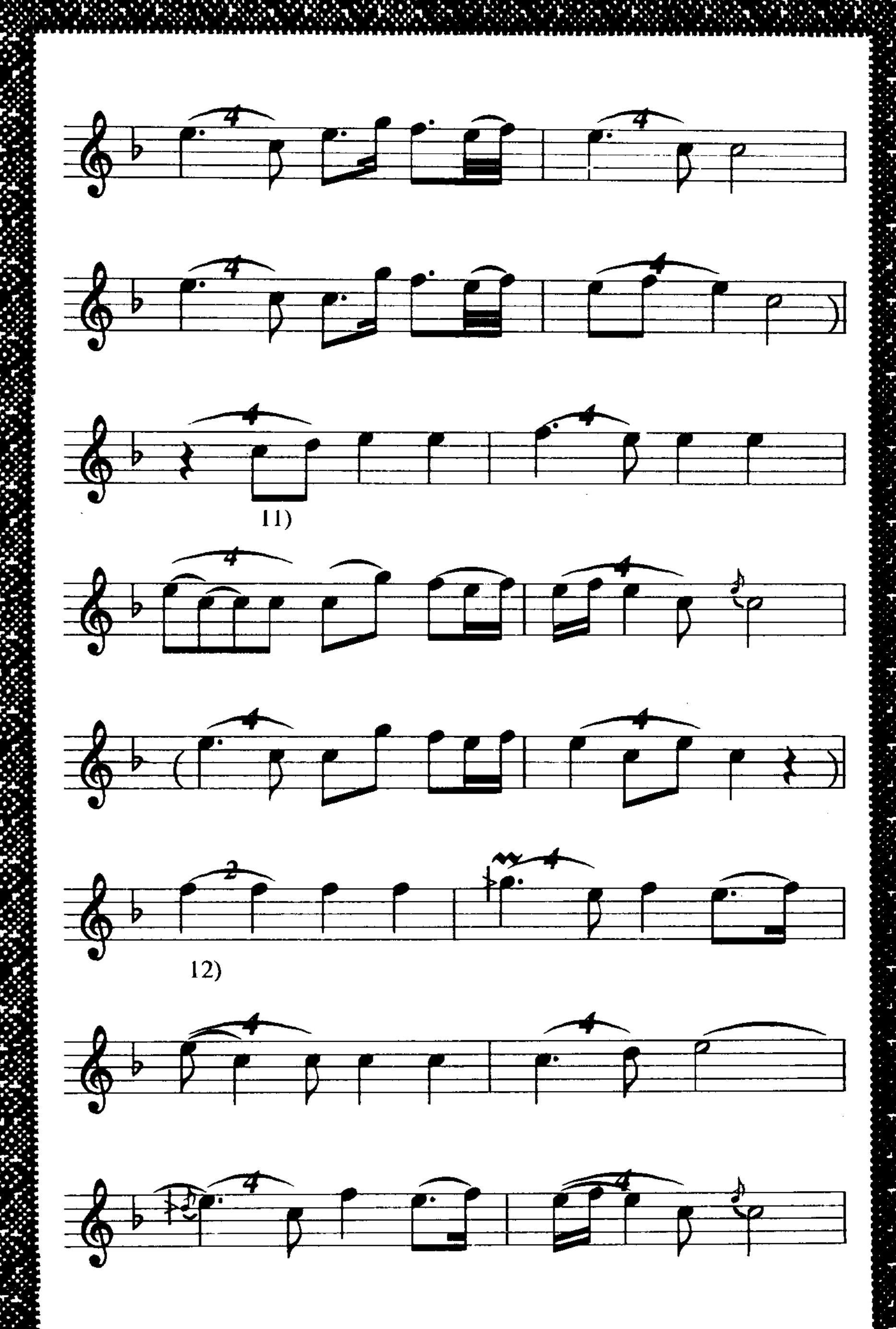

1)
2)
3)
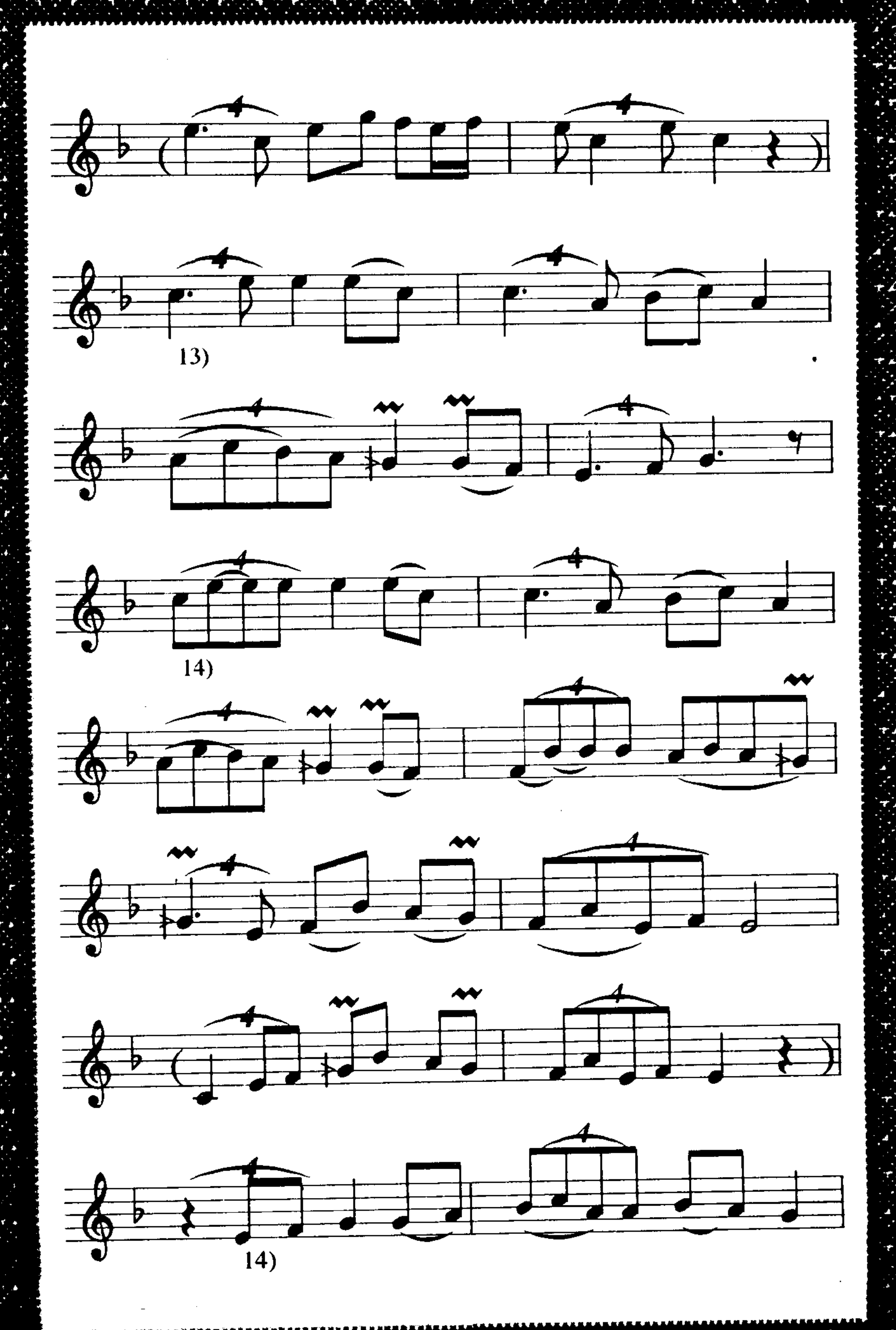

4)
5)
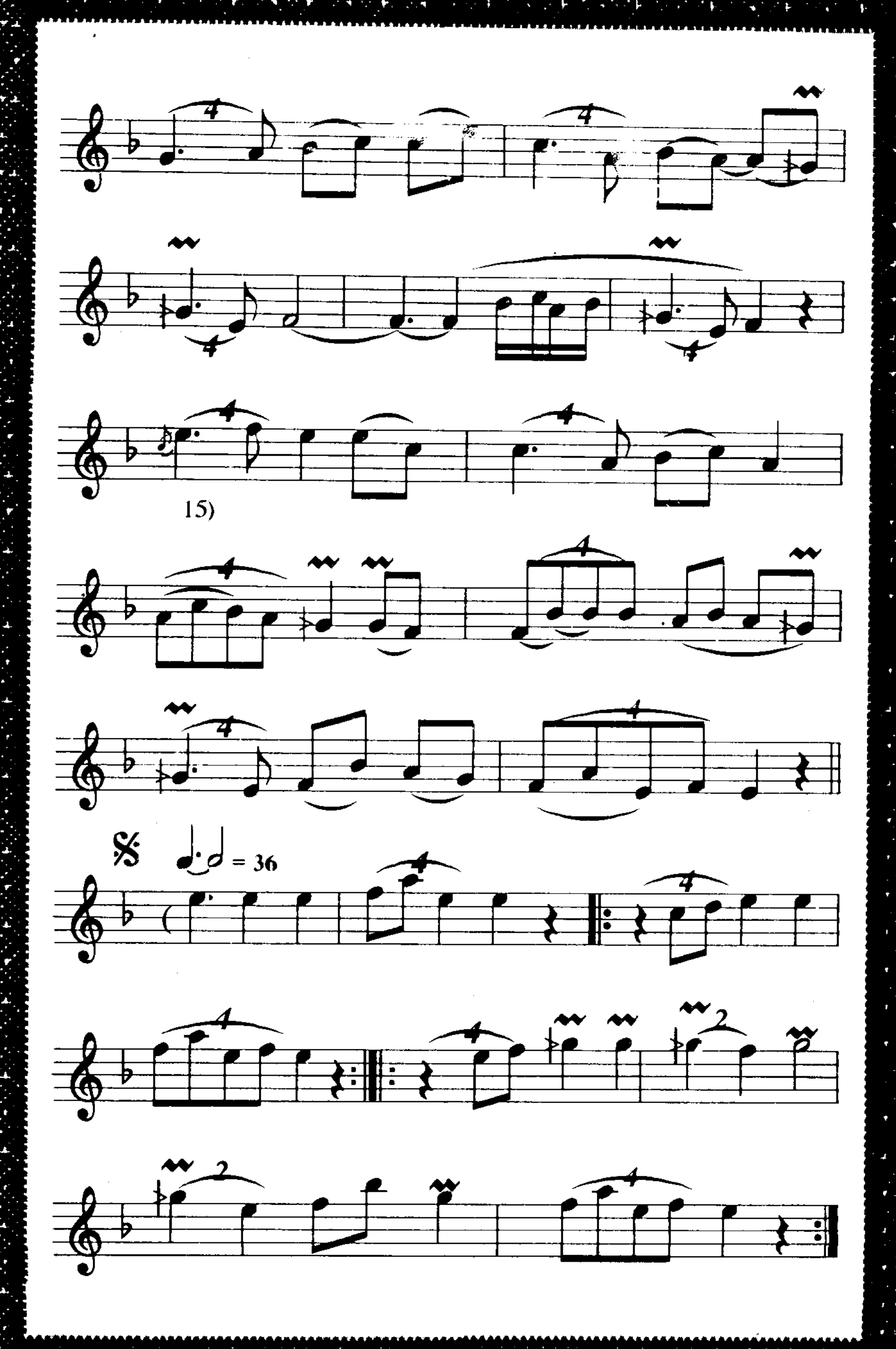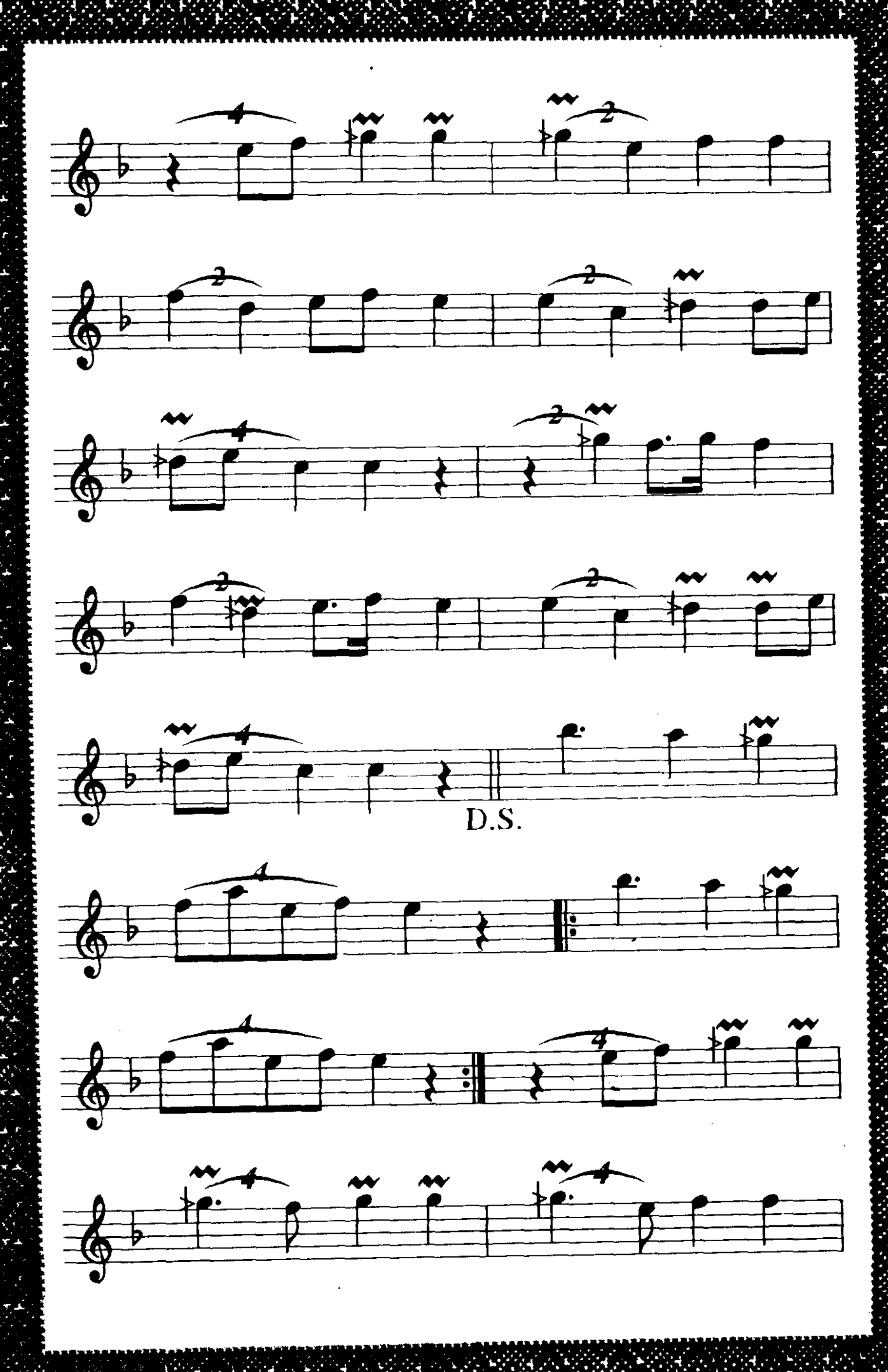

6)
7)
8)
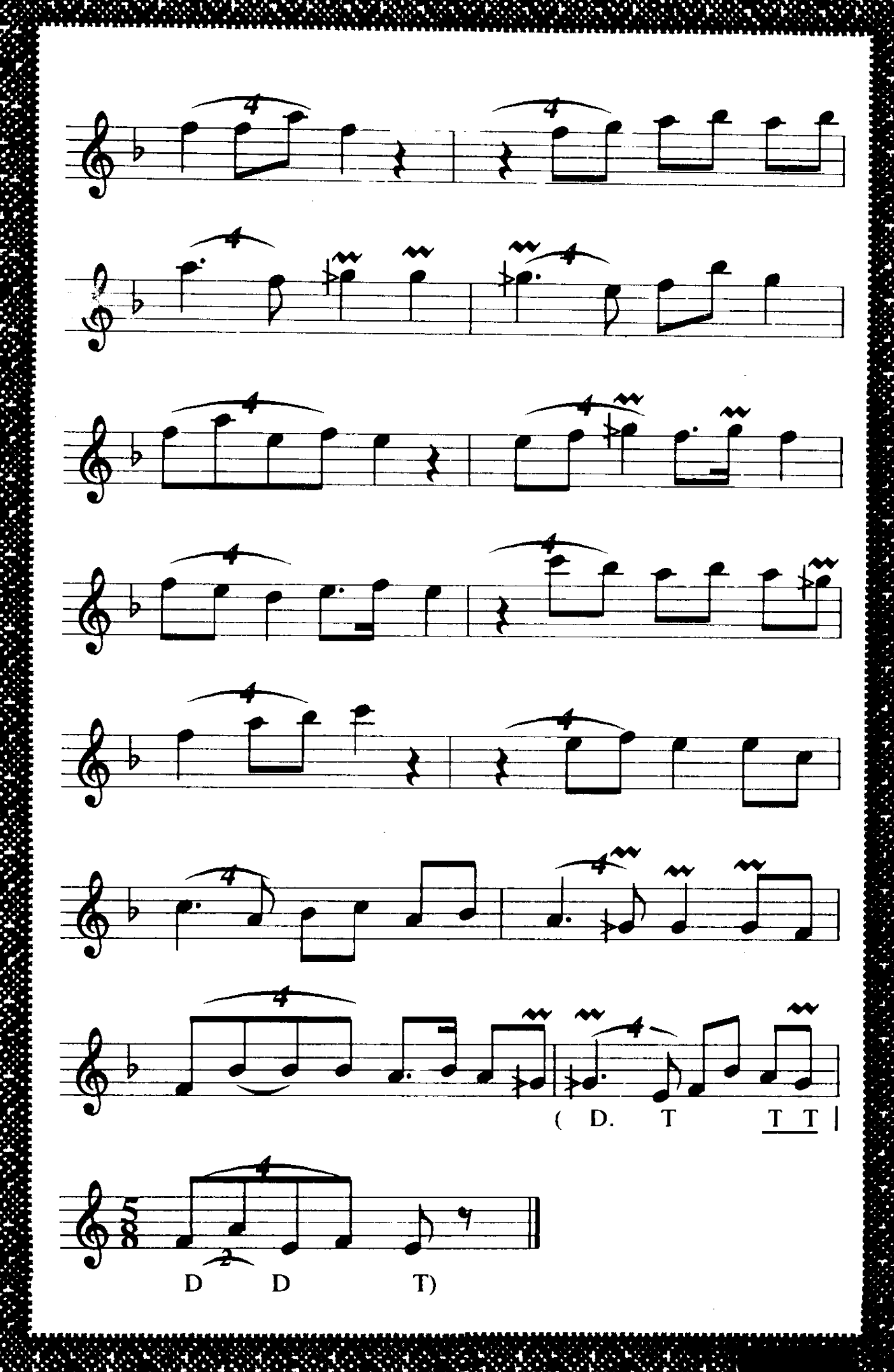

9)
10)

11)
12)
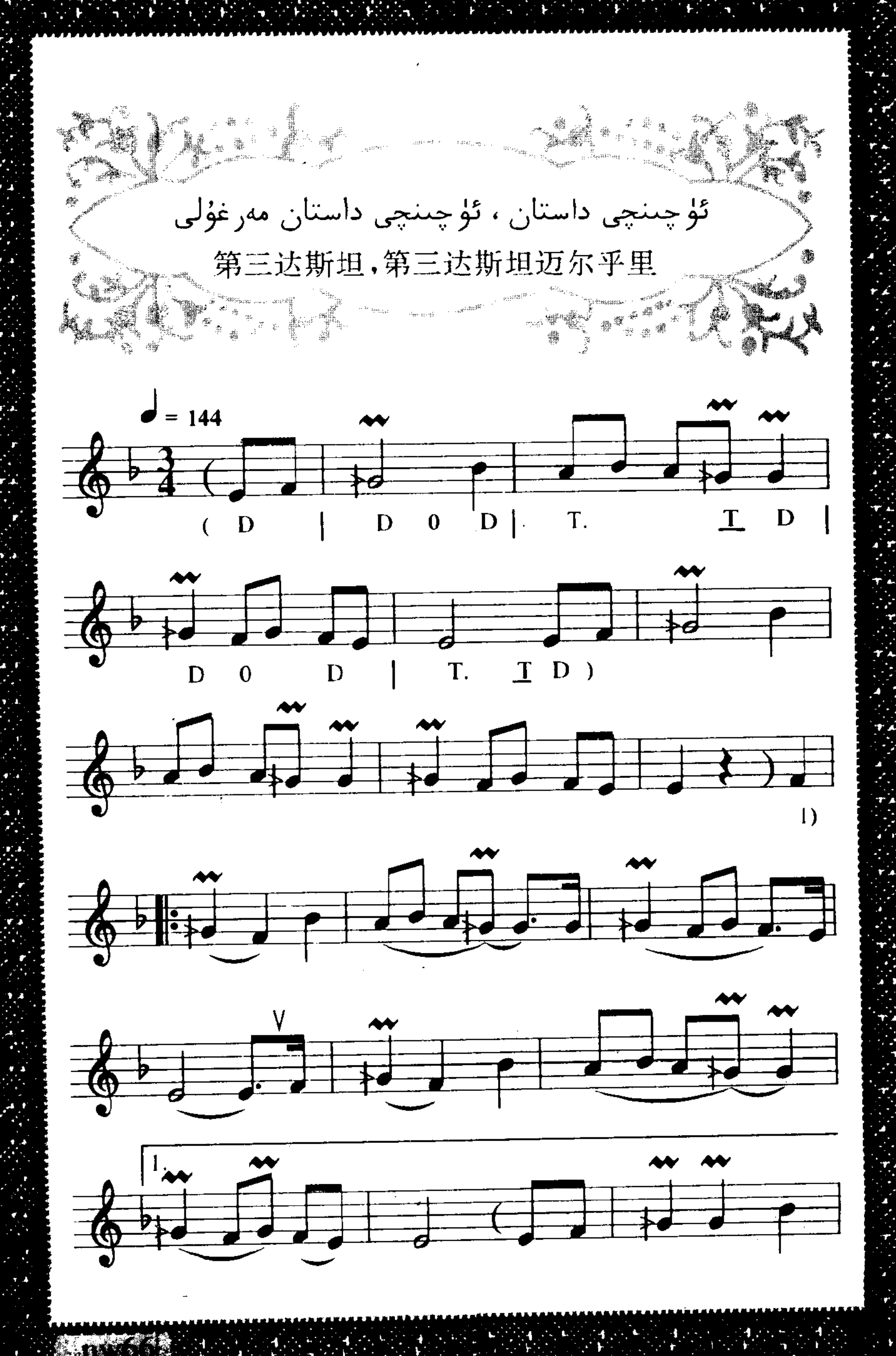

13)
14)
14)
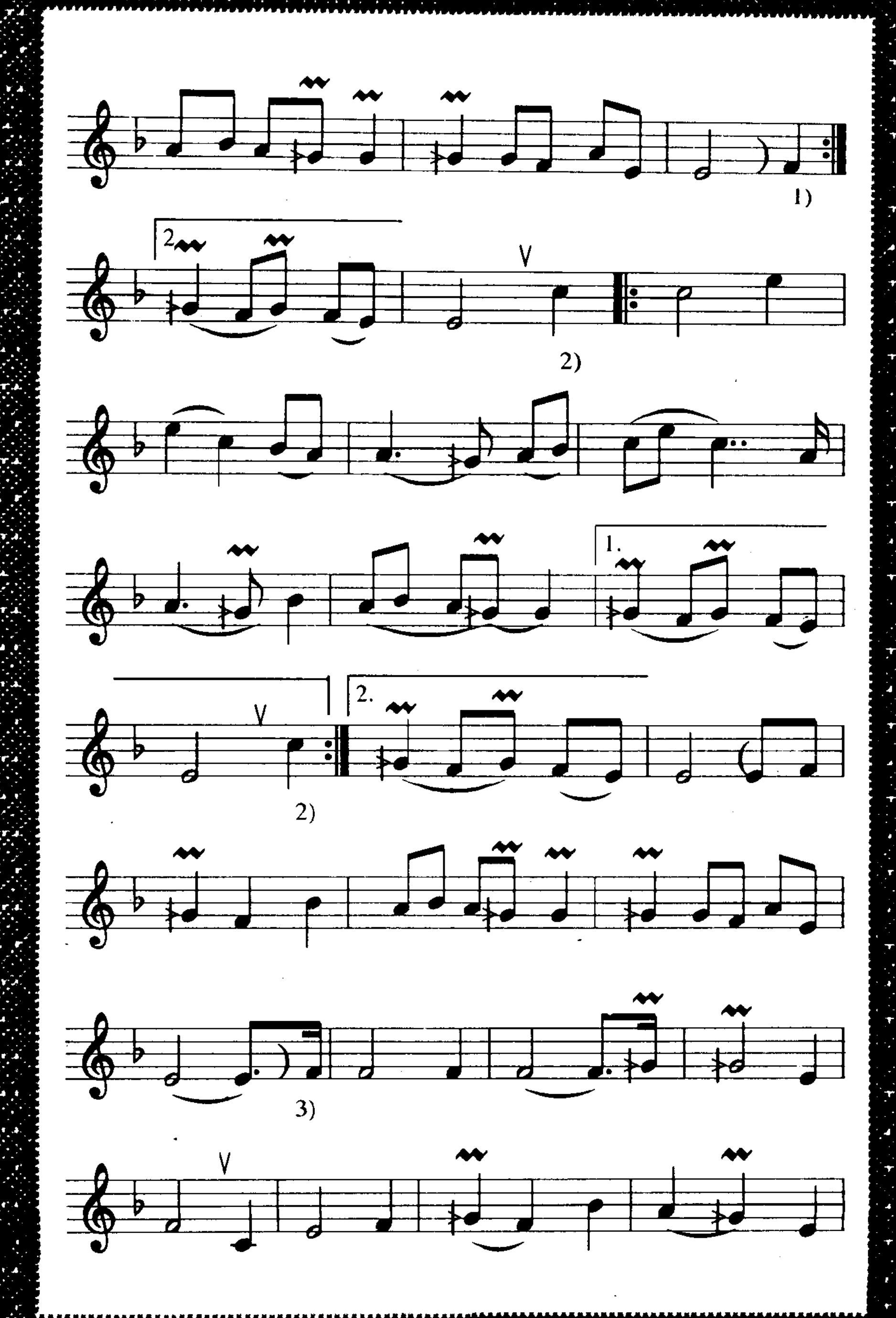

15)
= 36
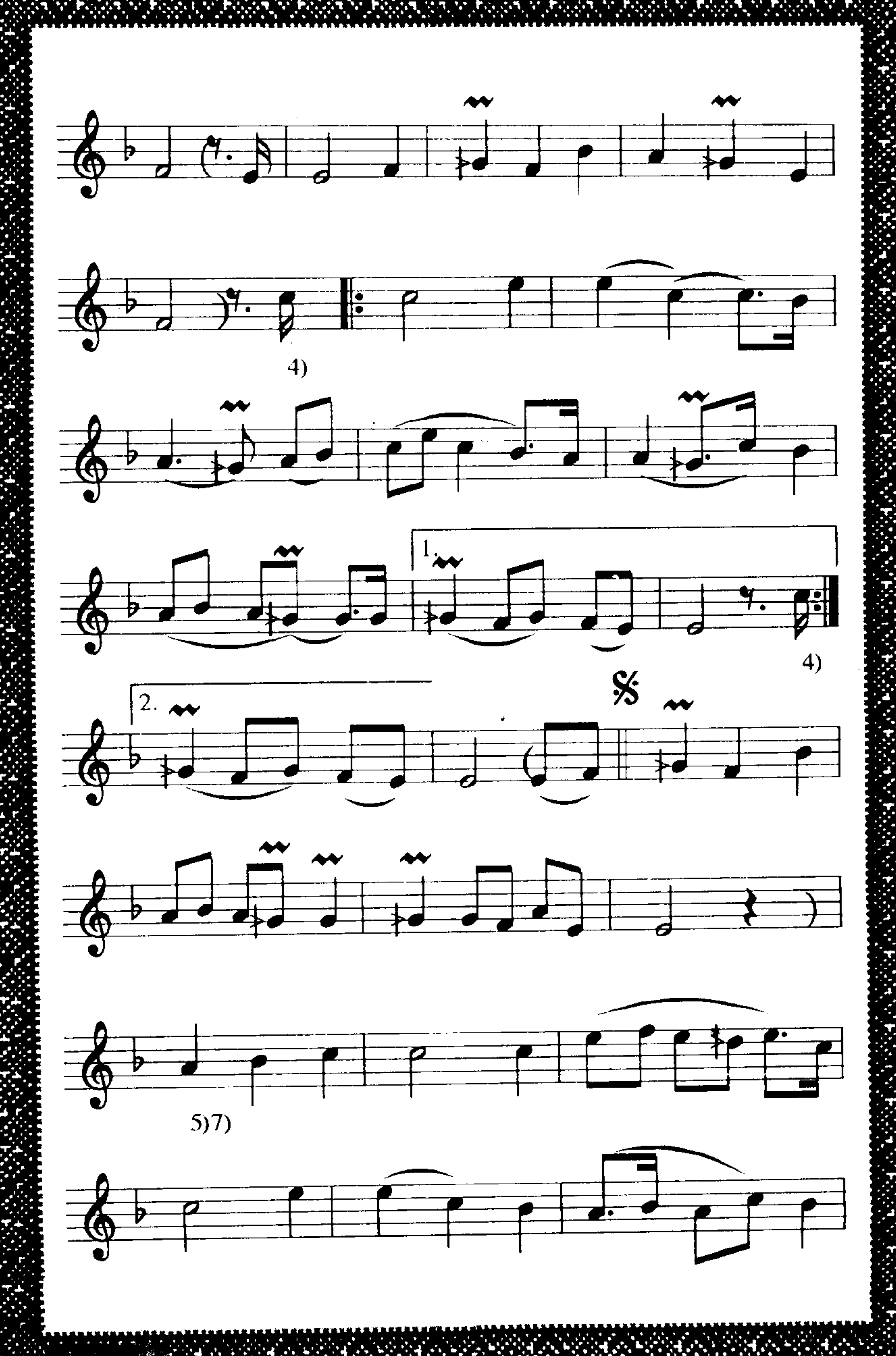

D.S.
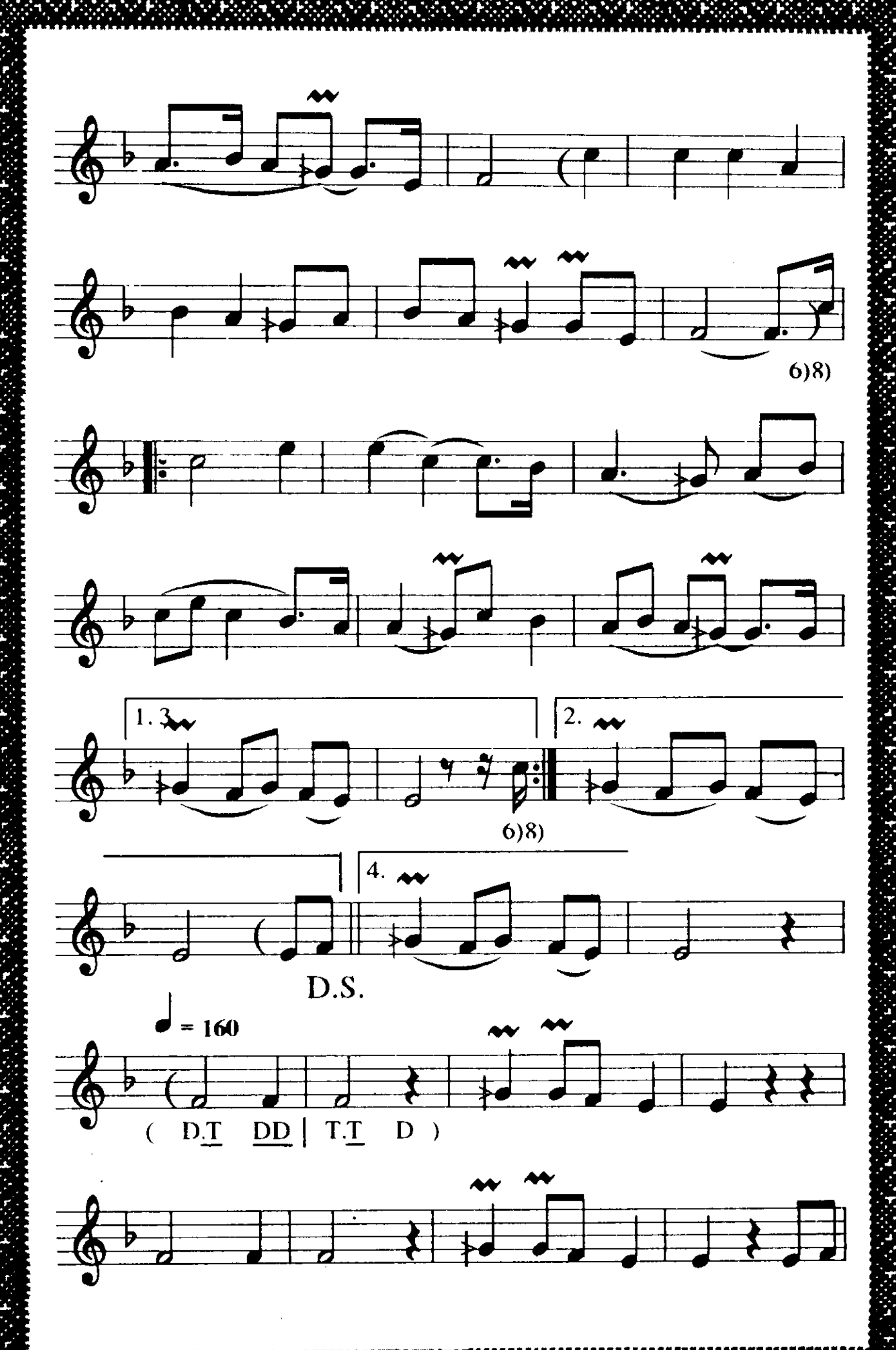

(D. T T T
D D T)
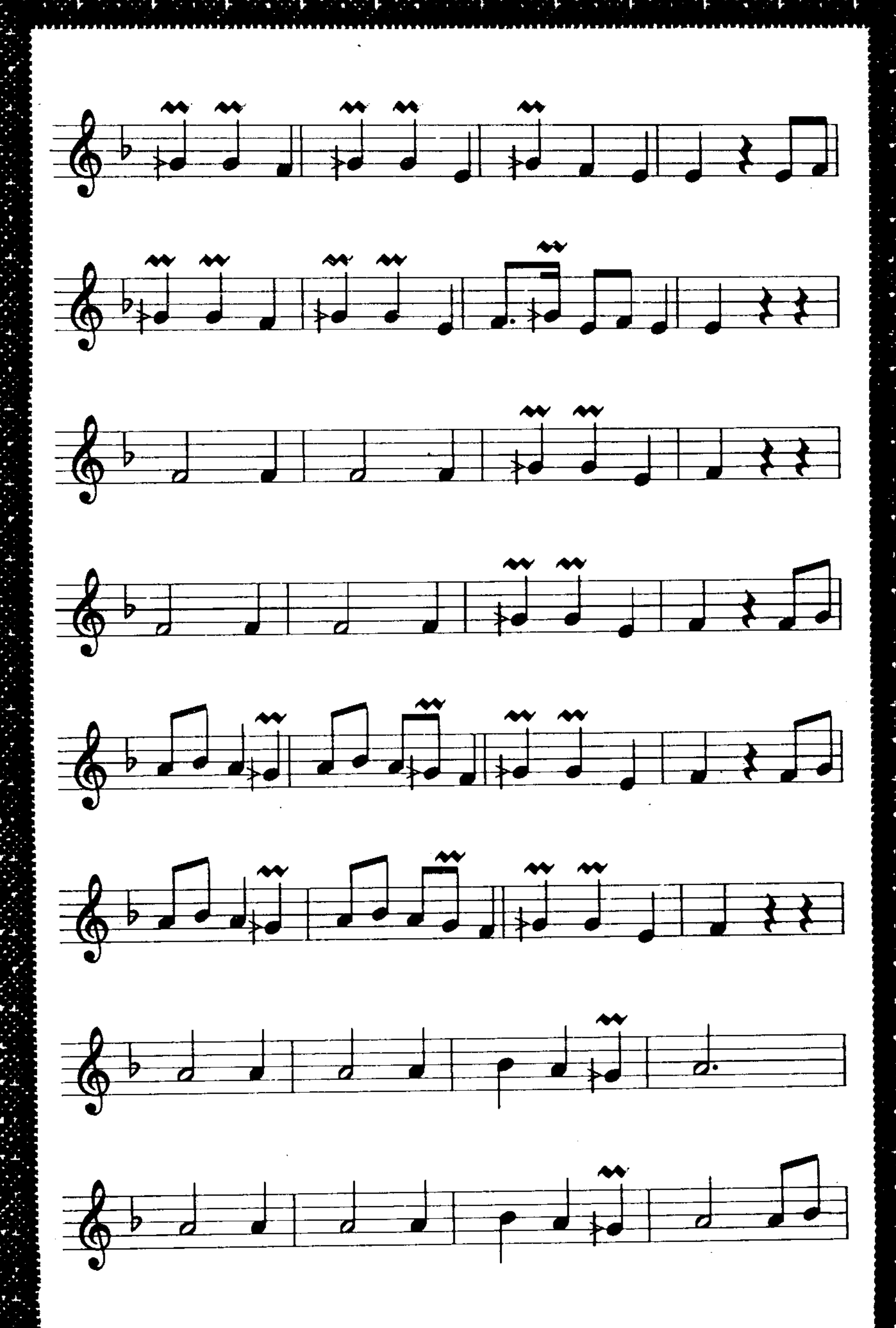

ئۈچىنچى داستان، ئۈچىنچى داستان مەرغۇلى
第三达斯坦,第三达斯坦迈尔乎里
= 144
(D | D 0 D | T. T D |
D 0 D | T. T D)
1.
nw66
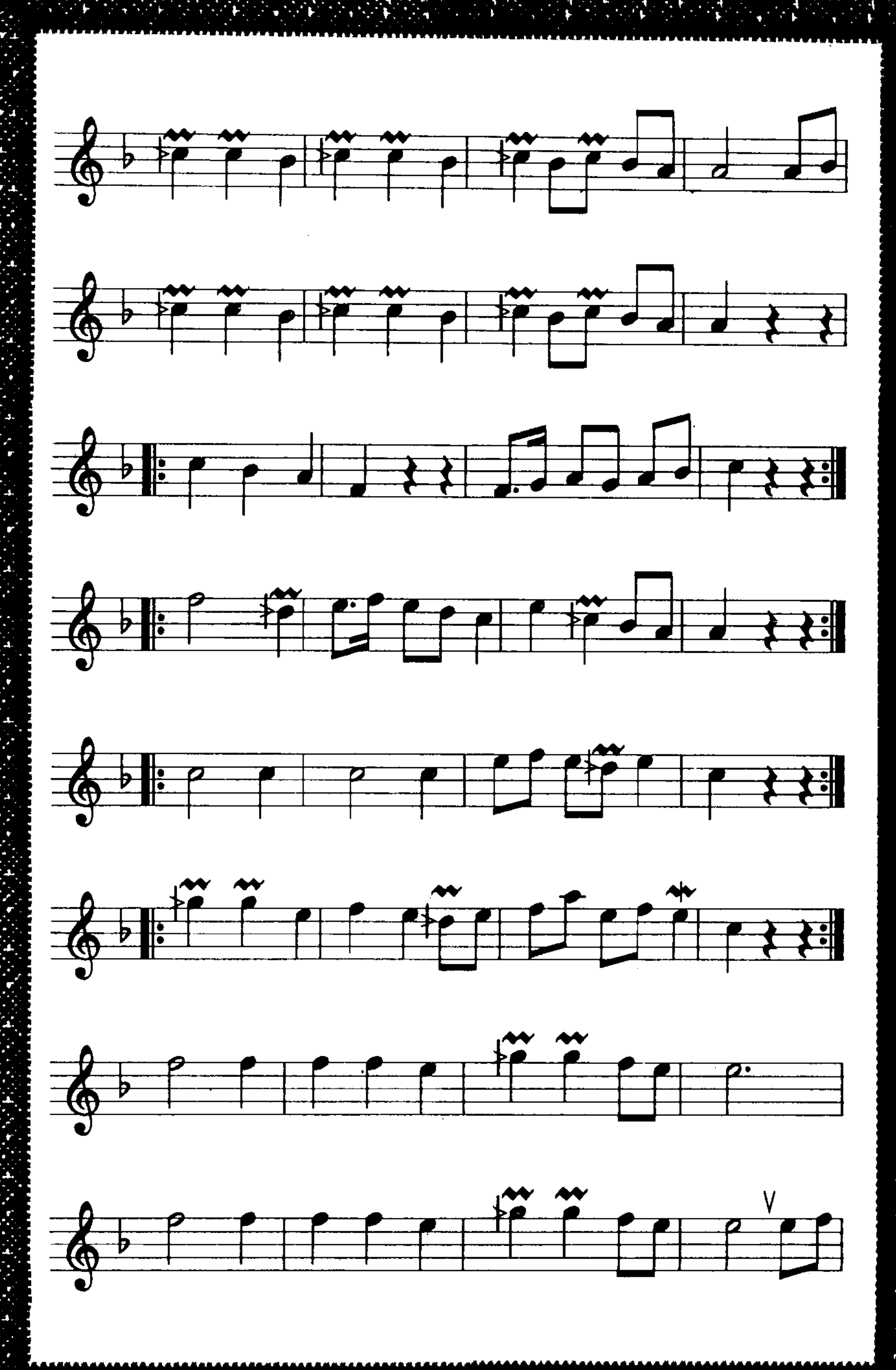

1)
2)
1.
2.
2)
3)
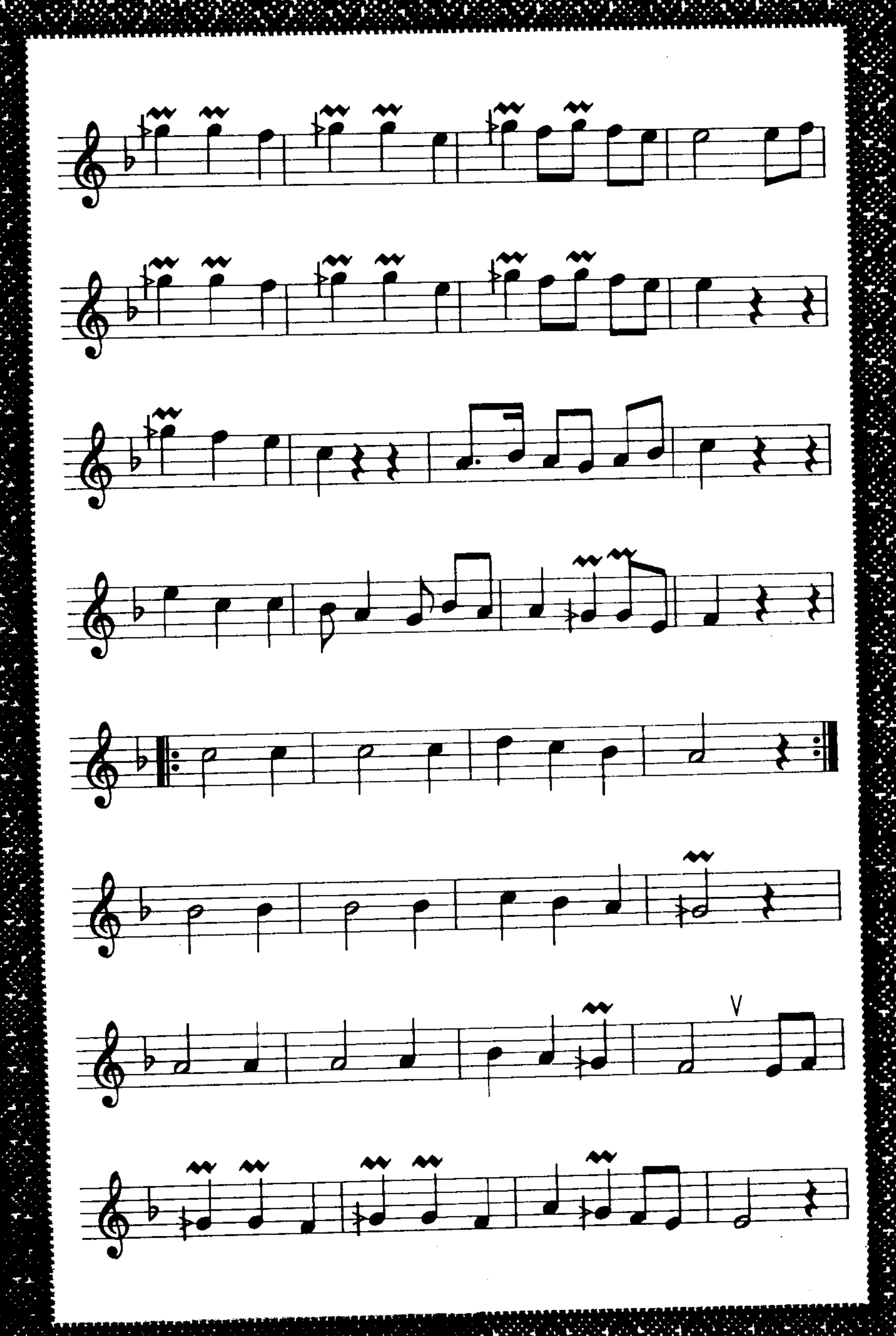

4)
1.
4)
2.
5)7)
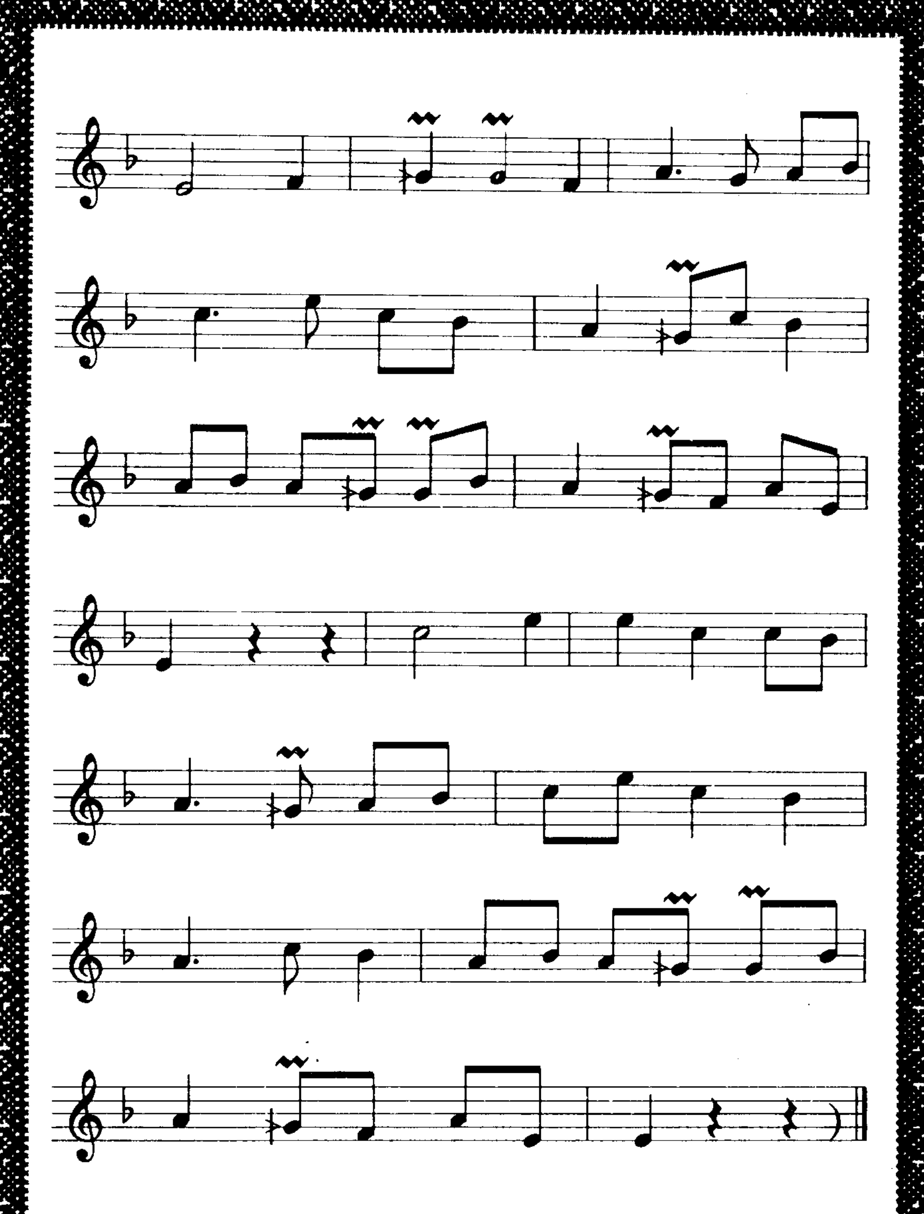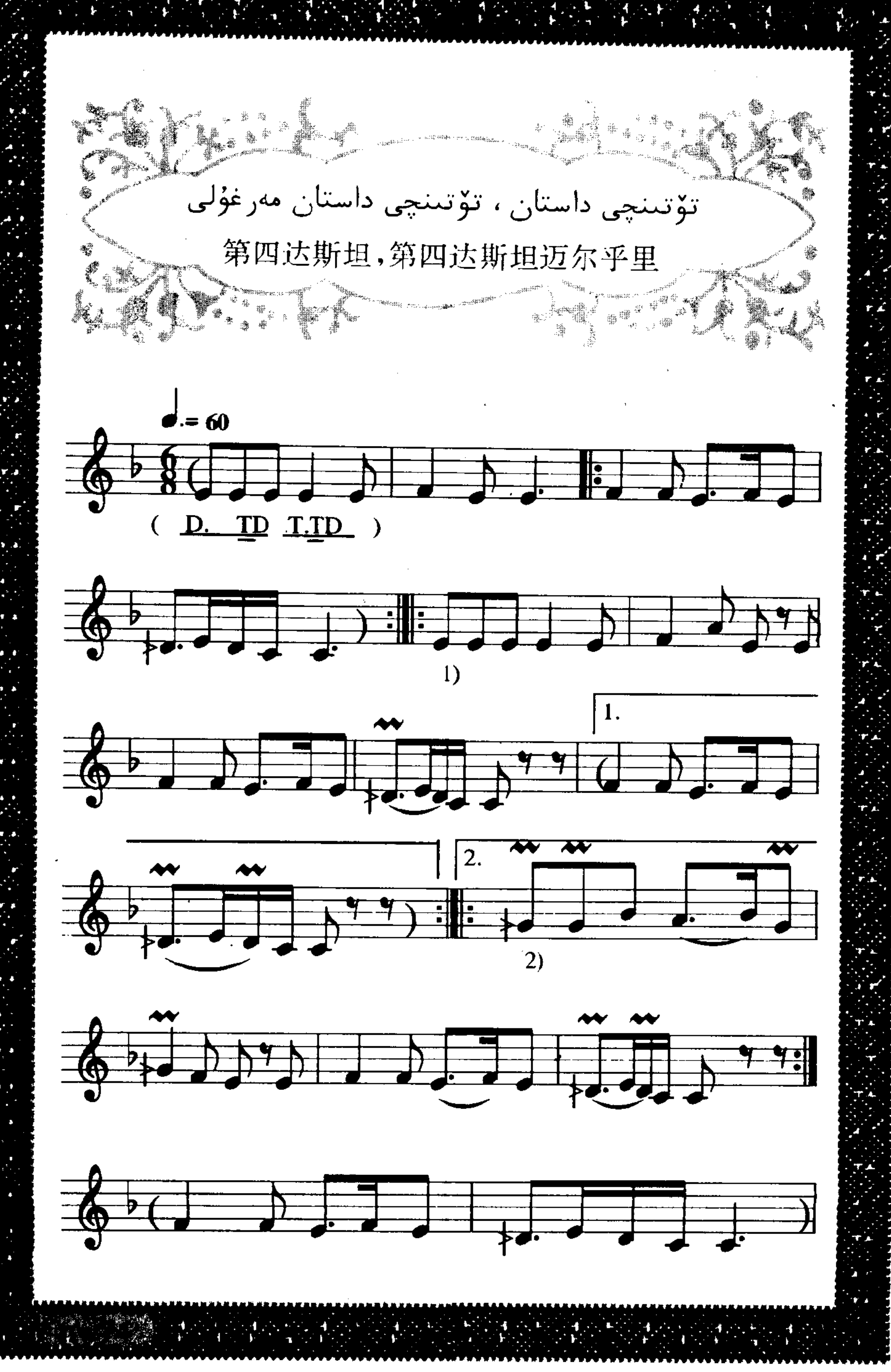

6)8)
1. 3
2.
6)8)
4.
D.S.
= 160
(D.T DD | T.T D)
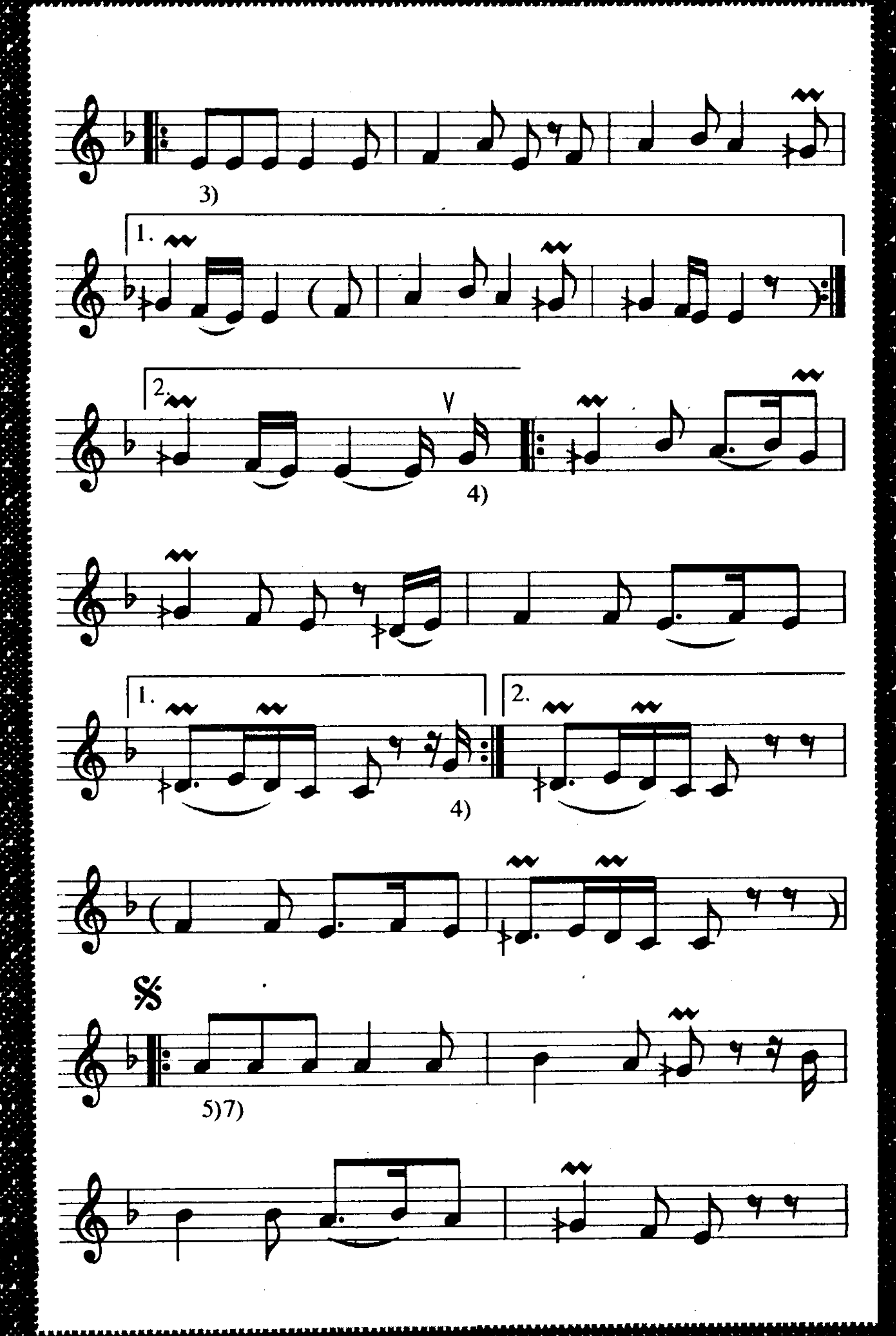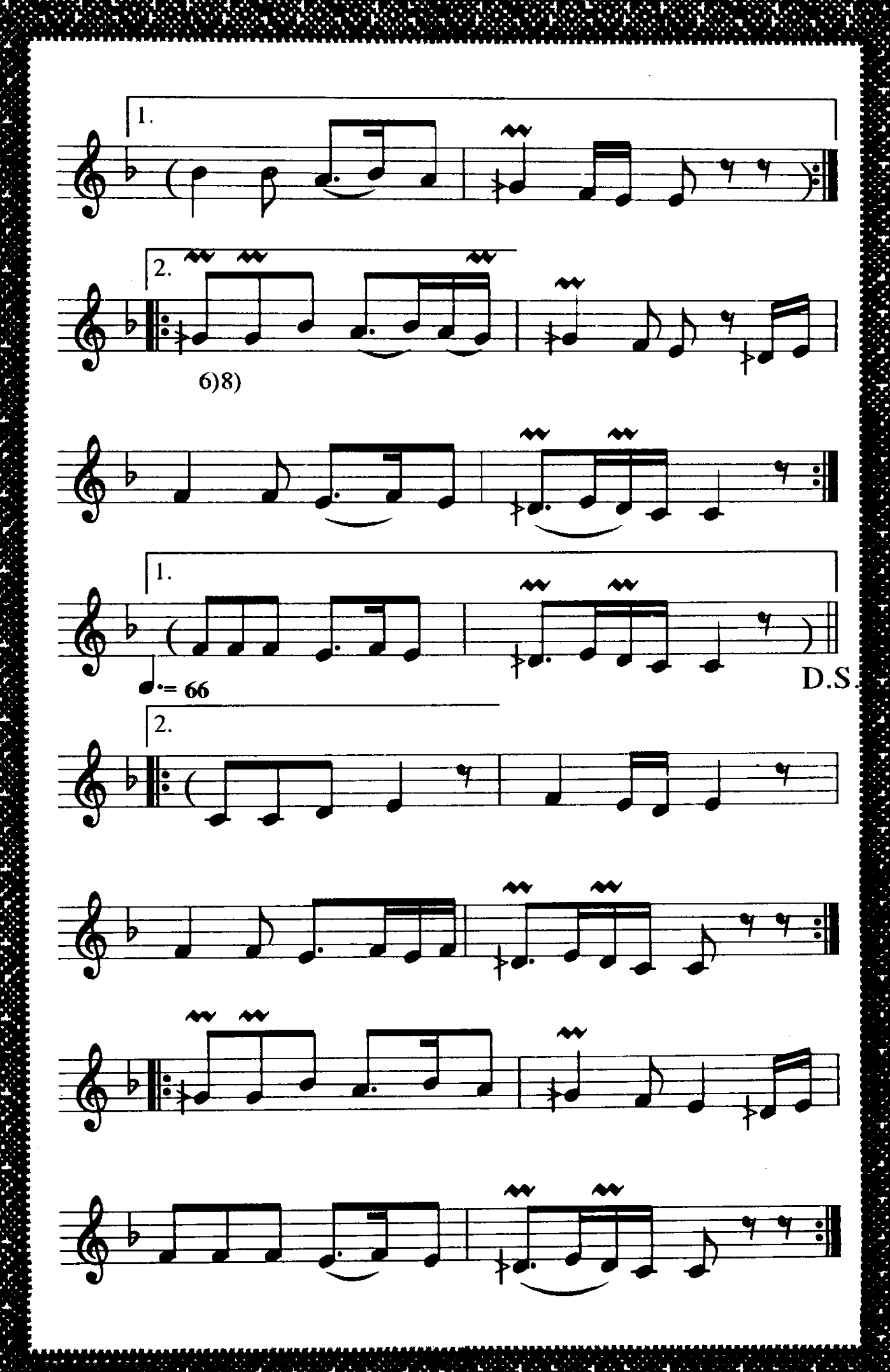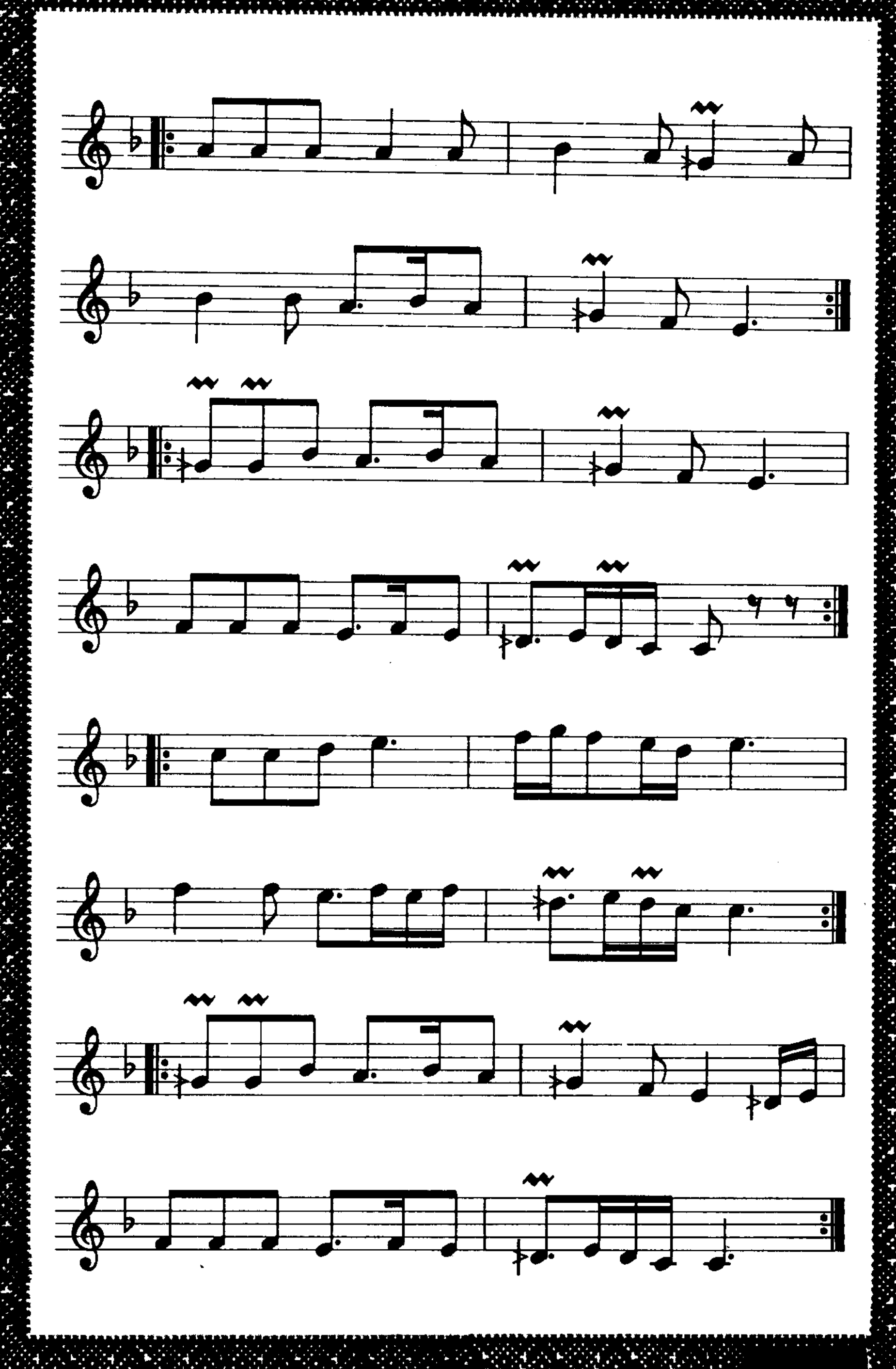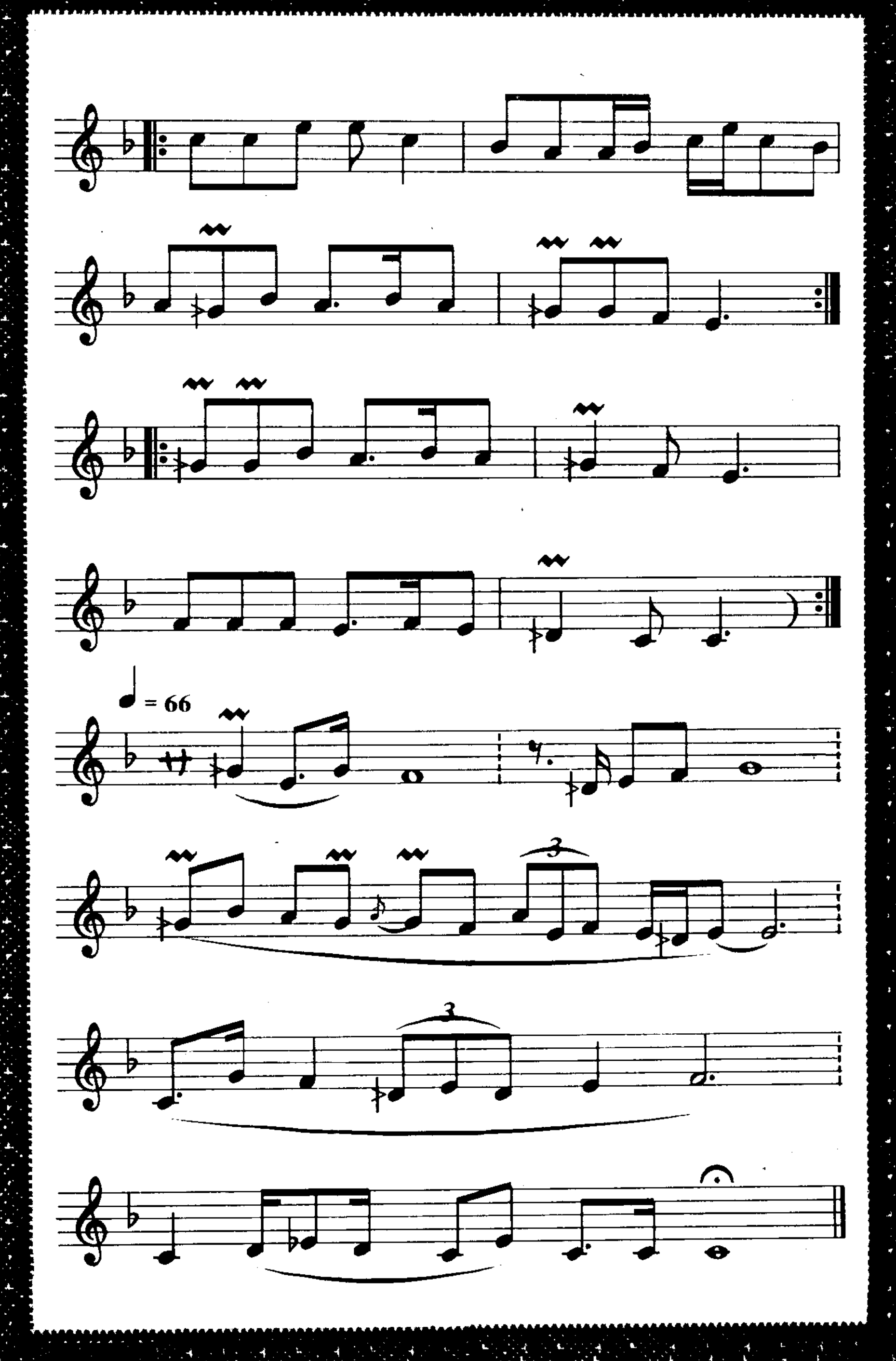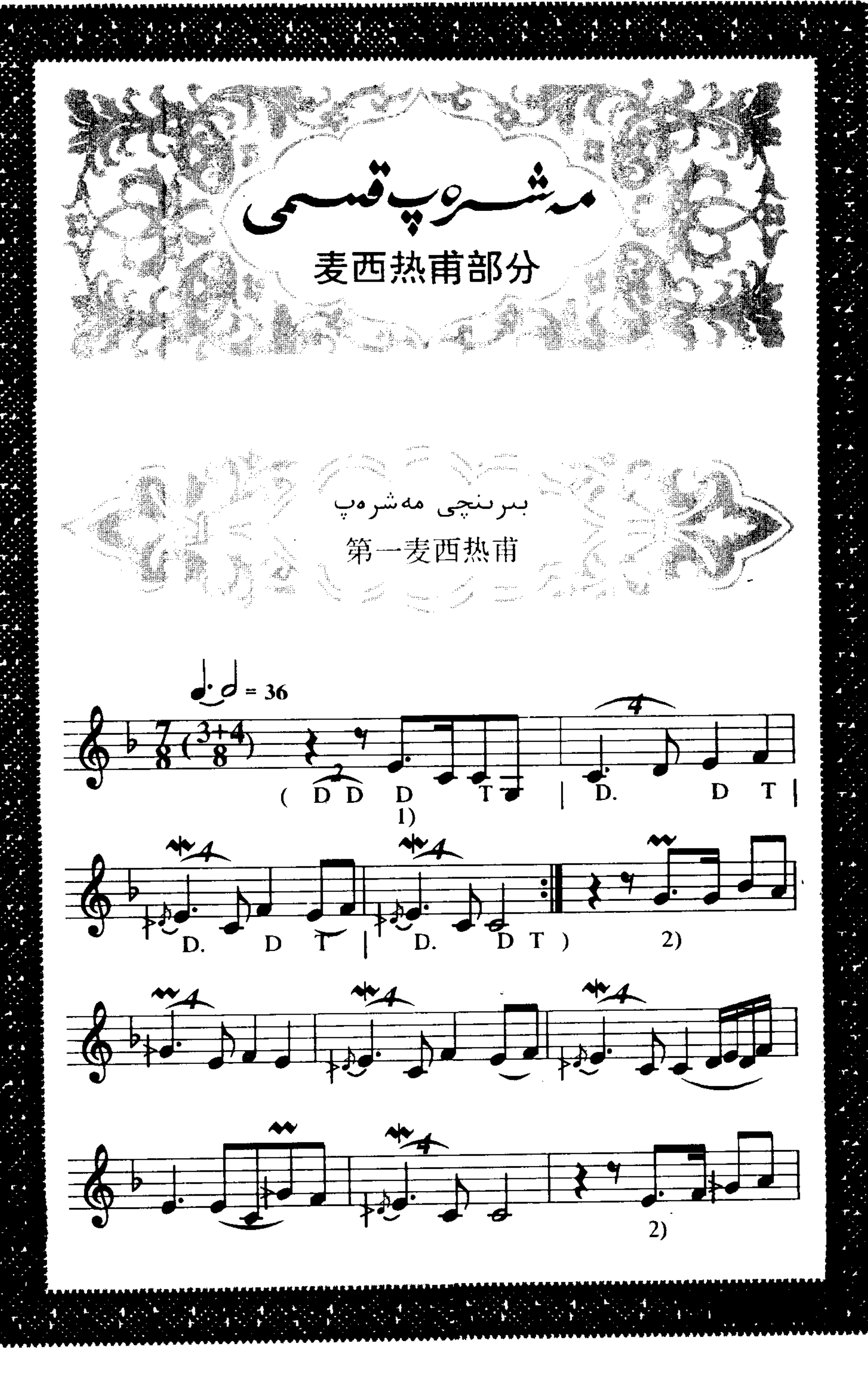

تۆتىنچى داستان ، تۆتىنچى داستان مەرغۇلى
第四达斯坦,第四达斯坦迈尔平里
= 60
(D. TD T.TD)
1)
1.
2.
2)
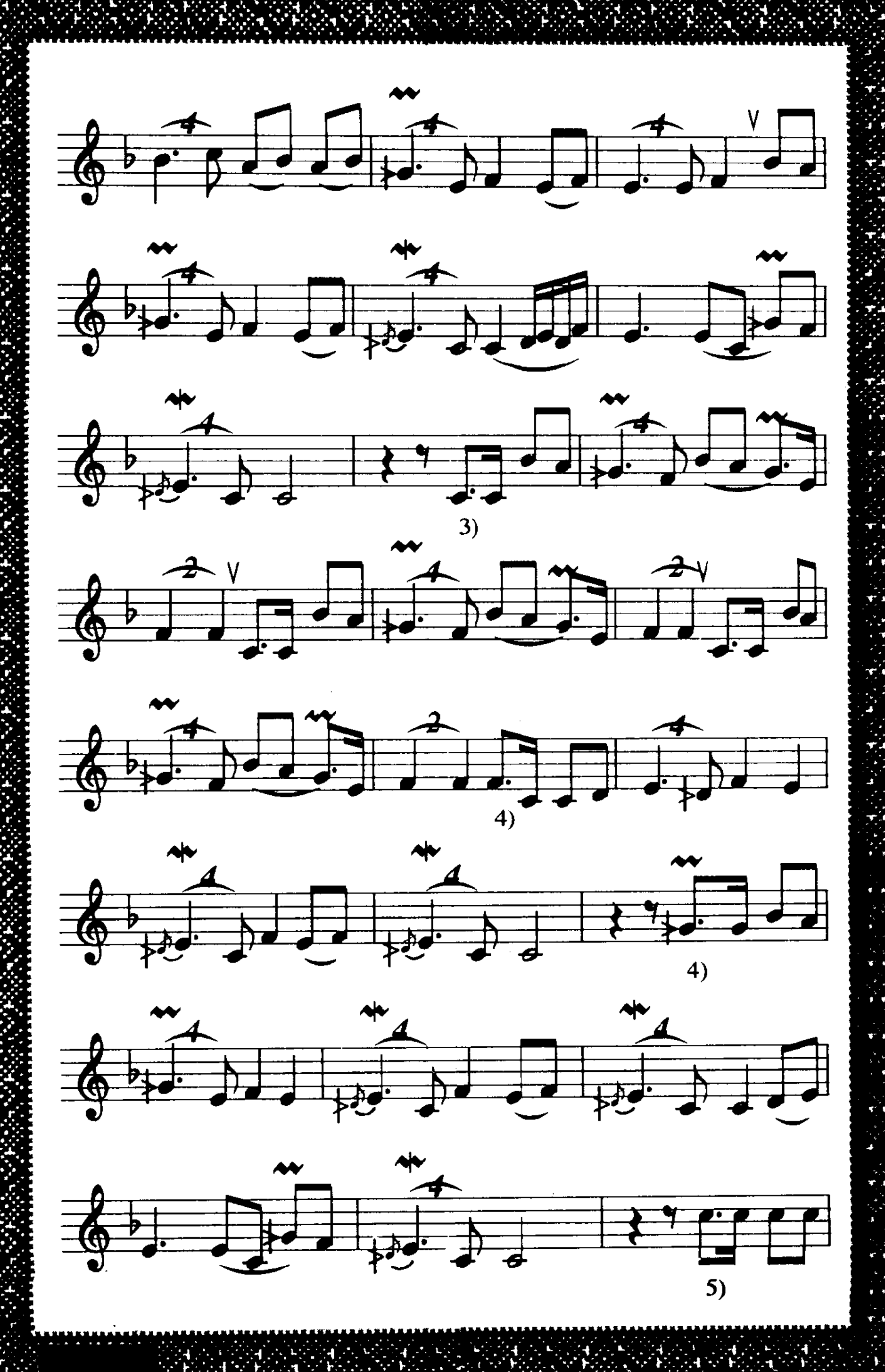

3)
1.
2.
4)
1.
2.
4)
5)7)

1.
2.
6)8)
1.
= 66
D.S.
2.
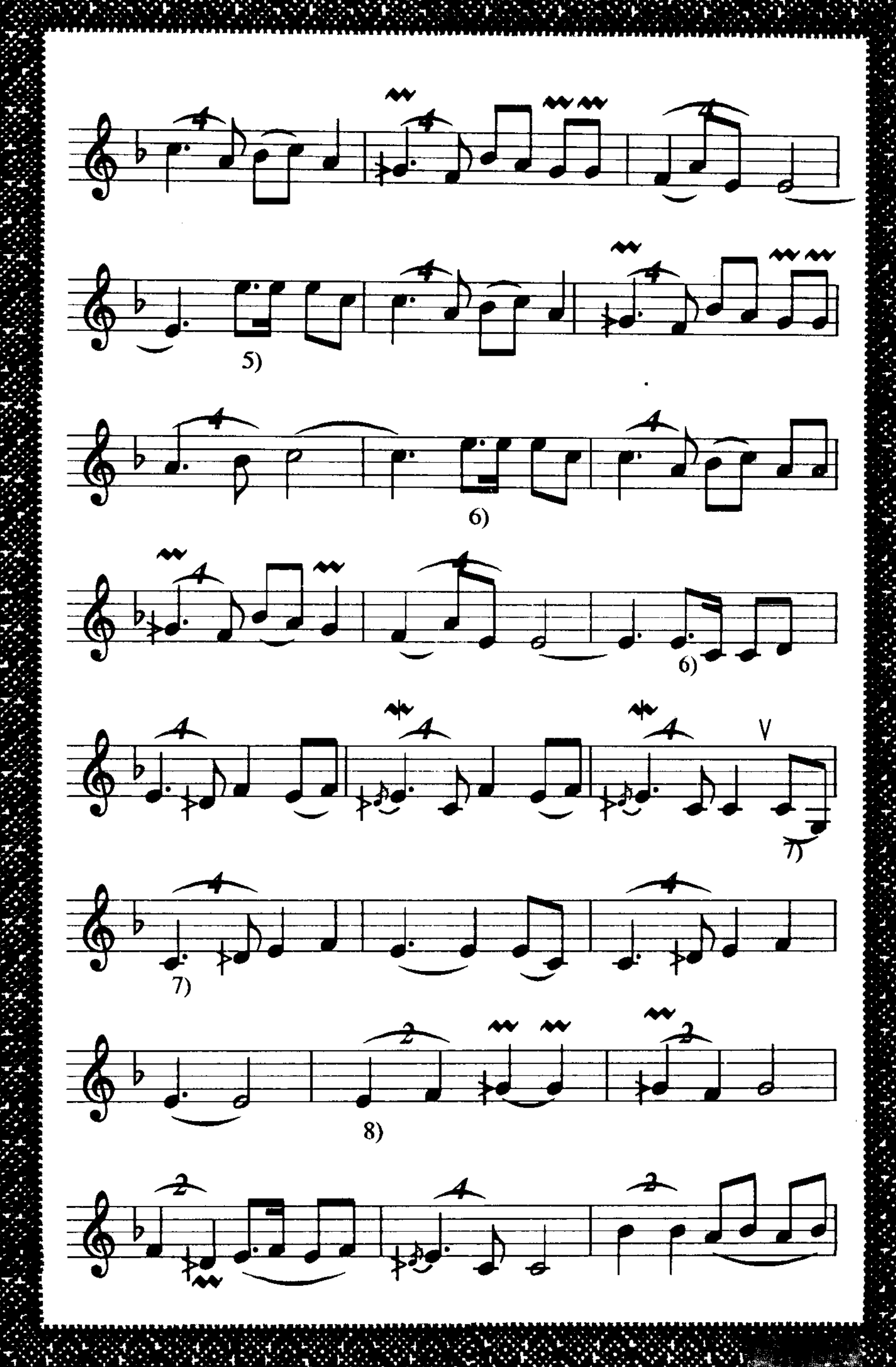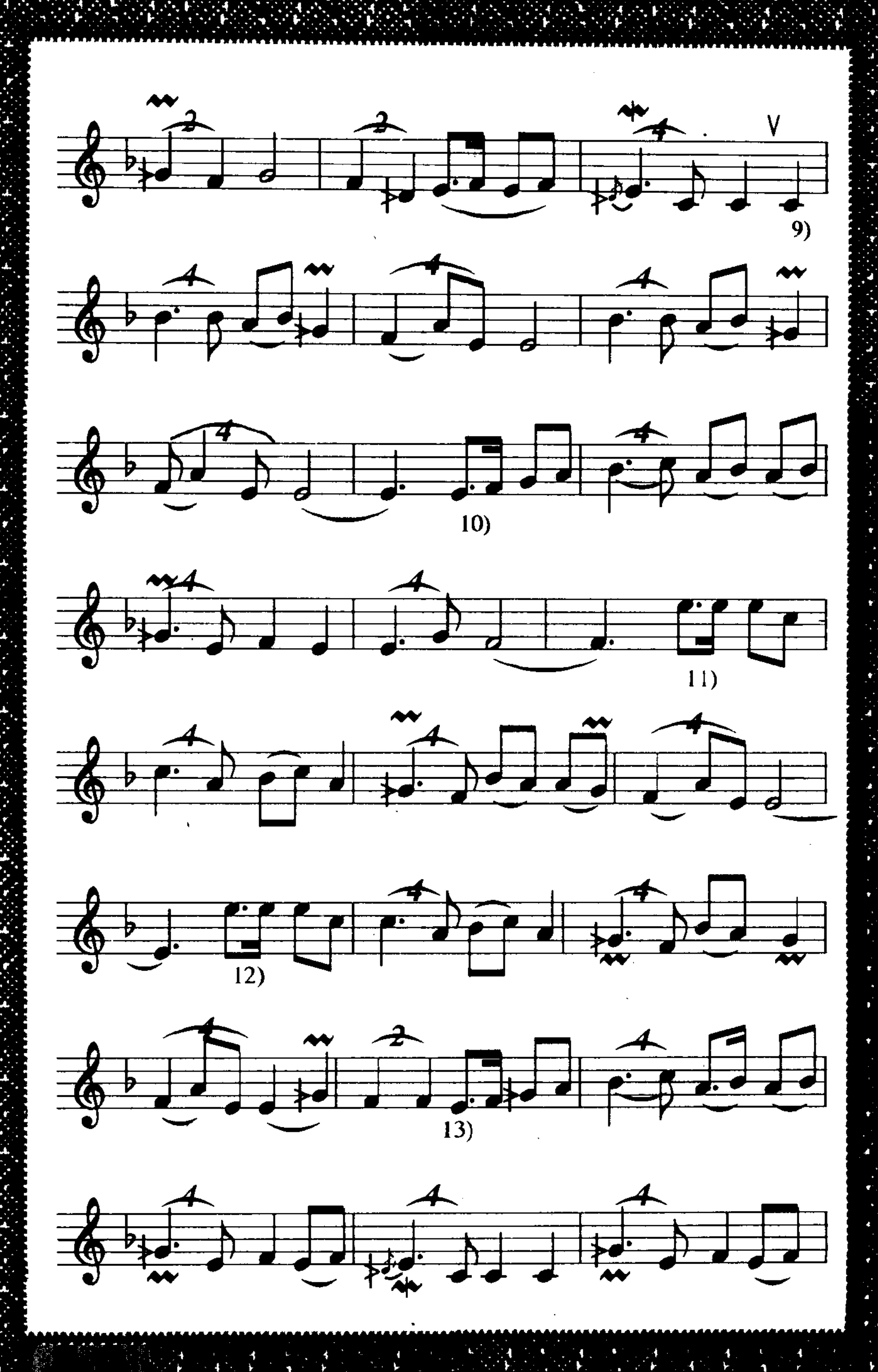

مەشرەپ قىسمى
麦西热甫部分
بىرىنچى مەشرەپ
第一麦西热甫
= 36
(D D D T | D. D T |
1)
D. D T | D. D T)
2)
2)
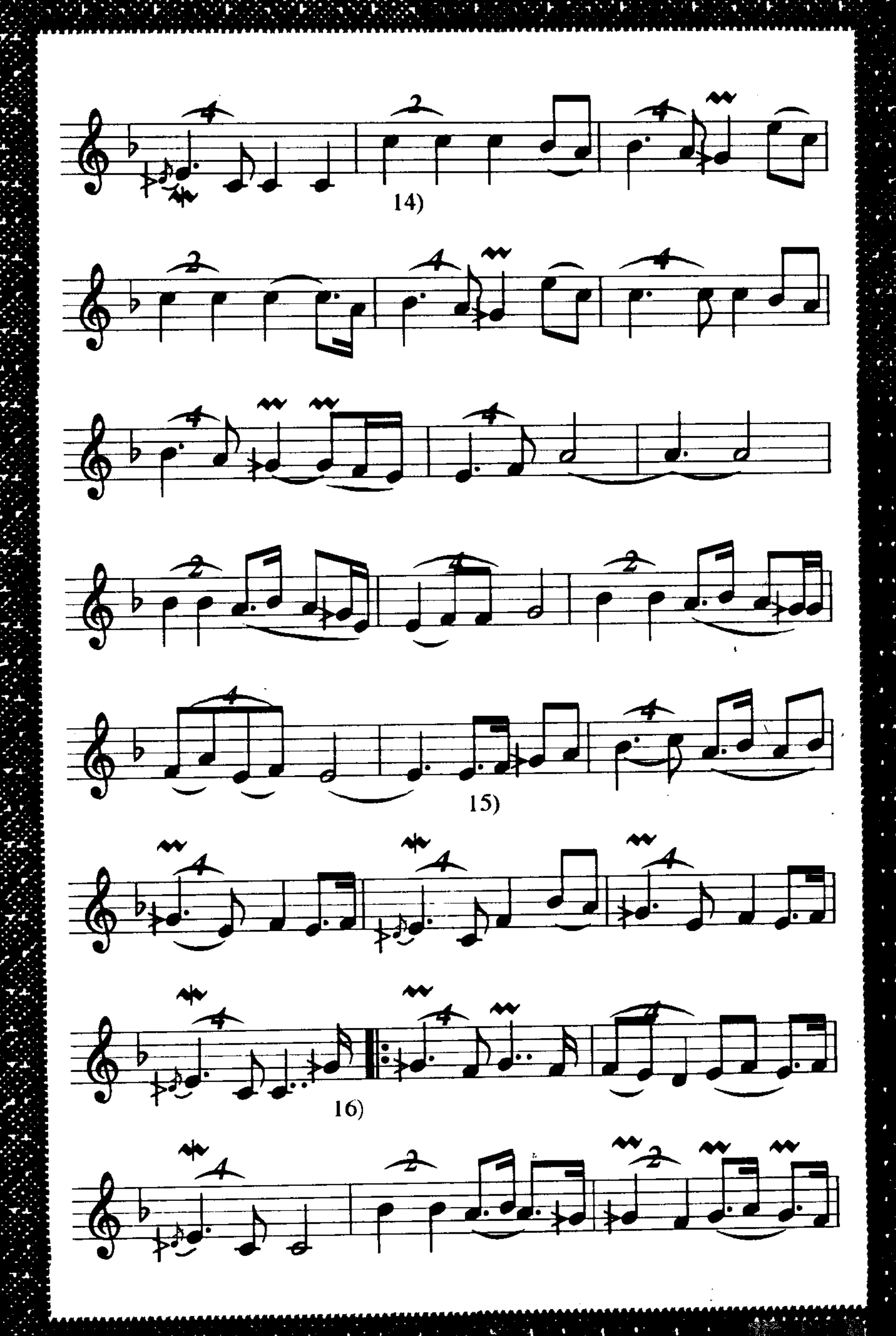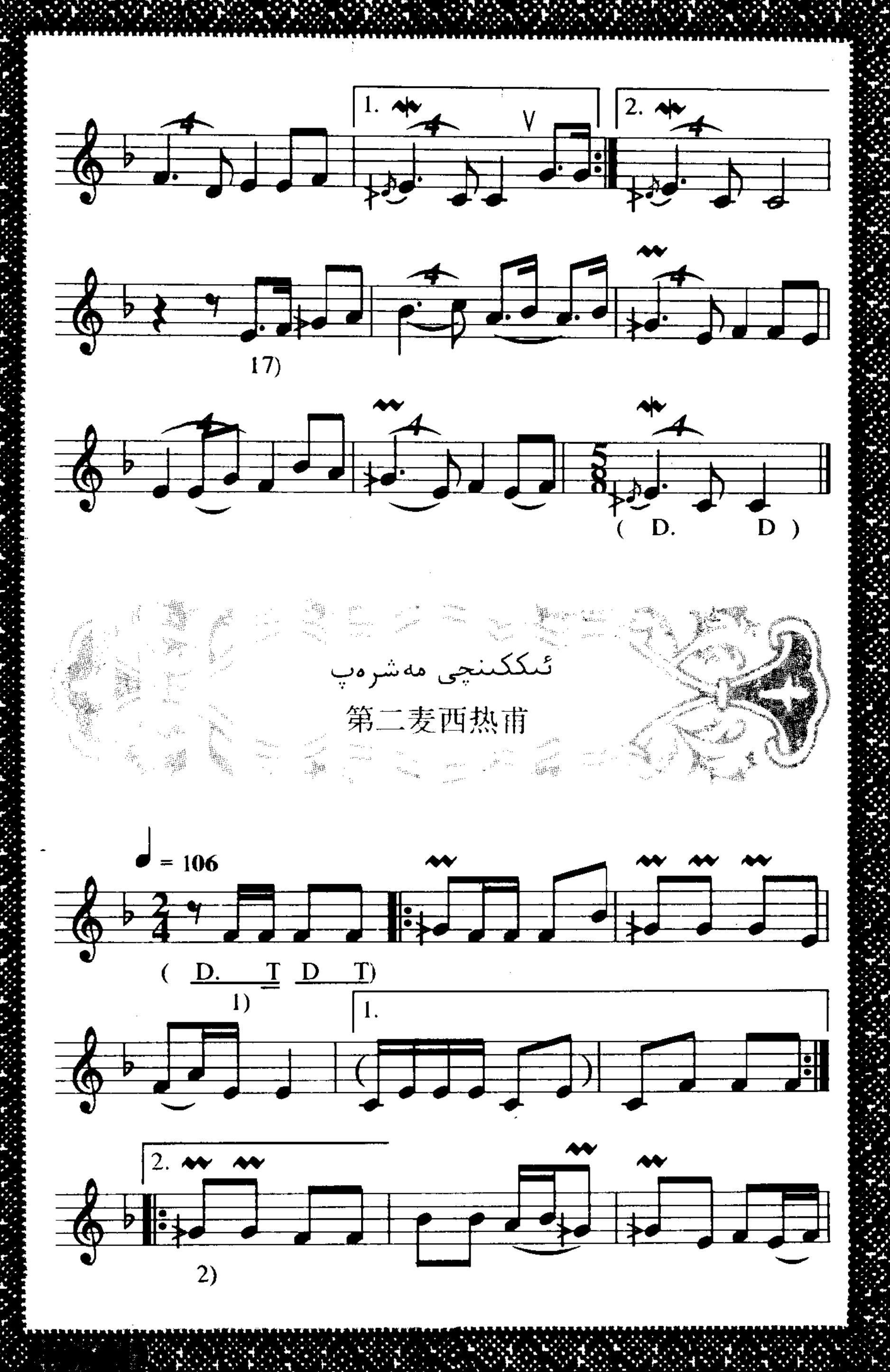

3)
4)
4)
5)
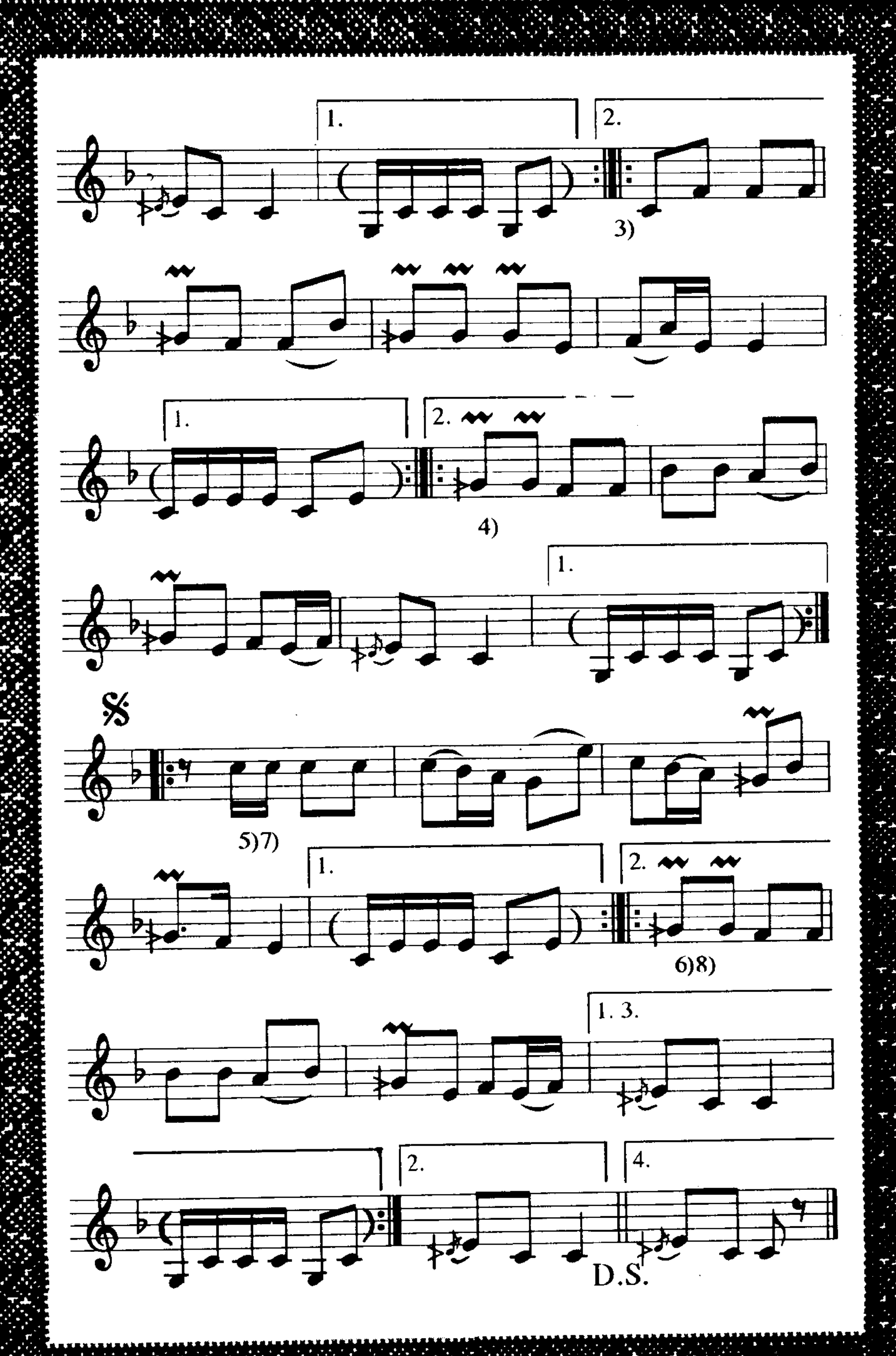

5)
6)
6)
7)
7)
8)
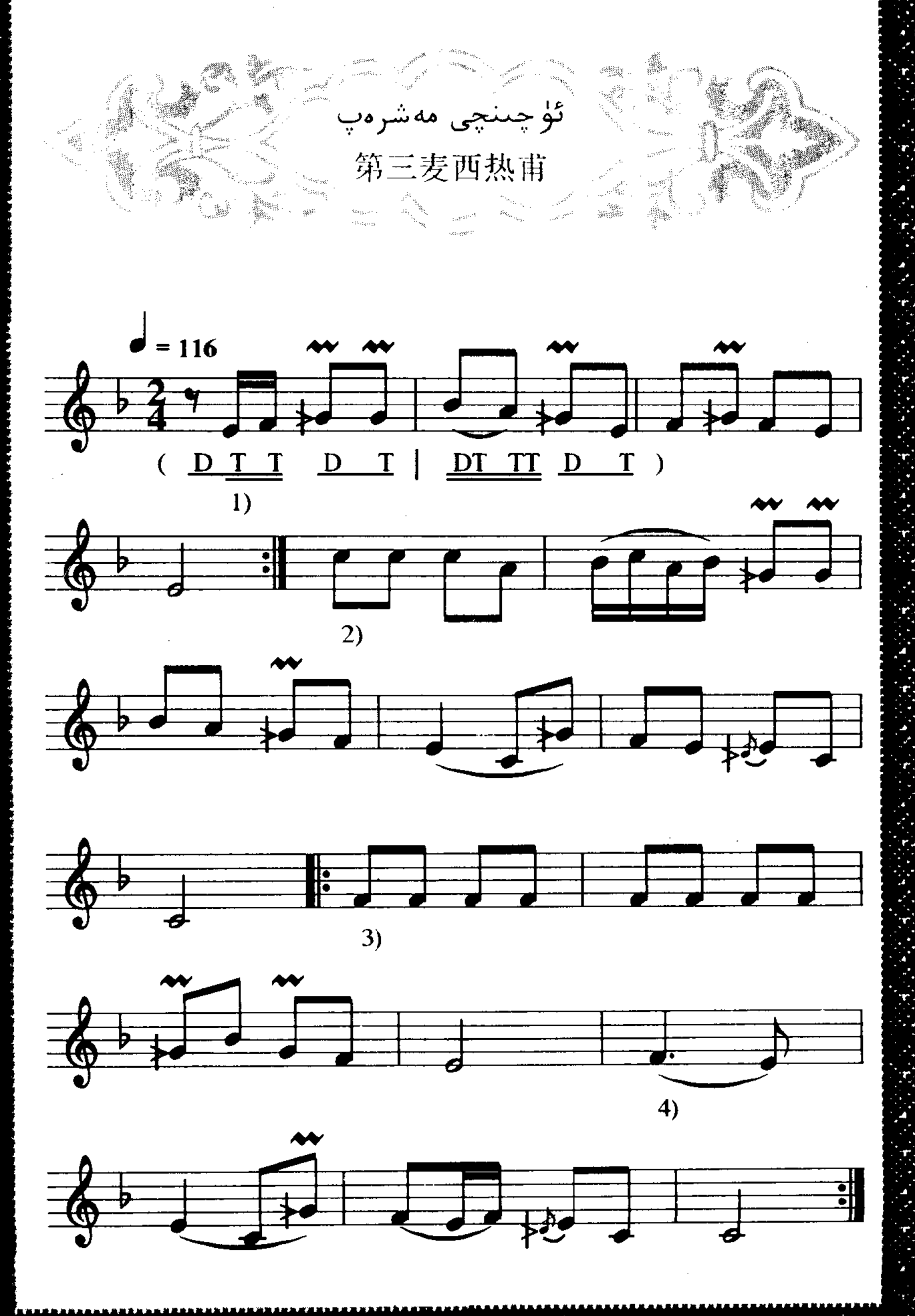

9)
10)
11)
12)
13)
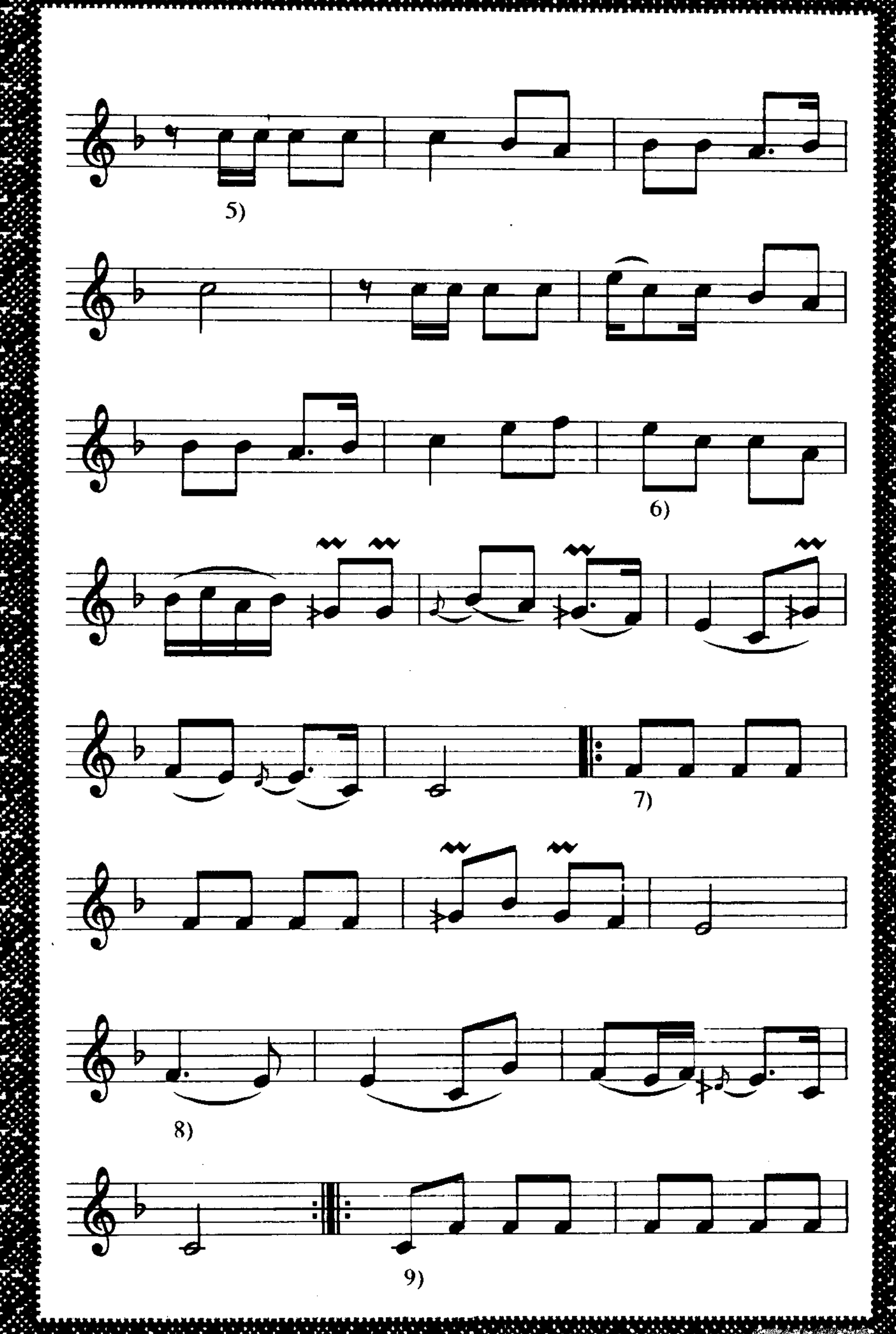

14)
15)
16)
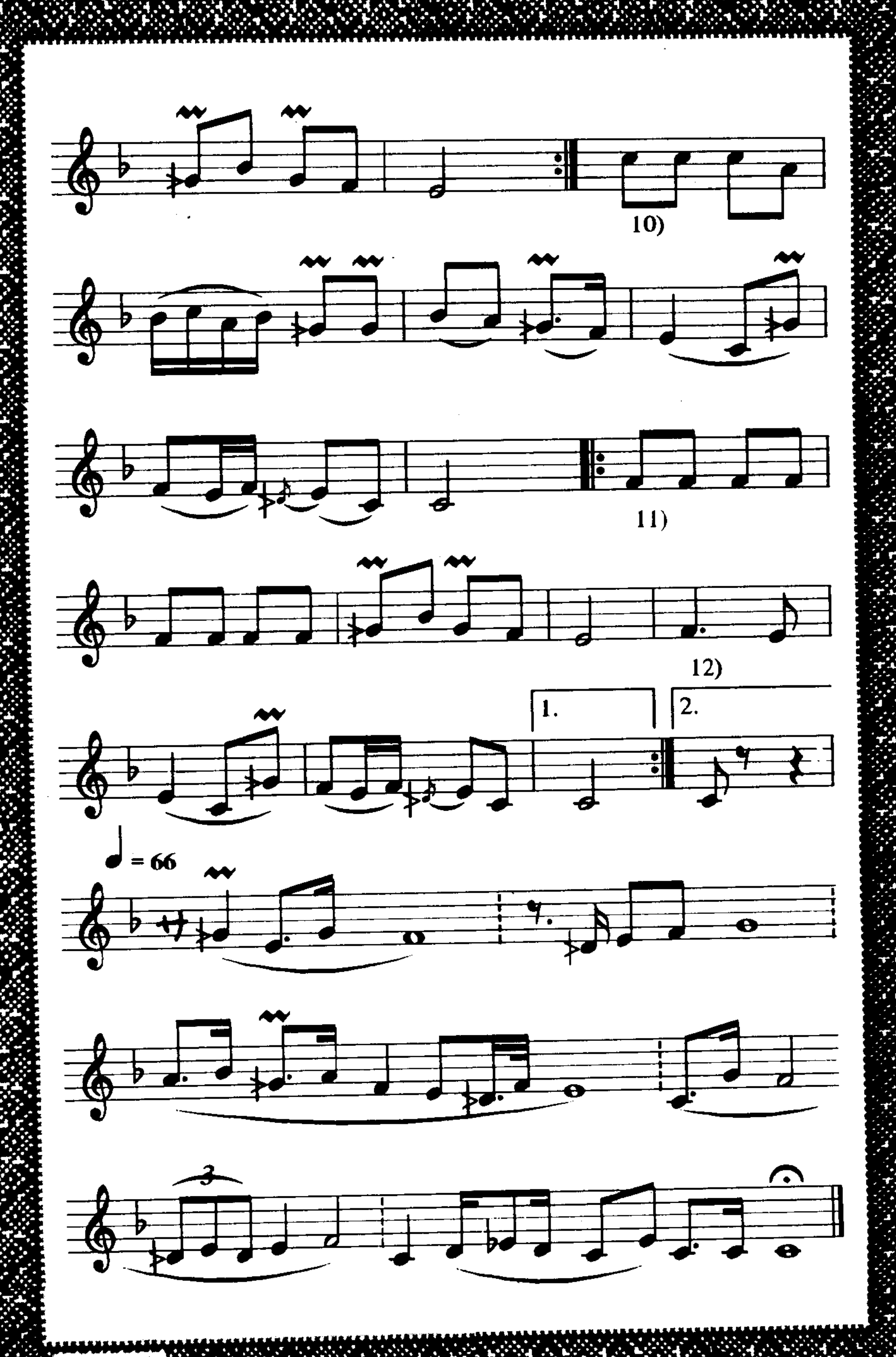

17)
(D. D)
ئىككىنچى مەشرەپ
第二麦西热甫
= 106
(D. T D T)
1)
2)

1.
2.
3)
1.
2.
4)
1.
5)7)
1.
2.
6)8)
1. 3.
2.
4.
D.S.

ئۈچىنچى مەشرەپ
第三麦西热甫
♩ = 116
(D T T D T | DT TT D T)
1)
2)
3)
4)

5)
6)
7)
8)
9)

10)
11)
12)
1.
2.
= 66
nw88

ناۋا مۇقامىنىڭ ئاھاڭ تۈرلىرى جەدۋىلى

	مۇقام ئاھاڭ تۈرلىرىنىڭ ئاتىلىشى	تاكىت	باشلىنىش سۈرئىتى	ئاساسىي رىتىم شەكلى
چوڭ نەغمە قىسمى	مۇقەددىمە		♩ = 54	
	تەزە	$\frac{3}{4}$	♩ = 60	T. T TT D | D DT D ‖
	تەزە مەرغۇلى ۋە چۇشۇرگۇسى	$\frac{3}{4}$	♩ = 72	T. T TT D | D DT D ‖
	نۇسخا	$\frac{6\frac{1}{2}}{4}(\frac{2\frac{1}{2}+4}{4})$	♩ = 58	TTDT TT D D OT T OT TTTT TTD ‖
	نۇسخا مەرغۇلى ۋە چۇشۇرگۇسى	$\frac{6\frac{1}{2}}{4}(\frac{2\frac{1}{2}+4}{4})$	♩ = 70	TTDT TT D D OT T OT TTTT TTD ‖
	جۇلا	$\frac{4}{4}$	♩ = 56	D TT DT T DD T ‖
	سەنەم	$\frac{2}{4}$	♩ = 84	D. T OT | D DT ‖
	چوڭ سەلىقە	$\frac{5}{8}(\frac{3+2}{8})$	♩.‿♩ = 54	DT. T DT ‖
	كىچىك سەلىقە	$\frac{2}{4}$	♩ = 66	D. D TT | DDDD TO ‖
	كىچىك سەلىقە مەرغۇلى ۋە چۇشۇرگۇسى	$\frac{2}{4}$	♩ = 72	D. D TT | DDDD TO ‖
	تەكىت	$\frac{6}{8}$	♩. = 66	(DD) | T D T DD ‖
	چوڭ نەغمە قىسمىنى تارقاق رىتىم بويىچە تاماملاش			
داستان قىسمى	بىرىنچى داستان	$\frac{2}{4}$	♩ = 52	D DT | D D T DT ‖
	بىرىنچى داستان مەرغۇلى	$\frac{2}{4}$	♩ = 60	D DT | D D T DT ‖
	ئىككىنچى داستان	$\frac{7}{8}(\frac{3+4}{8})$	♩.‿𝅗𝅥 = 36	D O D TT | D O D T ‖
	ئىككىنچى داستان مەرغۇلى	$\frac{7}{8}(\frac{3+4}{8})$	♩.‿𝅗𝅥 = 36	D O D TT | D O D T ‖
	ئۈچىنچى داستان	$\frac{3}{4}$	♩ = 144	(D) | D O D | T. T D ‖
	ئۈچىنچى داستان مەرغۇلى	$\frac{3}{4}$	♩ = 160	(D) | D O D | T. T D ‖
	تۆتىنچى داستان	$\frac{6}{8}$	♩. = 60	D. T D T. T D ‖
	تۆتىنچى داستان مەرغۇلى	$\frac{6}{8}$	♩. = 66	D. T D T. T D ‖
	داستان قىسمىنى تارقاق رىتىم بويىچە تاماملاش			
مەشرەپ قىسمى	بىرىنچى مەشرەپ	$\frac{7}{8}(\frac{3+4}{8})$	♩.‿𝅗𝅥 = 36	D D D T | D. D T ‖
	ئىككىنچى مەشرەپ	$\frac{2}{4}$	♩ = 106	D. T DT ‖
	ئۈچىنچى مەشرەپ	$\frac{2}{4}$	♩ = 116	D TT DT | DTTT DT ‖
	پۈتۈن مۇقامنى تارقاق رىتىم بويىچە تاماملاش			

《纳瓦木卡姆》曲目一览表

	曲目名称	节拍	起始速度	基本节奏型
第一部分「穷乃额满」	木坎迪满	艹	♩=54	
	太孜	$\frac{3}{4}$	♩=60	T. T TT D ¦ D DT D ‖
	太孜迈尔乎里及区秀尔给	$\frac{3}{4}$	♩=72	T. T TT D ¦ D DT D ‖
	奴斯禾	$\frac{6\frac{1}{2}}{4}$ ($\frac{2\frac{1}{2}+4}{4}$)	♩=58	TTDT TT D D OT T OT TTTT TTD ‖
	奴斯禾迈尔乎里及区秀尔给	$\frac{6\frac{1}{2}}{4}$ ($\frac{2\frac{1}{2}+4}{4}$)	♩=70	TTDT TT D D OT T OT TTTT TTD ‖
	朱拉	$\frac{4}{4}$	♩=56	D TT DT T DD T ‖
	赛乃姆	$\frac{2}{4}$	♩=84	D. T OT ¦ D DT ‖
	穷赛勒克	$\frac{5}{8}$ ($\frac{3+2}{8}$)	♩. ♩=54	DT. T DT ‖
	克其克赛勒克	$\frac{2}{4}$	♩=66	D. D TT ¦ DDDD TO ‖
	克其克赛勒克迈尔乎里及区秀尔给	$\frac{2}{4}$	♩=72	D. D TT ¦ DDDD TO ‖
	太喀特	$\frac{6}{8}$	♩.=66	(DD) ¦ T D T DD ‖
	以散板结束"穷乃额满"部分			
第二部分「达斯坦」	第一达斯坦	$\frac{2}{4}$	♩=52	D DT ¦ D D T DT ‖
	第一达斯坦迈尔乎里	$\frac{2}{4}$	♩=60	D DT ¦ D D T DT ‖
	第二达斯坦	$\frac{7}{8}$ ($\frac{3+4}{8}$)	♩. 𝅗𝅥=36	D O D TT ¦ D O D T ‖
	第二达斯坦迈尔乎里	$\frac{7}{8}$ ($\frac{3+4}{8}$)	♩. 𝅗𝅥=36	D O D TT ¦ D O D T ‖
	第三达斯坦	$\frac{3}{4}$	♩=144	(D) ¦ D O D ¦ T. T D ‖
	第三达斯坦迈尔乎里	$\frac{3}{4}$	♩=160	(D) ¦ D O D ¦ T. T D ‖
	第四达斯坦	$\frac{6}{8}$	♩.=60	D. T D T. T D ‖
	第四达斯坦迈尔乎里	$\frac{6}{8}$	♩.=66	D. T D T. T D ‖
	以散板结束"达斯坦"部分			
第三部分「麦西热甫」	第一麦西热甫	$\frac{7}{8}$ ($\frac{3+4}{8}$)	♩. 𝅗𝅥=36	D D D T ¦ D D T ‖
	第二麦西热甫	$\frac{2}{4}$	♩=106	D. T DT ‖
	第三麦西热甫	$\frac{2}{4}$	♩=116	D TT DT ¦ DTTT DT ‖
	以散板结束整部"木卡姆"			

مۇقام مۇزىكىسىنى نوتىغا ئېلىشقا ئائىت بىر قانچە ئىزاھات

1 . بۇ نوتا شىنجاڭ مۇقام ئانسامبىلى چېلىپ ئورۇندىغان ، شىنجاڭ ئۇن ـ سىن نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنغان ئون ئىككى مۇقامنىڭ ئۈنئالغۇ لېنتىسى (نومۇرى 100 - XL) غا ئاساسلىنىپ ئېلىندى .

2 . ئون ئىككى مۇقامدىكى چارەك ئاۋاز ۋە سەل كۆتۈرۈلگەن (سەل چۈشۈرۈلگەن) ئاۋازلارنى توغرا ئىپادىلەش ئۈچۈن ، بۇ نوتىدا تۆۋەندىكىدەك بەلگىلەر كۆپەيتىپ قوللىنىلدى : ⊁ بەلگىسى $\frac{1}{4}$ كۆتۈرۈشنى ، d بەلگىسى $\frac{1}{4}$ چۈشۈرۈشنى ، ↑ بەلگىسى سەل كۆتۈرۈلگەن ئاۋازنى ، ↓ بەلگىسى سەل چۈشۈرۈلگەن ئاۋازنى ئىپادىلەيدۇ ، بۇ بەلگىلەر ئاھاڭ نوتىسىنىڭ تەرىپىنىڭ ئۈستىگە قويۇلدى ، بۇ بەلگىلەر نوتىدا كۆي بەلگىسىدە بەلگىلەنگەن ئاۋاز تەرتىپى ئاساسىدا ئۆز رولىنى كۆرسىتىدۇ . مەسىلەن ، كۆي بەلگىسىدىكى مەلۇم ئاۋازنىڭ يېرىم كۆتۈرۈلگەن (چۈشۈرۈلگەن) ئاۋاز ئىكەنلىكىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن ، نوتىنىڭ سول تەرىپىنىڭ ئۈستىگە يەنە ⊁ ، d ، ↑ ياكى ↓ بەلگىسى قويۇلغان بولسا ، يېرىم ئاۋاز كۆتۈرۈش (چۈشۈرۈش) نى شەرت قىلىغان ھالدا يەنە $\frac{1}{4}$ ئاۋاز كۆتۈرۈلىدۇ ياكى چۈشۈرۈلىدۇ . ⊁ ۋە d بەلگىلىرى ۋاقىتلىق بەلگە سۈپىتىدە بىر تاكىت ئىچىدىلا كۈچكە ئىگە . ئەگەر ئوخشاش تاكىتلار ئىچىدە $\frac{1}{4}$ كۆتۈرۈلگەن ياكى چۈشۈرۈلگەن ئاۋازلار كېيىنكى ئاۋازلاردا يېرىم كۆتۈرۈلمىسە (چۈشۈرۈلمىسە) ، كېيىنكى ئاۋازلارنىڭ سول تەرىپىنىڭ ئۈستىگە ئاھاڭنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى ئىپادىلەيدىغان بەلگە قويۇلدى . ↑ ، ↓ بەلگىلىرى پەقەت بەلگە قويۇلغان ئاۋازدىلا كۈچكە ئىگە .

3 . ∿∿ ۋە ∿∿ لار ئايرىم ـ ئايرىم ھالدا ئاھاڭلارنى يوقىرىغا ياكى

تۆۋەنگە تىترىتىش بەلگىسى بولۇپ، تىترىتىش دائىرىسى ئادەتتە $\frac{1}{4}$ ئاۋاز ئىچىدە بولىدۇ.

4. $\frac{5}{8}$ ، $\frac{7}{8}$ ، $\frac{9}{8}$ قاتارلىق ئۇدارلار ئارقىلىق بۇ نوتىدىكى ئۇدار ئاھاڭلىرىنىڭ ھەر بىر تاكتىلىرىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى ئۇدارلارنىڭ بىرىكىش مۇناسىۋىتىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن، $\frac{5}{8}$ $(\frac{3+2}{8})$ ، $\frac{7}{8}$ $(\frac{3+4}{8})$ ، $\frac{9}{8}$ $(\frac{3+6}{8})$ فور-مۇلىسى قوللىنىلدى. ھەر بىر تاكتىنىڭ بىرىنچى ئۇدار بىرلىكىدە ۋاقتى تەكشى بولغان ئۈچ ئۇدارنىڭ ئىككى ئاۋازدا قاتارلىشىپ كېلىشى ۋە تۆت ئاۋازدا قاتارلىشىپ كېلىشى، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ ھەر خىل ئۆزگىرىشلىرى دائىم كۆرۈلۈپ تۇرىدۇ. بۇ ئۇن ئىككى مۇقامنىڭ ئۇدار، رىتىم جەھەت-تىكى مۇھىم ئالاھىدىلىكى، كىتابخانلارنىڭ دىققەت قىلىشىنى ھاۋالە قىلىمىز. بەزى ئاھاڭلاردا كۆرۈلىدىغان پارچە ئۇدار يەنە «كۆپەيگەن ئۇدار» لارغا بۇ نوتىدا $\frac{2\frac{1}{2}}{4}$ (تۆتكە بۆلۈنىدىغان ئاۋاز بىر ئۇدار بولۇپ، ھەر بىر تاكىت $2\frac{1}{2}$ ئۇدار بولىدۇ) ، $(\frac{2\frac{1}{2}+4}{4})$ $\frac{6\frac{1}{2}}{4}$ (تۆتكە بۆلۈنگەن ئاۋاز بىر ئۇدار بولۇپ، ھەر بىر تاكتىتا $6\frac{1}{2}$ ئۇدار بولىدۇ، يەنى $2\frac{1}{2}$ ئۇدار ۋە تۆت ئۇداردىن ئىبارەت ئىككى تەركىپكە بۆلۈنىدۇ) شەكلىدىكى ئالاھىدە ئۇدار بەلگىسى قوللىنىلغان.

5. ھەر بىر ئاھاڭ باشلانغان ملودىيىنىڭ ئاستى تەرىپىگە بۇ ئا-ھاڭنىڭ باش ـ ئاخىرىنى تۇتاشتۇرىدىغان « ئاساسىي رىتىم شەكلى » بەلگىسى قويۇلغان. بۇنىڭ ئىچىدىكى D بەلگىسى داپنىڭ « دۇم » نى،

T بەلگىسى داپىنىڭ « تاك » ئاۋازىنى ، O بەلگىسى ئاۋاز توختىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ .

6 . مېلودىيىنىڭ ئاستى تەرىپىگە قويۇلغان سان تېكستىنىڭ تەرتىپ نومۇرىنى ئىپادىلەيدۇ .

7 . تەكرارلانغان مېلودىيىدە بىرىنچى قېتىمدا ئېيتىلغان ياكى چېلىنغان ئاھاڭ ئۆلچەم قىلىندى .

关于乐谱记录的几点说明

一、本乐谱根据新疆音像出版社出版发行的《十二木卡姆》盒式录音带（片号XL－100）记录。由新疆木卡姆艺术团演唱、演奏。

二、为了准确地反映《十二木卡姆》中的四分音和微升（降）音，本乐谱在传统五线谱记谱法的基础上，增加使用 ‡ 号表示升四分之一音、d 号表示降四分之一音，↑号表示微升音、↓号表示微降音。这些符号标在音的左上方，都在乐谱中调号所规定音列的基础上起作用。如调号中已标明某音要升（降）半音而在其左上方又加标了 ‡ 号、d 号、↑号或↓号，则要在升（降）半音的前提下再升高（或降低）四分之一音或微升（微降）。作为临时记号，‡ 号和 d 号对一小节内的同音有效。如同一小节中已经半升（降）的音在后面不作半升（降），则需在后面的那个音的左上方加标能够示意回复到原调音列的符号。↑号↓号只对所标的乐音起作用。

三、～和～分别为上、下波音符号，其波动范围一般在四分之一音之内。

四、对于 $\frac{5}{8}$、$\frac{7}{8}$、$\frac{9}{8}$ 等复拍子，本乐谱以 $\frac{5}{8}(\frac{3+2}{8})$、$\frac{7}{8}(\frac{3+4}{8})$、$\frac{9}{8}(\frac{3+6}{8})$ 式的拍号标明这些节拍乐曲中每一小节内部的节拍组合关系。在这些节拍乐曲中每小节的第一个小节拍单位里，经常出现时值均分的三拍二连音和四连音以及它们的各种变体，这是《十二木卡姆》在节拍、节奏方面的一个重要特点，敬请读者注意。对于另一些乐曲中出现的非整数“增盈节拍”，本乐谱使用 $\frac{2\frac{1}{2}}{4}$（以四分音符为一拍，每小节两拍半）、$\frac{6\frac{1}{2}}{4}(\frac{2\frac{1}{2}+4}{4})$（以四分音符为一拍，每小节六拍半，又可分为两拍半和四拍这样两个小节拍单位）式的特殊拍号标记。

五、每首乐曲起首处旋律下方标记着贯串本乐曲始终的“基本节奏型”。其中，字母D表示击手鼓鼓中，发“咚”音，字母T表示击乐鼓鼓边，发“嗒”音。字母O表示休止。

六、旋律下方以数字标明唱词序号备考。

七、反复的旋律以第一次演唱（奏）的作为标准记录。

مۇندەرىجە

چوڭ نەغمە قىسمى

داستان قىسمى

مەشرەپ قىسمى

مۇقەددىمە

بەلادەشتى ئارا مەجنۇن مىنىڭدەك كۆرمەمىش دەۋران ،
قۇيۇندەك ھەر زامان بىر كۆرمىگەن ۋادىدا سەرگەردان .

نى قايغۇ مالالىمغا ئوقۇبەت دەشتىدەك غايەت ،
نى سەۋداۋۇ جۇنۇنۇمغا مەلامەت بەھرىدەك پايان .

كېچەم نۇرسىز ، ئۆزۈم ئاغرىق ، ئىچىم غەمناكۇ باغرىم چاك ،
تىلىم لالۇ ، تېنىم ھالسىز ، ئىشىم ئاھ ، كۆزدە ياشىم قان .

زەئىپلىك ، دەردۇغەم ، تەشۋىش ، جاپا چەكمەك ماڭا ئادەت ،
ئۆزۈم بىر خارۇ سەرگەردان ، قەتىلى خەنجىرى ھىجران .

پىغانىمدىن پەلەك غەمكىن ، يېشىمدىن بۇ جاھان رەڭگىن ،
نى دەردىم ئوتىغا تەسكىن ، نى ھەجرىم دەردىگە دەرمان .

بېشىم غەم تاشىدىن پارە ، تېنىم ھەجر ئوقىدىن يارە ،
كۆڭۈل بۇ پارەغە چارە تاپارغا تاپمايىن ئىمكان .

كۆزۈم نەملىك ، پۈكۈلگەن قەد ، ئىچىمدۇر قايغۇ ـ ماتەملىك ،
نى ھەمدەملىك ، نى مەھرەملىك تېپىپ بۇ مېھنىتى پىنھان .

خاراب بولغان بۇ هالىمدىن ، ھەم ئاھى سۇبھگاھىمدىن ،
ھەم ئوتلۇق دۇدى ئاھىمدىن قارايدى كۇلبەئى ۋەيران .

نەۋائى ، بولسا مىھنەت كۆپ ، ئىچىۋەر جامى ئىشرەت كۆپ ،
نىچە بولسا ئوقۇبەت كۆپ قىلۇر ۋەھدەت مەيى ئاسان .

(نەۋائى)

تەزە

ئىتلار قاۋاشۇر گادانى كۆرسە ،
ئاشىق سۆيۈنەر بەلانى كۆرسە .

كۆپ نالە قىلۇر سەھەردە بۇلبۇل
گۇلنىڭ يۈزىدە سابانى كۆرسە ،

پەرۋانە ئۇرار ئۆزىن چىراغقا ،
ئوتنىڭ يۈزىدە خۇدانى كۆرسە .

مەقسەتكە يېتەر نەۋائى شۇ دەم ،
مەھشەر كۈنلىرى مۇستاپانى كۆرسە .

(نەۋائى)

※ ※ ※

ۋەھكى بولدۇم ئىشق ئارا بىر بىۋاپاغا مۇپتىلا ،
بولمىسۇن ئەھلى ۋاپا مۇنداغ بەلاغا مۇپتىلا .

ئاگىلىغاي مەجنۇنلىغۇ بىدىللىقىمنى ھەر كىشى ،
كىم بولۇپتۇ بىر پەرىدەك دىلرەباغا مۇپتىلا .

بولمايىن بىگانە يارۇ ئاشنادىن چارە يوق ،
خاھى بول بىگانىغا ، خاھ ئاشناغا مۇپتىلا .

پادىشاھ بىرلە گادا ھالىغا كۇلسە ، نى ئەجەپ ،
بولسا مەن يەگلىغ گادايى پادىشاھغا مۇپتىلا .

ساقىيا ، مەي تۇتكى ، دەردىنىڭ داۋاسى بادەدۇر ،
ھەجرىدىن كىم بولسا دەردى بىداۋاغا مۇپتىلا .

(نەۋائى)

تەزە چۇشۇرگۇسى

جانىمەي ، يارەي ، سىنىگىنىنا دەردىڭ يامان .

(تەرمە)

نۇسخا

دىلبىرىمنىڭ ئۆلتۇرۇرگە قاشى ـ ياسى ئۆزگىچە ،
مەرھىمىدۇر ئۆزگىچە ، كۆگلۇم ياراسى ئۆزگىچە

مىڭ بەلا يۇزلەنسە ۋەھىمىم يوق ، نە كەلسە رازى مەن ،
ھىچبىر ئاشىق كۆرمىگەن ئۇنىڭ بەلاسى ئۆزگىچە .

روزىگارىمدۇر قارا ، ھەرگىز ئاقارماس تۇن كەبى ،
كۆز قارارىم ئۆزگىدۇر ، كۆزى قاراسى ئۆزگىچە .

سەرۋى گۇللەر ئۆزرە قۇمرى ، بۇلبۇل ئىپتقايلار سەنا ،
دىلبىرىم بۇلبۇللىرىنىڭ زىكرۇ ساناسى ئۆزگىچە .

ئۆزگىلەر قىلسا جاپا ، مېھرۇ ۋاپا كۆرسەتسە ھەم ،
ئۆزگىدۇر جەبرى ئۇنىڭ ، مېھرۇ ۋاپاسى ئۆزگىچە .

ھەر كېسەلنىڭ دورىسى باشقا ، تىببى ھەم بۆلەك ،
ئىشق دەردىنىڭ داۋاسى ھەم غىزاسى ئۆزگىچە .

(گۇمنام)

نۇسخا چۇشۇرگۇسى

ئۆزگە دىلبەرلەر ئىزىدىن كەتمىگەي كۆز قارچۇقى ،
چۈنكى ئۇ دىلبەر ئىزىنىڭ تۇتىياسى ئۆزگىچە .

(گۇمنام)

جۇلا

ئۆزۈمنىڭ شەھرىدىن كەتسەم مېنى يوقلار كىشىم بارمۇ ؟
غېرىپلىق شەھرىدە يۈرسەم مېنى يوقلار كىشىم بارمۇ ؟

قېنى قەۋمۇ قېرىنداشىم ، بۇ يولدا بولسا يولداشىم ،
كۆزۈمدىن ئاققۇزۇپ ياشىم مېنى يوقلار كىشىم بارمۇ ؟

مۇھەببەت شەربىتىن ئىچتىم ، قازاندەك قايىندىم ، تاشتىم ،
بۇ پانىي دۇنيادىن كەچتىم ، مېنى يوقلار كىشىم بارمۇ ؟

چۇشۇپتۇ باشىمە سەۋدا ، ئىشارەت ئىشقىدىن غەۋغا ،
ئۆزىگە ئەيلىدى شەيدا ، مېنى يوقلار كىشىم بارمۇ ؟

بۇ مىسكىن زارى مەشرەپنىڭ كىشى ھالىنى سورىمايدۇ ،

بۇ يەردىن باش ئېلىپ كەتسەم مېنى يوقلار كىشىم بارمۇ ؟

(مەشرەپ)

سەنەم

چەكسىز دېڭىز ـ كۆز يېشىم ،
قۇش ئەگىيدۇ ئۈستىدە .
خۇمار كۆزلۈك گۈزەلنىڭ ،
قاپقارا مەڭ ھۆسنىدە .

كەتتى كۆزۈم قاراقى ،
ئەزدى يولنىڭ يىراقى .
جاننى ئالدى قوينىغا
سېغىنىشى ، پىراقى .

يىراق يوللار ئارىسى ،
كۆيدى باغرىم يارىسى .
قان يامغۇرى ياغدۇردى
كۆزنىڭ ئېقى ـ قارىسى .

سەپەر قىلدىم ئۇزاققا ،
چۈشتۈم يوچۇن تۇزاققا .
باشلىغايسەن ، ئامرىقىم ،
جەننەتكىمۇ ، دوزاخقا ؟

قىلدى نازلىق ئىشارەت ،
تاپتى داۋا جاراھەت .
كۆچمەن بولۇپ كەتتى يار ،

قالدىم چىكىپ نادامەت .

(خەلق قوشاقلىرى)

چوڭ سەلقە

يارىم ، سىنىڭ مەھەللەڭگە ئۆيناي دەپ كەلدىم ،
تەشنا يۈرەك ئارزۇسىغا قاناي دەپ كەلدىم .

گۈلباغلاردا بىللە ئويناپ ـ كۈلەي دەپ كەلدىم ،
ئايرىلماسقا مەڭگۈ بىللە ئۆتەي دەپ كەلدىم .

سىنى دېدىم ، سىنى دېدىم ، كەچتىم بۇ جاندىن ،
يۈرەك ـ باغرىم پارە ـ پارە ، كۆز يېشىم ئاندىن .

سىنى دېدىم ، سىنى دېدىم تەشنا بولۇپ ، ئاھ ،
ھىجرانىڭدا ئۆتەر مەنمۇ دائىم ئۆرۈپ ئاھ ؟

(خەلق قوشاقلىرى)

كىچىك سەلقە

تۇتاشتى بىر كۆرۈپ ئوتلۇق يۈزۈڭنى شۆئلەئى ھىجران ،
ۋۇجۇدۇمنى قىلىپ كۈل ، ئەيلىدىڭ تۇپراق بىلەن يەكسان .

كېلىپمەن كوھىقاپتىن بەند بولدۇم ئىشق قاپىغا ،
مۇھەببەت تىلسىماتىدىن خالاس بولماق ئەمەس ئىمكان .

نىشان قىلدى قېشىڭ يايى بۇ مەجرۇھ خەستە كۆڭلۈمنى ،
ئورۇن تاپتى كۆڭۈلدىن جان كەبى ئول شۆئلە لىق پەيكان .

كۆڭۈل پەرۋاز ئەيلەپ بۇ زامان شىرىن كالامىڭدىن ،

چېكەر يادىڭ بىلەن بۇلبۇل مەسەللىك ھەر زامان ئەبغان .

ئەلەم ـ ھىجران ئىچىدە نەچچە يىل چەكتىم ئازاپ ـ كۇلپەت ،
كۆرۈپمەن مىلك ئوقۇبەت ئاھ كىم ھەجرىڭ ئارا پىنھان .

ئازات ـ ئەركىن ئىدىم ئەمدى چۇشۇپمەن ئىشق دامىڭغا ،
چىگىلمىش رىشتىسى جانغا ، قۇتۇلماقلىق ئەمەس ئاسان .

ناۋا ئەيلەپ مۇھەببەت بىرلە بىزنى بىنەۋا قىلدى ،
كى قوزغاپ جان قۇشىنى داغ كىم بۇ كۆي بىلە ئەلھان .

قاراڭغۇ دىل ئۆيۈمنى روشەن ئەتتى ھۆسنى نۇرانە ،
يورۇق ئەتكەن كەبى نۇرسىز قۇدۇقنى يۇسۇپى كەنئان .

سىنىڭ ئىشقى غېمىڭ ، جانان ، كۆڭۈلگە ئورنۇشۇپ مەھكەم ،
ئۈيۈپ كەتتى يۈرەكنىڭ قات ـ قېتىغا غۇنچە يەگلىغ قان .

(ئا. نىزارى)

كىچىك سەلقە چۇشۇرگۇسى

سىنىڭ ئىشقى غېمىڭ ، جانان ، كۆڭۈلگە ئورنۇشۇپ مەھكەم ،
ئۈيۈپ كەتتى يۈرەكنىڭ قات ـ قېتىغا غۇنچە يەگلىغ قان .

(ئا. نىزارى)

تەكىت

نىتەي يارانلىرىم مەن ئايرىلىپ ئول جانىجانىمدىن ،
بەدەن مەشغۇلىدىن ھەم تەرك بولۇپمەن خانۇ مانىمدىن .

كۆرۈپ مەن سايىدەك زۇلمەتنى ھەر دەم بۇ جاھانىمدىن ،
جۇدا بولغاچقا ئۇل خۇرشىدى يەگلىغ مېھرىبانىمدىن .

بۇ ھىجران باغى نە بولدى بۇ غەۋغايى زامانىمدىن ،
كۆگۈل ئاشكارا ئەتمىش بۇنى ئۇل يەگلىغ نىھانىمدىن .

(خۇشھال غېرىبى)

بىرىنچى داستان

مەن نەيلەيىن نازۇك قولۇم باغلاندى ،
يار جامالىن كۆرمەي ئۆلەر ئوخشايمەن .
قاراقچىلار ئۆلتۈرمەككە چاغلىدى ،
يار جامالىن كۆرمەي ئۆلەر ئوخشايمەن .

بۇ جېنىمغا قەست قىلدى قاراقچى ئاپەت ،
بۇندىن قۇتۇلمىقىم يوقتۇر سالامەت ،
گويا بولدى ماڭا روزى قىيامەت ،
يار جامالىن كۆرمەي ئۆلەر ئوخشايمەن .

ياقامنى چاك ئېتىپ ئەسلىسەم پەر ياد ،
ئەجەپ خۇشخۇي جۇۋانلار قامىتى شەمشاد ،
يوقالسۇن ھەم بۇ زۇلسۇن بۇ چەرخى ناشاد ،
يار جامالىن كۆرمەي ئۆلەر ئوخشايمەن .

غېرىپلارنىڭ پىرىدۇر جۇنەيدىل باغدادى ،
سەندىن ئۆزگە كىمگە يېتەر پەريادى ،
ئاللا بەرسۇن ئاشىقلارنىڭ مۇرادى ،

يار جامالىن كۆرمەي ئۆلەر ئوخشايمەن :

(« غېرىپ ـ سەنەم » داستانىدىن)

ئىككىنچى داستان

بۇلبۇلى بىچار ـــ سەن ، گۇل ئىشقىدا پەرياد قىل ،
ئاشىقى سەرگەشتە بولساڭ ئۇيقۇنى بىدار قىل ،
تىنمايىن شامۇ سەھەر يىغلاپ يۈرۈپ پەرياد قىل ،
يار ئۈچۈن سالدىم ئىمارەت ، ئىشقى يول ئاباد قىل ،
جانىم موللام ، بۇ زامان شول يارنى ئازاد قىل .

ھەر كىشى شۇنداق باللار بىرلە بولسا بىشۇمار ①
قالمىسۇن كۆڭلىدە ئارمان زەررە يەڭلىغ ئىختىيار ،
تىترىشۇر روھى سىماپتەك تەندە جانىم بىقارار ،
يار بۇ يەردە زار يىغلار ، مەن ئۇ يەردە ئىنتىزار ،
جانىم موللام ، بۇ زامان شول يارنى ئازاد قىل .

نە كېرەكتۇر بولمىسا يار بۇ گۈزەل باغۇ ئىرەم ،
دەرگاھىڭدا يۈز تۇتۇپ دائىم ۋىسالىن ئىستەرمەم ،
بال ئورنىغا ماڭا ئاغۇ ئىچۈردى دەردۇ غەم ،
تەلمۈرۈپ دائىم گادايدەك يارنى ئىستەر شاھ سەنەم ،
جانىم موللام ، بۇ زامان شۇل يارنى ئازاد قىل .

(« غېرىپ ـ سەنەم » داستانىدىن)

ئۈچىنچى داستان

ئەي يارانلار ، قەدىردانلار ، نە بولدى يارىم كەلمىدى ،

---

① بىشۇمار ـــ ھېسابسىز

ئىشقى ئوتىدا كۆيدى جانلار ، نە بولدى يارىم كەلمىدى .

كېلۇرمەن دەپ ۋەدە قىلدى ، كېلۇر مۇددىتىدىن ئۆتتى ،
ۋاقىت مانا چاشگاھ بولدى ، نە بولدى يارىم كەلمىدى .

گۈل يۈزىنى كۆرگۈم كېلۇر ، بىللەلىشىپ يۈرگۈم كېلۇر ،
خۇشال دەۋران سۈرگۈم كېلۇر ، نە بولدى يارىم كەلمىدى .

يۈرەك بولدى پارە ـ پارە ، بۇ دەردلەرگە بارمۇ چارە ،
يىغلار غېرىپ بۇ بىچارە ، نە بولدى يارىم كەلمىدى .

(« غېرىپ ـ سەنەم » داستانىدىن)

تۆتىنچى داستان

ئاغىچى ئانا ، غەمسىز باشىم غەمخانە بولدى ، نەيلىيىن ،
بىز سۆز بىلەن ئاشنا يارىم بىگانە بولدى ، نەيلىيىن .

مەن كەلدىم يارنى سوراقلاپ ، يار قاچتى مەندىن يىراقلاپ ،
ئەمگەك بىلەن سالغان ئىمارەت ۋەيرانە بولدى ، نەيلىيىن .

سەنەم ئىزلەر ئۆز يارىنى ، ئىزھار ئەيلەپ ئەھۋالىنى ،
كۆرمەي غېرىپ دىدارىنى پەرۋانە بولدى ، نەيلىيىن .

(« غېرىپ ـ سەنەم » داستانىدىن)

بىرىنچى مەشرەپ

ئاتەشىن لەئىلىكىم ئوت لەۋدىن نەمۇدار ئەيلىمەك ،
بول ئەجەپكىم ئوتتىن ئوت ئىزھارى ئازار ئەيلىمەك .

ئېيتمىسا بىلمەس كۆڭۈل دەردىنى ، ئېيتسا قەھر ئېتەر ،
مۇشكۇل بولدى ساقلىماقلىق ياكى ئىزھار ئەيلىمەك .

يوق ماڭا خىلۋەت ، لېكىن بار ئۆزگىلەرگە ۋاھ ئەجەپ ،
يارنى ئەغيار ئېتىپ ، ئەغيارنى يار ئەيلىمەك .

(ئىشقىڭدا پەرۋانىمەن ، مەردۇ مەردانىمەن ،
ئايارەي – ئايارەي – يارىمەي ....)

يۇقسا جان قەستى ئاڭا ، ئەرشى ، نېدىن دەرسەن بۇ كىم ،
لەۋنى بىر ئەپسۇنگەرۇ كۆزلەرنى ئەييار ئەيلىمەك .

(ئەرشى)

※ ※ ※

تاپمىدىم ھەرگىز جاھاندا يارنى ئەغيارسىز ،
بولمىغاي دۇنيادا ھېچكىم مەن كەبى غەمخارسىز ،

باغدا گۈل كۆپتۇر ، پەقىر ئەمما ئەجەپ گۈلزارسىز .

(نۆبىتى)

ئىككىنچى مەشرەپ

جان ـ دىلىم بىرلە تىلەرمەن يار سىنىڭ ۋەسلىڭنى مەن ،
قويمىغاي قادىر خۇدا ئۆز يارىسىز ـ دىلدارىسىز .

(نۆبىتى)

※ ※ ※

مۇھەببەت بادەسىدىن كاسەئى ئۇل دىلرابانى يەتكۈز ،
تۇمەن مىھرى ـ مۇھەببەت بىرلە ئەلبەتتە دۇئا يەتكۈز .

(نۆبىتى)

ئۈچىنچى مەشرەپ

گۈل ـ چېچەكلەر ئېچىلدى ،
يىپەك گىلەم يېيىلدى .
قۇش ـ قۇرتلار تىرىلدى ،
سۆيۈنەيلى ، ئوينايلى .

يىگىتلەرنى ئىشلىتىپ ،
شاختىن مۇە ئىرغىتىپ ،
قۇلان ، كىيىك ئۇۋلىتىپ ،
سۆيۈنەيلى ، ئوينايلى .

قارچۇغا بىلە قۇشلىتىپ ،

تايغان بىلەن چىشلىتىپ،
تۈلكە، قاۋان ئوۋلىتىپ،
سۆيۈنەيلى، ئوينايلى.

ئېرىپ كەتتى قار بىلە مۇز،
تۇغدى ئەنە ئاي - يۇلتۇز،
تۇپراق گۈزەل، ئاسمان ئۇز،
سۆيۈنەيلى، ئوينايلى.

(خەلق قوشاقلىرى)

تۆتىنچى مەشرەپ

قارا قېشىڭ ئېگىلگەن ئىككى تەرەپكە،
ئىككى ئۇچى كېلىپ تەگدى يۈرەككە.

ئىشەنمىسەڭ سوراپ باق، يۇلتۇزلار گۇۋاھ،
شۇڭا مەندەك نۇر چاچماي كۆرىنەر غۇۋا.

سەن بىرنى دەپ، مەن بىرنى دەپ قالدىم بالاغا،
ئەجەپ ئىچىم ئاغرىيدۇ كۆزى قاراغا.

(يارەي - يارەي - يارەي ...
هەي دوست، كۆزى قاراغا.)

(خەلق قوشاقلىرى)

目　录

大乃额曼部分

达斯坦部分

麦西热甫部分

序　　曲

麦吉侬不曾像我在苦难的荒野中熬煎，
世上没见过我这样的飘零人浪回风旋。

我的哀怨凄愁如苦难的荒野无边无际，
世人对我痴情和癫狂的讥讽像海一般。

在那漫漫黑夜中，我疾病缠身悲戚痛苦，
忧郁哑言虚脱无力，哀叹泣号血涌双眼。

我日趋羸弱清瘦，终日里唯有饮苦啜悲，
天下没有人像我哀恸，伤我的是离别之剑。

我的悲哀让天也泣，我的血泪染红大地，
谁来慰藉我的离别之苦，那苦火正炽燃。

忧郁之石击碎我头，离别之箭射伤我身，

我的心哟，对这粉身碎骨又无良策施展。

我常躬身泪流，心中充满着哀悼的忧伤，
对我这心中隐苦，谁是命运与共的同伴？

我那穷困潦倒，彻夜到天明哀泣的烟云，
把我这忧郁悲苦的草棚陋屋遮黑一片。

啊，纳瓦依，痛苦越多，你越要将美酒畅饮，
独斟孤饮的琼浆能化解你所有的苦难。

（纳瓦依）

太　致

看见穷人，狗会围上狂吠，
看见痛苦，情人乐得陶醉。

看见花儿上荡漾着晨风，
百灵鸟在黎明悲啼萦回。

看见烛光中闪现的诱惑，

飞蛾扑身而上焚燃成灰。

看见与自己幽会的美人，
纳瓦依那一刻百事乃遂。

（纳瓦依）

啊呀呀，爱情的途中我碰上冤家一个，
愿那有情有义的人莫把这祸灾招惹。

那些目睹我在狂爱中痛苦挣扎的人，
都说我遇见了貌若天仙的美姑秀娥。

不论是碰上陌生人或者是亲朋好友，
负义薄情只会使你和他们疏远相隔。

那些被离愁别恨击伤的人无药可救，
哎，酾客，唯有斟酒把盏才能治这沉疴。

啊，纳瓦依，我要摆脱这失信的负心人，
我发誓今生今世再不把“别人”去招惹。

（纳瓦依）

太孜尾声

哎呀呀，情人，为你痛苦是多么揪心。

（太尔米兰）

怒　斯　赫

我那美人儿杀人的眉弓不同别样，
它是神奇药膏贴敷我心中的创伤。

纵然面对千难万险，我也无怨无悔，
情侣们不知为她受苦是多么心畅。

我命乖时蹇，像生活在漫漫黑夜中，
她那黑眼睛对我顾盼让人魂丧。

斑鸠和百灵鸟在花丛中婉转歌喉，
我美人儿的百灵鸟唱得格外情长。

她把你苦折磨又向你把恩爱显现，
她约折磨和恩爱一样都让你激昂。

治愈病人的药物和疗法因人而异，
治疗情痴痛苦的营养更不同凡响。

（古木纳姆）

怒斯赫尾声

我的目光须臾离不开美人的足印，
那足印是我明目的宝药令人神往。

（古木纳姆）

朱　　拉

离开我自己的家园，会有人来看望我么？
我孤独地浪迹他乡，会有人来看望我么？

我畅饮了爱的露汁，全身像沸腾的锅汤，
我舍弃了红尘凡间，会有人来看望我么？

痴情降在我头顶上，那就是喧闹的癫狂，
她已让我意乱神迷，会有人来看望我么？

人们不知可怜的麦西热甫在哀泣呻吟，
如果孑然离开这儿，会有人来看望我么？

（麦西热甫）

赛 乃 姆

无际的海洋，那是我的热泪，
双双若海鸥盘旋在海洋。

你那一双迷人的眼睛，
像无边出现的彩虹一样。

你慢慢地走向了很远很远的地方，
搜寻着你的姿影，我那痴情的目光。

你完全带去了我的心神魂魄，
我心中涌出来无限的惆怅。

在那漫长的爱恋路上，
想你的心忍受着极大悲伤。

从天上降下来阵阵红雨，
那是我双眼中流出的血浆。

我出门去远方流浪，
落进了爱的枯井把我摔伤。

还是你领着我走下去吧，
不论进地狱还是到天堂！

你百般的耍着少女的娇气，
找了不少藉口，耍了很多花样。

又不停地变动着你落脚的住房，
我只好一个人孤独的留在家彷徨！

（维吾尔民歌）

大赛勒克

哎，情人，我要到你的村子里来玩，
让我尽享你那心儿的缱绻缠绵。

我要和你欢笑，漫游在花丛之间，
要和你永世相守，哪怕天崩地陷。

为了你，我出生入死心甘情愿，
为了你，我泪流不止把肝肠愁断。

为了你哟为了你，我为你才叹息万端，
过去无觅处，而今总算实现了心愿。

（维吾尔民歌）

小赛勒克

你花似的艳容点燃了我的情火，
将我的躯体像烤肉一样的烧烙。

我刚从情的深涧中爬出又掉进爱的海洋，
这爱情的羁绊叫我如何摆脱。

你射出的情矢洞穿了我的心房，
你美目传来的秋波存在我的心窝。

想起你，我便像花枝的百灵倾唱衷情，
听到你蜜般的话语我便醉酡。

几年来我尝尽了离别的苦痛，
想思的绳索把我的脖颈紧缚。

我原是在晴空自由飞翔的小鸟，
可如今我却掉进爱情的深壑。

怎么办啊，我生命之树已被情人烧枯，
世上还有谁像我这样在戈壁上流落。

为了爱情我才落得这般可怜，
爱情给我插上双翅，我要飞往天国。

像伽兰的尤素甫的容光照亮了枯井，
情人的艳容照亮了我昏暗的心窝。

爱情的丝线紧拴着我的心灵，
心中的鲜血已凝成花儿的骨朵。

（阿·纳扎尔）

小赛勒克尾声

爱情的丝线紧拴着我的心灵，
心中的鲜血已凝成花儿的骨朵。

（阿·纳扎尔）

太 喀 特

倘若我和情人离开，就像灵魂离开了我的躯体，
头脑昏昏沉沉，双手又不知去做什么。

当我看到你的眼眉时，像看到了无边无际的草
原，
我心中的愁云立即消散，心房广阔得像青青的
蓝天。

爱情的熬煎已不知去向，又是欢乐的人间，
像打开窗子的心房，爽风早已将它吹得起舞翩
翩。

（胡西哈里·艾尔比）

达斯坦部分

第一达斯坦

美人，奈何我双手已把枷锁戴，
见不到情人的面，我将会死去。
强盗们凶残狠毒欲将我杀害，
见不到情人的面，我将会死去。

这强盗密谋将我的生命摧残，
我无可解救，看来再不得平安。
难道那末日已经来到我面前？
见不到情人的面，我将会死去。

当我撕扯衣领放声悲恸哀号，
那些彪形儿郎乐得手舞足蹈。
快把这世界毁灭，它没有欢笑，
见不到情人的面，我将会死去。

巴格达的朱乃迪力是我师祖，
除了你，艾里甫向谁倾诉疾苦。
那有情人何时才会终成眷属？
见不到情人的面，我将会死去。

《艾里甫与赛乃姆》

第二达斯坦

你是不幸的百灵，快为花的爱恋哭泣，
若你沉湎那飘忽的爱情，快驱逐睡意。
快日日夜夜放声悲恸哀泣，切莫中止，
我为情人筑殿堂，你快铺平爱的路基，
啊，毛拉，快让世上的有情人心旷神怡。

倘若人人都伴着那无穷无尽的灾难，
愿他们都心满意足，莫空留纹丝遗憾。
我面孔颤抖变苍白，神魂颠倒无主见，
情人在学校里哭泣，我在这儿苦渴盼，
啊，毛拉，快让世上的有情人心旷神怡。

没有伊人，这辉煌的御花园谁会需要？
我守望你的宫殿，把相会的机会寻找。
我把毒汁当做蜂蜜饮，不断痛苦哀号，

我像乞求的穷人，把情人赛乃姆寻找，
啊，毛拉，快让世上的有情人心旷神怡。

《艾里甫与赛乃姆》

第三达斯坦

哎，乡亲们，为什么不见我的情人到来，
我的生命在爱的火焰里熬煎，情人啊，你在哪里？

你答应要来我这里，约定的时间已过，还不见你，
夜幕已降临大地，情人啊，你在哪里？

我时刻想见到你花似的容貌，我和你形影相随，
我回忆着以往的欢乐，情人啊，你在哪里？

我的心已碎，世上有没有缝好我心的良法，
可怜的我，流着相思的热泪，情人啊，你在哪里？

《艾里甫与赛乃姆》

第四达斯坦

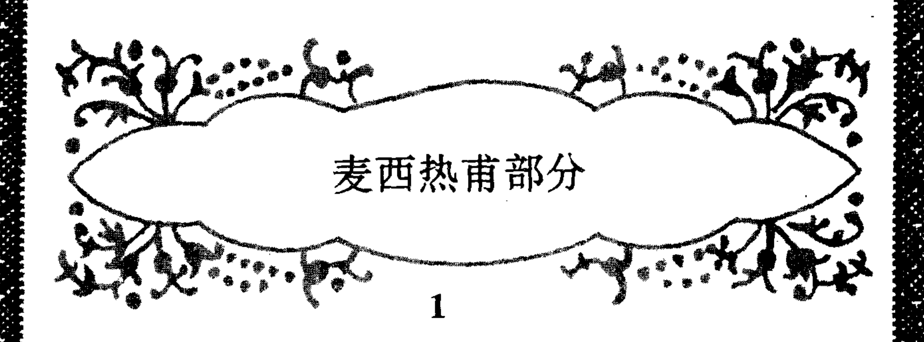
啊，大姐，你瞧我已满脑忧愁，该怎么办？
只因情人一句话，同她成路人，该怎么办？

我找情人想要细问，伊却避我远远循去，
我的心被火焦燎变得好孤独，该怎么办？

风儿将我的倾诉吹落，到不了情人跟前，
我不知情人怎么想，变得犹豫，该怎么办？

我一刻也坐不住，心中的忍耐不复存在，
汗水筑起的殿堂竟毁于一旦，该怎么办？

《艾里甫与赛乃姆》

麦西热甫部分

1

我多么盼你的樱唇，像一个鲜红的火球，
它是火球中的火球，情火的苦衷。

不讲不明，一讲会更加腾空，
保也难保，讲也讲不清楚。

它使别人感到奇怪，只使我内心疼痛，
它使情人不亲，非情人更加轻松。

爱情的道路上，我是灯蛾又是无畏的英雄，
哎，我的情人，我的情人，情人啊……！

我用生命宣誓，艾尔西一心爱上了你，

我要吻你的眼睛和樱唇，哎，我的爱情的火种！

（艾尔西）

在这人世间，再难找像你这样知情的人，
倘若在世上我身边没有你，谁来关心我呢？
花园中怒放着百花，哪一朵能比上你的美呢？

（诺比提）

2

我衷心的祝愿能得到情人的心，
胡达，万万不能使她得不到爱她的人！

（诺比提）

爱情要如愿，只要一颗炙热的心，
祈祷吧，千恩能得一爱就行！

（诺比提）

3

百花已经盛开了，
丝绒毯铺在了地上，
地上虫闹天上鸟叫，
我们尽情地唱吧，跳吧！

让年轻的小伙子们都来，
树上摘来果实，
山中猎来野牛、山鹿，
我们尽情地唱吧，跳吧！

让我们到森林里去，
和野兽搏斗，
打死那狐狸和野猪，
我们尽情地唱吧，跳吧！

冰化雪融了，
夜空的月亮和星星都出来，
真是天晴地丽，
我们尽情地唱吧，跳吧！

（穆合默德·喀什噶尔）

4

你那黛眉如柳叶，两梢入云鬓，
入鬓两梢似箭矢，射中我的心。
啊呀，情人，哎呀呀，情人，
哦，射中我的心。

倘若你不信，可去问问天上星，
星儿可证明我多么暗淡朦胧。
啊呀，情人，哎呀呀，情人，
哦，多么暗淡朦胧。

你为一人，我为一人陷入烦恼，
那双黑眼睛哟，让我心疼如绞。
啊呀，情人，哎呀呀，情人，
哦，让我心疼如绞。

（维吾尔民歌）

مەسئۇل مۇھەررىرلىرى : ئابدۇرۇسۇل ئۆمەر
لى چۈنخۋا
ئومۇمىي لايىھىلىگۈچى : رىزۋان تۇردى

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى

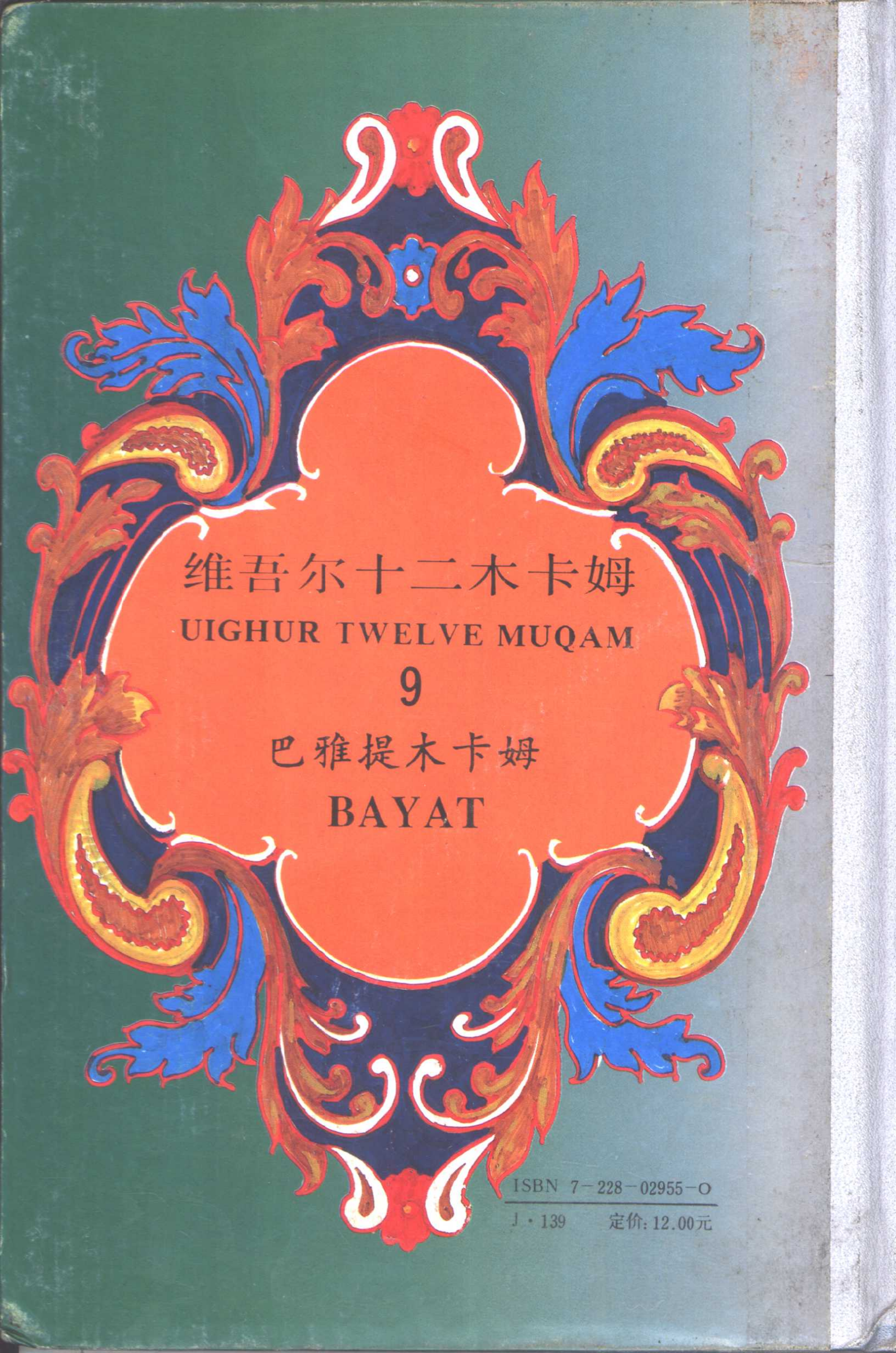
10

ناۋا

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئون ئىككى مۇقام تەتقىقات ئىلمىي
جەمئىيىتى بىلەن مەدەنىيەت نازارىتى نەشرگە تەييارلىدى

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى ۋە تارقاتتى
(ئۈرۈمچى جيەنجۇڭ كوچىسى 54 № پوچتا نومۇرى : 830001)
نوتىسى بېيجىڭ هازىرقى زامان سەنئەت تەرەققىيات قۇرۇلۇش
شىركىتىدە تىزىلدى
تېكىستى شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى كومپيۇتېر ئىشخانىسىدا تىزىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى : 1168×850 م م 32 / 1 باسما تاۋىقى : 5 قىستۇرما ۋارىقى : 8
1993 ـ يىل 12 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
1994 ـ يىل 4 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى : 1800 — 1
ISBN7 — 228 — 02955 — O/J • 139
باھاسى : 12.00 يۈەن

ISBN 7-228-02955-O
J·139 定价：12.00元

[General Information]
书名=维吾尔十二木卡姆　维、汉文　纳瓦木卡姆　第十木卡姆
作者=新疆维吾尔自治区十二木卡姆研究学会，新疆维吾尔自治区文化厅编
页数=133
SS号=10964312
DX号=
出版日期=1993.12
出版社=乌鲁木齐新疆人民出版社